Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Pontoppidan, Henrik.
Titel | Title:	De dødes Rige.
Udgavebetegnelse | Edition Statement:	2. Udg.
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 2
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kbh. : Gyldendal, 1917
Fysiske størrelse | Physical extent:	2 bd.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

57,- 237

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130009866362

HENRIK PONTOPPIDAN

DE DØDES RIGE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL

1918. L364

DE DØDES RIGE

ANDET BIND

HENRIK PONTOPPIDAN

DE DØDES RIGE

ANDEN UDGAVE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
KØBENHAVN OG KRISTIANIA
MDCCCCXVII

KJØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIET

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

FEMTE BOG

DEN ELLEVTE TIME

I.

Tidligt om Morgenen var Kongen kommen til København fra sine Jagter paa Fyn, og allerede nogle Timer efter kunde man læse paa Plakaterne i Aviskontorernes Vinduer mellem Meddelelser om en Tagbrand paa Nørrebro og et Juveltyveri i Sværtegade, at Landet havde faaet en ny Kultusminister.

Udnævnelsen gjorde ikke videre Indtryk paa Folk. Man standsede et Øjeblik og noterede sig Nyheden, saadan som en Københavner i Dagens Løb opsnapper saa mange ligegyldige Efterretninger og magasinerer dem i sin Hjernes Pulterkamre. Provst Brobergs Navn var kun kendt af faa, og endnu færre havde foreløbig nogen Forstaaelse af Udnævnelsens Betydning. De mest interesserede nøjedes med lidt ærgerlige at konstatere, at igen en Mand fra Provinsen var ført frem i Forgrunden under Tyrstrups Beskyttelse.

Regeringschefen var overhovedet ikke populær i Hovedstaden. Om hans gode Vilje tvivlede ganske vist ingen; men man fandt ham kedelig. Han stod for den køben-

havnske Bevidsthed som den klassiske Repræsentant for Sagkundskaben i dens mest afskrækkende Skikkelse. Hvor han viste sig offenlig, paa en Talerstol, ved en politisk Banket eller blot i Teatret, vakte hans tunge Skikkelse med det bekymrede Ansigt Forlegenhed hos dem, som huskede Partiets tidligere Førere og da navnlig Enslev i hans Velmagtsdage. Trods Enslevs Lidenhed og syge Fod havde hans Fremtræden altid virket som en Fanfare. Selv hans ligegyldigste Skaaltaler var bleven holdt med en Bravur, en Ødslen med Vid og Kraft og Kunst, der rev Tilhørerne med. Heller ikke var Tyrstrups Privatliv af den Art, at det skabte nogen Opsigt om hans Person. Han levede tilbagetrukkent i et regelret Ægteskab, der efter Sigende endogsaa skulde være lykkeligt. I hvert Fald havde det aldrig skænket Bysladderen en eneste fornøjelig Time.

Jægermester Hagen, der ved Tolvtiden kom spaserende ned gennem Strøget, nybarberet, rødkindet og glad, standsede ligesom de andre paa Fortovet for at studere Plakaterne i et Aviskontors Vindu. Da han læste om Ministerudnævnelsen, nikkede han som til officiel Bekræftelse; men forøvrigt havde han lige saa lidt som den gabende Mængde nogen Forstaaelse af, hvad den betød. Han hørte endnu ikke til de indviede. Hans Folketingsmandat gav ham foreløbig kun Adgang til at optræde for Tilskuerne i Loger og Galleri. I det højeste fik han Ordet, naar en Sag var uddebatteret og Medlemmerne sad i Snapstinget.

Han gik nu videre med sin sølvknappede Stok bag

paa Ryggen og nød det smukke Vejr. Solen skinnede, og i Træerne udenfor Helligaandskirken gjorde Spurvene et Spektakel, som om det paany var blevet Foraar.

Paa Amagertorv mødte han Generalkonsul Kolding, som kom gaaende med Hatten i Haanden og lod Solen beskinne hans maskinklippede Samson-Hoved. Generalkonsulen standsede og fulgte ham et Stykke for at faa Lejlighed til at fortælle, at hans Kones Brochure „Folkenes Velfærd" nu var bleven oversat til russisk og polsk og havde vakt enorm Opsigt i alle slaviske Lande. Midt i Mylret af Spaserende holdt han et forklarende Foredrag om Fru Nathalies Brud med det Wellerske System, som virkelig var den Begivenhed i Øjeblikket, der havde vakt den største Opmærksomhed.

„De Wellerske Principer med deres Overanstrengelse af Muskelvævet og Karsystemet *har* gjort umaadelig Skade. Det har min Kone uigendriveligt godtgjort. Vi udgiver jo nu vort eget Blad. „Lys og Luft" har vi sat som Motto paa det, og dermed er i Grunden alting sagt. En Tilbagevenden til Elementerne. Kun ad den Vej løses det store Velfærdsproblem: Kraft, Sundhed, Livsglæde og Harmoni for den hele Menneskehed ved de simpleste og naturligste Midler."

Da Generalkonsulen tilfældigvis havde nogle Prøvenumre af Bladet hos sig, bad han Jægermesteren modtage dem til Fordeling mellem sine Venner. Bladets Navn var „Morgenrøden", og Forsiden var prydet med et stort Billede af den profetiske Frue, som var fremstillet med græsk Gevandt i en mystisk Belysning, der som et him-

melsk Bebudelses-Skær faldt over hendes alvorsfulde Træk og de blottede Skuldre.

„Jeg veed jo af Erfaring, hvor det er, Skoen trykker," fortsatte Generalkonsulen. „Før jeg lærte min Kone at kende og blev ført ind paa en naturlig Levevis, var jeg et ynkværdigt Vrag. Jeg følte mig altid syg og var saa nedtrykt, at jeg bogstavelig talt var til Plage for mine Omgivelser. Og nu vaagner jeg hver Morgen saa frisk i Sindet som en Fugl i den grønne Skov."

Jægermesteren, der erindrede Generalkonsulen fra hans Ungkarledage som en Kæmpekrop, der altid lyste af Sundhed og Glæde, viste sig som Diplomat og sagde ingenting. Desuden optoges han i det samme af en smuk, mørkhaaret Dame, der kørte forbi i et flot Privat-Automobil og selv var meget kostbart udstyret. Ansigtet syntes ham underlig bekendt. Det forekom ham ogsaa, at Damen i Forbifarten betragtede ham med en lille Studsen. Men da han ikke kunde komme paa, hvem hun var, glemte han hende hurtigt for Gadens mange andre Ansigter.

„Jeg vil oprigtig anbefale Dem at gøre et Forsøg, Jægermester Hagen. Det er jo dog ikke noget stort Offer. Morgen og Aften et fire Minutters koldt Fodbad. Nogle Gange i Løbet af Dagen de Nathalie-Koldingske Aandedrætsøvelser med paafølgende Ben- og Armstrækninger. Andet er det i Grunden ikke. Men Virkningen! ... Jeg vilde ønske, De kunde føle mit sjælelige og legemlige Velvære blot i en eneste Time. De vilde da begynde straks imorgen. Pulsslaget bliver fuldt og kraftigt som

hos en Tyveaarig. Søvn, Appetit, Fordøjelse og Stofskifte fuldkommen normale. De skulde se en Afføring!"

I sin Nidkærhed udraabte Generalkonsulen det sidste Ord saa højt, at Folk forskrækket vendte sig om og stirrede. Men nu havde Jægermesteren ogsaa nok af ham og tog en hastig Afsked.

Han var paa Vej til sin Tante i Dronningens Tværgade for at hente Jytte. Han traf Tanten alene i Dagligstuen, hvad han ikke var saa glad ved, og hun paa sin Side ytrede just heller ikke nogen overvættes Glæde ved at se ham.

Hun sad i Sofaen med sit Strikketøj, som mere og mere havde afløst de Aviser, man tidligere gerne saae hende med. Hun kunde ikke tilgive sin Brodersøn Salget af Storeholt. Siden hendes Slægts gamle Gaard var kommen i fremmed Eje, følte hun det, som om hendes kæreste Tanker og lykkeligste Minder var bleven husvilde her i Verden.

Jægermesteren gav sig til at fortælle om sit Møde med Generalkonsulen og den sørgelige Aandsforfatning, han havde truffet ham i.

„Skønt jeg forsikrede ham, at jeg befandt mig overordenlig vel uden nogetsomhelst regulerende System for min Livsførelse, slap jeg ikke for en længere Præken. Jeg hører, at han ovenikøbet nu har solgt sin Forretning for helt at opofre sig for sin Kones Ideer. Det er baade til at le og græde over. At opgive et gammelt anset Handelshus for at blive Gaardmissionær for saadan noget Pjank! Hvor kan en dannet Mand dog gøre sig saa latterlig?"

„Bliver du her til Frokost?“ afbrød Fru Bertha ham for ikke at lade sig friste til et hvast Svar.

„Ja, har Jytte ikke sagt det? Det var jo en Aftale.“

„Har I da noget for?“

„Saa det veed du heller ikke! Jo, jeg foreslog, at vi skulde følges hen til Karsten From. Han er nemlig ved at male mit Portræt og har lavet et Par Udkast. Og nu vil Jytte hjælpe mig med at træffe en Afgørelse.“

Fru Bertha havde standset sine Strikkepinde.

„Det kan Jytte ikke have sagt. Du maa tage fejl, John!“

I det samme kom Jytte ind fra sit Værelse ved Siden af. Hun havde godt hørt Fætteren komme, men hun stod dengang midt i en Omklædning. Nu saae hun med første Blik, at John allerede havde sladret af Skole.

„Hvad er der? ... I ser saa højtidelige ud.“

„Sig mig,“ sagde Moderen. „Det kan jo ikke være rigtigt, hvad John her fortæller, at du tænker paa at gøre Hr. From et Besøg. John maa have misforstaaet dig, ikke sandt?“

Jytte havde i Virkeligheden ganske slaaet Tanken af Hovedet. Men Moderens Tone krænkede hende.

„Hvorfor det? Naar jeg kan gøre John en Tjeneste med det?“

„Ja, hvad har du egenlig imod From?“ spurgte Jægermesteren. „Jeg har mærket det før, Tante Bertha, at du ikke synes om ham. Han har jo ganske vist sine Underligheder; men en genial Kunstner kan nu ikke være noget Normalmenneske. Jeg finder endda, at From har langt

mere Optræden og Dannelse end de fleste af den Slags Folk. Havde du set ham i Aftes, var du selv bleven charmeret i ham, Tante Bertha, saa fin og dæmpet og taktfuld k a n han virkelig være."

Fru Bertha, der ikke havde taget sine Øjne fra Jytte, sagde nu:

„Saa Hr. From var altsaa med jer iaftes! Det har du heller ikke talt et Ord om."

„Saa har jeg glemt det. Eller jeg har vel ment, at det ikke kunde interessere dig," svarede Jytte og gik hen til Vinduet, hvor hun blev staaende og saae ud. „Men for at tale om noget andet ... Skal vi ikke snart spise? Jeg er forfærdelig sulten."

Jægermesteren rejste sig. Høflig, tilknappet, strengt formel. Han erklærede, at han ikke vilde gøre Ulejlighed. Naar de ikke havde ventet ham, fandt han det rigtigst, at han som sædvanligt spiste sin Frokost henne i Rigsdagen, hvor han desuden gerne skulde træffe en Meningsfælle.

Fru Bertha gjorde ikke noget Forsøg paa at overtale ham. Hun ønskede netop at blive ene med sin Datter.

„Som du vil, John!" sagde hun blot.

„Jeg kommer saa tilbage om en Timestid og henter dig, Jytte. Er det en Aftale?"

Jytte svarede Ja, fordi hun følte, at et Afslag nu kun vilde forøge Moderens Mistanke. Men hendes Tone var ligegyldig.

Efter Jægermesterens Bortgang, var der en lille Tid Tavshed mellem Mor og Datter.

„Veed du af, Jytte, at den Mand, som du altsaa nu vil besøge, har Ord for at være en af Københavns værste Skørtejægere?“

„Jeg tror, jeg har hørt det,“ sagde Jytte henne fra Vinduet. „Men hvorfor fortæller du mig forresten det? At jeg tager hen til en Maler sammen med min Fætter for at se paa et Portræt — hvad har det med Mandens Fruentimmerhistorier at gøre?“

„Aa jo — lidt dog maaske! Men har du da ganske glemt, hvad du selv engang kaldte for hans Bølleoverfald paa aaben Gade?“

„Det har vi jo talt om før, Mor!“ svarede Jytte utaalmodigt. „Jeg har sagt dig, at jeg vistnok misforstod Meningen. Det skulde ikke tages saa alvorligt. Naar jeg gaar derhen, er det for at gøre John en Tjeneste. Hvad Per og Povl behager at tænke om det, bryder jeg mig virkelig ikke det bitterste om.“

„Hvorfor tager du saadan paa Vej?... Du bryder dig ikke om, hvad Folk vil sige. Men maaske vil du dog tage lidt Hensyn til, hvad din Mor mener. Og jeg ber dig om, at du vil blive hjemme fra det Besøg. Du kom sent hjem iaftes og har været i Butikker hele Formiddag. Nu trænger du sikkert til at være lidt i Ro.“

„Hvor du er underlig, Mor! Tidligere lod du mig høre, at jeg var sær, naar jeg foretrak mit Klaver for mine Veninder. Og nu bebrejder du mig, at jeg er bleven fornøjelsessyg og altid er paa Farten. I Sommer paa Skagen var du ogsaa misfornøjet med mig. Du er virkelig ikke let at gøre tilpas.“

„Det er noget Snak, Jytte! Det er ikke det, jeg bebrejder dig, at du søger Selskab. Men disse kaade Skuespillere og Kunstnere, som du blandede dig med paa Skagen, eller de Folk, som John nu fører dig sammen med — vil du sige mig, finder du virkelig, at det er passende Selskab for dig?"

Jytte trak paa Skuldren.

„Det er Folk, der ikke tager Livet højtideligere, end det fortjener. Derfor synes jeg om dem."

Der blev igen Stilhed.

Fru Bertha vilde have svaret, men opgav det. Hver Gang hun i den senere Tid forsøgte at tale alvorligt med Jytte, var hun blevet forfærdet over hende. Det var den samme uhyggelige Fatning, hvormed hendes Bror Ebbe var gaaet sin Undergang imøde. Det var den samme ubegribelige Livs-Ligegyldighed, den samme skamløse Selvopgivelse! Ligesom Ebbe holdt hun nok af at more sig; men naar hun kom hjem fra Teatret eller fra Sportspladserne, fandt hun det altsammen saa dumt. Hun, som engang var saa læselysten, aabnede nu aldrig en Bog, kiggede i det højeste i en Revolverroman af den værste Slags for at slaa en Aften ihjel. Det var næsten ikke til at forstaa, at det var det samme Menneske, der allerede som halvvoksen slæbte store videnskabelige Værker hjem fra Bibliotekerne og sad med Fingrene i Ørene og læste Søren Kierkegaard. — Hvad der under Sommerens Besøg paa Storeholt kunde være foregaaet mellem hende og Pastor Gaardbo, havde hun ikke faaet Rede paa; men netop fordi Jytte aldrig næv-

nede ham eller overhovedet nogensinde talte om dette Besøg, følte hun sig mere og mere overbevist om, at hun havde noget at skjule.

Jytte vendte sig nu bort fra Vinduet og spurgte igen, om de dog ikke skulde spise. Men Fru Bertha havde ikke sagt sit sidste Ord.

„Du hørte, jeg bad dig om at blive hjemme fra det Besøg. Men jeg fik ikke noget Svar. Nu forlanger jeg, at du ikke gaar derhen. Ja, du ser paa mig, men det er min Mening. Jeg forbyder dig at tage hen til Hr. Karsten From. Nu skal det have en Ende med denne uforsvarlige Leflen med dig selv — og andre."

Jytte kom ikke til at svare. Pigen aabnede i det samme Døren til Spisestuen og meldte, at der var rettet an.

Under Maaltidet talte de kun saa meget sammen, som det var nødvendigt af Hensyn til Pigens Nærværelse. Og da de havde spist, gik Jytte straks ind til sig selv.

Hun satte sig i sin store Stol og tog en Bog med kolloreret Omslag, „Angelica med Tigerøjnene", for at blive sine Tanker kvit. Men hun lagde den straks igen og lænede Hovedet tilbage med halvlukkede Øjne. At nu ogsaa hendes egen Mor sad og vogtede paa hende som en Politispion, gik paa Lur efter hendes Tanker og begyndte at holde Forhør! Og hvad var hendes Forbrydelse? At hun ikke havde haft det Held at finde den Sjælens „Tvillingbroder", som hendes Far dengang paa hendes 16-Aars Fødselsdag havde talt til hende om. Hun følte sig saa inderlig træt af det altsammen, havde kun

det eneste Ønske at kunne sove sig bort fra den hele Tilværelse ...

Det ringede, og lidt efter hørte hun Fætterens Stemme inde i Dagligstuen. Hun rejste sig dog ikke straks men blev siddende med tilbagebøjet Hoved og tænkte paa, at Moderen i hvert Fald havde opnaaet, at hun nu selv havde tabt al Lyst til det Atelierbesøg.

„Dersom Mor ikke var kommen med det fornærmelige Forbud, kunde jeg saa udmærket godt have føjet hende i at blive hjemme. Men nu har hun selv gjort det umuligt. Mor maa engang forstaa, at jeg ikke vil lade mig gøre umyndig. Og hvad Hr. From angaar, saa skal jeg nok sørge for, at han ikke misforstaar Besøget."

Jægermesteren stod inde i Dagligstuen med Tøjet paa, spejlblank i Øjnene og med Blus paa Kinderne efter en bastant Frokost. Han underholdt Fru Bertha om Ministerudnævnelsen, der var bleven livlig diskuteret i Rigsdagens Korridorer, bragte en Hilsen fra Direktør Zaun, hvem han havde mødt to Gange paa Gaden og een Gang paa Rigsdagens Trappe, og udtalte sig endelig om Vejret.

Stadig høflig, tilknappet, strengt formel.

Nu kom Jytte ind fuldt paaklædt i Hat og Overtøj. Hun undgik at se paa Moderen, sagde blot, idet hun hurtigt gik gennem Stuen:

„Ja, saa gaar vi altsaa, John!"

Fru Bertha fulgte hende med Øjnene. Hun vilde ikke tro, at det var Alvor. Da Døren lukkedes efter dem, lod hun raadløs Hænderne synke ned i Skødet.

II.

Da Karsten Froms Husholderske ved Titiden var kommen ind til ham i hans Soveværelse med Barbervandet og det opvarmede Badehaandklæde, havde han ikke følt sig mere utidig, end han plejede at gøre, inden den kolde Douche og en kraftig Frottering havde fordrevet Opvaagningens Tungsind. Men da han en halv Time senere sad inde i sin Dagligstue ved Siden af Atelieret, indhyllet i en kinesisk Silkeslobrok og med Morgenkaffen foran sig paa en Stumtjener, opdagede han snart, at den mørke Sindsstemning, der havde holdt ham vaagen om Natten, ikke havde forladt ham.

Han tændte sig en Cigaret og tog Avisen, der laa ved Siden af Kaffebakken. Men af Frygt for at finde en ny, ondskabsfuld Notits om „Hr. Kunstgrosserer From" lagde han den straks igen.

Et Par Timer efter, da han stod ved sit Arbejde, ringede Telefonen. Det var Jægermesteren, der henne fra Rigsdagen kaldte ham op for at underrette ham om, at han og hans Kusine vilde komme Klokken to. I det første Øjeblik vilde han ikke tro det; men siden fik han travlt med at smykke sin Lejlighed med Blomster og i det hele forberede en festlig Modtagelse.

Opreven af de dristigste Forhaabninger havde han nu ventet paa dem i en halv Time.

Da han fra sin Entre hørte Jægermesterens Stemme paa Trappen, gik han selv ud for at tage imod. Paa

sin orientalske Maade, med Haanden paa Brystet, takkede han Jytte for den store Ære og bød hende velkommen.

Allerede paa Vejen derhen var Jytte begyndt at fortryde sin Dristighed. Hun maatte kæmpe med sin Nervøsitet, og naar hun tænkte paa Moderens Uro, følte hun Samvittighedsnag. Hun havde ogsaa bestemt fordret af Fætteren, at Besøget skulde være ganske kort.

Jægermesteren førte hende straks hen til to store Kulstifts-Skitser, der var anbragt paa Staffelier midt i Atelieret. Foran stod et Par forgyldte Stole. Den ene Skitse apoteoserede ham paa Folketingets Talerstol i tilknappet sort Frakke og med nogle Papirer i Haanden. Paa den anden var han fremstillet i sin Laboratoriedragt, den hvide Kittel og den sorte Fløjlsbaret. Han holdt her en Kartoffelblomst i Haanden, og paa et Bord var der antydet et Mikroskop og andre Instrumenter. Blikket, der paa begge Billeder lynede af Aand og Myndighed, var rettet ud imod Beskueren.

„Sæt dig nu ned, Jytte — og betragt!“ sagde han. „Og nu siger vi ikke et Ord ... Tavshed, saa længe Retten sidder.“

Jytte havde Møje med at holde gode Miner. Hun var opbragt paa Karsten From og spurgte sig selv, om han ansaae hende for dum, siden han havde opfordret hende til at agere med i dette kunstneriske Bondefangeri.

Hendes Blik søgte ham et kort Nu. Han sad paa Armen af en Stol og havde slaaet Øjnene ned paa en Maade, som om han havde gættet hendes Tanker. Hun

kom til at tænke paa en Falskspiller, der smiler af Forlegenhed, da han mærker, at han er opdaget.

„Naa, hvad siger du saa?“ spurgte Fætteren, der stod og trippede bag hendes Stol. „Nu maa du virkelig udtale dig! Finder du ikke Ligheden god? Du skal sige din Mening lige ud. Det Lys i Øjet! Synes du, det ligner?“

Hun greb til Udflugter. Skønt hun skammede sig over ham, kunde hun ikke faa sig til at stille ham blot for Karsten From, vilde fremfor alt ikke lade sig mærke med nogen hemmelig Forstaaelse og svarede, at hun fandt adskilligt godt i begge Billederne men ogsaa en Del at udsætte paa dem.

„Men nu Valget! Den store Afgørelse, Jytte!“

I Stedet for at svare saae hun sig med et undersøgende Blik omkring i Atelieret og betragtede dets mange halvfærdige Malerier og Kulskitser. Paa et Staffeli tæt ved hende stod et legemsstort Portræt af en ung Verdensdame i en maaneskinsblaa Selskabsdragt, malet med den virtuosmæssige Dygtighed i Gengivelsen af Silkestoffer, Guldbrokade og Juveler, der havde gjort Karsten From til den fornemme Verdens Yndlingsmaler. Et Stykke falsk og tom Bravur-Kunst. Paa et andet Staffeli saaes en friseret Husaroberst i Galauniform mandig støttet til en Pallask, og ved Siden af stod en gammel Biskop med store blaa Øjne, der lyste af himmelvendt Fromhed omkap med et Par Ordensstjerner paa hans sorte Fløjlsornat.

Og pludselig syntes Jytte at forstaa Meningen. Naar

Menneskene var saa himmelglade for Bedraget, hvorfor da ikke unde dem den Lykke? *Mundus vult decipi; ergo decipiatur.* Det var jo endogsaa et Paveord!

I en Krog af Atelieret, rykket helt tilbage mod Væggen, stod et Brystbillede af en smuk, mørk og fyldig Dame, der ligeledes var selskabsklædt. Trods Billedets skjulte Plads var det straks faldet hende i Øjnene; men hun undgik at se derhen, fordi Synet af Damens dybe Nedringethed var hende ubehageligt. Nu havde hun tilmed opdaget, at hun kendte hende. Det var en Fru Merck, gift med en af Byens rige Juvelerere.

„Altsaa Afgørelsen! ... Afgørelsen, Jytte!" opmuntrede Fætteren hende igen. „Jeg lægger den helt og holdent i din Haand."

Jytte maatte med Anstrengelse samle sine Tanker for at faa en Ende paa den pinagtige Situation. Paa maa og faa foreslog hun ham at vælge Portrættet med den hvide Arbejdskittel. „Det virker mest hjemligt," sagde hun.

„Naa, synes du det!" kom det lidt misfornøjet. „Synes du v i r k e l i g det! ... Men finder du dog ikke, at det andet er mere repræsentativt? Og tror du ikke, at Vilhelmine af den Grund vilde blive nok saa glad for det? Er det egenlig ikke ogsaa det mest veltrufne, hvad Ligheden angaar?"

„Jamen, kære, saa vælg dog det!" sagde Jytte, der følte sig mere og mere genert af hans Latterlighed. Hun forstod jo godt, at han var lige taabelig forelsket i begge Billederne og kun ulykkelig over, at han maatte nøjes

med at faa det ene udført i Legemsstørrelse og ophængt paa Foraarsudstillingen.

„Sig noget selv, From!“ sagde han tilsidst. „De maa dog — for Pokker! — ogsaa ha'e en Mening.“

Maleren rejste sig fra Stolearmen.

„Jeg vil foreslaa, at Spørgsmaalet afgøres ved Lodtrækning. Det er en Udvej, jeg gerne anbefaler, naar der som i dette Tilfælde opstaar Vanskeligheder ved at træffe en Afgørelse.“

Jægermesteren gik lidt modvillig ind paa Planen. Ved Hjælp af to Tændstikker blev Sagen derpaa afgjort til Fordel for det Billede, Jytte havde valgt.

I det samme kom Husholdersken ind med et Visitkort til Karsten From. Han kastede et Blik paa Navnet og sagde:

„Kender ikke den Herre ... Vær saa god at sige Hr. Frandsen, at jeg er optaget og ikke kan modtage ham!“

Jægermesteren, der havde staaet hensunken i vemodig Betragtning af det forkastede Portræt, vendte sig om ved Lyden af Navnet og sagde:

„Frandsen! Er han derude? ... Det har jeg glemt at sige Dem, From! Det er en Ungdomsven af mig — Skovtaksator Frandsen. Jeg ringede ham op, fordi han saa gerne vil se mit Billede. Jeg haaber da, det ikke generer —.“

„Gudbevares! — Vil De altsaa vise den Herre ind, Frøken Svendsen,“ sagde Karsten From uden at skjule sin Ærgrelse.

Da Husholdersken var gaaet, fortsatte Jægermesteren:

„Jeg gør vistnok bedst i at forberede Dem paa, at min Ven er lidt enfoldig og noget naragtig. Men forøvrigt er han et godmodigt og hjertensgodt Menneske, som vil være stolt af at gøre Deres Bekendtskab.“

Med denne Anbefaling traadte Hr. Frandsen lidt efter ind i korrekt Visitdragt og hilste paa Husets Herre, paa Jytte og tilsidst ogsaa paa sin Ven med en tavs Hovedbøjning og samlede Hæle. Han havde friske Skrædderlæg nedad Benklæderne, en Krysantemum i Knaphullet og holdt desuden en let Stok i Haanden, hvad der indbragte ham et strengt bebrejdende Øjekast fra Jægermesteren. Da han saae det, forklarede han ham i Forfjamskelse, at Visitstokken var en ny udenlandsk Mode, som ogsaa herhjemme var i Færd med at blive indført i de fineste Krese.

„Af Hensyn til Hr. Froms Billeder vil du dog maaske vise os den Venlighed at sætte det Spyd fra dig,“ sagde Jægermesteren og saae hen paa de andre med en Hovedrysten, mens Hr. Frandsen — rødmende som en irettesat Skoledreng — anbragte Stokken i en Krog.

Forholdet mellem de to Venner var ellers igen gaaet i Leje efter Sommerens Rivninger. Som Jægermesteren i det hele nu saae Tilværelsen i et forklaret Lys, nærede han heller ikke længer Bekymring for sin Ægteskabslykke. Skønt Frandsen havde faaet en Ansættelse i Landbrugsministeriet og — paafaldende nok — var flyttet til København omtrent samtidig med, at han selv

og Vilhelmine kom herover, fandt han det nu nærmest komisk at tænke paa, at han i Sommer virkelig havde været lidt skinsyg paa ham.

Jytte havde rejst sig og ventede kun paa Lejlighed til at give Fætteren et Vink om, at hun ønskede at tage bort. Men Jægermesteren havde trukket sin svaghjernede Ven hen foran Skitserne for at høre ogsaa hans Mening, og straks nærmede Karsten From sig for at underholde hende saa længe.

Han var stadig paa besynderlig Maade afdæmpet, næsten forsagt. Hun lagde Mærke til, at han for det meste undgik at se paa hende. Og hun tænkte som saa mange Gange før: „Hvad er han dog for en underlig hemmelighedsfuld Eventyrer, der skifter Væsen som en Kamæleon og ikke er til at blive klog paa?"

Døren til Dagligstuen stod aaben, og fra det Sted, hvor hun stod, kunde hun se derind. Dens elegante Ungkarlehygge tiltalte hende. Paa en Væg over en fransk Kamin hang tre Smaabilleder, der især fangede hendes Interesse. Det var Studier af Landskaber og Dyr med en ualmindelig pragtfuld Farve.

Paa hendes Forespørgsel fortalte han, at det var lykkelige Fund, han havde hjembragt fra Paris. Svaret skuffede hende. Hun havde tænkt sig, at det kunde være nogle af de Friluftsstudier fra hans Ungdom, som hans Kunstbrødre paa Skagen havde berømmet.

For at komme hans Indbydelse i Forkøbet gik hun af sig selv derind og betragtede Billederne paa nærmere Hold. Og hun spurgte ham nu, om han aldrig gjorde

den Slags Ting men udelukkende malede bestilte Portrætter.

Han svarede ved at oplyse, at han i sin Tid havde købt disse Mesterværker for 50 Francs Stykket.

„For 50 Francs? ... Men Janet er jo et berømt Navn!“ sagde Jytte.

„Ja. Men det blev det først ti Aar efter, at Mesteren var funden død af Sult paa et Tagkammer. Saa han havde ikke stor Fornøjelse af det.“

„Tænk! — Blot han dog havde levet endnu!“ sagde Jytte. „Saa havde han haft den Tilfredsstillelse at se sig anerkendt af hele Verden.“

„Det havde han naturligvis. Men det vilde han rimeligvis ikke have haft synderlig mere Glæde af. Han vilde saa blot have ærgret sig over de talentløse Folk, der blev ligesaa berømte som han, fordi de havde gode Presseforbindelser. Vi har jo ogsaa den Slags Fænomener herhjemme. Karl May f. Eks. De kender vistnok hans Billeder.“

„Ja — Karl May!“

„Ja, han hører jo nu til de store Navne. Han promenerer hver Dag uvasket og ubarberet op og ned ad Strøget med en gammel Hat paa Hovedet. Følgelig er han et kunstnerisk Geni. For at holde Berømmelsen oppe klemmer han engang imellem en Masse forskellige Farvetuber ud paa et Stykke Lærred og lader saa Folk gætte paa, hvad den Sildesalat skal betyde. De veed selv, hvordan Spektaklet gentager sig den ene Gang efter den anden. Publikum stimer til, og naar Forargelsen er paa

sit højeste, kommer Kritikerne i Haarene paa hinanden, og Spillet er gaaende. — Nej, Berømmelsen er den geniale Kunstners egenlige Martyrium, fordi han maa dele den med altfor mange Abekatte."

Jytte hørte lidt forundret paa dette bitre Selvforsvar. Men hun forstod ham, og der var noget i Tonen, der gjorde Indtryk paa hende, en trodsig Ensomhedsfølelse, som hun selv kendte.

„Jytte!" sagde Jægermesteren, der i det samme kom ind med Hr. Frandsen. „Du maa ikke blive vred. Men baade Frandsen og jeg synes, at Portrættet fra Rigsdagssalen er at foretrække. Det er — som Frandsen meget rigtigt siger — mere monumentalt. Jeg mener altsaa, at vi skal holde os til det."

Jytte gad ikke svare, men hun lod ham nu forstaa, at hun vilde gaa.

I det samme kom Husholdersken ind med en Te-Anretning paa en Bakke. For ikke at være uhøflig var hun nødt til at tage en Kop; men hun tænkte igen paa sin Mor og var urolig.

„De bor skam godt, From!" sagde Jægermesteren, da Teen var budt om og Husholdersken gaaet. „Og De forstaar at indrette Dem! Men De er ogsaa vor Tids første Kunstner ... Jo! De skal slet ikke ryste saa beskedent paa Hovedet! De veed det godt selv. De er vort største Geni paa Portrætmaleriets Omraade."

Han lagde Haanden paa sin Vens Skulder og fortsatte:

„Det er Skade, Frandsen, at du slet ikke har Talent

for noget. Tænk, om du kunde bo saa rart som her i Stedet for at sidde i din Toværelsers Lejlighed paa femte Sal og være din egen Stuepige fra ni til elleve. — Hvad siger du, er det Snak? Men Gud bevare mig! Du vil da ikke nægte, at jeg forleden overraskede dig med et grønt Smækforklæde paa og en Fejebakke i Haanden? ... Herregud, hvorfor rødmer du over det, lille Frandsen? Det er jo ikke noget at skamme sig over. Det er jo en fuldkommen ærlig Sag, at man ikke har Raad til at holde kvindelig Betjening."

Hr. Frandsen trak sig ud til Siden med en dannet Hovedrysten.

Husholdersken kom tilbage og meldte, at Oberstinde Mynster og Døtre var kommen for at se Oberstens Portræt.

Karsten From vendte sig heftig mod hende og sagde, at han ikke kunde modtage dem — de maatte komme igen en anden Dag. Han talte med en Ubeherskethed, der satte Jytte i Forbavselse. Hun kendte ham ikke fra den Side.

„De vil da ikke gaa!" sagde han, da han saae, at hun paany gav Jægermesteren et Vink.

„Jo. — Du lovede forresten at passe Tiden, John!"

„Herregud, Jytte, nu har vi det saa hyggeligt. Har det virkelig saadan Hast?"

„Ja."

Da Jytte sagde Farvel, rakte hun for første Gang Karsten From Haanden. I al den Tid, de havde kendt hinanden, havde hun undgaaet det, fordi hun havde set, at

han efter udenlandsk Mønster gerne tog sig den Frihed at give Damerne Haandkys.

Ved denne Lejlighed undlod han det dog og nøjedes med et ceremonielt Buk. I det hele forglemte han sig lidt, blev tavs og mut som et forkælet Barn, der ikke faar sin Vilje. Men Jytte havde gennem Hansken følt hans nervøse Haands Dirren.

Nede paa Gaden sagde Jægermesteren til Jytte, efter at Hr. Frandsen havde taget Afsked:

„Hvad skal jeg stille op med ham? Jeg indfører ham i de bedste Krese, og allevegne gør han sig til Latter. Som nu f. Eks. idag ... den Taabelighed med Stokken. Naar man holder af et Menneske — og jeg h o l d e r af Frandsen, han er paa en Maade min eneste Ven — saa kan man jo ikke lade være med at ærgre sig over den Slags Ting. Jeg siger det Gang efter Gang til ham paa den alvorligste Maade: Et Menneske har intet Ansvar for, at han er født ubegavet eller kejthaandet eller pukkelrygget, men det er hans egen Fejl, dersom han bliver latterlig. Giver du mig ikke Ret?“

„Naturligvis,“ sagde Jytte uden Anelse om, hvad det var, hun svarede paa.

Efter at de havde gaaet nogen Tid i Tavshed, begyndte Jægermesteren igen:

„Der er forresten noget andet, jeg gerne vilde tale med dig om, dersom du vil give mig Lov til det.“

„Hvad er det?“

„Maa jeg gøre dig et Samvittighedsspørgsmaal? Har der været noget mellem dig og From engang?“

„Hvad skulde det være?“

„Det veed jeg ikke; men han sagde forleden, at der var ingenting, han saadan fortrød som en Dumhed, han engang havde begaaet overfor dig. Husker du noget om det?“

Jytte betænkte sig et Øjeblik og kom til det Resultat, at hun gjorde bedst i at sige lige ud, hvordan det forholdt sig.

„Ja, han har engang været lidt for galant overfor mig. Og det var virkelig en større Dumhed, end jeg havde tiltroet ham.“

„Død og Pine! Men jeg tænkte jo nok, det maatte være noget i den Retning. Han har unægtelig paa det Punkt en Skavank, som vistnok undertiden gør ham lidt utilregnelig.“

„Det lader til, at du er bleven hans Fortrolige!“

„Naa ja, naar jeg sidder for ham, fortæller han mig undertiden et og andet om sig selv, mens han maler. Det er virkelig højst interessant. Veed du af, at han er et Vajsenhusbarn?“

„Jeg tror, vi har talt om det.“

„Hans Mor døde, da han var seks Aar gammel. Hun blev sindssyg og kastede sig ud fra en Fjerdesal. Jeg tror, han gaar i stadig Angst for, at han skal have arvet Anlæg i den Retning. I det hele tror jeg, at han egenlig har et melankolsk Temperament. Læg Mærke til hans Øjne!“

„Ja — hvad de?“

„Jeg har hørt, han engang skal have sagt til en Ven,

at naar han havde saa mange Narrestreger for, var det, for at Folk ikke skulde mærke Overgangen, dersom hans Mors Galskab en skønne Dag brød ud hos ham. — Naa, men efter hvad du nu har betroet mig, Jytte, forstaar jeg naturligvis bedre din Holdning overfor ham, og dersom du ønsker det, skal jeg ikke oftere bringe jer sammen."

„Ja Tak, det ser jeg helst."

„Det gør mig selvfølgelig personlig ondt — du veed, jeg sætter stor Pris paa ham — men jeg respekterer, som sagt, dit Standpunkt."

De havde naaet Hjørnet af Dronningens Tværgade og skiltes her.

Da Jytte kom hjem, var der Fremmede. En Kancelliraad Hansen og Frue var kommen paa Visit. Det var et Par jævne Provinsfolk, en Rest af deres Bekendtskaber fra Faderens Birkedommertid.

For Jytte, der havde været forberedt paa en alvorlig Scene ved Hjemkomsten, var dette Besøg en kærkommen Afleder. Straks hun kom ind, kastede Moderen et hurtigt forskende Blik paa hende; men senere syntes hun kun optaget af sine Gæster, der blev der til Middag.

Jytte var nu selv ked af Affæren og indsaae, at hun havde baaret sig forkert ad. Hvad John paa Hjemvejen havde fortalt om Karsten Froms Mor, gjorde desuden et forstemmende Indtryk paa hende. Men det var altsaa rigtigt, som hun havde formodet, at hans Narrekappe var et Skjul, hvor han gemte sig for Verden, og hun kendte nu lidt til hans Sorger. Men ogsaa derfor ønskede hun nu, at hun var bleven hjemme.

III.

Fru Bertha sad den næste Dag alene i Dagligstuen, da Pigen kom ind med et Brev. Det var bragt af Ministerpræsidentens Tjener, der havde Ordre til at vente paa Svar.

Hun tænkte, det var en Indbydelse, og blev højst forundret over at finde to beskrevne Sider med Ministerens egen Haandskrift. Men endnu mere overraskedes hun af Indholdet. Tyrstrup udbad sig en Samtale med hende under fire Øjne saa hurtigt som muligt.

„Hvad kan det dog være?“

Hun gik til Skrivebordet, skrev hastig Svaret bag paa et Visitkort og lagde det i en Konvolut.

En halv Time senere holdt en Droske udenfor Porten, og Tyrstrup steg ud.

Fru Bertha, der havde tilbragt Ventetiden i Uro og Spænding, tog selv imod ham ude i Forstuen og førte ham ind i Dagligstuen. Ved at se hans Ansigtsudtryk blev hun paa det rene med, at der var forefaldet noget alvorligt.

Tyrstrup saae sig omkring og spurgte med dæmpet Stemme:

„Der er vel ingen Grund til at tro, at nogen hører os her?“

„Nej, jeg er alene — men vi kan gaa ind i Kabinettet. Der er vi i hvert Fald sikre.“

„De vil rimeligvis finde Hensigten med mit Besøg me-

get besynderlig," begyndte han, da de havde taget Plads. „Jeg kommer nemlig til Dem for at bede Dem om en usædvanlig Tjeneste. Det gælder ikke private Forhold. Jeg gør derfor Regning paa, at De i hvert Fald vil optage min Henvendelse uden Mistro. Sagen er den: jeg modtog for nogle Timer siden gennem Direktør Zaun en Skrivelse fra Enslev ... en Skrivelse, som vi for enhver Pris maa faa ham til at tage tilbage. Men nu ligger Forholdene jo desværre saadan i Øjeblikket, at ingen af Regeringens Medlemmer eller af vore Venner i Partiet har den Gamles Tillid. De to sidste Gange, jeg selv søgte ham, vilde han ikke modtage mig, og jeg kan ikke udsætte mig for en fornyet Afvisning. I denne Nødstilstand kom jeg til at tænke paa Dem, Fru Abildgaard. De har jo altid haft en høj Stjerne hos Enslev. Jeg tror, De for Tiden er en af de faa, han har bevaret venlige Følelser for. Han har vel heller ikke glemt Deres Mands store Trofasthed mod ham — og store Taalmodighed. Dem vil han derfor ikke mistænke."

„De gør mig helt forvirret, Tyrstrup! Og De tager ganske fejl! Jeg har ikke den allermindste Indflydelse paa Enslev. Da jeg traf ham i Sommer, kaldte han mig rent ud for en Forræder."

„Alligevel, Fru Abildgaard. Dem vil han i hvert Fald modtage. Og han vil ogsaa høre paa Dem. Og jeg beder Dem betænke, at det gælder om at afværge en Katastrofe, som kan faa uberegnelige Følger."

„Men hvad er det da? Hvad staar der i den Skrivelse?"

„Ja — her kommer Vanskeligheden for mig. Det har

jeg nemlig ikke Ret til at sige Dem. Brevet er stilet til Partistyrelsen og overbragt mig som dens Næstformand. Men jeg tør vel haabe, kære Frue, at De ikke tror mig i Stand til at misbruge et Tillidsforhold. Dersom jeg ikke var fuldkommen sikker paa, at De i et og alt vilde billige mit Standpunkt i denne Sag, var jeg naturligvis ikke kommen til Dem. Hvad jeg vil anmode Dem om, er iøvrigt kun, at De vil gaa til Enslev og paa mine Vegne bede ham om endnu en Gang at overveje Følgerne af ... af det Skridt, han altsaa har bestemt sig til at gøre for at ramme os. Det er trist at maatte sige det, men Enslevs Ubeherskethed er jo paa sørgelig Maade tiltaget med Aarene. Den giver sig undertiden Udslag, der uvilkaarlig bringer Tanken hen paa — hvad vistnok nu er bleven fuldt ud bevist — at der flyder nogle Draaber Natmandsblod i hans Aarer. Men jeg kan dog alligevel vanskeligt tro, at han ikke, naar Ansvaret bliver ham helt bevidst, vil betænke sig paa at sætte Landets Ro og Velfærd paa Spil for at tilfredsstille en personlig Hævnfølelse — eller hvad det nu er, der har bevæget ham til en saa monstrøs Overilelse."

Fru Bertha sad med Pegefingeren under Hagen og saae modløs ud.

Hun havde i de senere Aar ofte ønsket, at hun ejede en Mands Kraft og besad Evne til at tale til Masserne. Hun vilde da raabe det ud paa alle Torve, at Tiden var af Lave og maatte bringes til Fornuft. Hun vilde kalde især paa Ungdommen for at vække den til Selvbesindelse. Ak — og nu, hvor det blot galdt om at gaa hen til

en gammel Ven for at tale ham tilrette, blev hun straks fuld af allehaande Betænkeligheder.

„Jeg veed ikke rigtig, hvad jeg skal sige til det, Tyrstrup! Mit Syn paa Enslev kender De. At det er en Ulykke baade for ham selv og for hele Landet, at han ikke faldt til Ro paa sit „Fredsholm", det har vi før talt om, og paa det Punkt er vi ganske enige. Men vi har Folk i Partiet, hvis Ærinde jeg ikke ønsker at gaa. Allermindst, naar det gælder Enslev."

„Jeg forstaar, hvem De tænker paa. Men netop disse Mænds Indflydelse vil vokse stærkt i en krigerisk Situation, saa heller ikke i den Henseende gaar De mod Deres egne Ønsker ved at paatage Dem denne Mission. Der er fra en vis Side i Partiet indkaldt til et privat Møde iaften, og jeg har maattet love at komme tilstede. Her vil jeg blive nødsaget til at give Oplysning om Enslevs Demonstration, dersom han ikke forinden bringes til Fornuft. Jeg maa derfor desværre bede Dem om at handle uden Opsættelse."

„Et Møde? Jeg har lagt Mærke til, at Gjærup har været saa virksom i den sidste Tid. Det varsler ikke godt ... Og et privat Partimøde? Det lyder underligt. Næsten som en Sammensværgelse. Og De har lovet at komme tilstede?"

„Jeg har mine Grunde."

Deres Øjne mødtes uvilkaarligt; og da Ministerchefen derefter slog sine ned, lagde Fru Bertha Haanden paa hans Arm og sagde med sørgmodig Fortrolighed:

„Det er virkelig godt, Tyrstrup, at jeg kender Dem saa nøje, som jeg gør. Ellers vilde vel ogsaa jeg begynde at blive bange for Dem. — De er en modig Mand! Man skulde næsten tro, De ikke vidste, hvad Folk mener om Dem. De gaar saa rolig omkring imellem os, som om det slet ikke var Dem, der mistænktes for at være en lidt farlig Herre, en temmelig tvetydig Personlighed, der helst bærer Kappen paa begge Skuldre."

„Det kan jeg dog vanskeligt undgaa at mærke," svarede han med sit trætte Smil. „Jeg ser mig jo daglig fremstillet i den Figur i de fleste Blade. Men naar det blot maa lykkes mig at bringe Landet frelst over disse svære Tiders Krise, skal jeg forresten ikke beklage mig. En lidt skaansommere Bedømmelse af min Karakter og mine Evner kunde jeg dog for Sagens Skyld nok ønske mig. Det bliver under disse Forhold stadig vanskeligere for mig at styre de blodtørstige Hoveder indenfor vor egen Fraktion. Gjærup er ikke den eneste, der gaar med en Kniv i Ærmet. Det er Enslevs Strige-Tale, som nu hævner sig. Men jeg tror, at vi i Øjeblikket befinder os paa et Vendepunkt. Kommer Partiet uskadt gennem denne Prøvelse, vil Samlingstanken sejre, og vi tør da haabe paa igen at gaa en rig og lykkelig Fremtid imøde."

Han havde rejst sig og taget hendes Haand.

„Saa vil De gaa til Enslev, ikke sandt? Jeg sætter nu alt mit Haab til Dem."

„Jeg har ikke stor Tro paa, at jeg kan udrette noget, ... men jeg tør jo ikke sige Nej. Jeg skal gøre mit bedste, det lover jeg Dem!"

„Tak!“

Ved Døren vendte han sig om og sagde:

„Saa maa jeg blot endnu engang have Lov til at minde om, at Sagen haster. Inden Klokken 6 skulde jeg gerne have Svaret. Jeg vil tillade mig til den Tid at sende min Tjener til Dem.“ —

Ved Enslevs Dør blev Fru Bertha først afvist af lille Jomfru Jensen med den Besked, at Herren ikke tog imod; men da hun sendte sit Kort ind, blev hun straks indladt.

Enslev var forsøgsvis staaet op. Han sad i Slobrok med en Plæd omkring Benene henne i Solen ved Vinduet i sit Arbejdsværelse. Han havde endogsaa en af sine store, sorte Cigarer i Munden, og Røgen stod i blaalige Hvirvler over ham. Ved at se ham sidde der saa fredelig og slikke Solskin som en gammel Pensionist blev Fru Bertha et Øjeblik staaende. Modsætningen mellem dette Syn og hendes egne urolige Følelser forvirrede hende. Det var saa ufatteligt, at denne lille, hvide og hjælpeløse Mand var Enslev, Tyrannen, som Venner og Fjender i en Menneskealder havde skælvet for, og hvis Ja og Nej endnu i hans Alderdom ejede en Magt, der styrede Folkets Skæbne.

Han vilde rejse sig op for at tage imod hende, men hun forhindrede det og bad ham blive siddende. Saa rullede hun selv en Stol frem over Gulvet og satte sig overfor ham.

„Som De ser — De finder mig halvt i *Négligé*,“ sagde han. „Min Læge tillader mig ikke at tage mod Besøg. Med

Dem har jeg altsaa gjort en Undtagelse. Det er saa sjælden, jeg har den Fornøjelse at se Dem."

„De skal ogsaa have Tak, Enslev, fordi De lod mig komme ind. Det var meget elskværdigt af Dem. Jeg har jo hørt, at De desværre igen har været upasselig."

„Kun en Ubetydelighed. — Men jeg maa straks anmode Dem om at tilstaa mig en Begunstigelse. Vil De tillade mig at tilsidesætte Hensynet til en Dames Nærværelse og blive ved at ryge? Denne gode Cigar havde jeg lige faaet tændt, dengang De kom, og da det er den første efter tre Dages Afholdenhed, vil De forstaa — —."

„Der behøves ingen Undskyldning. Det glæder mig, at Tobakken smager Dem. Det er jo altid det sikreste Tegn paa, at en Mand befinder sig vel."

„De er altfor artig, Fru Abildgaard! ... Men jeg takker Dem."

Hans Blik og Tone gjorde Fru Bertha utryg. Hun havde undervejs forberedt sig paa, hvad hun vilde sige, men følte nu paa en Gang alting vakle. For at samle sine Tanker talte hun en Tid om ligegyldige Ting, indtil Enslev, der var bleven tavs, med eet afbrød hende.

„Skal jeg lette Dem Overgangen?"

„Hvordan mener De?"

„Jeg veed, hvorfor De er kommen her."

„De veed det!"

„Ja. Det vil sige, jeg har gættet mig til det. Da jeg fik Deres Kort ind, var jeg straks paa det rene med, at De kom her som Ambassadrice og overordenlig Befuldmægtiget. De ser saa forbavset paa mig, men der er ingen

Grund til at beundre min Skarpsindighed. Tyrstrup har efterhaanden selv afsløret sin Grævlingenatur. Og det ligner ham da ogsaa godt nok at overtale en Dame til at gaa hans ubehagelige Ærinder."

„Det har De ikke Lov til at sige, Enslev. Jeg veed, at Tyrstrup to Gange har søgt Dem, men De har ikke villet modtage ham."

„Det er ganske rigtigt. Med en Fjende forhandler jeg ikke paa Tomandshaand men kun i Vidners Nærværelse og allerhelst i hele Offenlighedens Paahør. Jeg deler ikke Tyrstrups Forkærlighed for de smaa *Tête-à-tête*'r og kælne Overtalelser i Sofakrogene. — Men altsaa: De er kommen her i Anledning af det Brev, jeg har sendt Konsejlspræsidenten. Saa har han vel ogsaa meddelt Dem Brevets Indhold?"

„Nej, det følte han sig ikke berettiget til."

„Hvilken Finfølelse! Ja, Tyrstrup er den ædle, rettænkende Mand ud til Fingerspidserne! Selve Bravhedens Apoteose! ... Forresten veed jeg ikke, hvad den Hemmelighedsfuldhed skal til. Imorgen kan dog alle og enhver læse mit Brev i „Femte Juni". Det meddeler iøvrigt blot, at jeg paa Grund af det mere og mindre vel maskerede politiske Bagstræv, der nu har Magten i Partiet, ønsker at frabede mig den Ære at være dets Formand."

Fru Bertha nikkede hen for sig og sagde:

„Jeg havde nok tænkt mig, at det maatte være det."

„Ja. Og samtidig har jeg meddelt, at jeg har besluttet mig til at udtræde af Partiet."

Det blev tilføjet let hen; men for Fru Bertha var det, som om Himlen styrtede ned.

„Det har De ikke, Enslev! Det kan De ikke mene! Udtræde ... af det Parti, som De selv har været med til at skabe. Som man nu i en Menneskealder har givet Deres Navn!“

Enslev svarede ikke. Og for at understrege, at han var utilgængelig for Paavirkning i den Sag, lagde han sig tilbage i Stolen og sugede kraftigt paa Cigaren.

Der var længe stille.

„Enslev — der var engang, da jeg saae hen til den Tid, vi nu lever i, som til en Fredens og Menneskekærlighedens Guldalder, som det vilde blive en stor Lykke at opleve. Jeg kan huske, at De selv engang i en prægtig Skaaltale lykønskede mine Børn, fordi de var født til Verden under Frihedens Tegn, paa et Tidspunkt, da dansk Ungdom — som De sagde — „kunde plukke de første, modne Frugter af Kundskabens Træ i dets frie Udfoldelse“. Hvad Lykke det blev til for mine egne, skal jeg ikke komme ind paa. Men jeg maa ofte tænke paa, hvordan De vel nu inderst inde dømmer om Resultatet af Udviklingen. Det var jo dog et ganske andet Lykkeland, De i Deres Ungdoms Tro og Begejstring drømte om — og fik saa mange andre til at haabe paa.“

Enslev havde hørt paa hende med sin vildeste Haan i Blikket.

„Udviklingen?“ vrængede han. „Dersom De tænker paa

det feje og lumpne Forræderi, vi nu er Vidne til, saa har De selvfølgelig Ret. Det var ikke en saadan Usselhedens Guldalder, jeg i sin Tid „drømte“ om — som De saa ægte kvindeligt udtrykker Dem. Ikke i mine uhyggeligste Fantasier har jeg tænkt mig fromladne Marekatte af Provst Brobergs Kaliber som Resultatet af Udviklingen. Jeg stræbte engang efter at vække et sovende Folk og gøre det til det frieste og mandigste i Verden. Jeg vilde forsøge igen at skabe en Ungdom i dette lille Oldingeland ... Men det gider jeg forresten ikke mere snakke om. Kun vil jeg sige Dem, Fru Abildgaard, hvad jeg allermindst havde troet at skulle opleve. Det er, at De, som var gift med min mangeaarige Ven og politiske Medarbejder, vilde finde det passende at stille Dem til Disposition for mine Fjender. Og det paa et Tidspunkt, da alt fejt og lumpent Pak i Landet rotter sig sammen imod mig. En saadan Utaknemlighed vilde jeg ganske vist have forsvoret, og den er mig en bitter Skuffelse.“

Han havde under dette Udbrud kastet den halvt udrøgne Cigar hen i Askebægeret, som om den pludselig kvalmede ham.

Fru Bertha rystede benægtende paa Hovedet.

„De tager fejl, Enslev! De vil aldrig opleve, at jeg gaar Deres Fjenders Ærinde. Men De er bleven lidt slem til at miskende Deres Venner. Det har jeg forøvrigt sagt Dem før ... Mon De kan huske den Samtale, vi førte med hinanden i Sommer? Det var Dagen efter det store Strige-Møde. De lod mig dengang høre for, hvad De

kaldte mit Sortsyn paa Udviklingen, og da jeg forsøgte at forklare Dem mine Ængstelser, vendte De det døve Øre til. Jeg tænkte derfor bagefter, at jeg maaske virkelig saae for mistrøstig paa vore Forhold. Men hvad jeg siden har set og oplevet, har ikke kunnet berolige mig. Jeg føler mig mere og mere overbevist om, at vi glider hen imod en frygtelig Katastrofe. Mine private Sorger og Bekymringer skal jeg — som sagt — ikke besvære Dem med. Kun en eneste Ting maa jeg have Lov til at nævne. Vor Samtale fandt jo Sted paa Storeholt, og som De vistnok veed, er nu Gaard og Gods og alt lige til det gamle Bohave kommet paa fremmede Hænder, og mit Barndomshjem er bleven lukket for mig. Det var et Salg i sidste Øjeblik for at undgaa Udpantning og Tvangsauktion. Jeg lægger ikke hele Ansvaret for Miseren paa min Brodersøn. Jeg veed godt, at den begyndte allerede i min Broders Tid — og maaske tidligere."

„Ja, det er altsaa en gammel Historie," sagde Enslev utaalmodig. „Jeg veed ikke, hvorfor De fortæller mig alt dette."

„Aa jo, for jeg synes, at denne triste Historie om en gammel Slægtsgaard, der i mere end hundrede Aar har været en Familjes Hjem og noget af en Helligdom for den, og som nu ved letsindig Sorgløshed og Sløseri er kommen i Hænderne paa en Person som Grosserer Søholm — jeg synes, at denne sørgelige Historie er som et Sindbillede paa vor hele selvforskyldte Elendighed. Tro mig, Enslev — der er rundt om i Landet mange, der i disse Tider har den samme knugende Følelse af Hjem-

løshed som jeg ... mange, der sidder og fryser af Uhygge ved Tanken om, hvad Fremtiden vil bringe os!"

„Hvem er da denne Søholm?" spurgte Enslev for at komme bort fra Emnet. „Er han ikke Kaffehandler? Og er han ikke Deres Brodersøns Svigerfar?"

„Det er et ganske samvittighedsløst Menneske, der ikke har andet Formaal end at tjene Penge. De talte før om Ungdommen og, hvad De havde ventet Dem af den. Men vil De sige mig, hvordan skal den unge Slægt kunne vækkes til Ansvarsfølelse, naar Personer af den Slags faar Lov til at gaa uantastede omkring og endogsaa hædres af Samfundet, ja stilles frem som Forbilleder for de unge? Er det underligt, at Haabløshed og en dræbende Ligegyldighed breder sig som en smitsom Sygdom netop blandt de ærligste og bedste af dem? ... Og der er kun een herhjemme, der har Magt til at hjælpe her ... een eneste, der maaske endnu kan vække Folket til Selvbesindelse og afværge en national Ulykke."

„Og det er altsaa Tyrstrup!"

„Nej — det er Dem, Enslev! De er den eneste her i Landet, hvis Ord alle lytter til. Den eneste, hvis Tale naaer ud til hele Folket med virkelig Myndighed og Styrke. Tyrstrup veed godt selv, at han ikke magter Opgaven alene ... Og naar De gaar imod ham, hvor skal han da søge sine Forbundsfæller? ... Men dersom De blot vilde, Enslev, saa kunde De med et Pennestrøg gøre en Ende paa meget af den vilde Lovløshed, der nu triumferer rundt om i vort Samfund ... f. Eks. i vor Presse ... og allermest i Deres egen Avis! Ja, jeg maa

sige det, som jeg mener. De har der et Medansvar, som jeg ikke forstaar, at De vil blive ved at bære."

„Aa, den dumme Snak! I tyve Aar har jeg maattet høre den! Men den gør intet Indtryk paa mig. Jeg kender det danske Frisind og veed, hvad jeg foretager mig. Der lumrer omkring i Krogene saa mange lyssky Bakterier efter Fortidens aandelige Sygdomme. Paa dem virker „Femte Juni"s ungdommelige Respektløshed som en gavnlig Desinfektion. Den har blot — som det nu viser sig — ikke været kraftig nok."

„Maaske! Men har den ikke ogsaa ødelagt Livsspirer, Enslev? Hvor er vor Ungdom henne? Har en ung Mand i vore Dage nogen anden Tanke end sin egen Karriere — og saa Adspredelser og Fornøjelser? Hvordan skal det ende? De lader nu, som om De ingenting ser. Men jeg tror Dem ikke. Dertil er De altfor klog. Jeg tror, at ogsaa De mangen Gang med Bekymring tænker paa, hvad Enden skal blive. Gid De da vilde glemme Fortiden og al gammel Bitterhed for vor Fremtids Skyld! Har vi ikke haft Splid og Ufred nok i dette Land? Forlig Dem med Tyrstrup! Han er ikke den, De mener. Blot De vilde tro mig! Slut Fred med alle dem, som vil det gode, hvad de saa ellers tænker og tror! Gør det, Enslev! Og Eftertiden vil velsigne Deres Navn!"

Revet hen af sin Bevægelse var hun gledet ned paa Knæ foran ham og havde taget hans Haand. Enslev følte sig et Øjeblik mod sin Vilje grebet, og da hun mærkede hans Usikkerhed, blev hun ved at trænge ind

paa ham med bønfaldende Lidenskab, saa han tilsidst maatte rive Haanden til sig med Magt.

„Saa rejs Dem dog! ... Dette her er altfor taabeligt! Jeg ber Dem om at holde op. De veed jo ikke, hvad De selv siger. De tager Dem den Frihed at bryde herind for at give mig politiske Raad! De finder det passende at foreholde mig mit Ansvar, at foreskrive mig Pligter! Kan De dog ikke selv indse, hvor latterlig Deres Optræden er?"

Fru Bertha havde rejst sig. Fortumlet og skamfuld vendte hun sig bort, da hun forstod, at hun var afmægtig.

Og Enslev skaanede hende ikke. Han sagde, at han selvfølgelig godt vidste, at der i den lange Kamp mod Undertrykkelsen fraoven og Enfoldighedens Tvang franeden kunde være gaaet et og andet værdifuldt i Løbet. Men hvem havde lovet hende, at Friheden skulde vindes uden Ofre? Ikke han! Det var vel overhovedet kun Kvinder, der forestillede sig en politisk Kamp som en Krig paa Knappenaale. Eller troede hun, at han selv var gaaet Ram forbi? At ikke ogsaa han havde maattet betale med Tab af personlig Lykke? ...

Fru Bertha saae sig tilbage mod Døren og ønskede sig bort. Hun havde hørt det ringe og frygtede for at træffe Fremmede.

„Nu maa jeg hellere gaa!" sagde hun. „Jeg gør Dem kun mere vred — og det var ikke Hensigten med mit Besøg."

Hun rakte ham Haanden, og Enslev blev igen forsonligere stemt.

„Paa Dem er jeg ikke vred. Men det gør mig ondt, at De har ladet Dem misbruge til denne politiske Sendelse, som De ikke selv har forstaaet. De indestaar for Tyrstrup — siger De. Men hvad Vægt ligger der paa ham? Han er jo kun en Leddedukke og Paradefigur i Hænderne paa Gjærup og den øvrige Bande, som nu i tredive Aar har ligget paa Lur for at komme mig tillivs ...“

„Tal nu ikke mere, Enslev! Jeg veed jo nu, at jeg er gaaet forgæves. — Jeg siger Dem Farvel!“

Han vilde rejse sig for at følge hende til Døren, men i det samme kom lille Jensen ind med et Visitkort; og førend Enslev havde faaet Næseklemmerne frem for at læse Navnet, var Fru Bertha gaaet.

Ude i Forstuen mødte hun Redaktør Samuelsen, der, kendelig nervøs, hilste hende med sin uforanderligt smilende Elskværdighed. —

IV.

Nogle Timer senere, da Taagen og Mørket atter havde nedsænket København som i en underjordisk Verden, og mens Menneskestrømmen paany gik fra Broerne ind mod Teatrene og Byens andre Forlystelsessteder, samledes det af Gjærup foranstaltede politiske Velfærdsudvalg i et ældre Hus i Kronprinsensgade, et forhenværende Foreningshus, som nu var omdannet til et smaaborgerligt Selskabslokale.

Da Sammenkomsten var ganske privat og Resultatet foreløbig skulde hemmeligholdes strengt, var dette Møde-

sted bleven foretrukket for Byens mere kendte Samlingslokaler, hvor det altid var vanskeligere at sikre sig mod at blive beluret af Pressens lange Øren.

Gjærup havde indfundet sig en halv Time før Mødetiden for at efterse, at alt var i behørig Orden efter Aftalen. Han kendte personlig Værten, som oftere havde stillet sine Lokaler til Raadighed for den Slags Sammenkomster, hvori Gjærup var den ledende Aand. Han vidste, hvad Slags Sikkerhedsforanstaltninger der krævedes, og Gjærup ytrede da ogsaa nu sin Tilfredshed med Ordningen.

Midt i en Sal, der optog det meste af Huset, var der anbragt et langt Bord med Stole. Men ogsaa de tilstødende Rum paa begge Sider var forbeholdt Mødets Deltagere.

Et Uheld var imidlertid indtruffet. En Kortslutning havde i sidste Øjeblik gennembrændt den elektriske Hovedledning. For at faa Huset oplyst havde man i Hast maattet skrabe sammen, hvad der kunde skaffes tilveje af gamle Petroleumslamper, Sølvkandelabre og Lygter. Men disse gammeldags Lamper og uroligt brændende Stearinlys lagde en Fortidsstemning over Salen, som Gjærup netop følte sig tiltalt af, fordi den svarede godt til de Minder, der i Øjeblikket bevægede hans kæmpende Sind.

Han og Enslev havde været Venner fra Ungdommen. De kom begge ude fra Landet som fattige Studenter og havde dengang holdt broderligt sammen. Ved hint nu historisk berømte Sold i Studenterforeningen, da Enslev

ud paa Natten sprang op paa en Stol og under frygtelig Tumult holdt sin første politiske Tale, havde Gjærup med sin Person dækket Vennen mod Overlast af nogle halvfulde og ophidsede Mennesker, der vilde rive ham ned af Stolen og prygle ham fordærvet. Ogsaa siden hørte han en Tid til Enslevs uegennyttigste Vaabendragere. Men deres Livsskæbner var bleven meget forskellige. Skønt Gjærup var et skarpsindigt Hoved med en ualmindelig juridisk Viden, som Partiet ofte havde gjort Brug af, var han stadig bleven holdt nede i en politisk Skyggetilværelse og af Partiets egen Presse gjort til en halvt latterlig, halvt tvetydig Person, hvad han ikke uden Grund tilskrev Enslevs Indflydelse. Fra det Øjeblik, da de to Venner mødtes i Rigsdagssalen, havde Enslev udelukkende set Pedanten i ham; og da han desuden frygtede ham som Medbejler, havde han ikke taget i Betænkning at uskadeliggøre ham.

Men nu følte Gjærup, at Hævnens Time var kommen for ham. Retfærdigheden skulde endelig indhente den store Forbryder! Den Hovmodige skulde falde paa sine Gerninger og ende sine Dage som en fredløs Mand!

Folk begyndte at komme. Den første var den unge Højskoleforstander Aleksandersen i sin karakterfast tilknappede Frakke med de udpolstrede Skuldre. Ved Synet af det lange Bord med de mange forhistoriske Belysningsgenstande udbredte han smilende sine Arme, mens hans Skygge lumskelig tegnede sig paa Væggen bagved ham som en uhyre Sprællemand.

Nøjagtig paa Klokkeslaget kom Rektor Bohse sammen

med Jørgen Højbo og Lærer Tanning. Og fra nu af gik Døren uafbrudt. En for en eller flere i Følge lukkedes Folk ind af Tjenerne, der med Lys eller Cyklelygter i Haanden havde ledsaget dem op ad den mørke Trappe.

Der samledes tilsidst henved et halvt hundrede Mænd, hvoraf Størsteparten var Lovgivere. De øvrige var bekendte Partifæller udenfor den aktive Politik, et Par Universitetsprofessorer, nogle Præster og Redaktører, om hvem det vidstes, at ogsaa de efterhaanden havde taget Afstand fra Enslev og hans Presse. De var bleven indbudt, for at de med deres ansete Navne kunde forøge Betydningen af en Protestadresse, som det var Gjærups Hensigt at faa vedtaget til senere Offenliggørelse paa et belejligt Tidspunkt.

Stemningen var hos de fleste meget alvorlig. „Femte Juni“ havde igen i sit Aftennummer angrebet Regeringen i en Artikel, der var spækket med Mistænkeliggørelse. Bladet gik fra Haand til Haand, og de ældre Rigsdagsbønder rystede paa Hovedet. Disse Enslevs fordums Kampfæller gik med tungt Hjerte til Opgøret med deres gamle Høvding. De saae med Mishag paa Højskoleforstander Aleksandersen og nogle andre yngre, der ikke kunde skjule deres Tilfredshed over endelig at faa Ram paa dette Afgudsbillede fra en skummel Fortid.

De fleste af Ministrene havde indfundet sig efter Indbydelse, deriblandt ogsaa Dagens Mand, Provst Broberg, der samme Morgen var kommen hertil fra Jylland. Den graamankede Dværg gik huldsaligt smilende omkring i

Salen, trykkede Folk i Haanden og modtog Lykønskninger.

Tilsidst manglede kun Tyrstrup. Da man havde ventet paa ham nogen Tid, begyndte der at brede sig en mørk Tvivl om, hvorvidt han overhovedet vilde komme. Mistilliden til Regeringschefen holdt sig uforandret i Partiet trods de Indrømmelser, han stadig gjorde de krigslystne.

Gjærup og Lærer Tanning stak Hovederne sammen henne i et Hjørne og syntes raadvilde. Der rørte sig efterhaanden nogen Utaalmodighed i Salen. Kun Provst Broberg, der vedvarende følte sig som Centrum for Opmærksomheden, gik lige straalende omkring og trykkede Folk i Haanden.

Men nu aabnedes Døren af selve Værten, og Tyrstrup traadte ind. Hans ualmindelig bekymringsfulde Ansigtsudtryk bragte Samtalen til at standse. Lærer Tanning førte ham til hans Plads ved den øverste Bordende, hvorefter alle satte sig i Tavshed.

Den gamle Jørgen Højbo indledede med en kort Redegørelse for Hensigten med Mødet og gav derpaa Ordet til Rektor Bohse, hvem man paa Gjærups Forslag havde overdraget at føre Hovedslaget mod Enslev. Gjærup selv veg ved saadanne Lejligheder gerne tilbage i sidste Øjeblik paa Grund af Anfægtelser. Med al sin vilde Hævngerrighed var han et følsomt Menneske, der nok kunde være med til at slibe Vaabnene men helst overlod selve Blodsudgydelsen til andre.

Nu var Rektor Bohse ogsaa den Mand, hvis Ord vilde virke med størst Vægt omkring i Landet. Ganske vist hørte han ikke til Partiets ledende eller prægende Skikkelser. I Grunden var han slet ikke Politiker, og de rigtige gamle Rigsdagsrotter maatte ofte smile af hans Enfoldighed. Det var hans Karakters Uangribelighed, der havde skabt hans Anseelse. Enslev, der til sin Forbitrelse aldrig havde kunnet faa Ram paa ham, kaldte ham for „Bæltedyret" paa Grund af denne Atmosfære af Retskaffenhed, der omgav ham som et beskyttende Panser.

Rektoren talte langsomt, med en akademisk Retorik, der undertiden kunde stige til Svulst. Men der var et harmfyldt Sinds Kraft i hans Angreb paa „Femte Juni" og paa Enslevs Forhold til dette Blad — „Frivolitetens og Korruptionens Hoforgan", som han kaldte det. Han vakte Bevægelse ved at erklære, at mange Partifæller rundt om i Landet ikke alene med Forundring men ogsaa med Sorg og dyb Harme var Vidne til, at en af deres Førere, ja selve Partiets Æresformand gjorde sig personlig Fordel af en Bladindustri, der spekulerede i Folkets Fordærv.

Han sluttede sin lange Tale med at sige, at ingen vilde nægte Enslev Tak og Anerkendelse for hans Fortjenester som en af Grundlæggerne af det danske Folks Selvstyre. Men han havde i den senere Tid aabenbaret en sygelig og stadig mere ubehersket Ødelæggelseslyst overfor sit eget Livsværk. Frihedens sande Venner i Landet maatte nu kræve, at der stilledes ham Valget mellem at støtte

Partiets Regering i dennes Arbejde for Folkets moralske, religiøse og økonomiske Genrejsning eller at vige Formandspladsen til Trods for, at den i sin Tid var tildelt ham som et livsvarigt Æressæde.

Da han satte sig ned, fik Stemningen Udløsning i en kraftig Tilslutning. Provst Broberg, der havde Plads ved Siden af ham, trykkede hans Haand.

Det var nu Meningen, at Højskoleforstander Aleksandersen skulde have haft Ordet som Repræsentant for den yngre Generation. Men til almindelig Forbavselse rejste Tyrstrup sig og ønskede at tale.

Fra en høj Kandelaber med flere Lys, der stod foran ham, kastedes der et flakkende Skær over hans Ansigt. Man kunde se, at han var stærkt bevæget og havde en vigtig Meddelelse at gøre. Paa Væggen tæt bagved ham tegnede hans mangedoblede Skygge sig som en Klynge lyttende Taageskikkelser.

„For at forhindre Fortsættelsen af en Debat, som Forholdene har gjort overflødig, betænker jeg mig ikke paa at gøre d'Herrer bekendt med Indholdet af en Skrivelse, jeg idag har modtaget fra Enslev. Da jeg imidlertid endnu ikke har haft Lejlighed til at fremlægge den for Partistyrelsen, maa jeg bede Dem alle om foreløbig at betragte min Oplysning som strengt fortrolig. Enslev meddeler, at han ønsker sig fritaget for sine politiske Tillidshverv og saaledes ogsaa fratræder Formandsskabet."

Der gik et Brus af glad Overraskelse gennem Forsamlingen. Aleksandersen lagde sig triumferende tilbage mod Stoleryggen og raabte: „Hør!"

„Men desværre har jeg ogsaa en anden Meddelelse at gøre," fortsatte Tyrstrup. „Jeg er overbevist om, at den vil vække dyb Beklagelse ikke alene i denne Forsamling men hos alle dem, for hvem Fremtidsmaalet har været en fredelig Samvirken af Folkets Kræfter til Bedste for vort fælles Fædreland. Enslev meddeler mig, at han — vor mangeaarige Fører og største Kraft — udmelder sig af Partiet."

Efter disse Ord lød der ingen Hør. I nogle Øjeblikke var der en Stilhed i den dystre Sal, som om et Lyn var slaaet ned. Man stirrede paa Tyrstrup, mens Ophidselse, Angst og Forlegenhed kæmpede om Herredømmet i Sindene.

Saa rejste der sig højlydte Protester fra mange Sider.

„Det maa ikke ske!" sagde en gammel Bonde grædefærdig.

Men Lærer Tanning raabte:

„Det er Forræderi!"

Og hans Ord blev gentaget af flere.

Gjærup sad lamslaaet med Haanden omkring Hagen og stirrede ud gennem Brillerne med Øjne saa runde og mørke som en Natugles. Ved en lynsnar Manøvre havde Enslev paany slaaet ham Mordvaabnet ud af Haanden og narret ham for hans Hævn.

Alle var paa det rene med, at Enslevs Udmeldelse betød en Undsigelse, at den indvarslede en ny Sværdtid, Stormtid, Ulvtid i Stedet for den Fred, som mange havde haabet paa.

Da der endelig var bleven lidt Ro i Salen, fortsatte

Tyrstrup. Han sagde, at de — ofte miskendte — Bestræbelser, der var gjort for at afværge denne triste Katastrofe, altsaa ikke var bleven kronede med Held. Han havde dog det Haab, at Sammenholdet i Partiet skulde vise sig stærkt nok til at modstaa ogsaa denne svære Rystelse, og han bad alle de tilstedeværende tilsige ham og det øvrige Ministerium deres virksomme Støtte i den bitre og sørgelige Kamp, der sikkert forestod.

Som Svar herpaa sprang Lærer Tanning op og raabte: „Danmark leve!"

Alle rejste sig. Med tre taktfaste Hurraer bekræftede Forsamlingen sin Tilslutning til Tyrstrups Ord. — —

Ude omkring i Hovedgaderne sporedes allerede et stærkt Røre. „Femte Juni" havde udsendt en Løbeseddel med Enslevs Krigserklæring, og Folk søgte hen til Avisredaktionernes Vinduer for at læse de ophængte Plakater.

Ud paa Aftenen voksede Bevægelsen i Byen som paa en Valgdag. Især var der Trængsel paa Højbro Plads udenfor „Femte Junis" store Bygning. Hurraer og Leveraab for Enslev blandet med Piben og Spektakel lød op mod den halvrunde Hjørnealtan, hvor den gamle Fører saa ofte paa de store Valgaftener havde vist sig for Mængden og ladet sig hylde.

Nu sad Samuelsen deroppe bag Vinduesplakaterne og var hensunken i mørk Fortvivlelse. Et stort Haab var kuldkastet for denne Fredens Mand, der kun ønskede at faa Ro til at gøre sin Gerning som Publikums faderlige Velgører og Ven. Virkeliggørelsen af hans Drøm om et mægtigt, 24-sidigt Blad med en ærligt udstrakt Haand

til alle Sider, med et særligt Søndagsnummer, en Sportstidende, et illustreret Onsdagstillæg for Børn, en Sundhedsbibel og et humoristisk Følgeblad med kolorerede Billeder, dette Kæmpeforetagende, der kærligt skulde omslutte hele Folket som en Polyp og nedslaa enhver Konkurrence — alt var igen uhjælpeligt strandet paa en halvgal Oldings Stædighed!

V.

Mellem de mange tusinde Telefonsamtaler, der krydsedes over København denne Aften i Anledning af Enslev, blev nogle ført mellem Jægermester Hagens Svigerfar, Grosserer Søholm, og forskellige politisk interesserede Folk af hans Bekendtskab, som Grossereren ringede op for at høre deres Mening om Affæren.

„Ja saa! ... Naa! ... Stemmerne paa Landet altsaa; ja det kan jo være! ... Jeg er Forretningsmand, kender ikke noget til de Dele ... Hvad siger De? ... Min Svigersøns Standpunkt? Ja, det kender jeg heller ikke noget til. Blander mig ikke i det. Men De mener altsaa, at Enslev er færdig ... Ogsaa syg? Ja, det er han jo. Nu faar vi se, hvad det Spektakel bliver til ... Ja ja, Godnat!"

Grosserer Søholm havde sit Kontor ved Vestervold. Hans Privatbolig — en nybygget, palæagtig Villa — laa i det fornemme Kvarter foran paa Østerbro. Hver Søgnedags Morgen Klokken otte kørte han hjemmefra i et elefantgraat Kæmpeautomobil, og indtil han ved Sekstiden vendte tilbage, repræsenteredes Familjen af hans to ugifte

Døtre, Frøknerne Cecilie og Constance, samt af hans Søster, den gamle Frøken Søholm, der under Broderens Fraværelse var Husets egenlige Herskerinde.

Grossererens Kone levede ganske vist endnu men blev kun halvvejs regnet med til Familjen. Som en fattig Slægtning, der spiste Naadsensbrød der i Huset, havde hun sit Stade inde i Spisestuen, hvor hun fik Lov til at sidde ved et af Vinduerne med et Strikketøj. Den forhenværende Grønthandlerske havde vist sig ganske uimodtagelig for selskabelig Dressur, og Aarene havde i det hele taget ikke virket udviklende paa hendes Aandsevner. Hun sad ved sit Vindu og lyttede med det samme sky Udtryk som en mishandlet Hest og spiste kun med ved Bordet, naar der ikke var Fremmede.

For Døtrene var hun udelukkende deres Fars Kone, og for Frøken Søholm var hun et Huskors, som det til hendes store Ærgrelse ikke var lykkedes hende at plage Livet af.

Frøknerne Cecilie og Constance var begge høje, slanke Skikkelser, der lignede deres Søster Fru Vilhelmine, saa Folk tidt tog fejl af dem paa Gaden. De gik ligesom hun altid meget elegant klædt og var den meste Tid af Dagen optaget af deres Garderobe og Frisyre.

„Kaffesøstrene", som man kaldte dem i Byen, havde alle tre faaet deres Opdragelse i en udenlandsk Pension, og den yngste af dem, Frøken Constance, var nylig vendt hjem fra et Besøg i Tyskland som forlovet. Hendes Kæreste, en Ulanofficer og Friherre, ventedes til Byen i den nærmeste Fremtid. Baade Grossereren og hans Sø-

ster var meget tilfredse med Partiet. Den tilkommende Friherreindetitel var for dem et Vederlag for den fejlslagne Spekulation, som Vilhelmines Giftermaal havde været for dem. Om Moderens Mening var der ikke bleven spurgt.

Frøken Cecilie var endnu uforlovet. Og dog var hun efter manges Mening den smukkeste af de tre smukke Søstre og havde ogsaa haft de fleste Tilbud. Men ved den megen Omgang med sit eget Spejlbillede havde hun levet sig ind i den Forestilling, at hun var Jordens skønneste Kvinde, og hun fandt af den Grund ingen Mand god nok til at blive lyksaliggjort af hende. Hun gik omkring med et livstræt Udtryk, ligesom besværet af sin overordenlige Dejlighed, og havde et nedladende Væsen, der lod Folk vide, at hun viste dem en stor Naade blot ved at eksistere.

Søndagen efter den store politiske Begivenhed var Jægermesteren bedt til Frokost hos sin Svigerfar sammen med sin Kone. Forholdet mellem de to Mænd havde just ikke bedret sig; men Forhandlingerne om Storeholts Salg havde gjort en Fornyelse af den personlige Omgang nødvendig.

Ved Bordet fortalte Grossereren, at han med det første agtede sig over til „sin Gaard", hvor han vilde tilbringe en Ugestid for at tilse de paabegyndte store Ombygningsarbejder. Det var Meningen, at hans nye Svigersøn, Ulanofficeren, samtidig skulde tilbringe nogle Dage derovre, og han talte om at foranstalte et Par Jagter og maaske give et Par større Middagsselskaber.

Jægermesteren fik ogsaa en Indbydelse, som han dog afslog. Hvor lykkelig han end følte sig ved at have givet Storeholt fra sig og være befriet for alle Bryderier med Penge, Folkehold og Regnskaber, faldt det ham dog endnu lidt for Brystet at høre Svigerfaderen tale om hans gamle Hjem som sin Ejendom.

Han skottede et Par Gange over Bordet til sin Kone, der imidlertid sad ligegyldig og spiste paa sin korrekte Maade med fastklemte Albuer og bløde Haandled.

„Naa ja," tænkte han. „Vilhelmine kan naturligvis ikke føle det paa samme Maade som jeg. Men lille Kaj ligger dog begravet derovre."

Efter Bordet bød Svigerfaderen ham ind i sit Rygekabinet til en Havanna og gav sig her til at tale om det „politiske Vrøvl", som Bladene var saa fulde af. Han spurgte ham, hvordan han agtede at stille sig til den forandrede Situation, om han vilde gaa med Enslev eller med Tyrstrup.

Det faldt dog ikke Jægermesteren ind at indlade sig paa nogen politisk Diskussion med sin Svigerfar. For ham var og blev den Mand aldrig andet end en Pakhuskarl, der havde haft Held med sig, og han havde paa ingen Maade ladet sig imponere af hans Millioner.

Han tav endogsaa stille med, hvad der dog smigrede ham, at han allerede havde været Genstand for flere Overtalelsesforsøg fra den Tyrstrupske Fraktions Side. Gjærup havde endog personlig søgt ham for at friste ham med Løftet om en Plads i det vigtige Udvalg om Husmandsloven. Men han havde besluttet sig til foreløbig at se Ti-

den an og holde sig fri af Partikævlet, for at han fremdeles — med Blikket fast rettet mod Maalet — kunde bevare Hovedet klart.

Inde i Dagligstuen ved Siden af begyndte en Grammofon at skratte. Da den kom i Gang, blev det til en wagnersk Arie, sungen af Nationens Øjesten, Operaens Heltetenor.

Hr. Søholm trykkede paa en Knap under Bordpladen, og næsten som en Automat skød Døren til Gangen sig ind i Muren, og en uniformeret og friseret Dreng kom tilsyne i Aabningen i militær Retstilling.

„Grosseren kaldte!"

„Luk der!" befalede Hr. Søholm og gjorde et Kast med Hovedet hen imod den aabne Dør til Dagligstuen.

Da han var bleven alene med Jægermesteren, lagde han Benene op paa en Stol og sagde:

„Vil De vide min Mening, saa er det den, at Enslev er færdig. Stemningen ude omkring paa Landet er imod ham. Han er jo ogsaa en syg Mand. Det skulde De tænke lidt over. For det var jo rart, om De snart kunde faa fat i den rigtige Ende derhenne paa Rigsdagen."

„Jeg er ikke tilfals," sagde Jægermesteren stramt afvisende.

Hr. Søholm slog en Latter op. Han havde i Tankerne allerede gjort sin Svigersøns Bo op og udleveret det til Skifteretten.

„Nej, fint skal det være — og skidt er 'et!"

„Hvad mener De med det?"

„Jeg mener sgu, at det er Deres Pligt at tænke lidt alvorligt paa Fremtiden. Inden et halvt Aar har I jo formøblet, hvad I fik Lov at beholde. Det kan jo enhver se. Hvad vil I saa leve af? Af mig faar I ikke en Øre!"

„Jeg skal have mig frabedt, at De blander Dem i mine Ting."

„Det agter jeg nu alligevel at gøre for Vilhelmines Skyld."

„Har Vilhelmine maaske klaget? Savner hun noget?"

Det ene Ord tog det andet, og det kom til et af disse øredøvende Skænderier, som var den sædvanlige Afslutning paa deres Samtaler. Og det var altid Jægermesteren, der var den haardeste Hals. Al gammel Patricierfølelse skød sig op i ham overfor denne skrydende Plebejer med den opsvulmede Brydernakke, mens Hr. Søholm paa sin Side lammedes af hans totale Respektløshed for hans Penge, som han var vant til at se Folk krybe for.

Efter at Jægermesteren havde affyret sin Yndlings-Bemærkning, at han vilde blæse ham et Stykke, og det ikke med Munden, skød han Døren til Dagligstuen tilside og raabte ind:

„Vilhelmine! Nu gaar vi!"

Virkningen var dog lidt flov for ham, idet hans Kone allerede var taget bort. I hendes Sted var det Tenorhelten, der svarede ham gennem Grammofontragten:

Elskede! Kom til mit Bryst!
O, allerkærligste Lyst!

Da han kom ned paa Gaden, smilte han tilfreds. Det havde ligefrem gjort godt igen at faa Luft overfor det store Bæst. Men nu trængte han til at tale med et fornuftigt Menneske, og han bestemte sig til at gaa hen i Dronningens Tværgade.

Han havde ogsaa noget at sige Jytte om Karsten From, som han om Formiddagen havde siddet for. Og han ventede at træffe Kusinen alene, fordi han vidste, at hans Tante hver Søndag Eftermiddag gik ud paa Kirkegaarden for at se til sin Mands og sin Søns Grave.

I Forstuen meddelte Pigen ham, at der var Besøg. Han gik alligevel ind og fandt en stor, fyldig, meget smuk men ikke længer ganske ung Dame med en kostbar Blaaræv hængende nede over Arme og Ryg.

Hun var ham ganske fremmed; men idet de saae hinanden, kom de uvilkaarligt begge to til at le. Damen — der blev forestillet som Fru Merck — var nemlig den Juvelererfrue, hvis Portræt han havde set i Karsten Froms Atelier; og hun genkendte hans Ansigt fra det samme Sted. Det gik tillige op for Jægermesteren, at det maatte være hende, han forleden havde vekslet Øjekast med paa Østergade, mens hun foer forbi i et flot Køretøj.

„Saa er det sagtens Deres Auto, der holder her udenfor," sagde han og fikserede hende lidt.

„Ja vist! Og Tak, fordi De minder mig om det."

Hun fik sit Ræveskind lagt tilrette paa Skuldrene og spurgte imens, om man havde den Fornøjelse at se ham ved den store Modtagelse hos Karsten From næste Fre-

dag. Hun hørte til sin Overraskelse, at hans Kusine ikke var indbudt.

„From har bedt mig om at komme; men Rigsdagsarbejdet lægger naturligvis stærkt Beslag paa os Folkets Mænd i denne Tid. Den politiske Situation er jo meget alvorlig. Man veed aldrig, hvad Øjeblik man kan blive kaldt til Konferencer af afgørende Betydning."

„Naa ja — bliver De forhindret, gaar De næppe tabt af saa meget," sagde Fru Merck og rejste sig. „Der er ikke mere saa morsomt hos From. Det kan jo være godt nok med alle hans *tricks;* men man kan ogsaa faa for meget af Hr. Bajads."

„Hans Selskaber har dog Ord for at være særdeles livlige."

Fru Merck lo med en uciviliseret Latter og strøg sig over sine lange Hansker.

„Ja, der sker vistnok undertiden paa Hjemturen nogle smaa Forvekslinger mellem Parrene. Menneskene er jo ikke altid saa dydige, som de burde være."

Hun sagde nu Farvel; og Jytte, der hele Tiden havde undgaaet at se paa hende, maatte følge hende ud.

Da hun kom tilbage, stod Fætteren ude paa Gulvet med Hænderne i Siden og smilte bredt.

„Hvad er d e t for en Dame? I kender hende altsaa?"

„Nej — Gud ske Lov! — det gør vi egenlig ikke. Men hun har en Tante i Avstralien, som engang var Mors Veninde. Hun kom for at bringe en Hilsen fra hende."

Jytte anede dog, at denne Hilsen kun havde været et Paaskud, som muligvis endda var opfundet. Fru Merck

havde paa en eller anden Maade faaet Underretning om hendes Besøg hos From, maaske fra From selv. Hun havde vist sig paafaldende ivrig for at tale om ham, og det var gaaet op for Jytte, at der maatte bestaa et Forhold mellem de to, og at Fru Merck var kommen her, fordi hun var bleven mistænksom og vilde spionere.

„Det var iøvrigt pudsigt, at hun skulde nævne Froms store Aftenselskab," sagde Fætteren. „Jeg kommer nemlig lige fra ham, og han sagde selv akkurat det samme om det. Han troede ikke, det blev morsomt. Han havde allermest Lyst til at aflyse det. Men der er allerede engageret et Zigøjnerorkester, og Maden og Betjeningen er ogsaa bestilt. Jeg tror endda, at han har gjort særlig store Anstrengelser denne Gang."

„Hvorfor mener han da, at det ikke skal blive vellykket?" spurgte Jytte, der havde sat sig hen ved Vinduet og saae ud paa Gaden, som om hun kun var halvvejs nærværende.

„Fordi han ser alting gennem sværtet Glas i disse Dage. Han er i et skrækkeligt Humør. Kan du ikke gætte Grunden?"

Jytte drejede Hovedet om.

„Jeg?"

„Maaske burde jeg ikke sige det; men jeg tror, han har haft et lille bitte Haab om at kunne faa Lov til at invitere dig med til Festen. Det er vist netop af den Grund, han har gjort sig særlige Anstrengelser med den. Han har ikke direkte spurgt mig, kun forhørt sig om min Mening. Men efter det, du fortalte mig forleden, har jeg jo ikke

været i Tvivl om, hvordan du vilde stille dig, og det sagde jeg ham ogsaa. Jeg kunde mærke, at han blev meget modfalden. I flere Minutter sagde han ikke et Ord. Og ... ja, siden jeg nu har sagt saa meget, Jytte, saa kan jeg lige saa godt fortælle hele Sandheden. Han er rasende — aldeles vanvittig forelsket i dig."

„Aa — Vrøvl!" sagde Jytte og vendte sig mod Vinduet med blussende Ansigt.

„Jeg veed det bedre, lille Kusine! For han har selv betroet mig det. Han maa i det hele bestandig tale om dig."

„Aa — maa jeg være fri!" sagde Jytte og rejste sig.

Hun hørte i det samme sin Mor komme hjem, og af Frygt for at træffe hende netop nu gik hun ind til sig selv.

Inde i sit Værelse satte hun sig hen i sin Lænestol og lagde Haanden over Øjnene. Det var dog kun et Nu. Saa rettede hun sig op og kaldte sig selv barnagtig. Herregud, hun havde dog før været en Smule optaget af et kønt Mandfolkeansigt uden at dø af det! Men den Tanke harmede hende, at Karsten From kunde kaste sig hen til et Kvindemenneske som denne Fru Merck, der gjorde sig til af at have haft flere Elskere end Kejserinde Katharina den Anden. At han dog ikke kunde se, hvor uværdigt det var!

Hvad John havde fortalt om hans „vanvittige Forelskelse", troede hun ikke en Døjt paa. Det var vist aldrig saa alvorligt med ham! —

Da hun en halv Time efter igen kom ind i Stuen, var

Fætteren gaaet. Heller ikke Moderen var der. Hun gik lidt omkring med et Sjal over Skuldrene, fordi hun var kommen til at fryse. Hun ordnede sine Noder, trak en Skuffe ud og faldt i Tanker, fordi hun havde glemt, hvad det var, hun søgte, og satte sig tilsidst igen hen ved Vinduet og saae ned paa Gaden.

Det var begyndt at mørkne. Lygterne blev netop tændt. Ogsaa Sporvognene, der kurede gennem Gaden med søndagspyntede Folk, var oplyste. Hun kom til at tænke paa, at det var paa denne Tid af Dagen, Torben Dihmer i længst forsvundne Dage plejede at komme paa Besøg, og hun følte ham paa en egen betryggende Maade nærværende.

Altid stod han først lidt derhenne ved Døren og saae sig omkring, som om han vilde forvisse sig om, at intet var forandret siden sidst i „Den gamle Stue", som han kaldte den paa Grund af de mørke, svære Mahognimøbler, der alle stammede fra hendes Farfars solide Købmandshjem. Selv var han altid den samme. Ikke meget talende og dog altid underholdende og fuld af Skælmeri. Verdens elskeligste Menneske! ... Trods den Skinsyge, der kunde plage hende, naar han og Moderen kom for dybt ind paa Politiken, hvor havde det været en lys og fredfyldt Tid! Det var ikke til at forstaa, at den virkelig ikke laa længere tilbage. Hun syntes, at den tilhørte en uendelig fjern Fortid, en Guldalder i Tidernes første Morgengry. Selv deres sidste, ulykkelige Møde i Italien for kun syv Maaneder siden stod næsten for hende som en Oplevelse fra en anden Tilværelse.

Moderen var kommen ind i Stuen. Hun havde sat sig hen i Sofaen med sin Strikkestrømpe.

Forholdet mellem Mor og Datter var endnu ikke kommen helt i Lave efter Besøget hos Karsten From. Men Jytte følte i dette Øjeblik Trang til en Forsoning. Hun satte sig hen ved Siden af Moderen og lagde indsmigrende Armen om hendes Liv.

„Er du endnu vred paa mig, Mor?“

Fru Bertha skottede lidt mistænksomt til hende. Saa tog hun hendes Haand og saae hende ind i de gyldenbrune Øjne.

„Vil du love mig en Ting, Jytte? Vil du altid være ærlig mod mig? Aldrig skjule noget for mig, selv om du veed, at det vil bedrøve mig?“

„Det lover jeg dig!“ sagde Jytte efter en kort Betænkning og kyssede hende.

VI.

Frøken Susse Frederiksen, kaldet Folkets Glæde, og hendes Kvartals-Kæreste, tykke Frants Møller, sad en Aften ved Ottetiden i et mindre Restaurationslokale ved Vestervold. De saae begge meget nedslaaede ud. I henved et Par Timer havde de siddet tavse og stirret ud over deres tomme Glas.

Der var ikke andre i Lokalet end et Par ældre Mænd, der sad stille fordybet i Aftenbladene. Ogsaa Opvarteren havde slaaet sig ned i et Sofahjørne med en Avis.

Frøken Susse laa ud over Marmorbordet med Haanden under Kinden. Den store Hat sad skævt paa Hovedet, og hvert Øjeblik skød hun Skuldrene i Vejret under heftige Kuldegysninger. Sminken og de sværtede Øjenbryn, som ellers dækkede over hendes Alder, gjorde det indfaldne Ansigt uhyggeligt. Hun havde om Formiddagen haft en skrækkelig Oplevelse. En Politibetjent havde ved Tolvtiden ringet paa hendes Dør og udbedt sig en Samtale med hende. Han havde forklaret, at der samme Morgen i Søndermarken var skaaret en hængt Mand ned, i hvis iøvrigt tomme Lommer man havde fundet en Seddel med hendes Navn og Adresse, hvorfor man formodede, at hun kendte ham. Da man ikke paa anden Maade havde kunnet faa oplyst, hvem Manden var, bad han hende om at være saa god at følge med til Lighuset.

Af Betjentens Beskrivelse forstod hun straks, at det var Cajus Vang, og hendes første Følelse var en rasende Forbitrelse mod ham paa Grund af den Seddel. Men derpaa kom hun til at græde. Og med Graaden vaagnede Medfølelsen for den tidligere Ven, vaagnede ogsaa Angeren over hendes Medskyld i hans Ulykke og desuden — lidt efter lidt — en rædselsblandet Nysgerrighed efter at se hans Lig.

Hun havde opfattet Politibetjentens Anmodning som en Ordre og kun forlangt, at hendes Forlovede, hvem der straks blev ringet efter, fik Lov at følge med. Kort efter kørte de alle tre i en Droske til Lighuset. Frants Møller fik dog straks ondt af Lugten i Gangen og vilde ikke gaa med ind. Og da Susse, med Betjenten i Haanden,

stod foran den skrækkelige Glaskiste og mødte Synet af Vennens sortblaa Lig, fløj hun op i hysterisk Krampelatter og faldt derpaa besvimet om i Betjentens Arme.

Siden havde hun og tykke Møller drevet planløst omkring og strammet sig op med Kradsere af forskellig Slags, indtil de nu var havnet her paa et Sted, de ikke kendte, og hvor de kun blev siddende af Mangel paa Energi til at rejse sig og af Frygt for Mørket udenfor.

Foran Susse laa Dagens Nummer af „Femte Juni", som hun længe havde stirret ned i uden at læse. Men paa een Gang vaagnede hun. Hun havde opdaget et Portræt af Mads Vestrup i Bladet.

„Du!" sagde hun og stødte til sin Ven med Haanden. „Ham der! Det er jo Præsten, vi traf hos Jørgen Berg, kan du huske?"

Frants Møller, der sad paa den anden Side af Bordet med fremstrakte Ben og Hænderne i Bukselommerne, kastede over Skulderen et sløvt Blik ned i Avisen.

„Naa — ham! Ja, han holder Foredrag iaften henne i Elysium."

„Iaften? Hør, der maa vi da hen! Vi har jo ogsaa lovet det. Og det kan da altid være ligesaa underholdende som at sidde her og hænge."

De kævledes en Tid om det. Frants Møller havde ingen Lyst. Resultatet blev dog, at de gik derhen. Ude paa den mørke Gade tog Susse Vennen under Armen og trykkede sig ind til ham under en saa voldsom Skudren, at hendes Tænder klaprede.

Elysium var den indre Bys tarveligste Dansesalon. Den laa i en Bagbygning ovenover en Hestestald og nogle Materialboder. Paa Vejen op ad den snevre Trappe mødte de A B D, der var for Nedgaaende. Den gamle Natfugl var allerede saa bedugget, at han hikkede.

„Storartet Succes!" brølte han, da han genkendte dem. „A B D-Succes! Smadderfuldt!"

Det sidste var rigtigt nok. „Femte Juni"s Artikler om den jyske Vandrepræst, frem for alt Bladets Oplysninger om den nye Kultusministers Forhold til hans Embedsafsættelse, havde vakt Nysgerrighed. Salen, der rummede fire-fem hundrede Mennesker, var opfyldt indtil Vindueskarmene af Bladets brogede Publikum. Der sad Studenter og Kontorister Side om Side med Byens unge Levemænd. Jævne Borgermadammer bredte sig paa Bænk sammen med Modedamer, der mødte med Teaterkikkert og Konfektpose. En Del af Kvarterets Smaahaandværkere og andre Arbejdere var ogsaa gaaet herhen for at se Samuelsens sidste Barnumske Trækplaster: en hellig Mand, der var smidt ud af sin Præstegaard paa Grund af Usædelighed.

To af Hovedstadens unge Gejstlige havde indfundet sig *incognito*. De sad som Detektiver forputtet henne i en Krog, hvor de skiftevis rejste sig halvt op for at kaste et spejdende Blik omkring i Salen.

Skønt Mads Vestrup allerede havde vist sig paa Orkester-Forhøjningen, hvorfra han skulde tale, var der stadig en Del Uro mellem Folk. Flere, som bare var kommen for at tage den mærkværdige Præst i Øjesyn, søgte

straks igen mod Udgangen, fordrevet af den skrækkelige Luft i den lavloftede Sal. En Mand rejste sig midt i Forsamlingen og raabte, at man skulde lukke Vinduer op. En Arbejder vakte Munterhed ved at anbefale „at dreje om for Gassen".

Susse og hendes Ven, der efterhaanden havde arbejdet sig gennem Trængslen ved Døren, fik nu trykket sig et Par Siddepladser til paa en af Sidebænkene langs med Væggen. De havde undervejs opdaget flere af deres Bekendte. Ikke langt fra dem sad Jørgen Berg og Fru Maja. Noget længere tilbage saaes Karl Mays lodne Puddelhundehoved med Hagen hvilende paa Stokkeknappen, og ved Siden af ham hans Skygge, Lejf Knudsen, med Skitsebog og Blyant. I Lejfs Barneansigt lyste et Smil, som om han just fik Ideen til en ondskabsfuld Karikatur af „Vandrepræsten".

Mads Vestrup gjorde nu heller ikke nogen imponerende Figur og skuffede straks dem, der var kommen med Forventning om at se et Monstrum af eventyrligt Udseende. Som altid, naar han befandt sig ene mellem lutter Købstadboere, følte han sig som lukket inde i et Rovdyrbur og blev forsagt. Der var desuden ingen Talerstol, der kunde tjene ham til Dækning. Paa den lave Forhøjning stod blot et Bord.

Han begyndte med at fortælle en lille Historie. Det var om en ung Mand, der af Letsindighed blev Forbryder og efter en Række gruelige Misgerninger tilsidst maatte lade sit Liv paa Galgebakken udenfor sin Fødeby, hvor hans gamle Mor endnu levede. Den Morgen, Hen-

rettelsen fandt Sted, var mange hundrede Mennesker fra Omegnen strømmede til af Nysgerrighed. De stod omkring Skafottet som en bred Mur, da det uhyggelige Optog nærmede sig: Først Politimesteren og Præsten, saa Bøddelen med hvide Handsker paa, saa Rakkerknægtene og tilsidst den bagbundne og barhovede Forbryder mellem to Sluttere. Efter Dødsdommens Oplæsning spurgte Politimesteren ham, om han havde noget Ønske, som endnu kunde opfyldes, og han bad da, om han maatte se sin Mor endnu en Gang. Den gamle Kone blev hentet og ført frem for Sønnen, og en Tid stod de stumme overfor hinanden. Men saa gik den bagbundne Mand tættere ind til sin Mor og bøjede sit kridhvide Ansigt ned imod hende. Det tog sig for Mængden ud, som om han vilde kysse hende; men i Stedet for bed han hendes Næse af. Og da han havde spyttet den blodige Klump fra sig, raabte han ned over hende: „Det er min Tak, Mor, fordi du ikke revsede mig, dengang jeg var et ondt Barn! Du er den skyldige!“ Derpaa knælede han ned for Præsten og bad om Velsignelsen.

Den Historie — fortsatte han — havde hans egen Mor engang fortalt ham, da han som Dreng havde forset sig og faaet en streng Straf. Den gjorde et mægtigt Indtryk paa hans Barnesind, og han havde siden ofte genfortalt den til Folk, der ikke kunde blive kloge paa, hvorfor Gud havde gjort Tilværelsen hernede saa bitterlig trang for sine Børn, da han dog i sin Almagt saa let havde kunnet befri os for meget af den sønderknugende Sorg og Jammer, som et Menneskeliv var fuldt af. Saadanne Folk,

som maaske ovenikøbet kaldte sig Kristne, kendte slet ikke Gud og hans store Faderkærlighed. Dem ventede der en frygtelig Opvaagnen den Dag, da den store Mestermand med Leen stod for dem og sagde: Timen er kommen! De vilde da for sent forstaa, at den Herre, de havde dyrket i deres Hjerter, ikke var Gud men Djævlen.

Ja, i den Ondes Trylleverden var alting ordnet paa tilfredsstillende Maade for Menneskenes Bekvemmelighed. I hans lodne Favn havde vi det saa lunt og godt som en nøgen Fugleunge i sin Rede. Vi behøvede bare at gabe op, saa fik vi straks vore Lyster tilfredsstillede, og under Stormenes Brag vuggedes vi ind i de herligste Drømme, de lifligste Syner. Men hvordan det nu kunde være, — rigtig glade blev vi alligevel ikke. Og hvorfor?

Var det Frygten for Døden? — Aa, Dødens Gru tænkte man sig altid saa umaadelig langt borte! Og forresten var der jo heller ikke stort at ængstes for. Fyrretyve Draaber talt op i en Ske, og vi sov ind i Mørket saa sødeligt som et Barn ved sin Mors dievarme Bryst uden at vide, at vi vaagnede op til Helvedes Rædsler. — Var det da Angsten for Sygdom og Smerte? Aa nej! Ogsaa i den Henseende følte vi os temmelig beroligede. Den store Troldmand havde ladet sine smaa Undertroldmænd opfinde Pulvere og Miksturer, saa vi nu kunde faa begge Ben savet af uden at mærke noget. Og Børnene blev jo — i Trods mod Guds bestemte Anordning — bragt smertefrit til Verden i en Slags Brændevinsrus.

Men hvad var det da for en underlig Lede, der pludselig kunde snige sig ind paa os midt i vor garanterede

Livsglæde? Hvad var det for et Savn, der sugede under Hjerterødderne midt i Vellysternes Overflod?

„Der er vel nok mange af jer, som her er tilstede, der kender til den Slags Kvalme og har tænkt, at da Doktoren ikke har noget Pulver for den, saa kan den overhovedet ikke hjælpes. Men jeg skal nu prøve at gaa Forstaaelsen lidt tilhaande med et Billede fra Hverdagslivet, som I sikkert allesammen vil kendes ved. Jeg tænker paa saadan en lille Dreng eller lad os sige en lille Pige, der gaar omkring og er saa ked af alting og hverken kan le eller græde og ikke veed, hvad hun selv vil. Hun er ikke syg, og hun mangler heller ikke noget. Hun har maaske endda lige haft Fødselsdag, og rare Tanter og gode Onkler har forkælet hende med Gaver, saa hun ligefrem gaar og vader i Legetøj. Men prøver man at trøste hende med den kostbare Dukkelise, der er stadset op som en Prinsesse, vrisser hun bare. Der er ingenting, der er hende tilpas, og hun lider selv under det. Se, en erfaren Mor kender nu straks den Tilstand, og hun veed ogsaa Raad for den. Hun lægger Barnet over sit Knæ og giver det en god Endefuld. Saa skriger den lille Pige ganske forskrækkeligt op. Hun har jo ingenting gjort, ikke slaaet noget itu, ikke løjet eller været uartig, — hun føler sig saa gruelig forurettet. Men bagefter, naar hun har grædt ud og staar med Hovedet i sin Mors Skød, falder der en forunderlig Fred og Hvile over hendes Sind. Hun hører sit lille Hjerte banke, og det er for hende, som om hun er vaagnet op af en grim Drøm og kender sig selv igen."

Han maatte her standse paa Grund af fornyet Uro i

Salen. Nogle unge Mennesker, der havde forstaaet, at de af Vanvare var kommen til et Vækkelsesmøde, trængte sig støjende hen mod Udgangen; og deres Opbrud blev Signalet til en almindelig Udvandring af skuffede Tilhørere. Heden i Salen var nu ogsaa helt kvælende. En Del Vinduer var bleven lukket op, men igennem dem strømmede Stanken ind fra Hestestalden nedenunder og fra en Baggaards Retirader.

Mads Vestrup fandt sig roligt i Forstyrrelsen. Han var fra sine Friluftsmøder og Krostueforsamlinger vant til, at Folk kom og gik, som de vilde.

Henne paa Bænken ved Sidevæggen havde Frøken Susse hele Tiden siddet og stirret paa ham med et Udtryk af forbavset Optagethed. Endogsaa nu, da han ikke talte, var hendes Øjne stift rettet imod ham.

Frants Møller, der havde siddet og halvsovet, stødte for anden Gang til hende med Albuen og spurgte, om ikke ogsaa de skulde benytte Lejligheden til at forsvinde. Første Gang svarede hun ham ikke. Nu gav hun ham Puffet tilbage og sagde forbitret:

„Saa lad mig dog være!“

Efter at der igen var bleven nogenlunde Ro i Salen, fortsatte Mads Vestrup sin Tale. Han sagde, at allerede den gamle græske Vismand Sokrates havde sagt de dybe Ord om Smerten, at den var Sjælens Medicin. Altsaa kunde ogsaa en Hedning forstaa, at Livet med sin strenge Tugt understøttede Menneskets naturlige Selvopholdelsesdrift. Men kun en Kristen kunde med ydmyg Taalmodighed og Haab i Sindet bøje sig ind under Lidelsernes Kors,

fordi han var bleven sig sin Syndefuldhed bevidst, og fordi hele denne Tilværelse i Støvets Verden for ham var en Bodsgang, en paabudt Smertens Vandring, til Lutring og Fuldkommengørelse.

„Nu veed jeg godt," — sagde han — „at uforfalsket bibelsk Tale er ilde hørt i vore Dage. Og allermest gælder det da Ordet om Mennesket som født i Synd og derfor hjemfalden til Døden. Det Ord Synd maa jo ogsaa skurre fælt i Ørene paa dem, der har ladet sig lulle ind af Djævelens søde Vuggesange. „Gudbevares," hører man Folk sige. „Vi tilstaar gerne, at vi Mennesker desværre ikke allesammen er saa gode, som vi burde være!" Det er i Almindelighed den yderste Indrømmelse. Ja, og saa raaber man op om Barneaarene, da Mennesket ikke engang veed, hvad Synd er, og alligevel dør. Den Tale om Barnealderen som en Uskyldstid, der er uberørt af Synd, kan man jo endogsaa høre i vore Kirker, hvor den glæder saa mange, især naar den rigtig kurres frem med et yndigt Smil af en af Satans ornatklædte Øjentjenere. Men selv med Fare for at blive kaldt for en Helvedespræst og Svovlprædikant vil jeg sige her, at den Slags poetiske Snak hører til Djævelens allersnedigste Paafund. Se engang rigtig paa et nyfødt Barn! Der er ikke gaaet ti Minutter, siden det forlod sin Mors Liv. Det er ikke engang svøbt endnu. Men det ligger allerede og spræller med rynket Pande og en stor, graadig Mund. Ligger der som et arrigt Troldebarn og skriger og sparker, indtil det faar sin Vilje. Det hele lille Menneske er foreløbig ikke andet end en ond Kødklump med en blind og hidsig Egenvilje.

Tænk jer nu dette samme Menneskebarn efter et langt Livs Møje og Kval bøje sit hvide Hoved i Døden med de Ord: „Ske din Vilje, Herre!“ — Ja, hvem kan i Grunden saa være i Tvivl om, hvad der er Guds faderkærlige Hensigt med vort Liv hernede i Jammerens Dal, her i Helvedes Forgaard, hvor ingen kan overleve Rædslerne uden enten at forhærde sit Hjerte eller henfly til det kristne Haab om Synderens naadige Hjemkaldelse til de himmelske Boliger.

„Ja — for vor Saligheds Skyld! — lad os fly den falske Læge, den mørke Troldmand, der vil franarre os vore Byrder og bestjæle os for vore Lidelser for allerede her i Støvet at forvandle vor Graad til Glæde! Lad os forsage hans Trøst og med besluttet Sind gaa ind under Livets strenge Optugtelse for at modnes til Paradiset! — Ja, Herre, lad Fristeren ikke overliste os! Giv os alle Kraft til at modstaa, Taalmodighed til at lide, Standhaftighed til at holde ud! — Amen!“

I samme Nu, han sluttede, rejste Folk sig over hele Salen med en Følelse af Lettelse. Der havde under Slutningen af hans Tale ytret sig stor Utaalmodighed, og idet man nu trængte sig mod Udgangen, var der adskillige, der gav deres Forargelse Luft. Andre lo, og en ung Børsherre gjorde Lykke med den Bemærkning, at „Femte Juni“ burde tiltales for falsk Varebetegnelse.

Der var dog ogsaa dem, der havde mindre travlt med at komme afsted, enkelte tavse Folk, der, idet Mads Vestrup gennem en Bagdør forlod Salen, saae efter ham med et dybt forundret eller sky Udtryk i Øjnene.

Jørgen Berg og Fru Maja fulgtes ud af Salen sammen med Karl May og Lejf Knudsen, og nede paa Gaden sluttede Frants Møller og et Par andre Bekendte sig til dem. Stemningen var lidt trykket. Jørgen Berg erklærede, at „saadan noget havde man i Grunden godt af at overvære engang imellem".

„Men hvor har du gjort af Susse?" spurgte han Frants Møller, der forklarede, at hans Veninde var bleven daarlig af Luften i Salen og var taget hjem.

„Jeg syntes nok, jeg kunde se det paa hende," sagde Fru Maja. „Men der var jo heller ikke til at aande."

„Det er vist snarere Cajus, der slaar igen!" faldt Karl May ham i Talen paa sin brøsige Maade.

„Hvad er der med Cajus?" spurgte Jørgen Berg.

„Veed du det ikke? Han har i Nat hængt sig i Søndermarken. Det staar i alle Aftenbladene."

„Herregud! Det skikkelige Fjols! Vi kunde nu ogsaa godt ha' gjort noget for ham. Jeg kendte ham kun saa lidt .... men I andre!"

„Ja, lad os nu gaa hen i Lysesaksen," sagde Karl May. „Saa drikker vi hans Gravøl. Mere kan vi ikke gøre for ham nu!" — —

Paa samme Tid gik Jytte tilligemed Karsten From det lille Stykke Vej fra Odd Fellow-Palæet, hvor de begge havde overværet en Orkesterkoncert, til hendes Hjem i Dronningens Tværgade. Skønt de havde siddet langt fra hinanden, havde han straks opdaget hende, og da hun tog bort, stod han udenfor Indkørslen og ventede paa hende i Skyggen af en af Pillerne.

Hun havde forudset det og taget sit Parti. Da han nærmede sig med Hatten i Haanden og bad om Tilladelse til at ledsage hende til hendes Port, svarede hun frimodigt: „Værsgo'!"

Men næppe var de kommen over Gaden, før han i ubehersket Tone spurgte hende, om det var sandt, hvad hendes Fætter havde sagt ham, at hun ikke vilde være sammen med ham mere; og da hun ikke straks svarede, gjorde han hende Bebrejdelser for den Kulde, hun viste ham, og for den ubillige Maade, hun bedømte ham paa, bare fordi han engang i taabeligt Overmod havde anholdt om hendes Haand. Hvad Folk behagede at mene om ham som Menneske og Kunstner, var ham i Almindelighed fuldkommen ligegyldigt. Men hendes Ringeagt pinte ham, hendes uretfærdige Vrede var ham en oprigtig Sorg.

Jytte havde hørt paa ham i Tavshed. Hans ophidsede og paagaaende Tone ængstede hende. Først da de stod ved hendes Port, følte hun sig tryg. Her sagde hun roligt afvisende, at hun overhovedet ikke gav sig af med at ringeagte, og at hun var ganske uvidende om, at hun nogensinde havde været vred paa ham. Og da han derefter spurgte hende, om han en Gang, naar han tilfældigt mødte hende alene, maatte have Lov til at standse hende for nærmere at forklare sig, svarede hun igen: „Ja — værsgo'!" — Hvorpaa hun hilste Godnat og forsvandt ind ad Porten.

Trods den korte Afsked gik Karsten From derfra med et tilfreds Smil om Munden. Han havde ikke ladet sig narre af hendes Ro. Gennem hendes afsnuppede Sæt-

ninger havde han mærket den hurtige Puls og Tankernes Forvirring. Ogsaa Kindernes Varme havde røbet hende trods den opslaaede Pelskrave. „Hvilken Vending ved Forsynets Styrelse!“ tænkte han. Endnu for faa Timer siden havde han troet at være nødt til at opgive den dristige Erobring. Nu skred han til Værket i en Rus som en passioneret Jæger, der omsider har indringet et ædelt Stykke Vildt og stiller sig paa Post med Blodet bankende af Forventning.

VII.

Mads Vestrup sad den næste Aften fredeligt i sin lille Stue hos den gamle Skomager i Knabrostræde, hvor han var flyttet ind for et Par Dage siden. Han sad med begge Armene paa Bordet og læste ved en lille Petroleumslampe. Den ene Tommelfinger holdt han under Hagen til Støtte.

Han havde om Eftermiddagen skrevet et langt Brev til Stine og fortalt hende om Mødet den foregaaende Aften, „hvormed jeg, saa daarlig og kraftesløs min Tale end var, dog vist ikke har gjort vor kære Herre Skam“.

Langsomt løftede han sit tunge Hoved fra Tommelfingeren. Der var bleven banket paa hans Dør.

„Kom ind!“ sagde han.

Døren aabnedes paa Klem. Den gamle Skomagers hvide Satyrhoved viste sig derhenne med en lille Sømandspibe i Mundkrogen.

„Her er en Dame. Hun si'er, at hun gerne skulde tale med Pastoren. Er De hjemme?"

„Det maa være forkert. Jeg kender ingen."

„Det er vist en Dame fra Gaden a'. Kanske har De stødt paa henner og gjort henners Bekendtskab. Jeg skal spørre, hvor hun loserer."

Hovedet trak sig tilbage og kom efter et Par Minutters Forløb igen tilsyne.

„Hun si'er, hun hedder Frøken Frederiksen, og at De kender henner nok. Men hun ser lidt forstyrret ud. Skal jeg la' henner komme ind?"

Mads Vestrup grundede.

Frøken Frederiksen? ... Pludselig forstod han. Det var Frøken Susse! Han huskede, at han havde set hende den foregaaende Aften ved Mødet. Han havde genkendt hendes Hat og den røde Jaket.

„Bed hende komme ind!"

Hvad mon hun vil mig paa denne Tid af Dagen? — tænkte han lidt urolig.

For tredje Gang kom Skomagerens gamle Hoved tilsyne.

„Damen er væk!"

„Er hun gaaet?"

„Ja, hun stak af uden et Ord. Jeg tror inte, hun var rigtig klog af sig. Hun saae saa forvildet ud af Øjnene."

Mads Vestrup stod op, greb sin Kasket og gik hastigt ud. Han havde forstaaet, at der var noget galt paafærde.

I den lille mørke og snævre Gade var der ikke et Menneske at se. Men inde fra Brolæggerstræde hørte han

Skridt, og han skyndte sig afsted efter Lyden. Paa et Hjørne stod en stor Betjent.

„Vær saa god at sige mig, har De ikke set en Dame komme her forbi for et Øjeblik siden?“

„Hvordan skulde hun se ud?“

„Hun havde vist en meget stor Hat. Og rød Jaket.“

„Her render jo saa mange af den Slags. Er der maaske no'et itu?“

„Nej.“ — Mads Vestrup gik hurtigt videre ned mod Kanalen.

En rædselsfuld Anelse betog ham. Han mindedes, hvordan han selv engang i sin Studentertid var gaaet forstyrret omkring i Gaderne og havde villet tage Livet af sig, og Erindringen om hans egen Angst og Fortvivlelse i de Dage blev ham som et Forbud paa en Ulykke.

Da han naaede ned til Nybrogade, standsede han raadvild. Heller ikke her var der nogen rød Jaket at øjne. I hele det øde og mørke Bykvarter paa begge Sider af Kanalen saaes ikke et Menneske. Ovre paa Slotsholmen kørte en Sporvogn. Men ikke et Fodtrin var at høre noget Sted.

Paa en Gang foer han sammen. Der havde lydt et Skrig, et Nødraab, og han var ikke i Tvivl om, at det kom fra Kanalen et Sted, vistnok udfor Gammelstrand. Han styrtede afsted, og da han naaede derhen, var der allerede samlet nogle Mennesker. I det svage Skær af Lygterne skimtedes noget levende derude paa det mørke Vand, en fortvivlet kæmpende, der slog om sig med Armene og skreg om Hjælp.

„Jeg vil ikke dø! ... Jeg vil ikke dø!“

En Mand kom løbende med en Baadshage og et Reb. Der blev raabt paa Politi. Andre spurgte, om der ikke var en Baad i Nærheden, og imens førtes Mennesket længere og længere udad med Strømmen.

Mads Vestrup, der havde genkendt Stemmen, var bleven greben af et Raseri, saa han ikke vidste af sig selv at sige. Den Tanke, at det stakkels Menneske skulde dø for hans Øjne midt i sine Synder, kunde han ikke udholde. Han stod med dirrende Lemmer og stirrede ud over Vandet, mens Taarerne strømmede ham ned ad Kinderne. Hver Gang Skrigene kvaltes, var det for ham, som saae han Helvede aabne sig for at opsluge den Ulykkelige.

En gammel Kone kom hen til ham og spurgte nysgerrig, om han vidste noget om, hvem det var. I Stedet for at svare rev han sine Briller af og derpaa sine Sko, sit Ur, sin Frakke og Vest og fik hende til at love at tage Vare paa det altsammen.

Der var hurtig kommen mange Folk. Fra de skumle Smøger bag Assistentshuset ilede de til som Rotter. Den store Betjent, som Mads Vestrup for lidt siden havde talt med, kom ogsaa tilstede.

„Hvad er her itu? ... Er der no'en faldet i?“

En ung, bleg Fyr med et bruskhvidt Øje under et flækket Bryn sagde grinende, idet han skuttede sig med Hænderne i Bukselommerne:

„Det er nok igen en af de logerendes Frøkner fra Kom-

pagnistræde, der har villet drone sig. Men Vandet er hende for koldt."

I dette Øjeblik saae man, at en svær Mand i Skjorteærmer firede sig ned ad Kanalmuren og lod sig plumpe i. Lidt efter kom ogsaa en Baad tilstede. Man hørte Aareslagene, og Betjenten raabte:

„Hold Dem oppe! Der kommer Hjælp!"

Der havde efterhaanden samlet sig et stort Opløb. I alle Husene helt ned til Højbro hang Folk ud af Vinduerne som ved en Ildebrand. Redningskorpset var bleven alarmeret, og flere Politibetjente kom til for at holde Orden.

Nogle Minutter senere laa Susse Frederiksen, kaldet „Folkets Glæde", udstrakt paa Stenbroen, mens Redningskorpsets Mandskab arbejdede med en Maskine for at bringe Liv i hende. Saalænge Tilskuerne ikke vidste, om det var et Lig eller et levende Menneske, de stod samlede om, forblev de stille og holdt sig paa Afstand. Men pludselig lød det: „Hun aander!" — og i det samme var det forbi med Højtideligheden. Folk raabte op og trængte paa for at komme til at se.

Der var ogsaa nogen, der spurgte efter den Mand, som var sprunget i Vandet efter hende. Men Mads Vestrup var allerede gaaet sin Vej. Saasnart han havde faaet Vished for, at Pigen levede, havde han iført sig sin Frakke og de øvrige Ting, som den gamle Kone havde forvaret for ham, og stille forføjet sig bort.

Han ønskede ikke fremmede Menneskers Indblanding i hans Forhold til denne Pige. Han længtes kun efter at

komme hjem og kaste sig paa Knæ for at takke Gud for en Menneskesjæls Frelse.

VIII.

Klokken var to om Eftermiddagen, da Jægermesteren forlod Rigsdagen for at tage hen til Karsten From, som nu var begyndt paa den endelige Udførelse af hans Portræt. Opholdet i Tinget kedede ham i disse Dage. Tilskuergalleriet var næsten tomt. Publikum var bleven klar over, at der paa Grund af Enslevs Sygdom foreløbig ikke kunde ventes større, sensationelle Debatter. I den reserverede Loge havde der overhovedet ikke været andre Damer idag end den gamle Hugaf i Skørter, Frøken Evaldsen.

Skønt Vejen ud til Karsten From ikke var ganske kort, bestemte han sig til at gaa. Han havde spist en temmelig tung Frokost og trængte til at røre sig. Maaske vilde det i det hele være heldigt for ham, om han sørgede for at faa noget mere Motion. Om han f. Eks. gjorde Alvor af at ride en Time hver Dag ligesom Frandsen. Han havde lagt Mærke til, at Byluften gjorde ham svær. Skønt hans nye Flipper var et Nummer større end de gamle, generede de ham allerede.

Da han efter Seancen hos Karsten From endnu følte sig besværet, spaserede han ud ad Østerbrogade for at gøre Frandsen et Besøg og faa en Ridestald anbefalet.

Idet han nærmede sig det store fem Etages Hus, hvor

Vennen boede paa Kvisten, standsede en Droske udenfor, og en Dame steg ud. Han havde nær udstødt et Raab. Det var Vilhelmine.

Han blev staaende i nogen Afstand. Han saae, at hun betalte Kusken og derefter skyndsomst forsvandt ind i Huset. Indtil dette Øjeblik havde han været nogenlunde rolig. Der var jo den Mulighed, at hun kendte andre der i Huset end Frandsen, f. Eks. en af Damerne i Komiteen for Vifteudstillingen. Men da han saae, hvordan hun i Forbifarten gav en af Klokkeknapperne ved Siden af Gadedøren et let Tryk, flammede Mistroen op i ham.

Et Øjeblik efter stod han indenfor Døren og lyttede. Vilhelmines enlige Trin lød ned til ham gennem Trappegabet. Hun var næppe kommen højere end til anden Sal, og her standsede hun.

„Gud være lovet!" udbrød han ved sig selv og trykkede Haanden til Hjertet, som var ved at sprænges. Men i det samme hørte han hende gaa videre opefter.

Endnu forsøgte han at foresnakke sig selv, at han tog fejl. Maaske var det slet ikke Vilhelmine men en af hendes Søstre eller en anden Dame, der lignede hende, og som ogsaa havde en blaa Fløjlshat med sort Fjer.

Hun var nu naaet til fjerde Sal.

Standsede hun ikke? ... Nej. Hun gik videre, og han hørte en Dør blive aabnet, endnu før hun var naaet helt op. „Goddag," blev der sagt. Det var Frandsens valne Stemme. Saa lukkedes Døren, og alt var stille.

Som en Vanvittig sprang han op ad Trappen. Men

midtvejs standsede han med et voldsomt Ryk og gjorde et nyt Forsøg paa at besinde sig. Han sagde til sig selv, at nu galdt det om at være fuldkommen rolig og vise sig Situationen overlegen. Frem for alt ingen Scener, der gjorde ham latterlig! Ingen Overilelse!

Med lange Skridt listede han videre opefter som en Abe, der gaar tilvejrs i et Træ. Udenfor Vennens Dør stod han et Øjeblik og lyttede, idet han lagde Øret ned til Brevspalten. Han kunde tydeligt høre dem tale derinde, naar ikke Vognlarmen udefra overdøvede dem.

„Nu rolig, John!“ formanede han sig selv og trykkede paa Klokkeknappen.

Da der ikke straks blev lukket op, beholdt han Fingren paa Knappen og gav sig samtidig til at dundre paa Døren.

„Luk op!“ raabte han. „Det er mig! ... Jeg veed, du er derinde, Vilhelmine! I lukker øjeblikkelig op, eller jeg henter Politiet!“

Da stadig ingen aabnede, sparkede han i Desperation til Døren og rykkede i Laasen, mens han blev ved at skrige, at han vilde hente Politiet.

Spektaklet kaldte Husets Beboere til. Ud af en halvaaben Dør lige overfor kiggede et Par forskræmte Barneansigter frem, og snart stod Trappeafsatsen nedenunder fuld af stirrende Folk. Men Jægermesteren var nu ganske gaaet fra Vid og Sans og saae ingenting. Han løb mod Døren med knyttede Hænder, sparkede og slog og raabte vilde Trusler ind gennem Brevspalten.

„Du kan vente dig, lille Frandsen! Jeg skyder dig ned

som en skabet Kat! Og du, Vilhelmine ... du skal ikke faa det bedre! Jeg skal sprætte Maven op paa dig, din skidne Mær!"

Nogle af Husets Folk havde faaet hentet Gadebetjenten. Han kom nu tungt op ad Trappen.

Da Jægermesteren følte hans Haand paa sin Skulder, vendte han sig omkring og blev straks roligere. Han opgav sit Navn og forklarede med Taarer i Øjnene, at hans Hustru opholdt sig derinde hos sin Galan. Han havde fra Gaden selv set hende gaa herop, hvorfor han forlangte Døren sprængt i Lovens Navn.

Betjenten rystede godmodigt paa Hovedet og sagde, at han ikke kunde gøre noget ved den Ting. Han gjorde selv et Forsøg paa at faa lukket op ved at ringe; men da der ikke blev aabnet, bad han Jægermesteren forføje sig bort.

Men Vanviddet stod nu den stakkels Mand ud af Øjnene som klar Lue. Han foer igen mod Døren for at rende den ind med sin Skulder, hamrede løs med begge Næver og raabte, at han vilde brænde Huset ned over Hovedet paa dem, dersom de ikke lukkede op.

Under alt dette havde de to Elskende siddet inde i Hr. Frandsens Sofa uden at turde røre sig. De vovede ikke engang at se paa hinanden. De sad der med hvide Ansigter som to Lig. Fru Vilhelmine var den, der først kom til sig selv. Da hun hørte Betjentens Stemme, stod hun op. I sin Frygt for, at Døren skulde blive sprængt, bestemte hun sig til at flygte ad Køkkentrappen.

Det lykkedes hende ogsaa at slippe uset bort. Paa

samme Tid som hendes Mand under rasende Modstand, tilsidst med bundne Hænder, blev ført ned til en Vogn, der i Hast var skaffet tilveje for at bringe ham paa Hospitalet, sad hun vel forvaret i en anden Vogn paa Vej til sit Hjem og havde allerede gjort sig det klart, paa hvad Maade hun sikrest kunde redde sig ud af Affæren uden at blive kompromitteret. Saa snart hun fra Politiet havde modtaget Underretning om, hvad der var sket, vilde hun ringe sin Far op, for at han kunde instruere Pressen.

Endnu samme Eftermiddag naaede Ulykkesbudskabet til Familjen i Dronningens Tværgade ved en Telefonmeddelelse fra Asmus Hagen. Efterretningen gjorde et forfærdende Indtryk paa Jytte, der altid havde holdt af sin Fætter trods alle hans Svagheder. Men haardest blev Fru Bertha ramt. Hun sad længe rædselsslagen med Hænderne i Skødet, ude af Stand til at tale. Og paany saae hun i Tankerne den gamle Grandtante stige op af sin Grav derovre ved Storeholt og hørte hendes mørke Stemme udslynge den bibelske Trusel:

„Hævnen hører mig til!“

IX.

I Mørke og graa Taage mødtes to Mænd paa Landsbyens Gade og faldt i Snak.

Den ene, hvis dobbelthagede Maaneansigt oplystes af Gløden fra en Cigar, var den lille lavbenede Jørgen Mosegaard, Amtsraadsmedlem og Sparekassedirektør,

gennem mange Aar den selvskrevne Ordstyrer og Leve-Udbringer ved alle Møder paa Egnen. Den anden, som bar en Lygte i en Snor, var Pastor Johannes Gaardbo. Han kom fra et Sygebesøg hos en fattig Familje, der boede i en Rønne langt ude i Overdrevet.

De to Mænd havde ikke talt længe med hinanden, før de kom ind paa den Begivenhed, som alle i Landet for Tiden talte om: Enslevs Brud med sit Parti og hans aabne Krigserklæring til Kirken.

Jørgen Mosegaard ytrede sig om Sagen med sin sædvanlige vidtløftige Forsigtighed. Hver Gang han tog Cigaren af Munden, udrullede han i Sangtone en Række langstrakte Talemaader, der hverken sagde Ja eller Nej. Han var en Mand med Fynboens aabne Favn. Ikke med sin gode Vilje udelukkede han nogen fra sit Venskab. Det var netop denne omfattende Næstekærlighed, han skyldte sine mange høje Tillidsposter.

„Nu faar vi jo se, hvordan det altsammen vil og maa og skal udvikle sig. For det er jo saadan, at det snart maa blive aabenbaret, hvad der i det hele og store er Enslevs sande Hensigt. Der maa jo snart komme en Klaring paa Situationen. Det mener jeg for min Del bestemt."

„Jeg synes ellers ikke, at hans Hensigt er til at tage fejl af," svarede Præsten. „Saa længe hans Hoved er oven Mulde, skal der ikke gælde anden Lov her i Landet end hans Vilje. Han taaler ingen over sig og ingen ved Siden af sig. Ikke en Gang Vorherre selv."

„Naa, naa, Gaardbo — naa, naa! Lad os vare os for

Overdrivelse! Den Slags haarde Ord gør saavist ingen Gavn. Jeg staar nu i den Formening, at det altsammen tilsidst vil jævne sig og blive til Lykke og Velsignelse for vort kære lille Fædreland. Blot vi ikke forivrer os men ser Tiden an og la'r det hele udvikle sig paa naturlig og tilforladelig Maade. Det mener jeg for min Del bestemt."

Hans Læber rundede sig for igen at modtage Cigaren, der nogle Øjeblikke som en Spunds stoppede for hans Veltalenhed. Mens han dampede, sagde Præsten:

„Det er i hvert Fald nu for sent at ville afvende Forargelsen. Men eet er sikkert. De Folk her i Kresen, der i Sommer hjalp til at sætte Jægermesterens Valg igennem, har et Medansvar for de Ulykker, som den gamle Rænkesmed endnu kan bringe over Landet. Og det skal blive husket!"

Cigargløden lyste atter op i Jørgen Mosegaards Ansigt, der ved Præstens sidste Ord fik et tillukket Udtryk. Som de fleste andre af Egnens Storbønder havde han ved Sommerens Valg fulgt den Enslevske Parole og stemt paa Jægermester Hagen. Han havde rigtignok en Gang benægtet det overfor Pastor Gaardbo; men denne havde skaffet sig paalidelig Underretning.

Da den lille Sognekonge nu igen begyndte at lade sin Ordtønde løbe, sagde Præsten Godnat og gik videre ad den sølede Vej med sin Lygte.

Kort efter sad Jørgen Mosegaard inde hos sin gode Ven og Nabo, gamle Ole Jensen, og fortalte om sit Møde med Præsten.

„Han er ellers bleven noget rask i Mundtøjet, den

samme unge Mand. Han snakkede om Enslev, saa det var helt forargeligt at høre paa. Naa — jeg siger ikke noget til'et. Gaardbo har paa flere og forskellige Maader gjort sig fortjent af Sognets Fattigpleje. I den Henseende agter og anerkender jeg hans Fortjenester af mit fulde Hjerte."

For Enden af Bordet sad Gaardkonen med Hornbriller og Strikkestrømpe. Over den fine Mahogniplade, hvori en forgyldt Hængelampe spejlede sig, skævede hun lidt ængstelig til sin Mand, der sad i en Armstol ved Kakkelovnen. Ole Jensen var en Bonde af den gamle Skole og taalte ikke godt at høre Pastor Gaardbo nævne. Han forargedes over Præstens mange „Anstalter", som havde forstyrret Freden i Sognet.

Samtalen gled ogsaa hen paa Præstens Broder, Distriktslægen i Jerve, som der altid løb saa mange Historier om. Konen fortalte, at „det tovelige Menneske" for nylig skulde have skrevet en Medicin op til en Mand i Sanderum og bagefter sagt til ham, at det ikke havde været andet end det klare Vand. Var det dog ikke en skammelig Adfærd! Hos rige Hans Rasmussen i Jerve havde han forlangt, at hele Familjen skulde faste en Dag om Ugen Aaret rundt. Havde man hørt noget saa forskrækkeligt her i Landet siden den katolske Tid?

„Ja, de er ens store Narre begge to," sagde den Gamle knarvornt og rejste sig for at faa et Slag Kort. —

Imidlertid var Pastor Gaardbo naaet hjem til sin tomme Præstegaard i den anden Ende af Byen. Da han stod i Forstuen, stak hans Husholderske, den nervøse Frk.

Martinsen, Hovedet ud af Døren til Køkkengangen og lod ham i krænket Tone vide, at Søren Tækker og en anden Mand sad inde i hans Stue og havde ventet paa ham i over en halv Time.

De to Mænd rejste sig stille, da han kom ind. Han tog dem i Haanden, saae opmærksomt fra den den ene til den anden og sagde:

„I ser ud, som om I kom med Nyt. Der er sket noget."

Søren Tækkemand bekræftede det.

Præsten tog Lampen og flyttede den fra Pulten hen paa Bordet foran Sofaen.

„Lad os sætte os her! ... Og lad mig saa høre!"

Da de to Mænd var kommen til Sæde i Sofaen, trak Tækkemanden en sammenlagt Avis frem af Brystlommen under sit store Skæg. I Tavshed rakte han Præsten den over Bordet. Det var et Nummer af en af de smaa københavnske Sladderaviser med en Meddelelse om den Ulykke, der havde ramt Jægermester Hagen.

I en Forside-Artikel med den kæmpemæssige Overskrift *Fra Rigsdagssalen til Gummicellen* var baade Optrinet paa Trappegangen udenfor Hr. Frandsens Lejlighed, Jægermesterens Kamp med Politibetjenten og Folkeopløbet ved hans Bortkørsel til Hospitalet dramatisk udmalet med en Vidtløftighed, som om det galdt en verdenshistorisk Katastrofe. Slutningen af Artiklen lød:

„Særdeles at beklage er Folketingsmandens Svigerfar, den bekendte Grosserer L. K. Søholm, der efter Sigende med meget betydelige økonomiske Ofre har støttet hans længe vaklende Kredit og saaledes nylig afkøbte ham

hans fynske Gods „Storeholt“. Men navnlig vil Medfølelsen naturligt samle sig om den syge Mands saa grundløst mistænkte Hustru, hvis smukke distingverede Skikkelse i den senere Tid har vakt berettiget Opsigt i vort højere Selskabsliv.“

„Dette er jo forfærdeligt!“ udbrød Pastor Gaardbo flere Gange under Læsningen. „Men kan det ogsaa være sandt? Der har jo ikke staaet et Ord om det i vore egne Aviser.“

Med fremstrakt Pegefinger gjorde Tækkemanden ham opmærksom paa, at Bladet var det sidste nye fra Hovedstaden. Mejeribestyreren havde bragt det med fra Odense. Forresten havde han ringet „Folkebladet“ op og faaet Meddelelsen bekræftet.

„At det skulde ende saadan med ham!“ sagde Præsten med en Hovedrysten og læste videre.

Men pludselig lod han Bladet synke og saae over paa de to Mænd, der begge med spændte Miner havde vogtet paa hans Udtryk, mens han læste. Og det var ikke alene Øjnene, men ogsaa Tankerne, der nu mødtes.

Der blev stille nogen Tid. Ingen af dem talte. Endelig begyndte Tækkemanden:

„Kan De huske, Pastor Gaardbo, hvad De sagde til mig den Aften i Sommer, da Jægermesteren blev valgt? Vi vil ikke tabe Modet, sagde De. Næste Gang skaffer vi Herrens Sag Oprejsning. Saa aftvætter vi Skammen, sagde De. — Der var vist ingen af os, der tænkte paa, at „næste Gang“ skulde komme saa brat. Men saadan har det nu været Vorherres Vilje.“

„Amen!“ lød det fra hans hidtil murtavse Ledsager, en ældre Mand med et skummelt Ansigt.

Præsten nikkede tavs.

De talte derefter om Udsigterne for det nye Valg. Tækkemanden følte sig overbevist om, at det skulde lykkes dem at tage Kresen denne Gang. Kirkens Venneskare var vokset stærkt de sidste Maaneder paa Grund af Enslevs Udæskninger, og den Skam, som Jægermesteren nu havde kastet over sine Vælgere, vilde sikkert ogsaa aabne Øjnene paa mange, som endnu om Sommeren havde fulgt det gamle Banner.

Der blev truffet den Aftale, at der hurtigst muligt skulde indvarsles til et Møde af Vennekresens Tillidsmænd, og Tækkemanden og hans Ledsager brød derefter op for straks at bringe den store Nyhed videre ud i Menigheden.

Da Pastor Gaardbo havde fulgt sine Gæster ud og var kommen tilbage, blev han staaende ved Siden af Pulten med et bevæget og henrevet Udtryk. Langt stærkere, end han havde ladet sig mærke dermed overfor Vennerne, var han opglødet af Udsigten til at komme ud i Ildlinjen, hvor Kristus og hans Fjender nu skulde mødes til den afgørende Kamp.

Efter sin Kærestes Død havde han i lang Tid haft en Sky for den store Offenligheds ti tusinde Øjne. Han havde her i sin Præstegaard dannet sig sin egen stille Verden langt fra meget af det, der tidligere optog ham, en Savnets Verden ganske vist, men opfyldt af lykkelige Minder, der befolkede Tomheden. Men siden Somme-

ren med dens Kærlighedsskuffelse og Valgnederlag havde hans Sind været i Gæring.

... Han rejste Hovedet. Han havde hørt et fjernt Automobilhorn og genkendt Lyden. Det var hans Broder, der kørte forbi ude paa Hovedlandevejen.

I sin opløftede Sindsstemning fulgte han Lyden med Hænderne lagt over Ansigtet. I to Maaneder havde han ikke talt med Broderen. Undertiden havde han paa Frastand set hans Vogn men med Forsæt undgaaet et Møde. Men den Tanke, at de maaske nu skulde skilles — og skilles uforsonede — fik hans Hjerte til at strømme over.

„Aa, Povl — Povl! Hvorfor vil du ikke høre Sandhedens Røst?"

— — —

Ude paa den brede Hovedlandevej rullede Distriktslæge Gaardbo ad Hjemmet til. Som en Troldlygte kastede hans lille Køreværk en umaadelig Lyskegle foran sig og viste en glidende Række dagklare Billeder af Landevejen med dens afbladede Popler, dens Skærvebunker og Vejpytter. Taagen var dreven bort. Aftenen var lys og stille. Højt oppe jog nogle mørke Skyer i rasende Fart henunder Stjernehimlen som Røg fra en Verdensbrand et Sted langt borte.

Da Doktoren kørte forbi Landsbyen, havde han vendt Blikket ned mod Præstegaarden og set Lys i Broderens Vinduer. Hans Tanker var endnu hos ham. Uvilkaarligt saae han op til *Kassiopeia,* der var det Stjernebillede, de

som Drenge mest havde elsket. Det var jo her, Tyge Brahes forsvundne Stjerne havde straalet, og de drømte dengang begge to om at blive store Astronomer, der ligesom deres berømte Landsmand opdagede nye Himmellegemer. I kolde Vinteraftener stod de ude i Sneen og studerede den lysende Klodevrimmel ved Hjælp af et Stjernekort, indtil deres Far en Dag havde forbudt dem det med de Ord, at det var den Slags Ting, man for sin Sjælefreds Skyld helst ikke skulde befatte sig med.

Ude bag det store flade Land i Øst saaes en Lysning. Det var Maanen, der var i Færd med at kravle op over Synsranden. Men nu lukkedes Udsigten af Skovene ved Storeholt, og lidt efter kom selve Herregaarden tilsyne for Enden af Alleen, straalende af Lys fra Kælder til Kvist.

„Se se! Det nye Herskab er nok arriveret!“

Den store, hvide Hovedbygning havde i de sidste Maaneder været et øde Hus. Om Dagen lød dog al Slags Haandværkerlarm ud derfra. Grosserer Søholm havde sat stor Kraft ind paa at bringe den forsømte Bedrift paa Fode. Ladebygningen havde faaet nyt Tag, Staldene en fuldtallig Besætning, og der var bleven talt meget om en vældig Motorplov, som daglig samlede mange nysgerrige Tilskuere.

„Kaffekongen er ankommen til Storeholt med hele sit Hof,“ fortalte han, da han kom hjem og fandt Meta alene i Dagligstuen ved sin Symaskine.

„Naa,“ svarede hun fraværende.

Doktoren tog en Stol og satte sig ved Siden af hende.

„Lille Mutter, hvordan gaar det saa?“

Fru Meta gik paa faldende Fod. Hun ventede sin Nedkomst en af Dagene og var i den Anledning hvileløst optaget af at beskikke sit Hus. Hun syntes stadig, at der var saa meget at ordne og aftale, før hun med god Samvittighed kunde overgive sig til Barseltidens Pleje. Hun, som ellers var saa fattet, følte sig denne Gang mere ængstet og ogsaa mere legemligt besværet end under noget tidligere Svangerskab. Hun tænkte paa, om det kunde være disse tunge Efteraarsdage, der voldte hende Uro. Hun havde født sine andre Børn om Sommeren og i det tidlige Foraar. Dette hurtigt voksende Vintermørke og Synet af de ustandseligt faldende Blade gjorde hende modløs.

„Jeg har en Overraskelse til dig," sagde hun.

„En Overraskelse?"

„Ja, et Brev."

Med et hemmelighedsfuldt Smil, som Doktoren ikke kunde tyde, trak hun en stor Konvolut frem under Syæsken. Men pludselig betænkte hun sig og lagde den til Side, mens hendes Ansigt igen blev alvorligt.

„Først en anden Ting, Povl! Jeg maa have snakket lidt ordenlig med dig. Ingen veed jo, hvornaar det næste Gang kan lade sig gøre."

Hun lagde sig tilbage i Stolen og tav en lille Tid.

„Vil du sige mig, Povl — tænker du slet ikke paa at komme til en Forstaaelse med din Bror?"

„Med Johannes? Det har vi jo talt om. Nu vil vi ikke igen ind paa den gamle Historie."

„Jo, Povl, det maa vi nu alligevel. Jeg faar ikke Ro

paa mig, før I er bleven Venner igen. Det er dog altfor urimeligt, som I to har haft det med hinanden nu i hele to Maaneder."

„Ja ja! — Hvad er det for et Brev?"

„Nej, nu skal du høre paa mig," sagde hun, idet hun tog hans Haand og holdt den fast i sit Skød. „Du synes naturligvis, at du paa din Side har strakt dig vidt, fordi du skrev til ham og gjorde en Undskyldning."

„Ja."

„Jamen, husk dog paa, Povl, hvor meningsløst du krænkede ham!"

„Det var hans egen Skyld. Han var den udæskende Part — det veed du."

„Du sagde dog selv, da du kom hjem, at du skammede dig over din Opførsel."

„Naa ja, jeg blev hidsig. Den Skavank har jeg nu engang, og det veed Johannes bedst. Som Drenge — og forresten ogsaa som Studenter — røg vi tidt i Totterne paa hinanden og var dog lige gode Venner for det. Men Johannes er ikke længer den, han var i gamle Dage — det er Sagen!"

„Han mener vel, at I begge to skulde være vokset fra den Slags Ting."

„Men hvorfor har han ikke svaret paa mit Brev? Jeg foreslog, at vi skulde glemme den dumme Historie og tage hver sin Halvpart af Skylden. Nu er der gaaet to Maaneder, og jeg har ikke hørt et Ord fra ham. Hvad kalder du det?"

„Det har naturligvis ogsaa undret mig. Men hvorfor

tager du ikke en Dag ind til ham og rækker ham Haanden til Forlig? Det er dog vist bare det, han venter paa. Havde du gjort det straks, saa havde det hele været klappet og klart for længe siden. Men I er to lige store Børn begge to. Der er ingen af jer, der kan faa sig selv til at gøre det første Skridt. Og saa kan I dog slet ikke undvære hinanden. Tror du ikke, jeg har kunnet mærke paa dig, hvor du savner Johannes. Du veed vist ikke selv, lille Povl, hvordan dit Humør har været i den sidste Tid. Og jeg er sikker paa, at Johannes har det akkurat paa samme Maade."

Doktoren, der var gaaet ud paa Gulvet, standsede og rystede mismodigt paa Hovedet.

„Gid du havde Ret, Meta! Men du tager fejl."

„Hvordan mener du? Jeg forstaar dig ikke, Povl! Jeg har undertiden en Fornemmelse af, at der er noget, du ikke vil sige mig. Hvad er det?"

„Jeg har jo sagt det! Johannes er ikke længer den, han var. Siden han blev Præst og trak i denne lange Busseronne, er han bleven et andet Menneske. Som saa mange af sin Stand har han udviklet sig til et af disse uhyggelige Dobbeltvæsner, der ligesom sammenvoksede Tvillinger har to selvstændige Tilværelser uden fælles Bevidsthed. Kan du huske dengang, da Johannes søgte Embede for at kunne gifte sig og fik det allerførste Kald, han var Ansøger til? Det var jo umuligt ikke at komme til at tænke paa Farbror Tyges Indflydelse. Alligevel har han bestandig paastaaet, at han ikke har haft Anelse om noget og aldrig vilde have modtaget Embedet af Farbrors

Naade. Og han tror det selv — saadan er han bleven!"

„Aa — fy, Povl! Du skulde virkelig skamme dig. Jeg begriber ikke, hvad der gaar af dig, at du kan staa og tale saadan om din egen Bror! ... Jeg vilde næsten ønske, vi aldrig var kommen hertil. For jeg synes, dette her er stygt."

Hendes Ord gjorde ham tavs. Og da han saae, at hun kom til at græde, skammede han sig virkelig.

Han satte sig igen hos hende og lagde Armen om hendes Liv.

„Ja, det var grimt af mig! Og nu la'r vi Johannes i Fred og snakker om noget andet!"

Men hans Kærtegn standsede ikke hendes Graad.

„Jeg kan ikke gøre for det, Povl ... Saa snart du er borte, kommer der en saadan Angst over mig. Og jeg synes, alting er bleven saa uhyggeligt, siden du og Johannes blev Uvenner. Der gaar snart ikke en Dag, uden at Børnene spørger om, hvorfor Farbror ikke kommer. Og jeg veed ikke, hvad jeg skal svare. Du selv gaar omkring og ser ud, saa man kan blive bange for dig."

„Ja, jeg er en stor Slyngel! Men nu skal jeg love dig, at jeg imorgen den Dag skal tage over til Johannes og tilbyde ham Forlig. Jeg vil sige til ham, at han for din Skyld maa glemme den Historie. Er du saa tilfreds?"

Hun tog hans Hoved mellem sine Hænder og kyssede ham.

„Gud ske Lov! Nu synes jeg, alting er, som det skal være! ... Og nu skal du faa dit Brev!"

I en aaben Konvolut laa et Hefte af et bekendt københavnsk Maanedsskrift, hvori Doktoren havde faaet optaget et Afsnit af sin „Levelære“, som han stadig arbejdede med. Det var første Gang, han fik noget trykt, saa Heftet havde været ventet med stor Spænding.

„Til Lykke!“ sagde hun og kyssede ham igen. „Jeg har naturligvis ikke kunnet dy mig for at kigge i det. Det ser rigtig pænt ud.“

En Timestid efter pakkede hun sine Sysager sammen for at gaa i Seng. Hun var pludselig bleven meget bleg og pressede Øjne og Mund fast sammen.

Doktoren, der havde mærket hendes Uro, sprang op.

„Er det Barnet?“

Hun nikkede.

„Du kære, kære —“ sagde han og strøg hende over Haaret, mens hun frysende lagde sig ind til hans Bryst. „Du lille Stakkel!“

Da Smerten var ovre, rettede hun sig op og kyssede hans Mund.

„Min søde Mand! Nu faar du Fred for mig en lille Tid. Jeg veed godt, jeg har været dig til Plage. Men nu skal det nok blive bedre. Jeg forstaar ikke, hvordan det kan være; men jeg er helt rolig. Føl en Gang mit Hjerte! — Men gaa nu ud og væk Pigerne! Vi maa jo have Børnene flyttet, og —.“

Hun maatte standse for at undertrykke en Stønnen. Med en ny Kuldegysning sank hun ind til ham og greb krampagtig om hans Arm.

„Kom — du maa lægge dig!“ sagde han.

Med Hovedet paa hans Skulder hviskede hun til ham, halvt bevidstløs af Smerte:

„Jeg lover dig, Povl, jeg skal nok være tapper!“

X.

Klokken fire om Morgenen fødte Fru Meta ved fuld Bevidsthed en sprælsk Dreng, og Glæden i Huset var stor. Børnenes Utaalmodighed var ikke til at styre. Allerede om Formiddagen fik de Lov til at komme ind og hilse paa den nye Broder, der nu var svøbt og laa hos Moderen.

I sin Lykke tænkte Doktoren ogsaa paa Johannes og glemte heller ikke, hvad han havde lovet sin Kone. Alligevel opsatte han Indfrielsen af det fremtvungne Løfte fra den ene Dag til den anden, og imidlertid hændte der noget uventet. Fru Meta blev pludselig syg. Hun fik Feber, og Barnet maatte tages fra hende.

Om Aftenen i Mørkningen sad han modfalden ved hendes Seng. Det var Femtedagen efter Fødslen, og Feberen var i Stigen. Meta var falden hen i en Døs. Af og til smaasnakkede hun i Vildelse.

Døren gik sagte op. En af Pigerne kom listende ind og sagde, at der var nogen, der vilde tale med ham. Han rejste sig mekanisk og gik ud. Paa Vejen til sit Værelse i den modsatte Ende af Huset standsede han pludselig med en Studsen. Han havde hørt den lille Hedvig udbryde ude i Forstuen:

„Næh! ... Farbror Johannes!“

Det er ikke muligt! — tænkte han overvældet og ønskede næsten, det ikke var sandt. I det samme hørte han sin Broders Stemme.

Præsten stod derude omringet af Børnene, der var stormet ud fra Barnekammeret. Da Doktoren aabnede Døren, var han i Færd med at hænge sin glinsende vaade Regnfrakke op paa Knagen. Uden at vende sig om rakte han Haanden ud og sagde:

„Det staar nok ikke helt godt til her."

Doktoren greb Haanden, og da de var kommen ind i hans Stue, stillede han sig foran Broderen med begge Hænder paa hans Skuldre.

„Johannes!... At du er kommen! ... Hvordan skal jeg takke dig?"

„Jeg maatte herover, da jeg hørte, hvordan det stod til," svarede Præsten, som dog stadig undveg Broderens Blik. „Fortæl mig nu alt!"

„Ja, du veed det altsaa. Meta er meget syg. Det kom saa pludseligt. Ellers var jeg kommen over til dig og havde meldt vor lille Drengs Fødsel."

De tog Plads, og Doktoren gav sig til at fortælle om sin Kones Sygdom. For ikke at skræmme Broderen udtalte han sig ret fortrøstningsfuldt; men flere Gange drev hans egen indre Uro ham ud paa Gulvet, hvor han gik frem og tilbage med hastige Skridt.

Præsten iagttog ham i Tavshed med et tankefuldt, undertiden fraværende Udtryk.

De talte ogsaa lidt om den Nyfødte og om de andre Børn, og Doktoren spurgte sin Broder, hvad han selv

havde oplevet i den lange Tid, de ikke havde set hinanden.

„Jeg har hørt om den Ulykke, der er overgaaet Jægermesteren," sagde han. „Og her skal jo være Valg, ikke sandt? ... Jeg har i flere Dage ikke læst Aviserne; men saa meget veed jeg dog, at du igen vil stille dig."

I Stedet for at svare gav Præsten sig til at tale om det Brev, han i sin Tid havde modtaget fra ham.

„Du har maaske undret dig over, at jeg ikke har svaret paa det tidligere. Men det har haft sin bestemte Grund."

„Det er jo nu saa ganske ligegyldigt, Johannes! Jeg forlanger ingen Forklaring. Nu er du jo selv kommen, og det skal jeg aldrig glemme dig. Lad nu Fortiden hvile! Jeg har selv skammet mig over den dumme Historie — det maa du tro."

„Jeg vil alligevel gerne forklare dig Grunden til min Tavshed," svarede Præsten. „Det er jo dog bedst saa vidt muligt at forebygge nye Misforstaaelser. Du skrev i dit Brev, at det var mig, der ved den Lejlighed var den udæskende Part. Det kan jeg nu ikke indrømme dig; men det skal jeg forresten ikke lægge videre Vægt paa. Det betyder jo kun saa lidt, hvad der var den tilfældige Anledning til Striden. Derimod maa du forstaa, kære Povl, at hvad den dybere liggende Aarsag angaar — —."

Doktoren standsede ham.

„Nu ikke et Ord mere, Johannes! Jeg for min Part har glemt vort Klammeri — det kan du ogsaa gøre. Det var ikke bedre værd!"

Ved disse sidste Ord var det, som om et Lys slukkedes inde i Præstens Øjne. Han sad en Tid og saae ned for sig uden at tale.

„Ja ja, Povl! Jeg skal altsaa ikke komme nærmere ind paa Sagen. Jeg ønsker ikke at vække ny Strid imellem os. Men —"

„Nej, nu taler vi ikke mere om det!" afbrød Doktoren ham igen og humpede hen til Døren. „Undskyld! Jeg vil blot give Pigerne Besked. For du bliver her da i Nat?"

„Nej Tak, Povl, jeg vil ikke paa nogen Maade gøre Forstyrrelse i Huset. Jeg kom blot for at høre, hvordan det stod til. Jeg maa endogsaa snart afsted."

„Men hvorfor dog? I det Vejr!"

Præsten forklarede, at han var kommen kørende hertil sammen med sin Nabo, Niels Jensen, der havde et Ærende hos Sognefogden her i Jerve. De havde truffet Aftale om ogsaa at følges tilbage.

Doktoren slog Blikket ned. Den nævnte Niels Jensen var en af hans argeste Fjender, som offenlig havde beskyldt ham for Pligtforsømmelse. Johannes havde af den Grund tidligere holdt Manden paa Afstand.

„Niels Jensen ... ja saa! Men hvad er det for en urimelig Aftale? Du kunde dog vide, at jeg med Glæde vilde køre dig hjem. Jeg sender Bud ind til Sognefogden."

Men Præsten erklærede igen, og denne Gang med stor Bestemthed, at han ikke vilde gøre Ulejlighed.

I nogen Tid derefter sad de to Brødre og holdt en Slags Samtale vedlige om Ting, som tilfældigt faldt dem ind.

Men Pavserne blev bestandig længere, Afstanden mellem deres Tanker voksede fra Minut til Minut.

„Jeg har ingen Broder mere," sagde Doktoren til sig selv. „Den ufattelige Tanke maa jeg se at vænne mig til."

Ved Afskeden gav Præsten ham atter Haanden.

„Jeg ser igen indenfor om et Par Dage. Til den Tid er Meta forhaabenlig kommen vel over Krisen. Hils hende mange Gange!"

Doktoren fulgte Broderen ud. Ved Døren standsede Præsten igen og stod en lille Tid tøvende med Haanden paa Dørgrebet.

„Jeg vil dog ikke gaa herfra uden at have sagt dig, Povl, at jeg kom hertil med et lille Haab om, at vi nu bedre skulde kunne tale sammen om det, der sidst — og tidligere — var Aarsag til vor Strid. Jeg havde ment, at du i disse for dig saa svære Dage, saa fulde af Ængstelse og Bekymring —."

„Det har jeg forstaaet," svarede Doktoren. „Men nu maa du helst gaa, Johannes! Jeg veed jo alt, hvad du vil sige. Jeg har hørt det saa tidt, og det gør ikke mere noget Indtryk paa mig."

„Ja, det er jo din sædvanlige — lidt flotte — Maade at affærdige den Ting paa. Det er overhovedet en af dine Fejl, Povl, at du ikke har Taalmodighed til at høre, hvad andre har at sige. Al anden Tale end din egen finder du saa hjertens overflødig."

„Det er ganske simpelt ikke sandt."

„Ja ja! Saa er det ikke sandt," svarede Præsten sagtmodig. „Det er — som sagt — ikke min Hensigt at yppe

ny Strid. Jeg vil blot, inden jeg gaar, gøre dig et Spørgsmaal. Jeg stiller det til dig i din Egenskab af Læge. Hvad vilde du tænke om dig selv ... hvad vilde du sige om hele den store, lidende Menneskehed, dersom du vidste dig i Besiddelse af et Lægemiddel, som kunde hjælpe den i al Livets grænseløse Jammer, oprejse de svage, styrke de modløse, bringe Lys og Fred og Glæde ind til alle Stakler, der sidder og fryser i Dødens Skygge ... Jeg spørger dig: Dersom du vidste dig i Besiddelse af et saadant Lægemiddel, og dersom man saa — i Stedet for at modtage Hjælpen — overlegent afviste den, maaske med en Bemærkning om, at man ikke havde den behov? Hvad vilde du sige til det?"

„Jeg vilde sige, at man gjorde vel i ikke at tro paa Mirakelkure."

Præsten saae et Nu paa ham med det aabenlyst fjendtlige Glimt i Øjnene, som Doktoren før havde truffet der. Saa vendte han sig tavs om og gik bort.

Paa Væggen over Doktorens Arbejdsbord hang mellem andre Familjebilleder det landskendte Dobbeltportræt af hans Bedsteforældre, de gamle Smedefolk i Enslev. Da han havde fulgt Broderen ud og var vendt tilbage til sin Stue, fløj hans Blik uvilkaarlig hen til dette Billede. Han havde om sin Bedstefar tilfældigt erfaret et og andet, der ikke stemmede med Familjetraditionen, endmindre med det Idealbillede, som de fleste af Farbroderens Levnedsskildrere havde tegnet af Slægtens Stamfader. Den gamle Enslev-Smed havde aabenbart ikke hørt til blandt Godtfolk i sin Hjemby. En ældre Bondemand fra Enslev, som

han en Gang traf i en Jernbanekupe, havde fortalt, at den Gamle paa sin Dødsseng paakaldte Mørkets Magter og sagde du til Djævlen. At det paa hans Begravelsesdag kom til Ufred mellem Børnene i selve Sørgehuset, var i hvert Fald ingen Krønike. Det huskede han, at hans egen Far en Gang i et af sine Tungsindsanfald var kommen til at røbe.

Siden hin Dag var der gaaet en Menneskealder, og den frodige Smedeæt fra Enslev havde spredt sig over hele Landet. Under de forskelligste Navne sad den rundt om i Præstegaarde og Lægeboliger, i Kontorer og Butiker, næsten allevegne velansete og ogsaa velstaaende Folk. Men det var, som om den onde Tvedragtsaand, der havde drevet sit forargelige Spil omkring Bedstefaderens Kiste, stadig huserede overalt i Slægten. Allerede som Barn havde han følt det, naar han sammen med Johannes fulgte Faderen ind til Kolding paa de regelmæssige Besøg hos deres ældste Farbror, Kancelliraaden. De to Gamles Tobaks-Koncilium nede i Kontoret, hvor han første Gang havde hørt sin store Farbroder nævne, disse underligt forblommede Samtaler, hvor de ideligt ved en Øjenblinken mindede hinanden om Børnenes Nærværelse, stod endnu levende for hans Erindring. Han huskede den utrygge Følelse, det Tryk af noget hemmelighedsfuldt og fjendtligt, han altid bar med sig hjem fra disse Besøg.

Han havde tidligere ment, at det hele ikke var andet end den Ufred, der saa naturligt gror op i en lille Gærdesmutrede, naar Forsynet lader en Gøgeunge af Farbroderens Størrelse udklække i den. Men efterat han havde lært

Sandheden om sin Bedstefar at kende, var det faldet ham ind, at Ufordrageligheden i Slægten kunde være en nedarvet Skæbne. Var det en eller anden mørk Familjehemmelighed, hans Fars Tungsind havde ruget over, og som fik den fromladne Kancelliraads Øjne til at lyne saa ondt bag Guldbrillerne? Navnlig efter Rosalies tragiske Død havde han været forfulgt af denne Forestilling om en uafvendelig Forbandelse, der hvilede over Slægten og stadig krævede nye Ofre.

At den unge Piges Død ikke skyldtes noget Ulykkestilfælde men — som Jytte Abildgaard med sit visionære Klarsyn havde anet — var et Selvmord, det var Doktor Gaardbo det eneste Menneske i Verden, der vidste. Han var hin Dag bleven kaldt til Kolding ved et Iltelegram og havde paa egen Haand foretaget en Undersøgelse. For Broderens Skyld havde han fortiet Resultatet, da han var overbevist om, at Sandheden vilde dræbe ham. End ikke til Meta havde han vovet at betro sin Viden, for at hun ikke ved et uoverlagt Ord skulde vække Broderens Mistanke. Men han havde i disse Maaneder undertiden spurgt sig selv, om det dog ikke nu var hans Pligt at fortælle Johannes Sandheden, forinden han voldte nye Ulykker. Mere og mere betragtede han sin Broder som et sygt Menneske, en Ulykkelig, der ligesom Slægtens andre Ufredsmænd havde taget Skade paa sin Sjæl. — —

Der blev banket paa Døren. Det var Pigen, der kom ind med den Besked, at Fru Meta var vaagnet og gerne vilde se ham.

XI.

Paa Storeholt havde Grosserer Søholm i en Ugestid fejret Familjens Ophøjelse i Godsejerstanden efter et forud lagt Program. Uden Hensyn til den indtrufne Familjekatastrofe var der holdt et Par Middagsselskaber, og Husets nye Svigersøn, den tyske Ulanofficer og Friherre, havde ved sin Nærværelse bødet paa Virkningen af Skandalen med Jægermesteren. Den indespærrede Ægtemand blev overhovedet ikke mere nævnet der i Huset. Han betragtedes allerede som Familjen uvedkommende. Fru Vilhelmine var bleven tilbage i København for med sin praktiske Sans at arbejde paa en Skilsmisse, der i enhver Henseende kunde holde hende skadesløs.

Friherre v. Biebermarck var en smuk Mand, der indtog alle med sin overordenlige Høflighed. Det vakte saaledes stor Henrykkelse, at han allerede efter et Par Dages Forløb havde lært sig at sige „Tak“ og „Velbekomme“ paa Dansk.

De indbudne Middagsgæster var omtrent de samme Bank- og Forretningsmænd fra Odense, som Jægermesteren til sin Ulykke havde staaet i Forbindelse med og altfor ofte set ved sit Bord. Det var livlige og madkære Provinsherrer, der lignede hinanden som Bollerne paa en Suppe. De kom alle dertil med store Forventninger om en overdaadig Diner men drog skuffede bort. Grosserer Søholm havde selv ingen Forstand paa Bordets finere Glæder, og om han ogsaa havde haft det, kunde det aldrig være faldet ham ind at ofre mere paa

sine Gæster, end de var værd for ham. Ogsaa et Middagsselskab var for denne Mand en Forretning, der skulde betale sig.

Der var overhovedet ikke det Menneske i Verden, Grosserer Søholm fandt nogen Grund til at genere sig for, og han respekterede kun Folk, om hvem han med Sikkerhed vidste, at de var rigere end han selv. I Øjeblikket regnede han sig for en Mand paa seks Millioner, og dette lange Tal rullede Dag og Nat paa sine tunge Nuller gennem hans Tanker. Det var fra først af hans billige Kaffe, der havde givet ham Navn og skabt hans Ry som et hjemligt Handelsgeni af amerikansk Støbning. Men iøvrigt handlede han med alt, hvad der kunde svindles med, lige fra Knappenaale til sydafrikanske Guldminer og Menneskeskæbner *en gros*.

Den nu 65-aarige Mand havde her paa Storeholt været oppe Klokken seks hver Morgen. I en gammel Overfrakke fra hans tidligere Tilværelse, med Træsko paa og Kasket inspicerede han i Staldene og paa de forskellige Arbejdspladser. Bagefter sad han et Par Timer ved sit Skrivebord med Telefonen for Øret, modtog Meldinger fra Forretningen i København og ekspederede Ordrer til Handelshuse og Banker paa begge Sider af Atlanterhavet. Desuden havde han som oftest et Par Gange i Dagens Løb Forhandlinger med de Haandværksmestre og Entreprenører, der forestod Gaardens Ombygning, og selv om det kun drejede sig om et Træskur, kom den gamle Slagsbroder fra Borgergade straks op i ham. Hans Metode som Forretningsmand var altid den samme. Han

var ingen Menneskekender og gjorde ingen Forskel paa Personer. Med Eder og Slag i Bordet og Haanlatter nedlarmede han alle Indsigelser og tumlede med sin Modpart, indtil han havde afpresset ham den yderste Indrømmelse.

En Aften sad han efter Middagen sammen med de Nyforlovede inde i Havesalen, hvor han gjorde sig det mageligt i en af de brede Armstole fra Konferensraadens Tid. Uden Hensyn til sin friherrelige Svigersøns Nærværelse havde han lagt sine Elefantfødder op paa en Taburet, mens han røg en Cigar.

De to Forlovede sad i en Sofa og holdt hinanden i Haanden. Af Hr. Søholms tre Døtre var Frk. Constance den, hvem Rigdommen og Lediggangen mindst havde fordærvet. Hun var ikke saa lidt af et Følelsesmenneske, og hendes Forelskelse i den statelige Officer var et oprigtigt Sværmeri, der galdt mere end Uniformen. Den smukke unge Dame, der siden sin Forlovelse havde optaget den fornemme Verdens Skik at møde til Middagen i elegant Selskabstoilette, sad indhyllet i et stort Pelsslag paa Grund af Kulden i Stuerne. Efter at det var gaaet op for Grosserer Søholm, hvormeget Brændsel de store Rum slugte, havde han fundet det unødvendigt at lægge i Kakkelovnene mere end een Gang om Dagen, og ingen vovede nogen Indsigelse.

Hr. Søholm underholdt sin Svigersøn med det Emne, der for ham selv var det eneste, der havde virkelig Interesse, nemlig hans egen Person og hans Forretnings Udvikling. Som andre indbildte Genier var han ganske op-

fyldt af sin egen Storhed, betragtede sit Liv som det virkeliggjorte Eventyr om den fattige Dreng og Lykkens Fe. Paa sit Neger-Tysk fortalte han Historien om, hvordan han allerede som en niaars Knægt havde gjort sit første Kup ved at samle tiloversblevne Høvlspaaner paa Byggepladserne og bagefter sælge dem til Madammerne i Borgergade, hvor hans Forældre boede. Og nu sad „der kleine Schweinigel" her i sit eget Slot og havde et Navn, der var kendt af hvert Barn i Landet.

Pludselig stoppede han op midt i en Sætning og sad nogen Tid med sammenbidte Tænder og gned sig over det ene Ben, mens han sagte klagede sig.

Frk. Constance var sprunget op.

„Er du syg, Far?"

Hendes Udbrud kaldte Søsteren og den gamle Tante til fra Dagligstuen ved Siden af. Ogsaa Friherren havde rejst sig. Hr. Søholm var nu ganske hvid i Ansigtet og vaandede sig ynkeligt.

„Bring mig i Seng! ... Hurtigt! Kald paa Rasmussen!"

Med Støtte af Husets Tjener og ledsaget af Svigersønnen blev han ført op ad Trappen til Soveværelserne. Undervejs stønnede han højt, og pludselig genlød Huset af dyriske Smertensbrøl.

Der blev straks tændt op under en Vogn for at skaffe Hjælp, og da Jerve var den nærmeste By, hvor der boede en Læge, blev det Doktor Gaardbo, man hentede.

Mens der ventedes paa ham, sad de opskræmte Damer inde i Dagligstuens grelle elektriske Lys og rystede af Kulde og Uhygge. Den gamle Frøken Søholm havde ind-

hyllet sig i et stort Sjal. Med spidsede Øren lyttede hun til Broderens ganske ubeherskede Jammerhyl, der stadig lød ned gennem Trappen. Døren fra Sovekammeret deroppe stod paa hans udtrykkelige Forlangende aaben ud til Gangen. Han vilde, at alle i Huset skulde høre, hvad han led.

Friherre v. Biebermarck kom ned fra Patienten og blev modtaget med bekymrede Forespørgsler. Han bad Damerne om endelig ikke at lade sig ængste. Det var rimeligvis det fugtige Efteraarsvejr i Forening med Kulden i Stuerne, der havde fremkaldt et Anfald af *Ischias,* som Svigerfaderen nok en Gang tidligere havde lidt af.

Et Øjeblik efter kom Vognen tilbage med Doktor Gaardbo. Tjener Rasmussen førte ham straks op i Soveværelset.

Gaardbo havde aldrig før set sin Patient, men han kunde paa Forhaand ikke lide ham paa Grund af Arten af hans Forretning. Nu fik han desuden en bestemt Fornemmelse af, at Hr. Søholm som saa mange kraftige Mænd, der ikke er vant til at fejle noget, i høj Grad overdrev sine Smerter. Det var knap nok, han vilde tillade ham at foretage en ordenlig Undersøgelse. Stadig raabte han paa Morfin og fortalte, at hans københavnske Læge, da han sidst var syg, straks havde givet ham en Indsprøjtning.

Povl Gaardbo blev hurtigt paa det rene med, at han ikke kunde forsvare at hjælpe dette Menneske til at skulke sig fra en Time i Lidelsens Skole. Det var netop en af de Paastande, han havde fremsat i sin Tidsskrift-

afhandling, at naar Verden var saa fuld af samvittighedsløse og jammerlige Personer, havde Lægerne en Del af Skylden. Ved bestandig at være tilrede med alle Slags beroligende og bedøvende Midler tilslørede de Livets sande Vilkaar og franarrede Menneskene den Anledning til sund og nøgtern Eftertanke, som Sygelejet var, og som de fleste havde haardt fornøden.

„Jeg vil anbefale Dem at tage en Kop varm Hyldete med lidt Honning i," sagde han. „Morfin kan jeg ikke give Dem. I det mindste ikke foreløbigt. Iøvrigt vil jeg tilraade Dem for Fremtiden at indføre et Fastedøgn en Gang om Ugen. Vore Stofskifteorganer trænger ogsaa til at holde Hviledag."

Hr. Søholm, der hidtil knap havde set paa Doktoren, rejste sig ved disse Ord overende i Sengen og gloede paa ham som paa et Spøgelse, der var steget op af Gulvet.

„Hvad er det, De siger? ... Hvem er De? Hvordan kommer De her? Er De Læge?"

„Jeg formoder, at De selv har sendt Bud efter mig."

„Er De gal, Mand! Vil De ikke give mig en Indsprøjtning?"

„Nej. Det Ansvar kan jeg ikke tage paa mig."

„Ansvar? Hvad er det for Snak! Har man hørt Mage! Naar en Mand som Professor Bender, kongelig Hoflæge, har givet mig Morfin, tør De — en Landsbydoktor — vel ogsaa."

Doktor Gaardbo tav hertil.

„Nu har jeg — Fanden ta' mig! — aldrig hørt Mage! Vil De ikke give mig en Indsprøjtning? ... Det skal De

blive tvunget til, min go'e Mand! Det er Deres Pligt! Jeg har sendt Bud efter Dem for at faa Lægehjælp, ikke for at høre paa Snak. Skal jeg maaske ligge her og pines og ingen Nattesøvn faa?"

„Den Svededrik, jeg har ordineret, vil nok i Løbet af Natten lindre Deres Smerter noget. Forøvrigt kan jeg kun anbefale Dem de to gode, paalidelige Lægemidler: Taalmodighed og Ro."

Hr. Søholm satte Fingren paa en Klokkeknap, der var anbragt i selve Sengen, og blev ved at kime, indtil først Tjeneren og derpaa Svigersønnen og tilsidst ogsaa alle Damerne kom styrtende op ad Trappen.

Da de allesammen stod i Stuen, raabte han i Raseri:

„Se paa den Mand der! Han er enten fuld eller gal! Og et saadant Menneske sender I mig paa Halsen! ... Her ligger jeg og pines værre end en Barselkone, og saa vil han ikke hjælpe mig! ... Men det skal De komme til at fortryde, min go'e Bondedoktor! Jeg anklager Dem for Myndighederne, og De kan være stødt paa, at jeg skal faa Dem klapset af! ... I er allesammen Vidner paa, at den Herre har nægtet at gøre sin Pligt!"

Doktor Gaardbo sagde Farvel og gik mod Døren. Ved Synet af hans Vanførhed veg de skrækslagne Damer til Side, mens Hr. v. Biebermarck, der ingenting forstod, fordi Svigerfaderen havde talt Dansk, saae sig raadvild om.

Der blev øjeblikkelig sendt Bud efter en anden Læge, som viste sig at være en elskværdig Mand, der beredvilligt føjede sig efter Patientens Ønske og skaffede ham Ro.

Paa Morfinrusen fulgte dog den næste Dag et ret alvorligt Ildebefindende, og midt om Natten kom hele Huset igen paa Benene, fordi Hr. Søholm efter en heftig Opkastning havde faaet et Afmagtsanfald. Lægen blev atter hentet og gav nu et oplivende Middel.

Endnu om Formiddagen sad Dødsangsten Hr. Søholm i Kroppen, og da han følte den kolde Sved paa sin Pande, lod han sende Vogn efter Præsten for at blive berettet.

Først da Vognen var kørt, erfarede Damerne af Tjenestefolkene, at Præsten hed Gaardbo og var en Broder til Distriktslægen. Der blev i den Anledning stor Bestyrtelse. I et Krigsraad, hvori ogsaa Hr. v. Biebermarck deltog, enedes man om at fortie Navnet for den Syge, der endnu blev aldeles ude af sig selv af Raseri, saasnart Distriktslægen kom paa Tale.

Da Præsten traadte ind i Sygeværelset, følte Hr. Søholm sig straks meget tiltalt af den smukke Mand. Ved Synet af den lille Sølvkalk og Oblattallerkenen, som Præsten førte med i sin Haandtaske, antog hans Ansigt et enfoldigt Udtryk. Det eneste Vidne til den hellige Handling var Tjener Rasmussen, der havde ført Præsten op, og som havde faaet Ordre til at blive deroppe for at gaa Grossereren tilhaande. Han havde nu stillet sig hen ved Fodenden af Sengen med en Serviet over Armen, som om det galdt en Servering.

Baade under Skriftetalen og under selve Nadvernydelsen var Hr. Søholm oprigtig grebet. Efter Tildelingen af

Syndsforladelsen trykkede han taknemlig bevæget Præstens Haand.

„Værsgo' og sit ned, Hr. Pastor!" sagde han derpaa. „Det har glædet mig at gøre Deres Bekendtskab. Jeg veed ikke, om De maaske ligefrem kan gøre Fordring paa et Vederlag. Men det er ogsaa ligemeget. Jeg skal i hvert Fald tillade mig at sende Dem et Gratiale. Det har De velsagtens ikke noget imod."

Hertil svarede Pastor Gaardbo, at kun Gud havde Krav paa hans Taknemlighed, og at han nu burde samle alle sine Tanker i Bøn til ham.

„Naturligvis, Hr. Pastor! Men jeg har dog gjort Dem Ulejlighed, ikke sandt? Deres Tale har De vel ogsaa maattet tænke lidt over. Kort sagt, min Herre — De har skænket mig Religionens Trøst, og jeg vil gerne have Lov til at vise Dem en lille Opmærksomhed."

Præsten gentog — og denne Gang med stor Bestemthed — at han ikke havde gjort sig fortjent til Paaskønnelse og derfor heller ikke ønskede at modtage nogen saadan.

„En anden Ting er, naar De føler Trang til at takke Gud med en Offergave — og det er jo kun naturligt og paaskønnelsesværdigt — om De saa vilde betænke vort Menighedsarbejde her i Sognet, — det trænger haardt til Understøttelse. Jeg skal nævne f. Eks. vor Fattigpleje og vore Vuggestuer. Det vilde naturligvis i det hele være af stor Betydning, om vi kunde gøre Regning paa, at Storeholts nye Ejer vilde vise vort Arbejde Interesse og yde det sin Støtte."

Samtalen havde her faaet en Vending, der ikke behagede Hr. Søholm. Han indskrænkede sig til at takke for Oplysningen, som han lovede at erindre, hvorefter han gik over til at tale om sin Sygdom og de Lidelser, han havde gennemgaaet.

„Allerbedst som jeg sidder og snakker med min Svigersøn, jager der et rasende Sting ned gennem mit højre Ben — her paa Undersiden af Laaret. Der er ingen, der gør sig Forestilling om den Smerte. Det er akkurat, som man kan tænke sig, at et Lyn slaar ned i et Træ og svier Barken af paa den ene Side. Den første Gang, jeg havde Sygdommen, troede jeg virkelig, at Huden var flaaet af mig og det hele sad i blodige Laser. Og vil De saa tænke Dem, da jeg sender Bud efter Doktor, saa kommer dette Asen af en Distriktslæge og nægter lige ud at hjælpe mig. De kender ham vel? Gaardbo hedder han. Et rent Umenneske! Her ligger jeg og pines, og saa sidder han og vrøvler om Hyldete og Taalmodighed og vil ikke give mig en Indsprøjtning. Nægter rent ud at gøre sin Pligt. Har De hørt Mage?“

Præsten vendte sine Øjne bort uden at svare.

„Men det skal blive ham en dyr Historie, kan han tro! Saasnart jeg kommer til København, sender jeg Klage ind til Myndighederne. Jeg forlanger Fyren afsat for Pligtforsømmelse. Det er en Skandale, at den Sort Individer sidder i Embede. Men der er ingen Disciplin og Orden her i Landet. Det skulde være i Tyskland! *Heraus mit dem Kerl!* Det siger ogsaa min Svigersøn.“

Farven paa Johannes Gaardbos Kinder skiftede et

Par Gange, han havde allerede gjort Mine til at rejse sig. Alligevel blev han siddende og saae ned mod Gulvet.

„Hr. Søholm!“ sagde han endelig. „Vi bad før i vor Bøn: Forlad os vor Skyld, som vi forlade vore Skyldnere. Det Løfte, De her gav Gud, kan De dog ikke allerede have glemt? Jeg forsikrer Dem, at Gud i hvert Fald ikke har glemt det. Hvad Uret der end kan være begaaet imod Dem, saa er det Deres Pligt at tilgive. I et Øjeblik som dette maa De ikke tænke paa at bringe et Menneske i Ulykke.“

Denne præstelige Formaning gjorde for saa vidt sin Virkning paa Hr. Søholm, som hans Ansigt straks fik det samme enfoldigt fromme og lydige Udtryk, det havde haft under Kommunionen. Men saasnart Præsten tav, var han igen som før.

„Saadan en, der nægter at hjælpe en syg og lidende, han er ikke noget Menneske, Hr. Pastor! Rasmussen fortæller mig ogsaa, at Manden lever som en ren Tyrk og Hedning og ikke engang lader sine Børn døbe. Har man hørt noget saa forskrækkeligt? Hvordan kan De dog tage en saadan Person i Forsvar, Hr. Pastor?“

„Jeg forsvarer ham ikke — allermindst hans Vildfarelser naturligvis. Jeg ber Dem blot om, mest for Deres egen Skyld, at opgive Tanken om at anklage ham. Gengældelsens Ret tilkommer alene Gud.“

„Naturlig! Det forstaar sig! Men det maa jeg dog ha' Lov at sige Dem, Hr. Pastor, at jeg er meget overrasket over, at en Præst i vor danske Folkekirke vil gaa i For-

bøn for en Mand, der lar sine Børn rende rundt uden Herrens Daab ligesom Negerunger og Hottentotter. Jeg vil rent ud sige, Hr. Pastor, at det skuffer mig meget."

„Han er min Bror," sagde Præsten stille.

„Hvad siger De? Deres ... Nej, hør nu! ... Det er ikke muligt! ... Maa jeg spørge, hedder De Gaardbo?"

„Ja."

„Det var som Pokker! Deres Bror! ... Det gør mig virkelig ondt for Dem, Hr. Pastor! Men nu forstaar jeg naturligvis bedre Deres Standpunkt. Det er jo ikke mere end rimeligt, at De gerne vil holde Haanden over en nær Slægtning, om han ogsaa er vanartet. Men det forandrer jo ellers ikke noget paa Sagen."

Præsten rejste sig nu for at gaa.

I det samme faldt det Hr. Søholm ind, at Situationen lod sig udnytte til en profitabel Handel. Dersom han gjorde Pastor Gaardbo den Tjeneste at frafalde Sagsanlæget mod hans Broder, kunde han spare det Gratiale, han mente at være bleven Kirken skyldig. Mellemregningen var udlignet. Der var ingen, der længer havde noget Krav paa ham i Dagens Anledning.

„Jeg er ikke hævngerrig. Og naar De mener, at det er min Kristenpligt at lade Sagen mod Distriktslægen falde, saa gør jeg det naturligvis. Guds Bud staar over alt. Det er en klar Ting! Og nu skal De have Tak, Hr. Pastor! Jeg gemmer Deres Ord i mit Hjerte. Vær vis paa det! Naar jeg kommer hertil næste Gang, haaber jeg at have den Fornøjelse at se Dem til en af mine Middage."

Nede i Stuerne havde Tanten og den endnu uforlovede

Frøken Cecilie i Utaalmodighed ventet paa, at Præsten skulde komme ned. Ved hans Ankomst, da Vognen kørte op for Døren, havde de staaet bag hver sit Gardin og kigget ud, og de blev begge behageligt overrasket ved Synet af den høje, smukke Mand. Det var desuden gaaet op for den gamle Frøken Søholm, at hun kendte ham fra et tidligere Besøg her; hvorefter Damerne hurtigt blev enige om, at det vilde være passende at byde ham indenfor, naar han kom tilbage. Der blev givet Ordre til Køkkenet om at have en Bakke med Vin og Kager i Beredskab, og da de nu hørte Præsten komme ned ad Trappen, gik den Gamle derud og bød ham indenfor til en lille Forfriskning.

Johannes Gaardbo, hvem Besøget af flere Grunde havde misstemt, afviste imidlertid Indbydelsen. Han havde allerede forud følt det ubehageligt at skulle gense disse Steder, der gemte den beskæmmende Erindring om Sommerens Forvildelse.

„Men Vognen er endnu ikke kørt frem, Hr. Pastor."

„Det gør ikke noget. Jeg foretrækker dog at gaa."

Han gik hjemad gennem Skoven. Himlen var blaa nu i Middagstiden. Næsten foraarsagtig lyste den over de afbladede Trækroner. Den vinterligt lave Sol skinnede aftenlig ind mellem Stammerne, der kastede lange Skygger hen over den røde Løvbund.

Men Præsten gik i sine egne sørgmodige Tanker og saae intet. Han var ikke helt sikker paa, om han havde handlet forsvarligt ved at afværge Grosserer Søholms Klagemaal mod Broderen. Sandt nok, en saadan Aktion

vilde rimeligvis have givet Befolkningens Misfornøjelse med Broderens Lægevirksomhed ny Næring, hvad Egnens andre Læger nok skulde have forstaaet at drage sig til Nytte. Et Par af dem havde efter Sigende allerede skaffet sig Indpas i selve Jerve By, og det vilde sikkert ikke blive let for den gode Povl at holde sig Smalhans fra Døren, dersom han med sin store Familje skulde blive nødt til at leve af sin lille Embedsgage og Renten af den Smule Kapital, deres Far havde efterladt dem. Men maaske var det en saadan Prøvelse, et fortvivlet Sammenbrud, der skulde til for at bøje hans Hjerte og bringe baade ham og Meta til Sandheds Erkendelse?

Da han kom hjem, fik han at vide, at Broderen havde været der under hans Fraværelse. Paa sit Skrivebord fandt han et Brev fra ham tilligemed nogle københavnske Aviser.

„Meta har nu i et Døgn været helt feberfri. Efter en god lang Søvn vaagnede hun i Morges med klare og lykkelige Øjne. Jeg syntes, du skulde være den første, der fik det at vide. Jeg havde gerne selv fortalt dig det. Men jeg kigger herind igen en anden Dag i den allernærmeste Fremtid og haaber da at have det Held at træffe dig."

I en Efterskrift stod der: „Jeg vedlægger et Par Avisartikler, fordi det maaske kan interessere dig at se, hvor forholdsvis elskværdigt jeg bliver kagstrøgen, hængt og parteret i Anledning af min Afhandling."

Paa Grund af disse sidste Ord rev Præsten Brevet i Stykker efter Læsningen og puttede det i Kakkelovnen.

Aviserne lod han ligge urørte og kunde heller ikke siden bekvemme sig til at aabne dem.

Han vidste iøvrigt godt, at flere af de ledende Blade i Landet havde taget Broderens Ideer op til Drøftelse; men han forstod det ikke. Det var ham en fuldstændig Gaade, at nogen for Alvor fandt det Umagen værd at træde op mod dette stakkels afdøde Natur-Evangelium, som Vantroen stadig paany søgte at puste Liv i. Og det forargede ham, at endogsaa kristelige Blade skulde have omtalt Afhandlingen med en vis Respekt.

Maatte nu endda al denne Avissnak ikke stige den kære Povl altfor meget til Hovedet! Det var jo desværre ikke alene ved sit Ydre, at han tidt paa foruroligende Maade mindede om Farbroderen Tyge. Hans Selvfølelse var aabenbart nu ligesom hans Selvraadighed betænkeligt paa Vej op mod den Grænse, hvor Afsindet lurer.

XII.

Der var begyndt at komme Fart i Valgagitationen omkring i Kresen. Mens den ulykkelige Jægermester sad gemt i en Hospitalscelle som videnskabeligt Objekt for en Professor, og efter at hans Bo var erklæret fallit og de indledende Skridt til en Skilsmisse foretaget, blev han nu ogsaa plukket for sit dyrebare Folketingsmandat.

Overalt i Landet blev dette Udfyldningsvalg imødeset med en vis Spænding. Man vilde i Udfaldet se et Varsel for den forestaaende store Kamp mellem Enslev og Kirkefolket.

Paa flere af Valgmøderne søgte Pastor Gaardbos Modstandere at bringe ham i Forlegenhed ved at benytte sig af Befolkningens Uvilje mod hans Broder, der i de samme Dage paany havde vakt almindelig Forargelse ved paa en Forespørgsel om hans politiske Standpunkt at erklære, at han med Glæde solgte sin Stemmeret for en Sukkerkringle til hvert af sine Børn. Der var i Forvejen rundt om i Egnen begyndt at cirkulere en Adresse til Medicinalmyndighederne med Anmodning om at lade Distriktslægens Embedsstyre og hele Lægevirksomhed undersøge og bedømme, og der blev nu ved Møderne ironiseret over Præstens Samvittighed, der ikke tillod ham at staa i Parti med politiske Meningsfæller, naar de ikke præcis delte ogsaa hans religiøse Anskuelser, mens der mellem hans Nærmeste var Folk, der gjorde Grin med al baade religiøs og politisk Overbevisning og ikke engang lod deres Børn døbe.

Skønt Pastor Gaardbo længe havde indset, at han før eller senere vilde blive nødt til at fremkomme med en offenlig Erklæring om sit Forhold til Broderen, vægrede han sig de første Gange ved at svare. Men da tilsidst hans egne Tilhængere ytrede Misfornøjelse med hans Tavshed følte han sig forpligtet til at tale.

Han gjorde dog sin Tilstaaelse paa den Maade, at han — uden at nævne Broderens Navn — mindede om sit Forhold til en anden Slægtning, nemlig til selve Farbroderen Tyge. Han erklærede, at for ham var den Enslevske Aand Fjenden, der skulde nedkæmpes, i hvilken Skikkelse den saa aabenbarede sig. Den var Oprø-

rets og Fornægtelsens onde Aand, som han fordømte og vilde bekrige med al sin Evne, hvad enten den kom til Orde som politisk Lovløshed eller som selvtagen Frihed til at eksperimentere med Folkets aandelige og legemlige Sundhed. Og at han i dette Forhold hverken kendte Personsanseelse eller Familjehensyn, havde han tidligere givet tilstrækkeligt Bevis paa.

Trods Tilsløringen blev Meningen forstaaet, og Dagen efter indeholdt Egnens Blade i deres Referat af Mødet en Gengivelse af Præstens Erklæring tilligemed Kommentarer. Hans Partis særlige Organ „Folkebladet" aftrykte den ordret og med spærret Skrift.

Da han hen paa Eftermiddagen kom hjem fra et Sygebesøg, stod hans Broders lille Vogn foran Indgangsdøren og kogte, og inde i sin Stue fandt han Doktoren selv, der sad ved Bordet og sagde Goddag uden at rejse sig.

„Jeg har ventet paa dig ... Jeg maa vide, hvordan det forholder sig. Anerkender du „Folkebladets" Referat af din Udtalelse igaar? Jeg tænker naturligvis paa de Ord om mig og min Virksomhed, som Bladet paastaar er autentiske?"

Præsten, der havde været meget bleg, da han kom ind, stillede sig hen ved sin Pult.

„Du maa forandre din Tone, Povl, dersom vi to skal tale sammen. Naar du har læst Referatet, saa veed du, at de Ord, du taler om, blev mig aftvungne. Hvad selve mit Standpunkt angaar, saa kan det jo ikke overraske dig. Dertil har vi for ofte talt om det, der skiller os."

„Med andre Ord: i et Øjeblik som dette, hvor man fra alle Sider har rottet sig sammen imod mig, har du ikke betænkt dig paa at gøre min Stilling endnu vanskeligere ved at erklære dig for fuldt ud enig med mine Angribere!“

„Du tager fejl, Povl! Betænkt mig har jeg, og det endogsaa længe. Men jeg har Hensyn at tage, som du ikke kan ... eller ikke vil forstaa.“

„Jeg veed det! Men vær du glad, at jeg ikke kender den Slags højere Hensyn, der tvinger mig til at handle mod min naturlige Følelse. For ellers kunde jeg maaske rykke ud med en Mod-Erklæring, der vakte Opsigt og slog dig til Jorden.“

„Skal det være en Trusel?“

„En Advarsel skal det være! Du kan let tage flere Ulykker paa din Samvittighed, end den kan bære. Hvorfor blandede du dig f. Eks. i min Affære med Grosserer Søholm forleden? Tilfældigt har jeg hørt derom. Hr. Søholm skal have fortalt til mange Mennesker, at du ligefrem gik i Forbøn for mig. Det har jeg ikke anmodet dig om; men jeg er naturligvis gaaet ud fra, at du har troet at handle til mit Bedste. Ikke sandt, Johannes? Du kan med Haanden paa Hjertet forsikre, at du ikke har haft andre Bevæggrunde?“

„Du ser paa mig, som om du tvivlede. Og paa en vis Maade kan du virkelig have Grund til det. Vore Meninger om, hvad der tjener til dit Bedste, er saa dybt forskellige.“

„Jeg veed ogsaa det! Hjul og Stejle ønsker du mig,

Johannes! Jeg har læst det i dit Blik for længe siden! Oftere, end du vistnok selv anede, røbede du dine Følelser. — Ja, saadan er det altsaa endt med os to! Den Gift, der engang i Tidernes Morgen blev udsaaet i vor Slægt, har nu fuldendt sit Opløsningsværk ogsaa mellem dig og mig. Er det underligt, at Fremmede kalder os danske for et dødsdømt Folk? Hvordan skal de tro andet om os? ... Husker du en Sommerdag for tretten-fjorten Aar siden — det var i vor første Studentertid — vi sad oppe paa Skamlingsbanken og saae ned mod Grænsen og talte om Danmarks Fremtid? Det var den samme Dag, du betroede mig, at du var hemmelig forlovet med Rosalie. Husker du det Løfte, vi gav hinanden — vi to Fostbrødre, der havde blandet Blod allerede i Mors Liv? Og nu igaar stod du frem og skamskændede mig for en Forsamling af sammenløbet Rak og Pak! Saadan har du holdt dit Løfte!"

Præsten stod stadig henne ved Pulten og betragtede sin Broder ligesom fra det fjerne med et dybt bedrøvet Blik. Et Par Gange rykkede det omkring hans Mund, mens Doktoren talte.

„Hvorfor har du ikke villet gaa i dig selv, Povl? Bøj dig for Kristus! Saa vil alting blive anderledes! Hvorfor vil du blive ved at trodse den Almægtige? Du taler om Opløsningen i Folket. Ja, det er Straffen for vor Ulydighed mod Gud!"

Doktoren rejste sig.

„Du er en syg Mand, Johannes! Det er din Undskyldning, og derfor skal jeg endnu en Gang tilgive dig." —

Lidt efter sad han i sin Vogn og kørte ud af Præstegaarden med en Forudfølelse af at have været der for sidste Gang. Han havde ingen Broder mere. Maaske vilde Johannes og han, naar nogen Tid var gaaet, igen gøre et Forsøg paa at komme til en Slags Forstaaelse; men han vidste knap, om han skulde ønske det. Den Johannes, han havde elsket for hans rene Hjertes Skyld, eksisterede dog ikke mere for h a m. Det var gaaet Broderen som saa mange af hans Lige. Hans Afguderi havde omskabt ham til en Varulv med to Skikkelser saa forskellige som Dag og Nat, den ene lige saa mild og god og hjælpsom, som den anden var ond og hævngerrig. Og det var denne sidste, han nu i Fremtiden Gang efter Gang vilde møde, naar han søgte Johannes. —

En Ugestid efter proklamerede Amtsraadsmedlem og Sparekassedirektør Jørgen Mosegaard med løftet Lorgnet Johannes Gaardbo som Kresens nye Folketingsmand og udbragte i Sangtone et begejstret Leve for ham. Bagefter førte Præstens Venner ham i Triumf gennem Byen til den folkelige Forsamlingsbygning, hvor Sejren skulde fejres.

I Spidsen for Toget, hvor der plejede at gaa et Musikkorps, gik et Kor af syngende unge Karle og Piger med et Korsbanner. Det var Medlemmer af en kristelig Ungdomsforening, som Pastor Gaardbo havde stiftet, og Sangen var Foreningens Slagsang.

I Himlen er mit Fædreland,
og Kristus er min Konge!

Da man naaede hen forbi den overfyldte Gæstgivergaard, hvor det Enslevske Parti holdt til og under stor Larm trøstede sig over Nederlaget med meget Øl, kom Folk til Vinduerne og betragtede Toget med en sur Blanding af Forbløffelse, Nysgerrighed og Haan.

„Leve Enslev!“ raabte en af dem ud over Hovedet paa de syngende.

Svaret var en Opbrusning af Sangen, som nu hele Toget istemte med demonstrativ Kraft:

I Himlen er mit Fædreland!

SJETTE BOG

VANDREPRÆSTEN

I.

Aarets Mørketid var nu inde. Et endeløst Tog af Skyer drog Dag og Nat hen over Landet. Uge efter Uge dryssede Regnen ned. I de københavnske Forretningskvarterer, mellem de høje Huse, brændte der Lys i Butiker og Kontorer det meste af Dagen. Byen var som nedsænket paa Bunden af et grumset Hav, hvorigennem Solen skimtedes som en søvnig Maane. Men hverken Mørket eller det tjæresorte Søle formaaede at kvæle Gadens Liv, der rørte sig ufortrødent under de udspændte Paraplyer og i de tilstænkede Drosker og Sporvogne. Det mærkedes, at man nærmede sig Jul. Der var et Mylr paa Strøget, en Trængsel i Butikerne, en Travlhed i Kontorerne, som om alle femhundrede tusinde Københavnere var sat i Bevægelse for at finde en Knappenaal.

Jytte Åbildgaard havde i den sidste Tid forlagt sine daglige Formiddagsture fra Langelinje til Stierne omkring Søerne. Her var hun mindre udsat for at møde

Bekendte, og hun ønskede foreløbig ikke, at for mange saae hende sammen med Karsten From, der regelmæssigt ledsagede hende. Trods sine mange tidligere Venskabsforhold til Mænd var det første Gang, hun havde indladt sig paa egenlige Stævnemøder. Hun var derfor ikke saa lidt nervøs, og dette mørke, regnfulde Vejr, der gjorde Spaserestierne tomme, kom hende godt tilpas. Under Paraply og i Gummifrakke følte hun sig ogsaa tryggere.

Karsten From var paa sin Vis heller ikke fri for Nervøsitet. Han, som havde været saa lykkeligt sikker paa endelig at have hende i sine Garn, mærkede til sin Ærgrelse og Uro, at Rollerne var i Færd med at blive ombyttede. Hun var ham for klog, for overlegen. Undertiden kunde hun se paa ham med et Blik, der gav ham en uhyggelig Fornemmelse af at være gennemsigtig. Og under alt dette voksede hans egen Forelskelse paa en Maade, der vakte hans dybe Bekymring.

En Dag begyndte han lidt maliciøst at drille hende med hendes Utilnærmelighed. Han talte igen om sin to Aar gamle Forløbelse overfor hende og paastod, at det var den, hun stadig ikke kunde tilgive ham.

„Endnu i den anden Verden vil jeg mindes de Øjne, De sendte mig den Aften. Det var Unaade paa Livstid. Jeg havde ikke været sammen med Dem mere end to Gange, og alligevel dristede jeg mig til at aabne mit Hjerte for Dem. Det var en Overtrædelse af Paragraf 3788 i Konveniensens Lovbog, som vore allerkæreste Damer allesammen kan paa deres Fingre."

„Skal vi ikke tale om noget andet," sagde Jytte. „Fortæl mig hellere, hvordan De morede Dem i Teatret i Aftes. Stykket gjorde jo Lykke."

„Jeg var der ikke."

„Var De der ikke? Og det var en Premiere!"

„Jeg vidste jo, at De ikke kom. Hvad skulde jeg der saa?"

„Passiar! ... Hvorfor var De der ikke?"

„Fordi jeg sad hjemme hos mig selv og kukelurede. Men De kan ikke gætte, hvad jeg tog mig for."

„Saa spar mig for Ulejligheden og fortæl mig det!"

„Jeg sad saamænd og læste i Biblen. Det var meget stemningsfuldt og højtideligt."

„Hvor faldt De dog paa det?"

„Jo, De har saa tidt ladet mig høre for mine daarlige Vaner, ikke sandt? Og jeg har nu bestemt mig til en grundig Omregulering af mit Liv. Forleden gik jeg saa hen og hørte denne jyske Dommedagsprædikant, der for Tiden optræder her i Byen. De har vist nok læst om ham i „Femte Juni". Mads et eller andet hedder han. Det er en Præst! Han præker om Helvede og den evige Ild, saa man sidder og faar Gaasekød over hele Kroppen. Det er noget andet end at høre en af vore egne gejstlige Veltalere *utan svafvel och fosfor*. Han kalder uden videre sine Tilhørere for Børn af Djævelen, og man gaar hjem med en rædselsfuld Fornemmelse af, at der er vokset baade Horn og Hale ud paa En. Ham maa De endelig høre!"

„Det var altsaa derfor, De sad hjemme i Aftes og læste i Biblen.“

„Ja. Men forresten har jeg altid haft et hemmeligt Sværmeri for den ærværdige Bog. Den har forkortet mig mangen søvnløs Nat. Der er saa mange underholdende Fortællinger i den. F. Eks. den om Bathseba. Har De nogensinde læst den Historie med tilbørlig Andagt og Opmærksomhed?“

Jytte hørte nu paa Tonen, at det hele var Opspind. I det samme huskede hun ogsaa, at hun i Aviserne havde set ham nævnet sammen med de andre kendte Folk, der havde overværet Aftenens Premiere. Men hun var vant til disse Historier, som han søgte at binde hende paa Ærmet af lutter Fornøjelse ved at mystificere.

„Jeg tror, jeg vil opgive Dem idag,“ sagde hun. „Naar De er i det Lune, er det umuligt at faa et fornuftigt Ord ud af Dem.“

„Jeg beklager det — men De har vistnok Ret. Trods alle Dommedagspræster — og henrivende kvindelige Moralprædikanter — tager jeg mig den Frihed at vandre gennem Jammerdalen med et uforbederligt godt Humør. Dersom De engang forsøgte det samme, kære Frøken, vilde De gøre den glædelige Opdagelse, at Verden forandrer Udseende. Paradiset florerer endnu lige morgenfriskt omkring os, blot vi selv vil. Men vore Dages Mennesker er ifærd med at glemme den gamle Visdom, at Livet er skabt til Nydelse. *Memento vivere.* Det Ord burde afløse det nuværende Konfirmationsløfte.“

„Igaar var De af en anden Mening.“

„Igaar. Om Forladelse! Det er saa længe siden. Hvad sagde jeg igaar?“

„De sagde, at Arbejde var det eneste, der gjorde Livet udholdeligt. Derfor vilde De nu begynde paa et stort, nyt Billede, som De ventede Dem meget af. Har De allerede glemt det?“

„Et Billede —?“

„Ja, det skulde ikke være noget bestilt Portræt, sagde De, men en fri Komposition med mange Figurer.“

„Har jeg virkelig sagt det? ... Ja, naar Vinden gaar til Syd, henfalder jeg undertiden i melankolske Stemninger. Talte jeg ogsaa om mine Sujetter?“

„Nej.“

„Bryder De Dem om at høre dem? Jeg har nemlig flere.“

„Er det ene maaske Sardanapal?“

„Ja, Sardanal omgivet af sit Harem.“

„Tak, det har De engang beskrevet for mig,“ skyndte Jytte sig at afbryde. „Og de andre?“

„De andre? Lad mig se! Jo, det er altsaa Fru Bathseba og hendes kongelige Elsker i Fakkelbelysning. Ogsaa et ganske malerisk Motiv, ikke sandt? Det skulde være en Kærlighedens Apoteose — —“

„Nu begynder jeg at forstaa! Det var altsaa derfor, De sad hjemme og studerede Biblen. Nej, det er sandt, De gjorde det jo ikke! ... Ja, nu veed jeg snart hverken ud eller ind mere,“ sagde hun og blev virkelig lidt forvirret.

Karsten From, der havde spejdet efter et Svaghedstegn, fandt Lejligheden gunstig til et nyt Angrebsforsøg. Men først gjorde han en Standsning i sin Forfølgelse ligesom Høgen, der et Øjeblik hviler paa Vingerne, før den styrter sig over den afmattede Due.

„Forresten," sagde han, „Bathseba har jeg opgivet. Emnet er lidt banalt, ikke sandt? Og Sardanapal bryder jeg mig i Grunden heller ikke om. Det Billede vilde ogsaa kræve saa mange kostbare Modeller. — Næ, min egenlige Drøm er at komme til at male en Diana."

„En hvad for noget?"

„En Diana. Skovdybdernes evige Jomfru og hendes Møde med den stakkels Aktæon. Det Billede er ligefrem blevet min fikse Ide. Men hvor skal jeg finde en passende Model til den skønne og grusomme Dame? Til hendes løvbrune Øjne og hemmelighedsfulde Smil?"

Han kom nærmere og sænkede Stemmen.

„Jeg veed kun een, der har de Øjne. Men jeg tør ikke nævne Navnet. Jeg er bange for igen at blive straffet med et af disse unaadige Blikke ... saa livsfarlige for en letsindig Aktæon."

„Saa gør De jo bedst i at lade være," svarede Jytte tørt og trak sig lidt bort fra ham.

Karsten From blev tavs af Ærgrelse. Han forstod, at han igen havde forfejlet Maalet. Det var paany en Forbi'er.

En lille Tid gik de begge to uden at sige noget, mens Regnen trommede paa deres Paraplyer.

Men Jytte vilde nu vide, hvordan det forholdt sig med

disse kunstneriske Planer, som han bestandig fablede om. Hun spurgte, om han ikke tænkte paa igen at male saadanne Billeder med Motiv fra Fællederne, som han engang havde faaet saa megen Berømmelse for.

Han vilde først ikke svare.

„Fællederne?“ vrængede han. „Der græsser jo nu Karl May og Konsorter! ... Hvorfra veed De forresten, at det var mig, der fra først af opdagede dem?“

„Jeg har jo fortalt Dem, at jeg i Sommer traf flere af Deres Kolleger paa Skagen. De ønskede allesammen, at De vilde vende tilbage til Friluftsmaleriet. De talte i høje Toner om Deres Billeder fra den Tid.“

„Jeg er Dem naturligvis dybt taknemlig, allerkæreste Frøken, fordi De ogsaa tager Dem saa interesseret af min kunstneriske Forbedring. Jeg tror dog, jeg bør fraraade Dem at hente Deres velmente Raad hos mine Misundere.“

Han sagde det med sit sædvanlige, ironiske Narresmil, men hans Læber var hvide.

Jytte havde nok anet, at han hemmeligt led under sine Kunstbrødres Ringeagt; men dette bitre Udbrud kom hende alligevel overraskende, og hun fortrød, hvad hun havde sagt.

Et Øjeblik efter skiltes de. De var kommen tilbage til Østerbro, og da Regnen varede ved og der netop kom en Sporvogn, bestemte Jytte sig til at køre hjem.

„Man har altsaa den sjældne Fornøjelse at se Dem ved Festen iaften,“ sagde Karsten From ved Afskeden.

„Ja.“

„Agter De ogsaa at deltage i Dansen?“

„Jeg veed det ikke. Maaske“.

Han trak paa Skuldren.

„Altid maaske! ... Ifald De bestemmer Dem til at beære Salen med Deres Nærværelse, tør da en inferiør Person som hosstaaende gøre sig Haab om en Dans?“

„Maaske,“ svarede hun med et Smil, idet hun fra Vogntrinet nikkede Farvel.

Det var ment som et Løfte; men han opfattede Ord og Smil som en ny, behændig Afvisning og gik bort i nedslaaet Stemning.

Da han kom hjem, slog han sig ned i en Lænestol foran Kaminen i Dagligstuen og overgav sig helt til sin Fortvivlelse. Hvad skulde han gøre? Havde der endda været allermindste Haab om, at hun vilde gifte sig med ham, skulde han ikke et Øjeblik have betænkt sig paa at ofre sin Ungkarlefrihed, hvor højt og dyrt han end havde svoret paa aldrig at lade sig binde. Han kendte ikke dengang Jytte Abildgaard, anede ikke, at nogen enkelt Kvinde kunde faa en saa ubeskrivelig Magt over ham. Selve Ægteskabets frygtede Lænke gav hun en uanet Tillokkelse. Men hvad hjalp det? Velhavende Damer af Jytte Abildgaards Art var mistænksomme, og hans Erfaring havde sagt ham, at han havde lettere ved at forføre dem end at faa dem til at gifte sig med ham. Kunde han blot komme saa vidt med hende, at han en eneste Gang fik Lov til at kysse hende! I Kyssets Kunst havde Øvelsen gjort ham til Mester. Endnu havde ingen Kvinde holdt Stand overfor ham, naar hun først var

signet af dette for den uerfarne saa uskyldige Kærtegn og havde lært dets dystert søde Hemmeligheder at kende.

Hans Husholderske bankede beskedent paa og kaldte ham ind til Frokost.

„Herren er da ikke daarlig?“ spurgte hun, da hun saae ham.

„Jeg? Nej! ... Men jeg fryser. Her er koldt. Læg noget mere i her!“

Efter Frokosten, mens han sad ved den nytændte Kaminild i sin Stue og strammede sig op med en Likør til Kaffen, ringede det paa Forstuedøren. Han hørte Husholdersken lukke op og derpaa en højrøstet Forhandling derude.

Han havde genkendt Stemmen og slog sig for Panden.

„Til Helvede! ... Fru Bathseba!“

Han var endnu ikke kommen op af Stolen, da Fru Merck stod i Døren til Atelieret.

„Jeg tænkte det nok! Hvorfor nægter du dig hjemme? Kommer jeg maaske til Ulejlighed?“

„Unægtelig! Jeg venter hvert Øjeblik Oberst Mynster og hans Frue. Obersten skal sidde for mig for sidste Gang. Jeg er altsaa desværre optaget.“

Hun gennemlynede ham med sine mørke Øjne uden at svare, gik derpaa hen og satte sig i Sofaen. Hænderne beholdt hun i sin Muffe. Heller ikke løftede hun Sløret.

„Maa jeg be' om en Forklaring,“ sagde hun tilsidst. „Du sender mig det ene Afbud efter det andet. I Tele-

fonen kan jeg heller ikke træffe dig. Skønt jeg ringer op paa de aftalte Tider, er det din næsvise Husholderske, der svarer mig. Hvad er Meningen?"

„Kære, jeg skrev det jo! Jeg har saa meget om Ørene i disse Dage. Jeg har faaet nye Bestillinger og maa se at faa de gamle fra Haanden i en Fart."

„Du har dog Tid til at spasere med Frk. Abildgaard. Du skal ikke prøve paa at nægte det. Jeg har selv set jer. — Vil du sige mig oprigtig, skal du giftes med hende? For i saa Fald vil jeg respektere Forholdet."

Karsten From blev højrød op til Haaret som en Konfirmand.

„Aa, Snak! Hvor falder du paa det? Det er der ikke Spor af Tale om."

„Naa — Tale om det er der nu. Jeg har allerede hørt flere forsikre det for ganske bestemt."

„Paa Æresord — der er ikke det mindste om det."

Fru Mercks Ansigt klarede op. Hun løftede nu ogsaa Sløret. Smilende lænede hun sig tilbage mod Sofaryggen og klappede med Haanden paa Pladsen ved sin Side.

„Sæt dig lidt herhen! Nu vil vi snakke fornuftigt. Vi er dog vel ikke Uvenner?"

Karsten From forstod Meningen, og idet han uvilkaarligt anstillede en Sammenligning mellem hendes og Jyttes Væsen, rejste der sig et formeligt Raseri i ham mod dette store, balstyrige Hundyr, som længe havde været ham til Besvær. Nu vilde han af med hende, og han bestemte sig til at gøre kort Proces.

„Naa! Hvorfor staar du der og siger ingenting? Saa kom dog herhen, Menneske!“

„Undskyld et Øjeblik!“ sagde han. „Jeg maa nødvendigvis give Frøken Svendsen en Besked.“

Han gik hen og trykkede paa en Klokkeknap ved Døren.

Da Husholdersken traadte ind, sagde han til hende: „Naar Oberstens kommer, vil De saa være saa god at vise dem herind.“

Frk. Svendsen saae forbavset op paa ham og derefter hen paa Damen i Sofaen.

„Herind?“

„Ja.“

„Det skal ske!“

„Jeg kan ikke være uhøflig mod mine Kunder,“ forklarede han Fru Merck, da de igen var bleven alene. „Du maa undskylde; men det gaar ikke an at lade en Dame som Oberstinden vente i Atelieret.“

Han saae, at han var bleven forstaaet, og han nød Virkningen. Hendes Ansigt var bleven blegt, og hun mælede ikke et Ord. Mekanisk tog hun sit Lommetørklæde frem af Muffen og strøg sig over Læberne med en Bevægelse, der mindede om den, hvormed en blodtørstig Panter slikker sig om Munden.

„Ja vist er hun pragtfuld!“ — tænkte han. „Men jeg har nok af hende. Hun faar mig til at gyse!“

Et Øjeblik efter rejste hun sig og gik mod Døren. Men paa Vejen standsede hun foran ham og gav ham med flad Haand et forsvarligt Slag under Øret.

„Der har du den, min Dreng!“ sagde hun og stormede afsted med en forloren Latter.

I det første Øjebliks Ophidselse havde Karsten From nær kastet sig over hende. Men da hun var borte, lo ogsaa han, og det med en Latter, der kom fra Hjertet. Nu var han ganske sikker paa at være bleven hende kvit. Og som befriede Fugle stormede hans Tanker tilbage til Jytte Abildgaard.

II.

Om Aftenen kørte han ind til Kasino, som i disse Dage var udlejet til en velgørende Forening. Der havde her de foregaaende Aftener været afholdt Basar, og nu skulde Festen afsluttes med en Symfonikoncert og en lille Dans. Da Fru Bertha var Medlem af Foreningens Bestyrelse, havde hverken hun eller Jytte kunnet undslaa sig for at deltage.

Karsten From kom med Vilje saa sent, at Koncerten var begyndt, da han afleverede sit Ydertøj i Garderoben. Han vilde forsøge at komme under Vejr med Jyttes Følelser ved en Overlistelse.

I den Anledning havde han sikret sig ikke alene en af de forreste Pladser ved Orkestret, hvor han plejede at lade sig se ved slige Lejligheder, men ogsaa en Stol i Baggrunden af en Sideloge, der skulde tjene ham til skjult Observationspost. Her lod han sig lukke ind under Pavsen foran Symfoniens *Scherzo*.

Lyset i Kronerne var neddæmpet. Over den store Sal

laa et dystert Halvmørke. Men han vidste omtrent, hvor Jytte og hendes Mor skulde sidde, og han fandt dem ogsaa hurtigt i sin Kikkert. De sad omtrent midtvejs paa en af de forreste Rækker i Parkettet, Jytte i en ny Dragt af delikat grønlig-graa Farve. Han saae, at hendes Ansigt havde et alvorligt, tankefuldt Udtryk, som han ikke kendte. I det hele gjorde hun et lidt fremmedartet Indtryk paa ham, som hun sad der med Hænderne i Skødet uden at ane, at hun blev beluret. Men hvor var hun dejlig! Hun hørte til de meget faa Kvinder, der taalte at blive iagttaget gennem et Nøglehul. Smukkest var hun i siddende Stilling, fordi hun var en halv Tomme for lille. De kloge Øjne og de blødt formede, tunge Bryster gav hendes Skikkelse denne Jomfrumoderlige Bedaarelse, der mindede om en af Murillos uskyldige men meget vidende Madonnaer. — — Nu lænede hun sig tilbage mod Stoleryggen, og med Henrykkelse saae han, at hendes Blik ligesom i Uro søgte hen mod den Hjørneplads paa første Række, der stod tom. Han havde udtrykkelig fortalt hende, at han skulde sidde der. Og nu gled Øjnene i, Barmen løftede sig. Galdt hendes Tanker ham? Eller var det Musikkens Elverdrømme, der fangede dem ind? ... Han syntes, han vilde give sit Liv for at vide det!

Da Symfonien var tilende, blev Lyset skruet op. Der skulde bagefter optræde et Par Sangere. For ikke at blive opdaget skyndte han sig ud af Logen.

Det havde været hans Hensigt nu at vise sig paa sin Plads i Parkettet, men i Stedet for gik han ud i den lange Promenade foran Restaurationen; og skønt han

idelig blev rendt paa Ærmet af forbifarende Tjenere, der havde travlt med at ordne Buffeterne til den staaende Souper, blev han derude under den sidste Del af Koncerten. Han havde taget en afgørende Beslutning og var ude af Ligevægt. Han vilde ved første Lejlighed i al Oprigtighed anholde om Jytte Abildgaards Haand. Han var led ved Ungkarlelivet. Optrinet om Eftermiddagen med Fru Merck havde givet ham den endelige Afsmag for det. Han ønskede nu at komme ind i ordnede Forhold og nyde det borgerlige Familjelivs Velvære. I social Henseende vilde det desuden betyde meget for hans Fremtid, om han kunde blive optaget i en gammel, anset Familje og faa en Gehejmeraadinde til Svigermor. Hvor højadeligt hans eget Blod maaske var, — han var dog kommen til Verden paa Fødselsstiftelsen og var vokset op i en Baggaard.

Fra Salen hørtes Bifaldsklap og derpaa Drønet af det opbrydende Publikum. Et Øjeblik efter væltede Skarer af festklædte Damer og Herrer ud af Teatrets Døre og fyldte Gange og Trapper. Efter Programmet skulde der nu spises, og Buffeterne stormedes. I den følgende Time var der overalt den lystigste Trængsel, et Kaos af hvide Kvindeskuldre og sorte Herrerygge, af optaarnede Frisyrer, sminkede Ansigter, spejlblanke Isser, Stanglorgnetter og Næseklemmere.

Først efter længere Tids forgæves Søgen fandt Karsten From Jytte og hendes Mor inde i den „lille Sal“, der var omdannet til en Palmehave med sommerlige Bænke og Borde. Her var Trængslen ikke saa kompakt, Stemnin-

gen ogsaa mindre løssluppen end paa Gangene og i Restaurationen. Ved Siden af Moderen opdagede han til sin Ærgrelse Jyttes Fætter, Professor Asmus Hagen, hvis uforskammede Ansigt han ikke kunde fordrage.

Saasnart han viste sig i Salen, blev han indfanget af nogle Bekendte og ført hen til et Bord, hvor der sad et Par yngre Damer. Det var ham ikke muligt at slippe. Selskabet vakte endda en lidt ubehagelig Opsigt paa Grund af sin støjende Munterhed.

Jytte, som inde i Teatret virkelig havde været lidt urolig over hans Udeblivelse, var nu ikke langt fra at ønske, at han ikke var kommen. Det var saa længe siden, hun havde set ham i en Selskabssal, og Synet virkede forstemmende paa hende. Disse orientalske Skrabud og andre Narrefagter, hvormed han morede sit taknemlige Publikum, pinte hende, og ikke mindst paa Grund af Moderens og Fætterens Nærværelse. Alligevel var hun bestemt paa at indfri sit Løfte og danse med ham, dersom han bød hende op. Hun vidste naturligvis godt, hvad for Kaglen der vilde komme ud deraf, naar hun viste sig i Salen ved Karsten Froms Arm, efter at hun i flere Aar ikke havde sat sine Fødder paa et Dansegulv. Men den Skjulthed, hvori hun især for Moderens Skyld havde bevaret deres Forhold, var efterhaanden bleven hende utaalelig. Saa maatte det hellere udleveres til Sladderen.

En Herre med dannebrogsfarvet Skærf traadte nu frem i Døren og klappede. Det var Signalet til Dansens Begyndelse, og der fulgte et almindeligt Opbrud. Strømmen vendte tilbage til Teatret, hvor en Arbejdsstyrke i Mel-

lemtiden havde fjernet Stolerækkerne fra Tilskuerpladsen og rettet det skraa Gulv ved Hjælp af en Mekanisme, der skrev sig fra de gamle Kasinomaskeraders Tid. Et Par Minutter efter fløj allerede det første unge Par ned gennem Salen til Champagnegaloppens Tonebrus, mens Logerne oppe og nede fyldtes af Tilskuere.

I dette Øjeblik skred Karsten From henimod Jytte med sine lange, kattelette Skridt, standsede ærbødigt i nogen Afstand og bukkede.

Jytte rejste sig.

„Men Barn! ... Vil du danse?“ udbrød Moderen med vildt forfærdede Øjne og greb hende i Kjolen.

„Ja, jeg har Lyst til at prøve, om jeg har glemt det. Men bliv endelig siddende, Mor! Jeg er her tilbage om et Øjeblik, og saa tager vi vel hjem?“

Karsten From var selv lige saa forbavset. Han havde kun inklineret for at faa et lovligt Paaskud til at nærme sig hende.

„Jeg er ganske fortumlet af Henrykkelse!“ sagde han paa Vejen til Balsalen. „Drømmer jeg eller er jeg vaagen? De vil virkelig gøre mig den Ære at danse med mig?“

„Jeg har jo lovet det.“

Ved Indgangen til Salen standsedes de af en af Balinspektørerne, der høfligt bad dem om at vente til næste Dans, da Gulvet i Øjeblikket var aldeles overfyldt. Han anviste dem Siddepladser henne ved Væggen, hvor en Del af Teatrets Stolerækker var anbragte, og her satte de sig saa langt tilbage, at de kunde være nogenlunde ubemærkede.

Efter sin Sædvane begyndte Karsten From med at komplimentere Jytte for hendes Dragt; men da han saae en utaalmodig lille Rynke mellem hendes Bryn, stoppede han straks op og ærgrede sig over sin Dumhed. Han glemte bestandig, at hun ikke var som andre, og at hun navnlig var ganske utilgængelig for Smiger. Han havde engang troet, at det var af Koketteri, hun var saa overmodig ligegyldig for sit Ydre og forsmaaede ethvert Toilettefif, f. Eks. den Pariserhæl under Skoene, der vilde have erstattet den manglende halve Tomme i Højden. Nu kendte han hende bedre. Hun var for stolt til at ville behage, for kysk til at ville friste. I hendes frimodige Øjekast var der ingen underfundig Beregning. Hendes Smil, der kunde være saa spotsk, men ogsaa saa sødmerigt, var ikke det Komediespil, som saa mange troede, men en ganske ubevidst Udstraaling af hendes inderste Natur, af hendes æggende hemmelighedsfulde Kvindesjæl.

„Vil De sige mig," fortsatte han derpaa i nedstemt Tone, „har jeg forsyndet mig i Aften? Er De misfornøjet med mig? Jeg syntes, jeg kunde se det paa Dem, da De sad derinde hos Deres Mor. Har jeg gjort noget galt?"

„Naar De absolut vil vide det, saa forbavser det mig, at De har Lyst til at agere saa meget og være Fornøjelsesraad for alle Mennesker. Det klæder Dem efter min Mening slet ikke."

Karsten From slog Blikket ned og tav en lille Tid.

„Naturligvis — De har som altid Ret, og jeg skal prøve paa at forbedre mig. Men De maa ikke skænde. Jeg

har glædet mig saa ubeskriveligt til at se Dem. Hvad skal vi ulykkelige Mennesker desuden gøre? Dersom jeg kom ind i en Selskabssal og vilde prøve paa at være helt naturlig ... jeg vilde føle det, som om jeg ingen Klæder havde paa Kroppen, og det er dog en usigelig flov Fornemmelse. Og forresten ... hvad gør De selv, kære Frøken? Hvad gør alle vore Medskabninger? Sætter vi ikke allesammen af Blufærdighed en mere eller mindre gennemskuelig Maske for Ansigtet? Der er ingen, der vil være bekendt at vise sig for Verden saadan, som Vorherre har skabt os. Og kan man i Grunden fortænke os i det? Hvad siger ikke den vise Salomo? Ingen Mand blotter sig undtagen for den Elskede. Livet er en stor Maskerade. De, allerkæreste Frøken, har formummet Dem som Vestalinde, hvad jeg med gunstig Tilladelse vil kalde for en fortræffelig Ide. Selv har jeg været mindre heldig med min Maskering — det indrømmer jeg beredvilligt. For min borgerlige Anseelses Skyld vilde det have været klogere, om jeg f. Eks. havde kostymeret mig som Alvorsmand med et bekymret Professorblik under Bulehatten. Men —."

Han opdagede paany den utaalmodige lille Rynke mellem Jyttes Bryn og standsede øjeblikkelig. Her havde han igen siddet og ladet Munden løbe. Den forbandede Vane!

For nu at komme bort fra Emnet gav Jytte sig til at tale om Koncerten og spurgte ham, hvorfor han ikke havde overværet den. Han var gaaet glip af en stor Nydelse, sagde hun.

Han rystede paa Hovedet og svarede, at han ikke havde haft Mod til at indfinde sig.

„Hvad vil det sige?“

„Jeg vidste jo, at De var der.“

„Naa — og hvad saa?“

„Jeg var bange for at gøre Skandale.“

Hun saae paa ham.

„Jeg forstaar ikke et Muk.“

„Nej, det gør De naturligvis ikke. Og det hele er jo ogsaa ganske ligegyldigt. Derfor skal De heller ikke spørge mig om mere.“

„Nu gør De mig jo bare nysgerrig. Hvorfor kom De ikke?“

„Det har jeg jo sagt. Jeg var bange.“

„Bange? For hvem?“

„For mig selv! ... Hvad vilde De have sagt, Frøken Abildgaard, dersom jeg midt under et Pianissimo var sprunget op fra min Stol og havde raabt ... nej havde skreget ud over Salen, at —.“

Han standsede og bøjede sig forover, som vilde han ikke fuldende. Men saa vendte han Ansigtet langsomt om imod hende og sagde:

„At jeg elsker Dem!“

Han saae med Jubel, at der slog en Varmebølge gennem hendes Sind. Hendes Hals og Kinder blussede. Forgæves søgte hun at bortsmile sin Forvirring med sit spotske Smil. Og virkelig følte Jytte i dette Øjeblik det haabløse i længer at lyve sig fra sin Forelskelse eller at forsøge paa at flygte fra den.

I det samme kom Balinspektøren hen og gjorde dem opmærksom paa, at der var klappet op til ny Dans; og skønt Jytte havde tabt Lysten til at danse og ønskede sig bort, blev hun nødt til at vise sig paa Gulvet.

Det var en af de moderne Valse, der mindre er Dans end en grâtiøst vuggende Spaseren, en smægtende Henskriden til dæmpet Musik, der ikke hindrer en Fortsættelse af Konversationen. Karsten From forsøgte sig med en Slags Undskyldning for sin fornyede Aabenhjærtighed; men Jytte hørte ikke paa ham. Hun var foreløbig for opreven og følte sig desuden generet af Tanken om de mange opspilede Øjne omkring i Logerne og om Sladderen, der nu fik travlt. Men først og fremmest tænkte hun paa sin stakkels Mor, som vilde forgaa af Sorg. Og alligevel var der Øjeblikke, da hun glemte det altsammen for Trykket af den Arm, der laa om hendes Liv, og for hans mørkeblaa Øjne, som hun ikke saae, men hvis fortrolige Blik hun følte under Dansen som en brændende Gennemrisling.

Efter at de var kommen Salen to Gange rundt, standsede hun og forlangte at komme bort. Hendes Væsen begyndte at gøre Karsten urolig. Hun havde endnu ikke sagt et Ord til ham. Paa Vejen ud gennem Gangene kunde de ikke komme til at tale sammen paa Grund af de mange Mennesker. Og nu dukkede Fru Bertha og Professoren op for Enden af Basargangen. Fru Bertha var bleven urolig over deres lange Fraværelse. Jytte skyndte sig straks hen til hende for at forklare Aarsagen.

„Der var ikke til at komme til. Gulvet var aldeles overfyldt. Men nu tager vi hjem, Mor, ikke sandt?“

Fru Bertha bad sin Nevø om at skaffe dem en Vogn. Mens Professoren var borte, ledsagede Karsten From Damerne til Garderoben. Ængstelig bevægede han sig omkring Jytte for at faa Lov til at hjælpe hende Aftenkaaben paa, og bagefter fulgte han med ned til Vognen i Haab om et Tegn paa Naade eller i hvert Fald paa Tilgivelse.

Jytte forstod det godt; men Moderens Øjne slap dem ikke et Sekund, og hun maatte skilles fra ham med et intetsigende Haandtryk.

Karsten From vendte modløs tilbage til Balsalen. Det var hans Hensigt at styrte sig ud i Hvirvlen for at trøste sig for det Nederlag, han igen mente at have lidt. Men paa Vejen vendte han om. Han vilde hjem.

Et Øjeblik efter kørte han bort fra Festen i fortvivlet Sindsstemning.

III.

Den følgende Morgen med første Post fik Jytte et Brev bragt ind paa Sengen. Hun anede straks, at det var fra Karsten From. Hans Navns Forbogstaver stod ogsaa trykt paa Konvoluten i Guld. Det varede noget, før hun kunde faa sig til at aabne det. Hun frygtede for, at dets Tone skulde støde hende, og hun var i Forvejen stærkt nedtrykt efter en søvnløs Nat.

Straks efter Hjemkomsten den foregaaende Aften var hun gaaet i Seng, for at Moderen ikke skulde udfritte

hende om hendes Forhold til Karsten From. Men hele Natten havde hun været forfulgt af Moderens Øjne. Med et til Døden bedrøvet Blik havde de stirret paa hende fra Mørket, saa hun var kommen til at græde. Ja, hvor var et Menneskes Kærlighed en sørgelig og uværdig Ting! Skønt hun fuldt ud vidste Besked om det Liv, Karsten From havde ført, kunde hun ikke lade være med at holde af ham. Om det saa var hans Forhold til Fru Merck, saa havde det kun gjort hende endnu mere modstandsløs overfor hans Efterstræbelse. — Hun maatte tænke paa, hvad hun saa ofte havde hørt sige om Mødre, at de følte Kærligheden til deres Børn desto stærkere, jo mere Sorg de gjorde dem. Saadan drev en ubarmhjertig Gud sit Spil med Menneskehjerter! Endnu i dette Øjeblik vidste hun knap, hvilken Følelse der var stærkest i hende, enten den Ømhed, hun følte for ham, eller Hadet til de Kvinder, der tidligere havde ejet ham.

Hun læste nu Brevet, og det viste sig, at dets Tone var langt naturligere og oprigtigere, end hun havde ventet. Alligevel virkede det besynderligt. Det var øjensynlig skrevet i en opreven Sindsstemning og havde Karakteren af et Skriftemaal.

„Min Ulykke er, at jeg ikke lærte Dem at kende for længe siden. Jeg vil ikke deklamere, men De maa tro mig, naar jeg forsikrer, at jeg først nu veed, hvad det vil sige at holde af nogen. Før De fordømmer mig, saa tænk paa, hvorledes jeg er bleven den, jeg er. I min Barndom, da jeg som forældreløs blev anbragt i mange fremmede Hjem, vænnedes jeg tidligt til at søge mine Glæder paa

Gaden. Det nærede min Menneskeforagt og tillige min Mistillid til anden Lykke end Øjeblikkets Nydelser. Først ved at lære Dem at kende har jeg forstaaet mig selv og mit hidtidige Livs Tomhed, og jeg bønfalder Dem om at bevare Deres Godhed for mig og tro paa, at det er min alvorlige Hensigt at forandre mit Liv i Haabet om engang at kunne vise mig værdig til Deres Venskab. De maa fremdeles give mig Lov til at se Dem og tale med Dem. Jeg søger Dem imorgen paa sædvanligt Sted, og De vil ikke gøre mig den Sorg at blive borte. Jeg har saa meget at sige Dem."

Da Jytte anden Gang havde læst denne Selvbekendelse tilende, trykkede hun overvunden Brevet til sit Hjerte. „Ja, min Ven! Jeg kommer! Jeg kommer!" — Hvad hun dunkelt havde anet fra den første Gang, hun saae ham, vidste hun nu. Han var „Tvillingbroderen", som hun i saa mange Aar havde ventet paa. De var bestemte for hinanden fra Evighed af som alle andre Jordens Skabninger, der elsker, — to ensomt omflakkende Aftensværmere, der mødtes ved Solnedgang og forenedes, før Natten atter skilte dem — begge fødte med det samme fredløse Skumringssind, der flygtede for Lyset og gruede for Mørket.

Da hun rullede sin Persienne op, saae hun med Fortvivlelse, at det øsregnede. Det var desuden en Storm, saa Folk maatte holde Paraplyen som et Skjold foran sig for ikke at faa den vendt. I et saadant Vejr kunde hun ikke gaa hjemmefra uden at vække Moderens Mistanke.

I den følgende Time gik hun hvert Øjeblik til Vinduet

i det Haab, at Vejret havde bedret sig; og efterhaanden som Tiden nærmede sig, da hun plejede at spasere, voksede hendes Frygt for, at han skulde kunne misforstaa hendes Udeblivelse.

I sidste Øjeblik fandt hun paa den Udvej at telefonere til ham fra en Forretning. Hurtigt tog hun sin Regnkappe paa og forklarede Moderen, der sad i Dagligstuen, at hun maatte over til Boghandleren for at købe Brevpapir.

Han genkendte straks hendes Stemme i Telefonen og sagde:

„Tør jeg virkelig tro, at det er Dem?"

„Ja, jeg har villet forhindre, at De gik ud og forkølede Dem i det skrækkelige Vejr."

„Jeg staar netop med Tøjet paa. Jeg synes ikke, Vejret er saa slemt."

„Jo, jeg bliver hjemme idag."

„Hvornaar skal jeg da se Dem?"

„Imorgen, tænker jeg!"

„Men der er saa forfærdelig længe til imorgen!"

Det syntes ogsaa Jytte nu, da hun følte sig ham saa nær, og hun fandt igen paa Raad. Hun vidste, at hendes Mor om Aftenen skulde til Fødselsdagsselskab hos en gammel Veninde paa Frederiksberg. Hun vilde da kunne gaa i Teatret uden at risikere et eller andet paatvunget Følgeskab, og det blev aftalt, at From efter Forestillingens Slutning skulde træffe hende udenfor Sideindgangen og følge hende hjem.

Om Eftermiddagen, da Vejret bedredes, tog hun ind til Byen og besørgede nogle Ærinder for at faa Tiden til

at gaa. Paa Hjemvejen havde hun et lille Eventyr. Hun kom med Sporvognen fra Raadhuspladsen, og ved Højbro steg en Herre ind i Vognen og tog Plads henne ved Døren. Det var Pastor Gaardbo.

Hun havde en Gang før haft det Uheld at støde paa ham her i København. Det var i „Magasin du Nord". Han havde staaet ved en Disk i nogen Afstand og stirret paa hende uden at hilse. Det havde ikke været til at tage fejl af, at han betragtede sig som forurettet. Hans Blik havde været en Tordenkile.

Skønt hun sad med bortvendt Ansigt, mærkede hun ogsaa nu hele Tiden hans Blik hvile paa hende. Men hun følte denne Gang ikke stort andet derved end et rent legemligt Ubehag. Hendes Sinds dybe Uvilje mod denne Mand forvandlede sig til Henrykkelse over, at det dog ikke blev hos ham, hun kom til at havne med sin Kærlighed.

For ikke at blive nødt til at passere ham stod hun af allerede paa Kongens Nytorv, hvor der blev aabnet ud til Vognens Forperron. Mens Pastor Gaardbo kørte videre ud ad Bredgade, gik hun hjem gennem Store Kongensgade.

Om Aftenen i Teatret sad hun tre Timer hensunken i sig selv, mens et lattermildt Publikum morede sig omkring hende. Hun havde valgt en Plads i Baggrunden af Salen, og træt som hun var af de sidste Dages Sindsbevægelser, faldt hun hen i en Dvale, hvorunder hun ikke opfattede synderligt af, hvad der foregik paa Scenen. Efter at have overbevist sig om, at Karsten From

ikke var i Teatret, hvad hun var glad for, sad hun Resten af Aftenen med Kikkerten i Skødet og samlede sit Sind til det store Møde. Og saa magtesløs hun i sin halvt drømmende Tilstand var overfor sine Stemninger, der blafrede som løsgjorte Sejl, snart svulmede af Længsel, snart igen faldt sammen i den gamle Angst for alle Afgørelser — inderst inde var hun rolig og fast besluttet.

Da hun efter Forestillingens Slutning kom ud af Teatret, fandt hun Karsten From paa det aftalte Sted. De gav hinanden Haanden, og for ikke at komme ind i Sværmen foran Hovedindgangen gik de bort gennem Underkørslen bag Teatret. Det var stille Vejr og Maaneskin. Paa hele Vejen til Dronningens Tværgade vekslede de kun nogle Bemærkninger om Forestillingen og Publikum. De lignede ogsaa i den Henseende hinanden, at de var lige hjælpeløse, naar det galdt om at give deres Følelser et naturligt Udtryk. Efter et Par pinlige Tilløb til at være højtidelig opgav Karsten From Forsøget, og Jytte kunde paa sin Side ikke faa sig til at nævne hans Brev, skønt hun godt mærkede, at han ventede det og uroligt spejdede efter en Dom over det i hendes Ansigt.

Han lukkede Porten op for hende og fulgte ogsaa med indenfor.

„Hvornaar faar jeg saa Lov at se Dem igen?“ spurgte han derinde i Halvmørket.

„Imorgen Formiddag.“

„Men dersom det igen bliver Vejr som idag?“

„Saa kommer jeg alligevel!“

Han kyssede hendes Haand og førte den til sit Hjerte,

og da hun ingen Modstand gjorde, lagde han stille sine Arme omkring hende.

„Saa er det virkelig sandt? De holder lidt af mig?“

Hans Læber rørte hendes Pande og Kinder, tilsidst ogsaa hendes Mund. Hun lod det ske. Med lukkede Øjne gav hun sig hen til hans blide Kærtegn.

Men nu hørte de Stemmer oppe paa Trappen. Jytte rev sig løs og skyndte sig op, idet hun vinkede til ham med Haanden.

IV.

Den følgende Dag blev Jytte og Karsten enige om at offenliggøre deres Forlovelse, saasnart Jytte havde talt med sin Mor. Men endnu om Eftermiddagen havde hun ikke faaet Mod til en Tilstaaelse. Hun sad i Mørkningen inde i sin egen Stue og hvilede Hovedet tungt i Haanden. Nede fra Gaden lød Sporvognenes Kimen, og Genskinnet af Lysene derude flakkede uroligt henad Loft og Vægge som Lygtemænd.

Dagen havde været fuld af Lykke. Trods Regnen havde hun og Karsten spaseret i halvanden Time paa de sædvanlige Steder. Karsten havde holdt Paraplyen over hende, og hun havde gaaet med ham under Armen, mens de som andre Kærestefolk snart spøgte og lo, snart talte fornuftigt om deres forandrede Forhold og den fælles Fremtid.

Alligevel gjorde hun sig ingen Illusioner. Den Forvisning, der havde rodfæstet sig i hende siden hendes syt-

tende Aar, at naar hun gav sig hen til Kærligheden, viede hun sig ogsaa til Ulykken og Døden — den var hun ikke bleven kvit. Atter indprentede hun sig selv, at det vilde være Daarskab at tro paa en evigvarende Lykke. Før eller senere vilde det times ogsaa hende at sidde som en forpjusket Høne og skjule sin Skam med velopdragne Miner eller sørge sig tildøde i Ly af en trodsig Latter som stakkels Kitty. Men hun trøstede sig med, at det ikke vilde være bleven anderledes, om det havde været en anden Mand end Karsten, hun havde forelsket sig i. Ikke engang, om det havde været Torben Dihmer. Det var i saa Fald bare bleven hende selv, der havde nedkaldt Ulykken over dem med sit umulige Sind. Nu førte hun i det mindste ingen andre i Fordærv.

Ak, Torben Dihmer! Blandt de Mænd, hun ved en Misforstaaelse havde ladet sig opholde af paa Vejen mod sin Skæbne, var han den eneste, som hun ikke kunde tænke paa uden med et Smertestik i Hjertet. Og dog forstod hun nu klarere end nogensinde, at hun aldrig havde elsket ham. I sin tidligste Ungdom havde hun sværmet for hans mandige Skikkelse. Den Tryghed, hun altid følte i hans Nærhed, hans Haandtryks Oprigtighed og hans Stemmes Varme havde siden faaet hende til at fortvivle over, at hun alligevel ikke holdt saa meget af ham, som hun gerne vilde. Aldrig havde hun ved hans Side følt sig viljeløs omspændt af den mørke, vilde Trolddom, som Kærligheden var.

Men trods alle triste Tanker, der kresede som Aadselfugle over hendes Lykke, maatte hun ofte smile, naar

hun kom til at mindes, hvorledes hun undertiden havde kunnet frygte for, at den Selvhengivelsens blinde Drift, der skabte andre Kvinders Lykke eller Ulykke, allerede var afblomstret hos hende, var gaaet i Frø som en stakkels lummer Nysgerrighed overfor Livets store Mysterium. Intet havde skræmmet hende mere, end om hun skulde komme til at ende sine Dage som en giftesyg gammel Jomfru, der ligesom de Gildinger, man læste om, hentæredes af en Kærlighedshunger, som aldrig kunde tilfredsstilles. Hun var i den Henseende nu bleven beroliget. Nu vidste ogsaa hun, hvordan det føltes at forgaa i et Kys! ...

Pludselig løftede hun Hovedet. Hun hørte Moderen komme ind i Dagligstuen og tænde.

„Stakkels lille Mor, som endnu ingenting veed!"

Lidt efter rejste hun sig og gik derind. Kun den røde Skærmlampe var tændt. Moderen sad i Sofaen bagved Bordet. Mod Sædvane sad hun med ledige Hænder, næsten som hun kunde have siddet der og ventet paa hende og hendes Ulykkesbudskab.

Da Jytte gled ned ved Siden af hende, drejede Moderen Ansigtet om imod hende med et spørgende Udtryk, der fik hendes Hjerte til at standse.

„Mor!" sagde hun og tog hendes Haand. „Jeg har noget at sige dig! Jeg veed, det vil bedrøve dig; men det kan der nu ikke gøres noget ved. Jeg er bleven forlovet med Karsten From."

Fru Bertha blev ved at stirre paa hende med sit underlig udslukte Blik uden at sige noget.

„Tag det nu ikke saadan, lille Mor! Du ser jo, at jeg selv er glad. Kys mig saa og ønsk mig til Lykke!“

„Saa er det altsaa sandt?“

„Ja.“

„Vil du da styrte dig selv i Ulykke, Barn? ... Men det kan ikke være sandt! Et Menneske som Karsten From — —.“

Jytte lukkede Moderens Mund med sin Haand.

„Jeg veed alt, hvad du vil sige. Du kan ikke lide ham. Det har du tidt nok sagt mig. Men du kender ham ikke. Han er helt anderledes, end du og alle mener. Forresten har du engang sagt, at du vilde være tilfreds med enhver Svigersøn, jeg kom med, naar blot jeg selv var lykkelig.“

„Hvor længe, tror du, vil den Lykke vare?“

„Hvor kan man sige det? Vidste du det saa sikkert, da du forlovede dig med Far?“

„Ja.“

Jytte vendte sig bort og tav.

Fru Bertha tog nu et Brev op af Lommen og glattede det ud.

„Læs det der! ... Det kom imorges.“

Brevet, som var skrevet med fordrejet Haandskrift, duftede af *Verveine*. Der stod:

Kære Fru Gehejmeraadinde!

Mon De veed, hvad Alverden taler om, at Deres Datter er bleven Maleren Karsten Froms Elskerinde? Jeg gratulerer!

En Veninde.

Jytte blev straks klar over, at Brevet var fra Fru Merck, hvis Parfyme hun til Overflod genkendte. Hun læste det

med hemmelig Fryd som en Sejrsbulletin. Hun sagde til sig selv, at denne Hævn var hendes første Triumf over Karstens Fordærvere.

„Jeg gav dig ikke det Brev at læse, fordi jeg mistænker dig," sagde Moderen. „Men jeg syntes, du skulde vide, hvordan man taler om dig."

„Jeg har sagt dig det før, Mor — jeg kan ikke bryde mig om, hvad Folk snakker. Sandheden er det dog aldrig."

I Stedet for at svare gav Fru Bertha sig til at tale om Torben Dihmer. Hun spurgte hende, om hun vidste, at han hver Dag kunde ventes til Byen.

„Af hvad Grund spørger du mig om det? Dersom du gør dig Forhaabninger, Mor, saa vil jeg sige dig, at det er til ingen Nytte."

„Aa nej, desværre — det er det velsagtens ikke. Men du skal dog vide, hvad jeg tænker derom. Jeg tror, at som du dengang paa din sygelige Maade grublede dig u d af din Kærlighed til en god og hæderlig Mand, der holdt af dig, saadan har du nu fantaseret dig i n d i dette Forhold til en ... en Person, som kun vil misbruge dig."

„Mor, nu tror jeg, vi skal holde op! Jeg siger dig, du kender ikke Karsten; derfor dømmer du ham, som du gør."

„Nej, jeg kender ham ikke. Men jeg bryder mig heller ikke om det. Og jeg siger dig, mit Barn, jeg anerkender aldrig Hr. From som min Svigersøn."

Jytte rejste sig.

„Ja, saa maa du jo lade være, Mor!"

Hun gik hen til Vinduet, hvor hun blev staaende og

saae ned paa Færdslen i den nu ganske aftenlige Gade. Og der blev dødsensstille i den gamle Stue med de tunge Mahognimøbler, hvori det mørkerøde Lampelys sørgmodigt spejlede sig.

Endelig sagde Fru Bertha:

„Jeg havde engang tre Børn, Jytte! Hvor Helge fandt sit sidste Hvilested, veed ingen af os. Men Ebbe ligger med Skam i sin Grav."

Jytte vendte sig forfærdet.

„Mor!"

„Ja, her skal der ikke stikkes noget under Stolen! Men ogsaa det skal du vide, at mest anklager jeg mig selv, fordi jeg har været en svag og daarlig Mor for dig og dine Brødre. Min gamle Grandtante Ernestine har faaet Ret. Jeg vilde ikke saa med Taarer. Og nu høster jeg min Straf!"

Hun rejste sig med Besvær og gik ind til sig selv. Jytte saae efter hende med et tungt Blik.

V.

Da Professor Asmus Hagen den næste Dag sad ved sit Frokostbord, bragte Tjeneren ham et Visitkort.

„Det er den Herre, der var her iforgaars og ikke sagde sit Navn. Skal jeg vise den Herre ind?"

Professoren saae paa Kortet, og uden at svare rejste han sig i glad Overraskelse og ilede med Servietten i Haanden ud i Forstuen. Jo, d e r stod han virkelig!

„Endelig — du vidtomstrejfende Odysseus! Du har rigtignok sat dine Venners Taalmodighed paa Prøve! Men kom nu ind! Jeg sidder netop ved Frokostbordet. Du har forhaabenlig ikke spist."

„Jo — forlængst. Men jeg kan sidde hos for ikke at spilde din Tid. Jeg saae paa Pladen derude, at du har Konsultation om en halv Time. Vi kan saa passiare, mens du spiser."

„Et Glas Vin vil du vel nok drikke," sagde Professoren, da de var kommen tilbords. „Jeg har en ganske let Madeira. Den kan du uden Skade tage et lille Glas af. Jeg paatager mig Ansvaret."

„Tak, Ansvaret beholder jeg helst selv. Og jeg er ikke det mindste skrupuløs!"

„Det har du sikkert heller ingen Grund til. Du ser jo ud som den farnesiske Herkules! Lad mig nu høre! Hvornaar kom du hertil?"

„For tre Dage siden. Jeg har forresten søgt dig et Par Gange. Derfor kommer jeg paa en saa ubelejlig Tid. Men jeg vidste altsaa, at du var at træffe nu."

„Ja, jeg slider i det! ... Men lad mig høre! Du maa jo have en Masse at fortælle. Jeg har mere end een Gang sendt dig en misundelig Tanke her fra Trædemøllen."

„Lidt har jeg ganske vist set af Verden. Jeg bildte mig ind, at jeg havde faaet noget tilgode i saa Henseende. Men min Nysgerrighed er nu fuldt ud tilfredsstillet, og jeg er glad ved at være hjemme igen."

„Velkommen da!" sagde Professoren og løftede sit Glas for Torben Dihmer. „Jeg tror, du er kommen paa et

heldigt Tidspunkt. Jeg veed ikke, hvor meget du har fulgt med Tingenes skæve Gang herhjemme; men saa meget veed du dog vistnok, at vore politiske Forhold er i fuld Opløsning. Vi staar sandsynligvis foran store Begivenheder."

„Jeg har set det. Jeg fandt danske Aviser baade i London og Berlin. Lidt desorienteret er jeg aabenbart alligevel. Hvad er det f. Eks. for en Pastor Vestrup, som „Femte Juni" tager sig saa meget af? Det er da ikke —."

„Jo, det er saamænd din tykke Ven og forhenværende Sjælesørger. Det er selveste „Skidtmads". Kære, du veed det ikke! Han er Byens nyeste Forlystelse. Det skrækkelige Asen er i Færd med at blive en sand Herrens Profet for Københavnerne."

„Men jeg forstaar ikke, hvor kan „Femte Juni" —?"

„Jeg siger dig, vi er for Øjeblikket ude i det vildeste Anarki. Tyrstrup har allieret sig med Præsteskabet, og som Modtræk stiller nu Enslev denne udstødte Syndebuk frem for Folket med en Martyrglorie om Hornene. Forresten er Manden jo virkelig noget af en Oprører. Med en Ignorants Heltemod gaar han løs paa sine tidligere Embedsbrødre og slaar dem Biblen i Synet. Enslev har igen vist sit taktiske Mesterskab. Forresten ventes der et Generalopgør i Rigsdagen i den nærmeste Fremtid. Saa faar vi rimeligvis nye Valg — og et gunstigere Øjeblik til at træde frem paa Skuepladsen kan du ikke faa. Du kommer hjem med friske Erfaringer fra begge Sider af Atlanterhavet, og vi trænger aabenbart først og fremmest til nye Impulser. Tyrstrup og de andre politi-

ske Dilettanter, som vi i Øjeblikket regeres af, har bragt Selvstyret i Miskredit. Enslev kan der ikke regnes med. Han er opslidt. Dersom du vil love mig at tie stille med det, kan jeg betro dig, at han næppe lever Vinteren over. Tyrstrup er og bliver upopulær. Overalt ventes der paa den nye Mand, den virkelige Statsmand, der igen kan bringe den krængede Samfundsskude paa ret Køl."

Torben Dihmer, der sad tilbagelænet med Armene paa Bordet og holdt Hænderne omkring sit Glas, sagde efter en lille Pavse:

„Den Dag vil hverken du eller jeg komme til at opleve, Asmus!"

„Hvad vil du sige med det?"

„Jeg tror — for at blive i dit Billede — at vi befinder os paa en Dødssejler, som en skøn Dag gaar tilbunds med os allesammen. Og det kan ingen menneskelig Magt forhindre. Jeg finder det i Grunden ganske rimeligt, at Tyrstrup nu lader Kirkens Mænd komme til. Naar I Læger har opgivet en Patient, overlader I ham jo ogsaa villigt til Præsternes Trøst og det øvrige Begravelsesvæsen."

„Det lyder ikke opmuntrende. Vil du ikke uden alle Billeder forklare, hvad du mener?"

„Aa nej! Det er jeg helst fri for. Det er — som du siger — ikke noget lysteligt Emne. Idag har du heller ikke Tid til at høre paa mig. Men en Ting vil jeg dog spørge dig om. Jeg har tilfældigt hørt om den Ulykke, der har ramt din Bror. Det forholder sig vel rigtigt?"

„Ja — desværre! Det forholder sig rigtigt."

„Og Storeholt er blevet solgt?"

„Ja, han har mistet alt. Ogsaa det Rigsdagsmandat, som han i Virkeligheden har sat Formuen til paa."

„Veed du hvad, Asmus! Det undrer mig lidt, at du efter den Oplevelse kan være saa ivrig for at faa ogsaa mig puttet ned i Politikens Heksegryde."

„Nej hør nu! Du vil da ikke sammenligne dig med en Nar som John?"

„Hvorfor ikke? Vi har rimeligvis begge to haft den samme naragtige Tro paa Lovgivningsmagtens Velsignelser. Vi har delt den almindelige Indbildning, at der med hele dette højtidelige Apparat af Rigsdag og Statsraad kan udrettes nogetsomhelst til Gavn for Menneskene."

„Den Tro har du altsaa ikke mere selv?"

Torben Dihmer rystede paa Hovedet.

„Nej, du! Det lader sig ikke gøre at fabrikere Menneskelykke paa Maskine."

„Vil du dermed sige, at du har opgivet Politiken?"

„Ja."

„Hvilke andre Planer har du da?" spurgte Professoren efter en ny Pavse. „For noget har du jo for. Det antydede du i hvert Fald i din sidste Billet."

„Jeg har jo min Gaard. Derovre faar jeg foreløbig nok at gøre. Siden min Fars Død har den været vanrøgtet. Og skulde jeg tale om det Udbytte, jeg bringer hjem fra min Rejse, saa maatte det vist først og fremmest være, at jeg nu — ligesom Jeppe — er bleven mig bevidst som „en Bonde og en Bondes Søn". Der var en Aften i New York, da jeg var helt syg af Længsel efter igen at føle min egen Jord under Fødderne. Men det forstaar du vist ikke."

Asmus Hagen havde iagttaget Vennen med voksende Bekymring. Hvad dennes Smaabreve havde forberedt ham paa, fik han nu bekræftet. Det var kun tilsyneladende den gamle Torben Dihmer. Hans Væsen var forandret. Hans Blik var uroligt og Smilet uden Glæde.

„Men det kan dog vel ikke være din Mening at begrave dig paa Favsingholm. Det maa du da vist have faaet nok af."

„Jeg veed ikke ... Jeg kunde for saa vidt godt tænke mig at leve Resten af mit Liv derovre paa Gaarden, og det uden just at komme i Begravelsesstemning. Skal jeg sige min Mening, saa tror jeg snarere, at jeg hjemme paa Favsingholm vil føle det, som om jeg var vendt tilbage til Solen og det virkelige Liv — fra en Rejse i de Dødes Rige. Baade i Evropa og Amerika har jeg virkelig mangen Gang haft en Fornemmelse af at befinde mig paa et underjordisk Pinselssted, hvor Millioner af hvileløse Skygger halsede afsted paa vild Jagt efter en indbildt Lykke. — Naa, men det var altsaa det Emne, vi ikke saa gerne skulde ind paa. Og nu har jeg ogsaa snakket nok om mig selv. Lad mig nu høre lidt om dig! Hvordan har du det? Du var forleden Aften til den store Fest i Kasino."

„Ja, jeg gik derhen et Øjeblik. Hvor veed du forresten det fra?"

„Jeg var der selv."

„Du!"

„Ja, det var netop samme Aften, jeg kom hertil. Inspektøren paa Hotellet havde Billetter tilsalgs, og da jeg havde hvilet mig lidt efter Rejsen, fik jeg Lyst til at gaa derhen.

Det anede mig, at jeg vilde se hele min tidligere Omgangskres passere Revy for mig ved den Lejlighed, og det slog da ogsaa til."

„Men det har jeg ikke anet! Hvem talte du med?"

„Med ingen. Der var vist heller ingen, der kendte mig igen."

„Det er rimeligt nok — efter fire Aars Fraværelse. Og med det lodne Underansigt, du møder med!"

„I hvert Fald fik jeg Lov til at sidde en Timestid ganske uantastet i en Loge og se paa Dansen. Det var ganske ejendommeligt. Jeg sad der *incognito* og genkendte selv næsten hvert eneste Ansigt."

„Hvordan var forøvrigt dit Indtryk?"

„Det samme som af hele Byen. Alting synes mig ganske uforandret og alligevel saa besynderligt nyt. Men det forstaar du vistnok heller ikke. — Jeg saae forresten ogsaa et Glimt af din Kusine. Hun dansede med en blond Herre, som jeg ikke kendte. Du skulde ikke tilfældigt vide, hvem det var?"

„Jo, det var Karsten From — Portrætmaleren. Men han er maaske først kommen i Skuddet efter din Tid."

„Vil du for en Gangs Skyld svare paa et indiskret Spørgsmaal? Er den Herre din Kusines nye — hvad skal jeg sige — Ven? Det saae saadan ud."

„Jeg veed ingenting. Men siden du nu har spurgt, saa kan jeg gerne fortælle dig, at der snakkes om en Forlovelse."

Torben Dihmer nikkede tavs. Han sad stadig med Armene paa Bordet og drejede paa sit halvtømte Glas.

„En Kunstner altsaa. Det havde jeg nu mindst tænkt. Han saae forresten ogsaa nok saa meget ud som en Cirkusartist. Jeg havde i Grunden ventet et anseligere Resultat af saa mange Aars samvittighedsfulde Prøvelse."

Professoren trak paa Skuldren.

„Jeg deler heller ikke min Kusines Smag i dette Tilfælde. Hun er lidt uberegnelig. Men hvad skal man sige? Kærligheden suspenderer Fornuften. Den anerkender den simpelthen ikke. Det er vel netop Charmen ved den."

Torben Dihmer nikkede igen.

„Du har ubetinget Ret. Paa dette ene Omraade er vi Forstandsmennesker lykkeligvis endnu inkonsekvente. — Men nu kommer dine Patienter," sagde han, da han hørte det ringe i Forstuen. „Saa vil jeg gaa. Vi ses snart igen."

Professoren fulgte ham ud. Paa Vejen lagde han Mærke til, at Vennen trak lidt tungt paa det højre Ben.

„Du glemmer vel ikke at tage dine Piller regelmæssigt?" sagde han. „Du husker nok, at du straks vil spore det, dersom du i den Henseende forsømmer dig selv blot et Par Dage."

„Jeg veed det," svarede Torben Dihmer lidt kort.

VI.

Mørket voksede, og Regnen varede ved. En Dag i Midten af December faldt den første Sne. Den hvirvlede ned fra en sodet Himmel som store Gaasedun og smeltede

straks i Gadernes Søle. Men ovenpaa de udspændte Paraplyer, paa Droskernes Ruf, paa Hatteskygger og Støvlenæser blev Sneen liggende, og denne Forsmag paa den hvide Vinter midt i Efteraarets ensformige Graa satte Folk i Stemning. Man raabte højt til sine Venner over Gaden og smilte til Mennesker, man slet ikke kendte. I den lille halve Time, Vejret varede, udfoldede der sig den muntreste Fastelavnslystighed fra Raadhuspladsen til Kongens Nytorv.

Mads Vestrup havde forladt sin lille Stue i Knabrostræde for at besøge Frøken Susse Frederiksen, der endnu laa paa Hospitalet efter sit Selvmordsforsøg. Som en vandrende Snemand kom han over Nytorv med sin svære Stok i Haanden og tildrog sig overalt Opmærksomhed.

Den jyske Vækkelsesprædikant var bleven en kendt Figur paa de københavnske Gader. Man havde maattet indrømme „Femte Juni", at han var en Seværdighed. Overalt i Byen taltes der om ham. Ved Middagsselskaberne drøftedes hans Udtalelser af Folk, der ellers ikke beskæftigede sig med religiøse Spørgsmaal, og for hvem derfor alt, hvad han sagde, var nyt og forbavsende. Der cirkulerede Rygter om flere opsigtsvækkende Omvendelser. Saaledes forlød det, at flere yngre Kunstnere og Forfattere havde ladet sig paavirke af ham og erklæret sig for en Tilbagevenden til Kristendommen.

Henne i „Lysesaksen" var der virkelig bemærkelsesværdig tomt de Aftener, da Mads Vestrup holdt sine Møder. Baade Karl May, Lejf Knudsen, Jørgen Berg og Fru Maja indfandt sig regelmæssigt i „Elysium", naar

han talte, og Karl May vakte i denne Tid Opsigt paa Strøget i en mørkebrun Kappe med Slag, der gav hans sydlandske Skikkelse en tilsigtet Lighed med en italiensk Munk. Ved Kafeens store Hjørnebord, der var forbeholdt Kunstnerkresen, sad paa disse Aftener kun tykke Møller og strøg sig sløvt med sin svampede Haand ned over Napoleonslokken. Vennernes Frafald, Tidens hele Vanart forargede ham, og i sin Ensomhed nød han sig selv som tragisk Skikkelse, Københavns sidste Bohême.

Ganske upaavirket af Mads Vestrup var dog heller ikke han. Ud paa Natten, efter Lukketid, udviklede han med Haanden om sit Glas en dyster Livsfilosofi for Tjener Hansen og den andægtige Piccolo.

„Livet er kun Smerte, Hansen! Det bedste er, slet ikke at være født. Vi kommer til Verden under Lidelser, og vi dør under Lidelser. Resten er Tavshed, Hansen!“ —

Mads Vestrup selv gik under alt dette modløs omkring i den vintermørke By, knuget af den samme Ensomhedsfølelse, der i hans Studentertid havde hvilet saa tungt paa ham mellem alt det fremmede. Hjemlængslen kunde til Tider overvælde ham som en virkelig Sygdom. De endeløse Husrækker gav ham Angstfornemmelser, Maven var daarlig og Søvnen urolig. Derfor blev ogsaa Tonen i hans Taler og Artikler stadig mere mørk og fjendtlig stemt mod den stundesløse og opjagede Storstadsvrimmel, der i hans Øjne jaskede Livet hen som en dum Karnevalsspøg. Samuelsens „Domsbasun“ kaldte Folk ham ikke uden Grund.

Den Opsigt, han havde vakt i Byen, og det Tilløb

der var til hans Møder, lod han sig ikke skuffe af. Det kunde ikke være for at volde den Slags Staahej, at Gud havde kaldt ham hertil. Han fik daglig tilsendt forskruede Breve fra Folk, der kaldte ham en ny Messias og udbad sig hans Haandskrift eller en Haarlok. Han havde Besøg af opstadsede Damer, der forsikrede ham, at han havde omvendt dem, af selvstruttende Digtere, der højmodigt erklærede at ville tage Vorherre til Naade igen i deres næste Bog. Hvad var der at stille op med den Slags Mennesker? Ogsaa Jørgen Berg var bleven ham en Skuffelse. Samtidig med, at den viltre Komponist indbildte sig at være bleven Kristen, var han nysgerrigt optaget af, hvad Publikum sagde om hans Omvendelse, og hvad Aviserne skrev om ham.

Han var kommen hertil i Haabet om at kunne opvække en og anden af de Døde i denne Stenørken, men det syntes ham mangen Gang, at han prækede dem endnu dybere ned i Fortabelsen.

Spredt omkring i den urolige Skare af Nysgerrige, der strømmede til hans Møder, fordi det i Øjeblikket var en Modesag i København at skulle høre Samuelsens Domsbasun, sad der dog enkelte stille Andægtige, der følte sig stærkt grebne af, hvad de hørte. Det var Folk af forskellige Samfundsklasser; men det var ikke dem, som bagefter sendte ham hysteriske Takkeskrivelser og Middagsindbydelser. Uden at han selv vidste noget derom, groede der en lille Menighed op omkring ham. Hans egenartede, dybt personlige Forkyndelse gjorde ham for mere end een af Kresen til en virkelig Profet.

At der i den Anledning begyndte at vise sig Uro indenfor den københavnske Gejstlighed, anede han heller ikke noget om. Udenfor „Femte Juni“ og et Par af Smaabladene blev hans Navn ikke nævnt i Pressen. Men i Bispegaarden var man bleven betænkelig ved at høre om denne skismatiske Bevægelse, der udgik fra en afsat Præst, og man havde der afholdt et Par Præstemøder for at forhandle om, hvorledes Kirken i fornødent Fald skulde træde op imod den.

— — —

Da Mads Vestrup kom ind i den store Fællesstue, hvor Susse Frederiksen laa, modtog hun ham med et forlegent Øjekast. Sangerinden havde for første Gang faaet sit Haar sat op i Krøller og var i det hele saa pyntet, som Hospitalsreglementet tillod.

Ved hendes Seng sad en Herre, som i det samme rejste sig for at gaa. Det var A B D.

„Tænk, at vi skal mødes paa disse triste Steder!“ sagde Journalisten, der mærkværdigvis var temmelig ædru. „Jeg har endelig faaet Lov til at tappe vor fælles Veninde lidt for Nyheder. Det var ogsaa paa høje Tid. Vore fire hundrede tusinde Læsere er lige ved at rive Hovedet af os, fordi vi endnu ikke har bragt et personligt Interview.“

Pavillonens Overplejerske, en høj, blond Dame med et fornemt Væsen, der havde været beskæftiget ved en af de andre Senge, kom hen og tyssede paa ham. Han maatte ikke tale saa højt.

Han traadte tilside og gjorde undskyldende et Skrab-

ud med en drukken Mands Fagter, som den gamle Fyldebytte bibeholdt ogsaa i ædru Tilstand.

Først da han var gaaet, gik Mads Vestrup hen til Sengen og satte sig.

„Aldrig kan man være fri for de væmmelige Journalister," sagde Susse. „De er saa nærgaaende og fritter En ud om alt muligt. Og jeg sagde dog til A B D, at han lige saa godt kunde gaa, for det var ganske bestemt, at jeg aldrig mere vilde optræde."

Skønt Mads Vestrup kunde høre paa hende, at hun ikke talte Sandhed, sagde han ikke noget. Han tog en Bog, der laa paa Sengebordet, og læste Titlen: „Angelica med Tigerøjnene". Paa det kolorerede Omslagsbillede saaes en rasende Mand i Færd med at affyre en Revolver mod en halvnøgen Kvinde.

„Er det Deres Bog?"

„Nej, det er Reservelæge Hvidts. Han har laant mig den. Han siger, der har staaet, at det er den bedste Bog, der er skrevet. Den er ogsaa voldsom spændende."

Mads Vestrup lagde tavs Bogen tilbage. Og nu sad han nogen Tid med Armene paa Knæene og saae ned mod Gulvet, mens han kun ytrede sig med den ufrivillige, drynende Halslyd, der var ham egen.

Imidlertid lod Overplejersken et trefløjet Skærmbrædt flytte hen foran Sengen i den tydelige Hensigt at skaffe dem Ro til deres Andagt. Denne Omsorgsfuldhed overraskede Mads Vestrup, fordi det var en ganske anden Aand, der ellers raadede paa Afdelingen. Han havde nok tidligere set den fornemt udseende Dame — Frøken

Mohn hed hun — men han havde aldrig talt med hende, havde endda med Forsæt undgaaet hende, fordi hun var en af disse store, frodige Kvinder, der mindede ham om hans Fald og fik ham til at slaa Øjnene ned.

Til Susse Frederiksens stille Skræk tog han nu sin lille Rejsebibel op af Lommen. Der laa et Mærke i den, der hvor han sidst havde læst for hende, og han fortsatte nu, indtil han kom til Ordet: „Hvo som følger mig, vandrer ikke i Mørket."

Han havde aldrig talt til hende om nogen af de Begivenheder, der stod i Forbindelse med hendes Selvmordsforsøg. Han holdt ikke selv af at mindes den Aften, fordi han havde været i en Sindstilstand, som han ellers kun kom i paa onde Dage, naar han var ude af sig selv af Hidsighed eller Brynde. Han vidste i Virkeligheden kun lidt om, hvad der var foregaaet, eller hvor megen Del han havde haft i hendes Redning. Til Stine havde han kun skrevet, at han havde været med til at redde et Menneskeliv.

Frøken Susse havde naturligt den samme Sky for at mindes hin Aften og dens Uhygge. Hun nævnede aldrig et Ord om den. Alligevel kunde han mærke, at hendes Tanker stadig kresede om Begivenheden og paa nysgerrig Maade beskæftigede sig med Tilstanden efter Døden. Hun havde gjort ham de taabeligste Spørgsmaal om Paradiset og Saligheden og tilstaaet, at hendes Forældre, der havde haft en Soldaterbeværtning paa Kristianshavn, lod hende vokse op som en Hedning.

Han fortalte hende nu lidt om sin egen lykkelige Barn-

dom og om sin fromme Mor; men skønt han talte med megen Inderlighed, var Frøken Susse hele Tiden adspredt. Trods Skærmbrædtet havde hun fri Udsigt til Døren, og naar den gik, skulde hun absolut se efter, hvem det var, der kom. Da en Gang en af de unge, kittelklædte Læger traadte ind, hilste hun smilende, og saalænge han opholdt sig i Stuen, var hun saa fraværende, at Mads Vestrup indsaae det haabløse i at fortsætte. Han puttede igen sin Bibel i Lommen og sagde til sig selv med et Suk, at det vistnok heller ikke skulde lykkes ham at føre dette stakkels Menneske fra Dødens Skygge ud i Naadessolen. Helvede gav ikke slip paa sit en Gang vundne Bytte!

Da han rejste sig og Susse saae hans mistrøstige Mine, fortrød hun sin Ligegyldighed. Hun tog hans Haand og blev ved at holde om den, indtil han havde lovet hende, at han rigtig snart vilde komme igen.

Kort efter, da han var gaaet, kom Overplejersken, Frøken Mohn, hen til Sangerindens Seng, spurgte til hendes Befindende, rettede lidt paa Hovedpuderne og sagde saa:

„Tager jeg fejl i, at De lovede Pastor Vestrup ikke at optræde mere?“

„Har han sagt det?“

„Nej; men det forekom mig, at jeg hørte Dem selv sige det, dengang Pastor Vestrup kom. Og den Beslutning lykønsker jeg Dem til. Nu vil jeg blot spørge Dem, om De har tænkt over, hvadfor en Beskæftigelse De vil tage fat paa, naar De med det første bliver udskrevet.“

Frøken Susse kom i Forlegenhed med Svaret. Hun var ikke vant til at gøre sig Bekymringer for Dagen imorgen.

„Maa jeg have Lov til at anbefale Dem en af mine Veninder, der har indrettet en større Systue? De vil der komme sammen med lutter gode og rettænkende Mennesker, som De vil have Glæde af at stifte Bekendtskab med."

Frøken Susse saae ud til Siden. Det Fremtidsbillede følte hun sig absolut ikke tiltalt af. Hun svarede, at hendes Forældre i sin Tid havde kostet saa meget paa at uddanne hende til Kunstner, og hun vilde derfor helst ind i noget, hvor hun kunde faa Brug for sin Sangstemme. Og forresten mente hun, at hun kun havde lovet ikke mere at optræde i Kostyme.

Frøken Mohn havde en egen Maade at lukke Øjnene paa, naar noget mishagede hende. Det var, som om hun trak et usynligt Slør ned for sit Ansigt.

„Har De stadig ikke hørt noget om, hvem det var, der sprang ud efter Dem den Aften, da De blev bragt her til Hospitalet?" spurgte hun, efter at Sløret igen var bleven løftet.

„Næ — han har ikke meldt sig. Det er underligt nok. For han var da vistnok sikker paa at faa Redningsmedaljen. Det sagde ogsaa A B D."

„Hvem?"

„Det er den Herre fra Pressen, som var her før. Han taler med saa mange af dem oppe i Ministeriet."

„Har De aldrig tænkt paa, at det kunde være Pastor Vestrup?"

Susse havde nær slaaet sin Skraldelatter op.

„Gud — ham! Hvor kommer De dog paa det, Frøken?“

„De fortalte mig — men det husker De maaske ikke — at De den Aften havde været hos ham. Pastor Vestrup var, saa vidt jeg erindrer, ogsaa den første, der kom til Dem her paa Hospitalet, da De fik Lov til at modtage Besøg.“

Susse havde faaet et Udtryk, som om hendes Tanker var paa Jagt efter en flygtende Erindring. Men hun rystede energisk paa Hovedet.

„Næ — dersom det var ham, hvorfor skulde han saa ikke sige det? Hvorfor skulde han skjule det?“

Frøken Mohn saae fast paa hende.

„Han kunde maaske have sine Grunde.“

„Ja, hvad skulde det være? Det er jo da ingen Skam at redde et Menneskeliv. — Men det er nu ikke ham. Det kan jeg da ikke tro.“

Det lød saa tilforladeligt, at Frøken Mohn uvilkaarlig klappede hendes Arm.

„Ja ja. Det er jo egenlig ogsaa ligegyldigt, hvem Personen er. Han var dog kun et Redskab i en højeres Haand.“

„Ja,“ sagde Frøken Susse og kiggede op paa hende med et undersøgende og forlegent Blik.

I det samme hørtes Overlægens Stemme ude paa Gangen. Døren gik op, og hans Hoved kom tilsyne.

„Der er vel ikke noget her?“ spurgte han Frøken Mohn. „Ja, saa kommer jeg igen imorgen.“

Professor Mundt var en meget optaget Mand. Foruden sin Hospitalstjeneste havde han en udstrakt Privatpraksis at varetage. Han var Fætter til den bekendte høje og smukke Slotspræst, hvem han ogsaa lignede baade i Skikkelse og værdig Elegance. Han havde som Præsten sit Klientel i Byens rigeste Huse, hvor han var en læg Skriftefar for Familjens nervøse Damer. Snart sad han som en Trøster ved en melankolsk Etatsraadindes Lænestol; snart foretog han med Delikatesse en Undersøgelse paa en overfed og hysterisk Grossererfrue; snart stod han ved en Dødsseng og trykkede deltagende de Efterlevende i Haanden efter de bedste gejstlige Mønstre. Og ligesom sin Fætter Slotspræsten afsluttede han i Reglen sin lange og indbringende Arbejdsdag med at køre til et Middagsselskab, eller han viste sig i et af Teatrene sammen med sin smukke Frue, hvem han hvert Aar overdryssede tættere med Diamanter.

I Øjeblikket befandt han sig paa en forsinket Stuegang gennem Afdelingen, fløj gennem Korridorerne med elskværdige Hilsner til Patienter, Volontører og Sygeplejersker for efter et Kvarters Forløb at slutte inde hos Jægermester Hagen i Pavillon C.

Den forulykkede Politiker og Ægtemand var anbragt i en Enestue, der vendte ud til Hospitalets Grønnegaard. Hans Udseende var meget forandret. Han gik sørgmodig omkring som sit eget Genfærd, gusten og mager. For at beskæftige ham havde man sat ham til at afskrive en gammel Aargang af Københavns Vejviser, hvilket Arbejde optog ham meget mere, end han vilde være ved.

Han havde en smuk Haandskrift og nød Synet af sine lange Rækker Navne og Tal, som han nedprentede med en Samvittighedsfuldhed og Flid, han beklageligvis ikke havde lagt for Dagen i nogen tidligere Virksomhed.

Men saasnart han lagde Pennen, sank han sammen og satte sig til at ruge over sin Ulykke.

„Jeg kan ikke forstaa," sagde han nu til Professoren, „hvorfor min Kone ikke kommer. Jeg har dog skrevet og skrevet, og hun veed, at jeg nu selv er overbevist om, at det ikke var hende, jeg saae. Det var — som De siger — en Synsvildelse. Alle Symptomerne husker jeg nu godt. Susen for Ørene, Hjertebanken og det andet, De har nævnet. Og jeg har skrevet det altsammen til min Kone. Kan De ikke ringe hende op, Professor Mundt, og sige til hende, at hun ikke længer behøver at frygte noget af mig? Jeg er ganske normal nu. Ikke det mindste nervøs mere. Og i næste Uge kan jeg komme hjem, ikke sandt?"

„Lad os haabe det!" sagde Professoren. Han sad og trommede paa Bordet med den ene Haand, paa hvis Langfinger der sad en Ring med en stor, blaahvid Sten, som ved Haandens Bevægelser skiftede Farveskær som et levende Menneskeøje.

„Jeg er bange for, at min Kone skal være bleven syg, siden hun heller ikke skriver. Hun forkøler sig saa let. Dersom jeg ikke hører fra hende efter mit sidste Brev, saa maa De lade mig komme hjem straks, Professor Mundt. For saa er der noget i Vejen."

„Sig mig, Jægermester Hagen — har De slet ikke an-

det at bebrejde Dem i Forholdet til Deres Frue end den Overilelse, som førte Dem hertil, og som De altsaa nu selv erkender?"

Jægermesteren saae ængstet over paa ham med en usikker Anelse i Blikket.

„Hvordan mener De?"

„Har De ikke ved andre Lejligheder truet Deres Frue med korporlig Overlast? En Gang endogsaa med en Hundepisk?"

Jægermesteren tog beskæmmet Øjnene til sig.

„Saa har De talt med min Kone!"

„De kan altsaa ikke fragaa, at De tidligere har forsøgt at intimidere Deres Frue?"

„Det vil jeg helst ikke tale om, Professor Mundt. Jeg har skrevet det til min Kone, at vi nu begge to skal glemme Fortiden. At jeg er færdig som Politiker — det maa jeg naturligvis finde mig i efter den Skandale, jeg har gjort. Nu har jeg kun tilbage at leve for mit Hjem. Et lykkeligt Familjeliv kan hjælpe En over mange Skuffelser."

„Ja ja, min gode Jægermester!" sagde Professoren og rejste sig. „Det glæder mig at se Deres smukke Afskriverarbejde. Lad mig se, De ikke forsømmer det!"

„Hvornaar mener De saa, jeg kan komme hjem, Professor Mundt? I næste Uge, ikke sandt?"

„Lad os haabe det!"

VII.

Mads Vestrup sad ved Middagstid hjemme i sin lille mørke Bagstue i Knabrostræde og skrev Brev til sin Kone. Han havde endelig faaet samlet en lille Pengesum, 50 Kroner, som han vilde sende hende samtidig med Brevet. Trods den store Tilstrømning til hans Møder gav disse ham ingen stor Indtægt, fordi Adgangsprisen var sat saa lav af Hensyn til den fattige Befolkning, for hvilken de særlig havde været beregnet. Desuden havde Værten i Elysium sendt ham en opskruet Regning for Belysning og Ekstrakontrol, som han havde nægtet at betale. Det var i den Anledning kommet til Proces, og han havde maattet skaffe sig et andet Lokale, der var ikke saa lidt dyrere.

Disse nye Genvordigheder havde yderligere ophidset ham mod København. Som hans Bondenatur vantrivedes i den store By, saa han bestandig følte sig syg, mistede ogsaa hans Sind mere og mere sin Modstandskraft overfor Livets Tilskikkelser. Ved den mindste Anledning vældede der en mørk Vrede op i ham, som han havde ondt ved at beherske.

Han følte selv, at hans gamle, nedkæmpede Bekymringsfuldhed igen var ved at faa Magt over ham, og han ønskede sig ofte tilbage til sit frie Vandreliv. Havde han endda blot haft Stine og Børnene hos sig! Men hvordan skulde det ske?

Da han sidst var hjemme, havde Stine en Dag taget hans Præstekjole ned fra Loftet for at banke den for Støv og Mug, og det var let at skønne af den haardhændede Maade, hun gjorde det paa, at hun ikke følte noget særligt derved. Saadan var hun nu engang! Selv havde han ikke følt sig vel tilpas, før Kjolen igen hang i Fred paa Loftet. Endnu hændte det ham mangen Nat, at han i Drømme saae sig selv staa foran Alteret i sin gamle Kirke og hørte Menighedssangen tone under de hvide Hvælvinger til Lærer Jensens Orgelspil; og naar han da vaagnede, mærkede han, at hans Kinder var vaade. Nu havde Stine i sit sidste Brev spurgt ham, om de ikke skulde sælge Kjolen. Den var jo til ingen Nytte, skrev hun. Den hang deroppe under Hanebjælken som en hængt Mand og skræmmede Børnene. En omløbende Sjakrer havde budt hende tredive Kroner for den og desuden fire Kroner for hver af Kraverne. Hun vilde saa købe Tørv for Pengene.

Han kunde ikke faa sig til at svare. Skønt han med Bekymring tænkte paa de haarde Vinterstorme og paa Stines slemme Gigt, som forværredes i det gamle, utætte Hus, gik han i sit Brev udenom Sagen paa den Maade, at han bad hende om at anvende Halvdelen af de Penge, han her sendte, til at købe Tørv for.

„Og sørg saa for at tætte Vinduerne godt, inden Kulden kommer," skrev han. „Og hold Yderdøren lukket, naar Vinden staar paa! Det sparer ogsaa paa Ildebrændslet. Og bitte Kjesten, som ligger med ondt i Halsen! Sig hende fra mig —"

I det samme blev der banket, og hans Vært, den gamle Skomager, stak Hovedet ind.

„Er De visibel? ... Her er en Herre!“

En fremmed Mand traadte ind og hilste. Det var Johannes Gaardbo. Mads Vestrup genkendte ham, endnu før den anden havde nævnet sit Navn. Blodet steg ham til Hovedet, og han stirrede paa den unge Præst med glubsk Mine.

„Jeg veed ikke, om De husker, at vi en Gang tidligere har truffet hinanden?“ begyndte Johannes Gaardbo. „Det var i Sommer ved Mødet i Strige Skov.“

„Jeg har ikke glemt det.“

„Rimeligvis forundrer det Dem saa at se mig her?“

„Det gør det, ja!“

„Det forstaar jeg godt. Men jeg var bleven vildledt af nogle Bladnotitser om Dem. Derfor vilde jeg nægte Dem Ordet. Jeg indser nu min Fejltagelse, og jeg har følt Trang til at tilstaa for Dem, at jeg gjorde Dem Uret. Vil De unde mig en Samtale, Pastor Vestrup?“

Det var første Gang siden sin Forjagelse fra Favsing Præstegaard, at Mads Vestrup var alene med en af sine forhenværende Embedsbrødre, og han havde Møje med at tæmme sit Sind. Trods Johannes Gaardbos aabenhjertige Tilstaaelse vedblev hans Holdning at være lige afvisende.

„Hvad ønsker De mere at sige mig?“ spurgte han, da de var kommen tilsæde.

Johannes Gaardbo gav sig til at tale om Guds Menighed, der var vaagnet af sin lange Dvale og gik en stor

og herlig Paasketid imøde. Det galdt nu blot om at staa Skulder ved Skulder. Overalt i Landet lød Signalet til Samling. Navnlig gennem Ungdommen gik det samme Begejstringens Raab som i Korstogstiden: „Gud vil det!“

„Jeg deler ikke Deres lyse Syn paa Tilstandene indenfor Kirken,“ sagde Mads Vestrup, der under Brillekanten stjaalent havde iagttaget den unge Præst. „Men jeg ønsker ikke at gaa nærmere ind paa det Spørgsmaal her. Det har jeg tilstrækkelig tydeligt udtalt mig om andre Steder.“

„Da var det ogsaa for at tale med Dem om den Sag, at jeg søgte Dem, Pastor Vestrup! Jeg veed naturligvis godt, at vi tænker og dømmer forskelligt om mange Ting; men det er dog den samme Gud, vi begge to tjener; og — hvad der maa være Hovedsagen nu — vi kæmper mod den samme ryggesløse Fjende. Jeg haaber, De tilgiver mig, at jeg taler saa frit; men jeg maa have Lov at sige Dem, at vi er mange, som af Hjertet beklager, at De af Forholdene er bleven ført ud i en saa skæv Stilling til vort hele Kirkeliv. Hvem der her har den største Skyld, skal jeg ikke udtale mig om; men jeg veed, at formaaende Mænd indenfor Kirken nærer et alvorligt Ønske om at faa bragt en Forstaaelse i Stand og standse en Strid, som kun er til Glæde for Guds Fjender.“

Mads Vestrup iagttog ham igen mistænksomt. Hvad var detteher? Han begyndte at forstaa, at den unge Præst og Folketingsmand ikke var kommen i eget Ærinde alene, og han vidste, at Pastor Gaardbo allerede spillede

en vis Rolle i Hovedstaden, ikke saa meget i Rigsdagen som i Byens kirkelige Krese, der blandt andet havde betroet ham Ledelsen af en Ungdomsforening, den saakaldte „Korshær".

Han lod dog som ingenting og forholdt sig afventende. Og nu meddelte Johannes Gaardbo, at han den foregaaende Dag havde haft en Samtale med Biskop Abel.

„Biskoppen kom ved den Lejlighed ogsaa til at tale om Dem. Jeg sagde ham nemlig, at jeg havde overværet et Par af Deres Møder, og fortalte desuden om vort tidligere Sammenstød. Da jeg gik fra ham, sagde Biskoppen, at jeg for min egen Skyld skulde gaa til Dem og forklare Dem Grunden til Misforstaaelsen, og han bad mig da med det samme sige Dem, at han kun tænkte godt om Dem og gerne engang vilde tale med Dem."

„Med mig? ... Vil Biskoppen tale med mig?"

„Ja, han ytrede det Ønske."

„Hvad vil Biskoppen tale med mig om?"

„Det veed jeg ikke. Det vil sige, jeg har jo nok en Formodning," sagde Johannes Gaardbo og rejste sig. „Men den kan maaske være ganske forkert, saa jeg vil helst holde den for mig selv. — De vil kunne træffe Biskoppen iovermorgen Eftermiddag Klokken Et. Blot De siger Deres Navn til Portnersken, vil De straks blive ført ind. Og jeg kan forsikre Dem, at De vil ikke møde andet end Velvilje hos den gamle Mand. Der er i ham kun kærlig Forstaaelse og Hjælpsomhed."

Længe efter, at Mads Vestrup var bleven alene, sad han henfalden i Grublerier. Mørket vældede ind, men han

havde ikke tændt Lys, havde overhovedet ikke rørt sig, siden han fulgte sin Gæst til Døren. Paa Bordet laa hans Brev til Hjemmet ufuldendt.

Han sad der og rugede over den Tanke, at det var selve den onde Frister, der havde været hos ham i den unge Præsts Skikkelse. Han sagde til sig selv: „Du har jo længe ventet ham!“ Her havde han gaaet saa modløs omkring og følt sig forladt — og da var denne Verdens Trøster aldrig langt borte. I Drømme var han jo allerede bleven lokket med Gøglesyner, var bleven fristet med Haabet om Oprejsning. Og hvad andet kunde Bispen ville ham? Men han havde ikke glemt den Snevejrsdag for omtrent et Aar siden, da han fra Favsing Præstegaard rejste ind til Aarhus og gjorde Knæfald for en anden Bisp i det fortvivlede Haab, at han skulde kunne afværge det store Sammenbrud. Mindet om denne angstfulde Dag, Skammen over, at han for at undfly Guds retfærdige Straf havde nedbøjet sig for et Menneske, sad ham endnu som en Torn i Sjælen.

Aa, havde jeg blot Stine og Børnene her! — sukkede han og lagde Hovedet ned i sine Hænder. Hvor skulde jeg le af alle Djævelens Kunster!

Om Aftenen talte han for første Gang i „City-Salen“. Det var et helt nyt og moderne Lokale med god Ventilation, og der var ikke saa faa, der af den Grund var misfornøjede med Flytningen. De savnede „Elysiums“ lavloftede, halvdunkle Sal, den lystige Trængsel paa de snævre Trapper, Stanken fra Hestestalden nedenunder og de øvrige, naturlige Dufte, der alt-

sammen havde givet disse Møder deres halvt humoristiske, halvt mystiske Tiltrækning for mange af Tilhørerne.

Paa en af de forreste Stolerækker sad som sædvanlig Jørgen Berg og Fru Maja, desuden Karl May og Lejf Knudsen. Mest Opsigt vakte dog den ekscentriske Digter Harald Bohse, der for nylig i et Interview havde udtalt sig til Gunst for Troen paa et Forsyn, hvad et Par af Byens Præster offenlig havde takket ham for, idet de til Gengæld roste hans Digte.

Mads Vestrup talte denne Aften om Kærligheden til Gud. Det var ingen Sag, sagde han, at elske Gud og prise hans Navn i de gode og lykkelige Timer i vort Liv; ja det var heller ikke saa svært at sige Tak for Sorgen og Savnet og Lidelsen, saa længe man følte, at Sjælen opløftedes og Hjertet berigedes. Men alt dette var endnu kun Egenkærlighed og Selvsyge, ikke meget forskellig fra den Følelse, der fik den bestialske Vilde til at nedkaste sig paa sin Næse og tilbede „Aanderne" i et Træ eller en Sten for til Gengæld at opnaa deres Beskyttelse og Velvilje. Men at elske Gud for hans egen Skyld i de mørke Timer, naar han vendte sit Ansigt fra os; at elske og tjene ham i Sjælens Forladthed, naar ethvert Haab syntes slukket i Gravens Nat; at velsigne hans Navn, naar vi redningsløse krummede os paa Lidelsernes Kors, og sige: „I dine Hænder befaler jeg min Aand!" — det var den Kærlighedsprøve, vi maatte bestaa, før Gud vilde anerkende os som sine Børn.

Han talte ualmindelig stille, tungt neddæmpet, næsten som om han undertiden glemte sine Tilhørere og førte

en Samtale med sig selv. Der var ogsaa flere Gange stærk Uro i Salen. Konfektposerne knitrede. Nogle unge Mennesker gav sig til at mjave, og mange gik bort midt under Foredraget.

Efter Mødet, mens Salen tømtes under stort Spektakel og Mads Vestrup opholdt sig i et lille Værelse bag Talerstolen, kom en af Opsynsmændene ind til ham med et Visitkort.

„Det er en Dame," sagde han i fortrolig Tone og holdt Haanden op ved Siden af Munden. „Hun venter Pastoren nede i Salen."

Mads Vestrup læste Navnet. Elisabeth Mohn stod der.

Da han kom ned i Salen, gik hun hen imod ham og gav ham Haanden. I sin Forlegenhed spurgte han lidt brysk, hvad hun ønskede.

Med et Blik paa Opsynsmanden, der af Nysgerrighed havde gjort ham Følgeskab, svarede Frøken Mohn, at hun ikke saa godt kunde sige det her. Hun bad ham derfor om at vise hende den Venlighed at ledsage hende til Sporvognen.

„Var De maaske med til Mødet?" spurgte han, da de var kommen ud paa Gaden.

„Ja. Og saa syntes jeg, at jeg med det samme skulde lade Dem vide, at De ikke mere kan træffe Frøken Frederiksen paa Hospitalet. Hun er idag bleven udskrevet."

„Ja saa!"

„Hun tog bort i Eftermiddag, og desværre tror jeg, at hun har bestemt sig til at optræde igen. Hun havde igaar Besøg af Direktøren for et af vore Forlystelsesetablisse-

menter — „Tavernen“ er det vist, det hedder — og imorges fik hun Professoren til at udskrive hende.“

„Det kommer mig ikke overraskende,“ sagde Mads Vestrup. „Jeg har mærket, hvor det bar hen!“

„Jeg skal dog love Dem, Pastor Vestrup, at jeg ikke skal tabe Frøken Frederiksen afsyne. Som De maaske veed, er jeg Sekretær i den Afdeling af Missionsforeningen, der har den særlige Opgave at tage sig af faldne Kvinder. En Søsterafdeling har Tjenestepigerne under sig, og en Brodersektion tager sig specielt af Soldater og andre Mænd uden et virkeligt Hjem i Byen. Det er vort Maal saa at sige at spænde et Net ud over hele Befolkningen, saa det bliver os muligt at føre et effektivt Tilsyn med hver enkelt af de mange enligt stillede unge Mænd og Kvinder og bringe Dem under god Paavirkning. Og — Gud ske Lov! — vi har al Grund til at være tilfredse med Resultatet. Ifjor kunde vi glæde os over 275 Omvendelser, og vi vil sikkert iaar komme op over 300. Naturligvis har vi ogsaa haft Tilbagefald at notere; men i det hele og store fremviser hvert Kvartal en heldig Fremgang. Og siden jeg nu taler om vor Organisation, kunde De saa ikke tænke Dem at deltage i Arbejdet, Pastor Vestrup? Deres nuværende Virksomhed kan dog vist ikke i Længden tilfredsstille Dem. Jeg har ikke tidligere besøgt Deres Møder; men jeg havde den Fornemmelse iaften, at det var mere et Publikum end en Tilhørerkres, der fyldte Salen.“

„De har desværre Ret.“

„Men hvordan er De ogsaa kommen paa den fortviv-

lede Ide, Pastor Vestrup? Enhver, der kender „Femte Juni“ og dets Læsekres, kunde have forudsagt Dem Resultatet.“

„Naar jeg vilde tale her i Byen, var jeg nødt til at tage mod den Haandsrækning, der tilbød sig. Fra anden Side mødte jeg ingen Forstaaelse.“

„Jeg tror, at De for Deres egen Skyld hellere skulde have undværet den Hjælp?“ sagde Frøken Mohn, mens det usynlige Slør for et Øjeblik faldt ned over hendes fornemme Ansigtstræk. „Jeg veed ikke, om De har hørt om vore Onsdagsforsamlinger? De afholdes forskellige Steder i Byens Arbejderkvarterer og er stærkt besøgte. Vi afholdt sidste Vinter 145 Møder med ialt omtrent et hundrede tusinde Besøgende. Dersom De har Lyst til en Aften at komme derhen og tale, tror jeg sikkert at kunne love Dem, at De vil være velkommen.“

Forundret og lidt mistænksom spurgte Mads Vestrup, hvem der plejede at føre Ordet i de Forsamlinger. Da hun nævnede en Række af Byens yngre Præster, gav han et undvigende Svar.

De var nu kommen hen til et Stoppested, og Frøken Mohn standsede for at vente paa en Vogn.

„Nu kan De jo tænke over det, Pastor Vestrup! Jeg veed ikke, om det er rigtigt, hvad jeg forleden hørte ved en Sammenkomst i Bispegaarden, at De ikke har vidst, hvad Slags Blad „Femte Juni“ er. Men jeg er i hvert Fald overbevist om, at De vil føle Dem gladere ved at tale hos os end paa det Sted, vi nu kommer fra.“

Mads Vestrup havde spidset Øre.

„I Bispegaarden —?“

„Ja, Biskop Abel er min Onkel. Vi har flere Gange talt om Dem. Jeg har fortalt ham om, at De ofte kom paa Hospitalet og i hvilken Anledning. Det interesserede Onkel meget. — Har De aldrig besøgt min Onkel? Det skulde De gøre. Jeg tror, De vil komme til at indrømme, at h a m rammer Deres Præstefordømmelse i hvert Tilfælde ikke. — Men der har vi Vognen. Saa hører vi forhaabenlig fra Dem,“ sagde hun med et Haandtryk, hvorpaa hun med en egen sikker og fri Bevægelse ligesom forretningsmæssigt steg op paa Trinet.

Mads Vestrup gik langsomt hjem gennem de maanelyse Gader. Han var i en underlig opreven Stemning og talte undertiden højt med sig selv, saa Folk vendte sig om og saae efter ham i den Tro, at det var en fuld Mand. Det var især den Bemærkning af Frk. Mohn, at han ved sit Forhold til „Femte Juni“ havde skadet Herrens Sag, der blev ved at suse ham for Ørene. Han forstod ikke den Tale. Guds Ord var dog Guds Ord, om det saa blev præket i Helvede! At Vorherre endnu ikke havde velsignet hans Arbejde her i Stenørkenen — ja, det var kun altfor sandt! Men der var noget sært ved, at Frøken Mohn og Pastor Gaardbo havde søgt ham akkurat paa den samme Dag og i samme Ærinde. Det maatte jo næsten være en Aftale, og det var vist bedst at tage sig i Vare.

Da han kom hjem, laa der en Stævning til ham fra Forligskommissionen i Anledning af Elysium-Værtens Sagsanlæg. Hans Modpart havde forlangt en Skadeser-

statning paa tre hundrede Kroner foruden en ublu Betaling for Belysning og Kontrol. Han kastede harmfuld Papiret fra sig. Havde man hørt Mage! Hvad andet var der at gøre ved denne Helvedes Yngel end at slaa den ned med et Slag for Panden?

Han havde hele Aftenen følt sig daarlig, haft Smerter i Hjertet og rundt om i Lemmerne. Nu slog en Feber ud i hans Blod og forvirrede hans Tanker.

Han gik i Seng men kunde ikke sove. Han laa der i Mørket og kæmpede med den Forestilling, at det kunde være Kirkens Banlysning, der havde nedkaldt alle disse Ulykker over hans Hoved. Var han da faret vild? Havde han gjort den kære Gud Skam, og var det derfor, han blev straffet?

Da han engang vilde staa op for at drikke noget Vand, følte han sig pludselig saa mat og syg, som om han skulde dø. Han havde i den sidste Tid levet mest af Fedtebrød og Ost med lidt Mælkemad for at kunne sende Stine Penge. Hjertet slog hult i Brystet som i en Tønde. Mens den kolde Sved piblede ud af alle Porer, sank han kraftesløs tilbage i Sengen og raabte i sin Angst paa Stine.

I det samme lød Raadhusurets Salmetone ned til ham. Han blev straks noget roligere og følte sig trøstet. Han foldede Hænderne og bad højt under Midnatsslagenes Rungen. Men saasnart han holdt op at bede, kom Angsten atter snigende og lagde sig over ham som en Mare. „Har jeg vanæret den kære Gud?“ blev han ved at spørge sig selv i Vildelse, mens Taarerne strømmede ham

ned ad Kinderne. Og pludselig syntes han, at han saae Djævelen løfte sit hornede Hoved over Fodenden af Sengen og hørte ham grine.

Inde paa den anden Side af Væggen laa hans Værtsfolk i deres Senge og lyttede. Den satyrhovede Skomager vaagnede regelmæssigt en Gang i Løbet af Natten og havde da som saa mange gamle Mennesker ondt ved at falde i Søvn igen. Men som den Filosof, han satte en Ære i at være, trøstede han sig med Shagpiben, der altid laa stoppet paa Bordet ved Siden af Sengen. Med Armene under Hovedet laa han og dampede behageligt ud i Stuen, der blev gratis oplyst af Gadelygten udenfor; og det hørte efterhaanden med til hans filosofiske Underholdning at lytte til den natlige Rumsteren paa den anden Side Væggen, naar Mads Vestrup talte højt med sig selv eller snakkede i Søvne, mens han vendte sig tungt i Sengen, saa hele Huset rystede.

„Hør!“ sagde han til sin Kone, som nu ogsaa var vaagnet. „Nu rider Fanden ham igen! Idag er den ren gal! Vil du bare høre! Dette her begynder at blive uhyggeligt, Mutter! Ved Gud, jeg tror, det store Mandfolk ligger og tuder. Jeg tar og si'er ham op! Han kan aldrig være rigtig i Hovedet!“

VIII.

Samme Dag, som Bladene om Morgenen havde bragt Meddelelse om Karsten Froms og Jytte Abildgaards Forlovelse, kørte Asmus Hagen ind til det Hotel ved Kon-

gens Nytorv, hvor Torben Dihmer boede. Han havde nok Lyst til at se, hvad Virkning Efterretningen havde gjort paa Vennen.

Da han stod af Sporvognen, saae han, at der var Trængsel omkring Avismanden paa Holdepladsen, og lidt efter stod han selv med en Løbeseddel fra „Femte Juni" i Haanden. Den meddelte Ordlyden af et „Forslag til Beslutning", som Enslev havde indsendt til Folketingets Formand, og hvori der udtaltes Mistillid til Regeringen og stilledes Krav om dens Fjernelse.

Asmus Hagen stak Papiret i Lommen og skraaede over Torvet hen mod Hotellet. Han fandt Torben hjemme. Vennen stod foran en aaben Kuffert i Færd med at lægge nogle Bøger ned.

„Hvad betyder det? Skal du rejse?"

„Ja! Dersom du ikke var kommen, havde jeg gjort Forsøg paa at træffe dig engang i Aftenens Løb. Jeg rejser hjem til Favsingholm imorgen."

Asmus trak Løbesedlen op af Lommen.

„Læs her!"

„Ja, det er jo kun, hvad der længe har været ventet!" sagde Torben, da han havde gennemløbet Meddelelsen.

„Kan det ikke holde dig tilbage?"

„Hvorfor mener du?"

„Lykkes det Enslev at skaffe sig blot en nogenlunde anstændig Minoritet, faar vi sikkert nye Valg."

„Sæt dig ned og tag dig en Cigaret og lad os tale om noget andet!"

„Du er altsaa stadig lige uindtagelig. Lad mig blot

endnu sige om den forestaaende Afgørelse, som du viser dig saa ligegyldig for, — med Enslev falder det sidste Bolværk mod en middelalderlig Syndflod, som truer med at drukne vor Kultur midt i dens Blomstring. Tyrstrup skal Præsteskabet snart faa Krammet paa. Han er en godmodig Trækokse, der ikke selv veed, hvem det er, der kører ham."

„Naa ja! Vi kommer maaske til at opleve en Kostymeforandring. Andet er det dog ikke. Inderst inde ser den Slags Folk allesammen ens ud."

Asmus tav bekymret stille. Skønt Torben stod med Ryggen til Lyset, slog det ham, hvor forandret hans Ansigt var bleven i Løbet af de sidste Dage. Trækkene var slappe, Øjenlaagene tungt nedsænkede.

„Sig mig, Torben — du glemmer da ikke at tage dine Piller regelmæssigt? Du veed, det er tvingende nødvendigt, at du ikke forsømmer det."

Spørgsmaalet fik Torben til at løfte Hovedet. Han saae hurtigt hen paa Vennen i Sofaen med et sky Blik og blev rød.

Et Øjeblik stod han i sine egne Tanker. Saa gik han hen og satte sig stille ved Siden af Asmus, idet han lagde Haanden paa hans Skulder.

„Jeg vil være fuldt oprigtig mod dig. Maaske er det sidste Gang, vi taler sammen. Du har gjort saa meget for mig, og naar jeg nu tilstaar dig Sandheden, vil du vist finde mig skammelig utaknemlig. Ser du, fra den Dag for fem Fjerdingaar siden, da du kom over til mig paa Favsingholm — eller i det mindste fra den Dag, jeg

rejste hjemmefra til Tyskland — har jeg ført en Skintilværelse, som jeg maa befries for. Du forstaar det vist ikke, og jeg har ikke let ved at forklare det. Man sidder ikke i tre lange Aar og tager Afsked med Livet uden at faa Mærker af det. Du husker Historien om Munken, som af en Troldfugl blev sunget ind i Evigheden, mens han sov. Da han vaagnede, var der gaaet mange hundrede Aar, og Verden var bleven en anden. Mig er det gaaet akkurat omvendt. Jeg har fundet Verden ganske uforandret, men selv er jeg bleven tre hundrede Aar ældre og har mistet Følingen med min Samtid. Jeg hører ikke mere til imellem jer. Med al min genvundne Sundhed gaar jeg omkring som et lidt uhyggeligt Gespenst, en Emeritus, dit forhenværende Medmenneske, Asmus, der er ude af Stand til at føle synderligt ved det hele."

„Vil du med alt det sige, at du ikke længer tager dine Piller? For i saa Fald vil jeg lade dig vide —"

„Jeg veed det. Men jeg er altsaa kommen til den Overbevisning, at det er ørkesløst at ville forsøge paa at stride mod sin Skæbne. Der gøres ikke Mirakler her i Verden. Heller ikke af Videnskaben."

„Jeg spørger dig endnu en Gang, er det din Mening at gøre en Ulykke paa dig selv? For ellers vil jeg blot minde dig om den Forfatning, jeg fandt dig i, da jeg kom over til dig paa Favsingholm."

„Den har jeg naturligvis ikke glemt; men jeg siger dig jo, at jeg har forsonet mig med min Skæbne. Den er nu engang *min*, og — som det hedder i Vielsesformularen — hvad Gud har sammenføjet, skal Mennesker

ikke adskille. Det kommer der kun Skuffelse og Ufred ud af."

„Jeg vil ikke filosofere med dig. Dertil synes Sagen mig — ærlig talt — for alvorlig. Men jeg vil endnu gøre dig et Spørgsmaal, og nu maa du undskylde, at jeg taler saa ligefrem til dig om et Forhold, som jeg ellers ikke skulde have berørt. Jeg begriber ikke, at du kan lade dig slaa saa vanvittigt ud af din Bane paa Grund af en Kærlighedsaffære. Min kære Kusine er ganske vist en højst indtagende Dame, og jeg, som har kendt jeres tidligere Forhold, forstaar din Bitterhed. Men vil du gifte dig — hvad jeg i høj Grad maa anbefale — saa finder du sikkert uden Vanskelighed en Erstatning. Der findes jo Gudskelov adskillige andre, højst attraaværdige Kvinder i Verden end Jytte. Lov mig for gammelt Venskabs Skyld, at du vil blive her i Byen endnu blot i fjorten Dage! Opsøg dine Bekendte, kast dig ud i Selskabslivet, prøv i det hele paa igen at komme i et fornuftigt Forhold til Tilværelsen, og du skal se, hvordan alle „Spøgelse fornemmelser" hurtigt vil fortage sig!"

Torben smilte. Han sad foroverbøjet med Armene paa Knæene og betragtede sine Hænder. Ved Lyden af Jyttes Navn havde det et Øjeblik dirret i hans Kinder.

„Du har misforstaaet mig, Asmus! Jeg har jo slet ikke beklaget mig. Jeg er tværtimod din Kusine taknemlig for hendes standhaftige Vægelsind og beder dig om ved Lejlighed at overbringe hende min Hilsen. Du talte før om den Tilstand, du traf mig i, da du kom til Favsingholm sidste Efteraar. Men den Erindring skræmmer

mig ikke mere. En saadan Tilværelse har ogsaa sine Fordele. Den gør En klog paa mange Ting, som er skjult for de robuste og geskæftige. Man opdager blandt andet, hvor lidt der skal til for at gøre Sindet glad! En Fugl, der sætter sig i Vindueskarmen, et Støvfnug, der sejler En forbi i Solskinnet — mere behøves der i Virkeligheden ikke, og har man en Gang forstaaet det, misunder man ikke dem, som jager Livet af sig af Begærlighed efter Oplevelser."

Asmus Hagen, der havde lænet sig tilbage i Sofahjørnet, betragtede sin Ven i Tavshed.

„Husker du," sagde han tilsidst, „at jeg nogle Gange har sagt dig, at du gik med Spiren til en Drømmer og Sværmer i dig?"

„Det har du vist sagt om flere, Asmus!"

„For dit Vedkommende har jeg da altsaa faaet Ret — desværre."

„Har du det? Da har jeg selv en ganske anden Opfattelse af min Udvikling. Jeg føler det, som om jeg i det sidste Aar er vaagnet op af en dyb Søvn, ja undertiden synes jeg, at jeg er den eneste rigtig levende i Verden. Og hvorfor er du i Grunden saa forarget? Du har dog for dit eget Vedkommende holdt dig den lumre Markedsstaahej forsigtig paa Afstand. Du anbefaler mig Ægteskab, men selv har du ikke giftet dig og tænker vist heller ikke paa at gøre det. Du vil absolut have mig ind i Politiken og kaste mig i Armene paa Selskabet, men selv er du mere end ængstelig for at blive begramset af Offenlighedens Slagternæver."

„Jeg har min Plads i Ambulancen. Den giver mig foreløbig Beskæftigelse nok.“

Torben Dihmer nikkede.

„Du har Ret; det Synspunkt forstaar jeg! ... Ja, Menneskeslægten er syg, — afsindig. Hvad jeg i disse ti Maaneder har været Vidne til i tre Verdensdele, har bestandig mindet mig om den uhyggelige Rastløshed, hvormed en gal Mand arbejder paa sin egen Ødelæggelse. Jeg er overbevist om, at vi staar foran en Verdens-Katastrofe. Hele denne forcerede Kraftudfoldelse, som alle Nationer er saa stolte af, denne vanvittige Produktionsfeber, der ikke svarer til noget naturligt Behov, — det maa være et dødsdømt Samfunds sidste Krampetrækninger. Jeg forstaar ikke, at ingen andre føler det paa samme Maade. Een er der jo forresten — det er sandt, — du maa vel næsten kende ham, Asmus? En Distriktslæge paa Fyn, Povl Gaardbo.“

„Ja — hvad han? Er det hans taabelige Skriverier, du er kommen ud for?“

„Taabelige? ... Jeg finder dem tværtimod meget fornuftige.“

„Ja, naturligvis!“ udbrød Asmus og gik i Forbitrelse ud paa Gulvet. „Hos en Kvaksalver maatte du havne tilsidst! Det forstaar jeg nu! Men det vil jeg sige dig, Torben, at opgiver du ikke dine forrykte Selvmordsplaner ... ja, det nytter ikke, du protesterer! Jeg kalder dem saadan —!“

Torben havde nu ogsaa rejst sig. Han stillede sig foran Vennen med Hænderne paa hans Skuldre.

„Vi vil ikke skilles som Uvenner! Og lad mig nu gøre dig et Forslag! Kom over og besøg mig paa Favsingholm, naar der er gaaet et Aar! Til den Tid vil vi kunne fortsætte Samtalen med mere Udbytte.“

„Et Aar? Du regner med saa høje Tal. Det kunde til den Tid maaske være for silde.“

„Naa ja! Saa er der et Menneske mindre i Verden. Det er det hele!“ sagde Torben og vendte sig fra ham.

Men lidt efter kom han tilbage og lagde igen Hænderne paa hans Skuldre.

„Farvel, Asmus! Jeg kan se paa dig, at du har ondt ved at modstaa Fristelsen til at erklære mig for gal og faa mig spærret inde. Derfor skal du gaa nu! Jeg veed, at jeg gør dig Sorg. Men dersom du kan, saa bevar endnu lidt Venskab for mig!“

IX.

Klokken Et om Eftermiddagen stod Mads Vestrup udenfor Bispegaardens Port og ringede paa. Det var ikke alene paa Grund af Benovelse, at Haanden rystede. Han var ogsaa legemligt saa afslappet, at han havde ondt ved at holde sig oprejst.

Han nævnede sit Navn, og Portnersken førte ham op ad Trappen. For Enden af en Gang bankede hun paa en Dør, og efter at have lyttet lidt lukkede hun ham ind i et anseligt Værelse, der var fyldt af Dagens vinterlige Sol, og hvor der lugtede hjemligt af Brænderøg fra en gammeldags Kakkelovn.

„Hr. Vestrup!“ meldte hun.

Til sin Forundring traf Mads Vestrup ikke Bispen selv, hvem han kendte fra Billeder, men en anden Mand, der efter Udseendet at dømme ogsaa var en Gejstlig. Han stod ved Vinduet med Ryggen til Lyset og læste et Brev. Efter et hastigt mønstrende Blik over Papirets Kant lod han Mads Vestrup vente nogen Tid henne ved Døren.

Endelig lagde han Brevet bort og nærmede sig med lange, elastiske Skridt. Det var en lille spinkel Mand med glat barberet Ansigt, rødkantede Øjne og et tyndt, graasprængt Haar, der sad tilbagestrøget over Hovedbunden. En stramt sluttende, sort Dragt og et hvidt Slips, der hang udenfor Frakken som en Bladkrave, gav den lille nervøse Skikkelse et Udseende, der mindede baade om en asketisk Jesuiterpater og om en holbergsk Pedant.

„Mit Navn er Stensballe,“ sagde han uden at give Mads Vestrup Haanden. „Biskoppen er i Øjeblikket optaget. Vær saa god at tage Plads!“

Ved at høre Navnet følte Mads Vestrup sig som ramt af en ny Ulykke. Stensballe var den landskendte københavnske Præst, i hvis Haand alle Traadene i Missionens Virksomhed løb sammen. Biskop Abel var nok Missionens titulære Leder, og Stensballe benævnedes officielt kun dens Sekretær; men alle vidste, at det var ham, der var baade Kraften og Kløgten i Styrelsen; ham, der med sit fyrige Sind havde indblæst det hendøende Trossamfund i Hovedstaden nyt Liv og organiseret Kampen mod Vantroen. Med Bispens modstræbende Samtykke

havde han efter transatlantisk Mønster taget ogsaa Reklamen og Markedsgøglet i Troskampens Tjeneste, havde indført de meget omdisputerede Andagter med Lysbilleder, Bønnemøder med Te-Servering, Processioner gennem Gaderne og anden amerikaniseret Gudsdyrkelse for at hverve Folk til det nye Korstog.

Med tvungen Høflighed anviste han Mads Vestrup Plads i en Sofa, mens han selv satte sig ved et Skrivebord, der stod midt i Stuen. Hans iltre Natur havde ikke let ved at forstille sig. Han lagde ikke Skjul paa, at det var Forstanden og ikke Hjertet, der overtalte ham til at indlade sig med den afsatte Præst. Skønt Mads Vestrup efter to gennemvaagede Nætter i den yderste Sjælenød gjorde et ynkværdig modløst Indtryk, og skønt Sollyset ubarmhjertigt afdækkede hans Skikkelses hele Forkommenhed, overvandt Pastor Stensballe ikke Ubehaget ved at skulle forhandle med denne forhenværende Embedsbroder, der midt under en for Kirken afgørende Kamp traadte oprørsk op mod dens Ledere efter først at have kastet Skam over den danske Præstestand ved et usædeligt Levned.

„Jeg veed, at Biskoppen har ytret Ønske om at tale med Dem. Jeg tror ogsaa, det vil glæde ham, at De er kommen. Han er, som sagt, i Øjeblikket optaget; men han har bemyndiget mig til at gøre Dem bekendt med et Forslag, som han vil bede Dem om at tage under alvorlig Overvejelse. Anledningen dertil kan De vistnok sige Dem selv uden nærmere Forklaring. De vil forøvrigt om lidt faa Lejlighed til at hilse paa Biskoppen."

Da Mads Vestrup forsagt svarede, at han ikke kendte Grunden til Biskoppens Henvendelse og derfor ønskede nærmere Oplysning, foreholdt Pastor Stensballe ham i heftige Ord hans Forhold til „Femte Juni" og kaldte det et Forræderi mod den Herre, som han jo dog samtidig ønskede at tjene.

„Jeg begriber ikke, at De ikke kan indse, hvor selvmodsigende Deres Optræden er. I et Øjeblik som det nuværende gaar De den Mand tilhaande, der frækt har undsagt Kristi Kirke og daglig ved alle skammelige Midler hidser Folkets onde Instinkter op imod den."

Trods hans Tone tvang Mads Vestrup sig til at bøje sit Hoved i Tavshed. Han havde selv erkendt sin Vildfarelse og med et ydmygt Sind overvundet sig til denne Bodsgang. Han bad kun igen om at faa at vide, hvad det var for et Forslag, Biskoppen vilde gøre ham.

„De har rimeligvis hørt om det nye, store Dagblad, som vi agter at udgive fra 1ste Januar. Vi ønsker at skabe et Centralorgan for den danske Menighed, et Samlingssted ogsaa i den Forstand, at vi vil give Plads for enhver sømmelig Drøftelse af Kirkens Anliggender. Hvad vi har tænkt at foreslaa Dem, er da det, at De efter at have løst Dem fra ethvert Forhold til „Femte Juni" modtager en fast Ansættelse ved vort Blad, hvor der vil blive sørget for et passende Arbejdsfelt for Dem, og det er naturligvis Meningen, at De til Gengæld vil faa i hvert Fald den nærmeste Fremtid betrygget i økonomisk Henseende."

Mads Vestrup var saa overrasket, at han knap rigtig

mærkede, hvor skuffet han samtidig blev. Men nu nævnede Pastor Stensballe den Sum, man havde ment at kunne tilsikre ham som fast Aarsløn, „med gensidig Forpligtelse for to Aar", og Summens Størrelse fortumlede ham ganske. Fire tusinde Kroner! Havde han ogsaa hørt rigtigt? I to Aar Udkommet rundelig sikret. Hjemmet genoprejst! Stine og Børnene i hans Favn! ... Han sad der med en svimlende Fornemmelse af, at Himmeriges Porte havde aabnet sig for ham i en Drøm.

I det samme gik en Dør op, og Biskoppen kom ind fra sin private Lejlighed ved Siden af. Det var en høj Mand med ludende Holdning, gammel af Skikkelse. Kun Ansigtet havde bevaret sig mærkværdig friskt. Med sine tunge, røde Kinder og et Par dagklare Øjne, der gennem Brillerne lyste af enfoldig Godhed, lignede det et Barneansigt.

Baade Mads Vestrup og Pastor Stensballe havde rejst sig. Bispen tog Mads Vestrup i Haanden og blev staaende foran ham uden at slippe den, idet han samtidig lagde sin anden Haand paa hans Skulder.

„Ja ja!" sagde han med en Hovedrysten. „Jeg skal ikke gaa strengt irette med Dem. Naar De nu er kommen til mig, kan jeg vel tage det som Vidnesbyrd om, at De selv erkender, hvor daarligt De hidtil har tjent Herrens Sag. Nu maa vi se at hjælpes ad med at bringe Deres ødelagte Forhold paa Fode igen. Pastor Stensballe har sagtens allerede meddelt Dem, hvad vi foreløbig er tilsinds at gøre for Dem. Med Tiden kan der maaske aabne sig andre Udveje. Herren har i disse svære

Dage alle sine Arbejdere behov. Men det gælder om at samle Hjorden, ikke at splitte den. Lad os vogte os for at bedrøve Gud! En tro Tjener fryder sig ved sin Herres Glæde og ikke ved noget andet."

Mads Vestrups stridhaarede Hoved sank dybere og dybere ned mod Brystet under Bispens milde Tale. Han følte den gamle Mands hjertelige Haandtryk, og hans Legeme kom i en skælvende Bevægelse, som han ikke en Gang gjorde noget Forsøg paa at blive Herre over.

„Gud være med Dem!" sagde Bispen, da han havde sluttet sin Formaningstale, klappede ham paa Skuldren og gik tilbage til sine private Stuer.

Da han var borte, sank Mads Vestrup tungt ned i Sofaen med Haanden over Øjnene, og saadan sad han længe, mens Taarerne dryppede fra dem.

Henne ved Vinduet stod Pastor Stensballe. Ved Synet af den faldne Embedsbroders oprigtige Anger bevægedes den lille nervøse Mand. Med sine lange, elastiske Skridt gik han hen til Mads Vestrup og sagde i forsonlig Tone, at han gjorde Bispens Ord til sine.

„Jeg føler mig overbevist om, at dette Møde vil blive til Velsignelse. Tror De det ikke ogsaa selv?"

Uden at tage Haanden fra Øjnene nikkede Mads Vestrup.

SYVENDE BOG
ENSLEVS DØD

I.

Paa Trappen i det Hus ved Skt. Annæ Plads, hvor Enslev boede, var der i denne Tid en støjende Færdsel af politiske Tillidsmænd, som Enslev havde kaldt til sig rundt om fra Landet. Den gnavne Portner, der tidligere havde haft en roligt levende, udenlandsk Diplomat boende i sin Beletage, var rasende paa disse trampende Bønder og højtalende Provinsfolk, der førte Gadesnavset med sig ind paa Trappeløberne. Men ogsaa en lille pelsklædt Herre med Guldlorgnet og Silkehat havde han set sig gal paa. Det var Zaun, der paa alle Tider af Dagen styrtede ind og ud af Porten med en Portefølje under Armen.

Blandt Enslevs politiske Venner bredte der sig en mere og mere mistrøstig Stemning. Overfor ham selv vovede ingen at lade den komme tilorde; men i Krogene hviskedes der med Ængstelse om den voksende Bevægelse, som hans daglige Artikler i „Femte Juni" skabte rundt om i Landet. Fra København mente man med nogenlunde Sikkerhed at kunne vente Tilslutning; men ude fra Provinskresene bragte hver Dag en ny Jobspost.

Enslev selv var nærved at være den eneste forhaabningsfulde. Han havde i sit lange politiske Krigerliv mere end een Gang besejret Folkestemningen i en tilsyneladende haabløs Situation, og han havde ikke mistet Tilliden til sit Ords Magt. Han havde tværtimod ikke i mange Aar følt sig saa oplagt. Raseriet i den Modstand, han vakte, var ham et Vidnesbyrd om, at hans Hug endnu skar gennem Dødkødet, og han nød igen at høre Luften omkring ham fyldes med Krigens Larm. Den bortjog desuden alle Gravens Spøgelser.

I Virkeligheden havde han aldrig følt sig friere og lykkeligere end nu, da han paany var bleven ene mod de mange. Han, som havde Ord for at være den af alle danske Statsmænd, der havde holdt de fleste Taler, havde i en vis Forstand været den tavseste i Landet. Han syntes selv, at han havde været stum i tredive Aar. Som Ordfører for et Parti, der talte tre Fjerdedele af Landets Vælgere, havde han maattet fortie eller tilhylle, hvad han inderst inde følte, og være en Mand af alles Mening. Men nu havde han faaet sit eget Mæle tilbage, og skulde han ikke selv opleve at se Resultatet af sin sidste Kamp, saa naaede han dog inden sin Død at befri sin Sjæl! —

I den begyndende Mørkning, efter en Arbejdsdag, der var begyndt Klokken otte om Morgenen, sad han ved sit Skrivebord, da han pludselig lagde Pennen og lænede sig tilbage i Armstolen, overvældet af Træthed. Et Øjeblik efter sov han.

Ved Vinduet sad Frk. Evaldsen, der i denne Tid helt

gik op i Omsorgen for ham og sjælden forlod Huset før ud paa Natten, naar hun efter mange Overtalelser havde faaet ham til at gaa i Seng. Hun sad med en udfoldet Avis, hvoraf hun havde læst højt for ham, mens han arbejdede. Det var bleven en Vane hos ham at skulle have Akkompagnement af en menneskelig Stemme, naar han skrev sine Artikler, og i Almindelighed hørte han ogsaa efter og kunde midt under sit eget Arbejde gøre en Bemærkning om det, der blev læst, eller sige: „Spring det over! ... Det keder mig!"

Skønt Frk. Evaldsen godt saae, at hans Hoved var sunket ned paa Brystet, fortsatte hun sin Oplæsning men forholdt sig ellers stille som en Mus af Frygt for at vække ham med Avisens Raslen. Det hændte i den senere Tid ikke saa sjælden, at Enslev saaledes lod sig overmande af Søvnen, naar Mørket faldt paa og der blev Ro i Huset. Det varede kun et Øjeblik, og han holdt ikke af at mærke, at Veninden havde set det.

Men nu rettede han sig op. Det havde ringet.

„Det er Professor Bendix," sagde Frk. Evaldsen efter at have lyttet lidt.

„Bendix? ... Hvad vil han?"

Døren aabnedes for Husets Læge, der samme Dag var kommen hjem fra sin Udenlandsrejse. En stilfærdig og forlegen lille Mand med Fuldskæg og Briller.

„Ja, hvad vil De mig i Grunden?" sagde Enslev. „Jeg fejler ikke noget. Fortæl De mig hellere om Dem selv og Deres Rejse! De har været i Italien, ikke sandt? Har set Rom og Venedig! Det er altsammen endnu en Fremtids-

drøm for mig. En ledende Politiker er et Lands Lænkehund. Han kommer aldrig selv udenfor Porten."

Professor Bendix var en meget omstændelig Fortæller, og Enslev tabte hurtigt Taalmodigheden. Han havde virkelig aldrig selv været udenfor Landegrænsen. Han havde ingen Trang haft til at lære andre Lande og Folk at kende; og selv hans Landsmænd interesserede ham i Grunden først, naar de var bleven Vælgere. Med sin mistænksomme Natur vovede han desuden ikke at slippe hverken Fjender eller Venner af Syne og holdt sig til Hjemmet af Frygt for Sammensværgelser og Baghold.

Midt under Professorens Beskrivelse af en pompøs Pavemesse i Peterskirken afbrød han ham med Spørgsmaalet om, hvad han mente om de Besværinger, der fra Befolkningens Side var rejst mod en Distriktslæge Gaardbo paa Fyn.

„De er jo Formand for Medicinalraadet og faar altsaa Sagen til Bedømmelse. Hvorledes ser De paa Spørgsmaalet?"

Professor Bendix kendte endnu ikke noget til Sagen, hvorfor Enslev med et Par Ord satte ham ind i, hvad det drejede sig om.

„Det har forøvrigt vist sig, at det ogsaa her er Præstepartiet, der er ude paa Rov. Det vil sikkert blive nødvendigt at undersøge det Forhold nærmere, forinden der fældes nogen Dom. I det hele taget, Professor Bendix — De har naturligvis gjort den samme Erfaring som jeg, at naar man begynder at rode op i en tvivlsom Affære,

finder man altid en Præst skjult paa Bunden af den. Det berømte Ord af den franske Forhørsdommer: *Où est la femme?*" — trænger til at varieres. Som man i Familjer, hvor der er en upaalidelig Kat i Huset, straks spørger sig selv, naar der mærkes en ilde Lugt i Stuen, eller der er bleven drukket af Fløden: Hvor er Mons? — saadan bør man overfor enhver Uredelighed i det offenlige Liv altid spørge: Hvor er Præsten?"

Professorens store brune Øjne var bleven endnu større bag de tykke Brilleglas. Han sagde, at han ved første Lejlighed skulde sætte sig ind i den omtalte Sag, „der jo altsaa syntes ret alvorlig."

I dette Øjeblik aabnedes Døren, og en Herre gled uanmeldt ind. Det var Anton Bjerreby, Enslevs Husven, en slank, elegant klædt, let graanet Skikkelse paa et halvt hundrede Aar med smukke men udslukte Ansigtstræk.

Professor Bendix sagde Farvel, og kort efter blev der kaldt tilbords.

Bjerreby, der var Vekselmægler, havde i sine unge Dage fusket lidt som dramatisk Forfatter og Journalist, havde blandt andet været Medarbejder ved „Femte Juni" i Bladets første Tid, da Enslev selv var Redaktør og skrev Bladet næsten alene. Siden gik han over i praktisk Virksomhed og var nu en af Cheferne for en større Mæglerforretning. Men udenfor sin travle Kontortid var han den samme stilfulde Flanør, som nu i femogtyve Aar havde været et Forbillede for Strøgets unge Lediggængere. Han var ugift, yndet af mange Kvinder, derfor en af Byens mest søgte Selskabsmænd, der med et elskværdigt paa-

gaaende Væsen og en smaadrillende Tone opkildrede en Munterhed, der farvede Kinderne.

Ogsaa Enslevs Forhold til ham var en Slags kvindagtig Forelskelse i hans elegante og verdensvante Optræden og dristige Frisprog. Trods Aldersforskellen var Tonen mellem dem halvt kammeratlig. Bjerreby gik ud og ind i Enslevs Hus, som om han hørte hjemme der, og naar han undtagelsesvis ikke var bedt ud i Selskab, kom han af sig selv til Middag.

Enslevs Utaalmodighed ytrede sig aldrig stærkere end ved Maaltiderne. Spiste han alene, varede Middagen ikke mere end et Kvarter. Til lille Jensens Fortvivlelse kunde han undertiden rejse sig efter den første Ret og lade hende staa der med Stegen og Desserten. Naar Bjerreby var tilstede, faldt der i tidligere Dage lidt Ro over ham, og de kunde tilsammen drikke en Del Vin. Bjerreby var en underholdende Fortæller, og Enslev hørte paa hans aabenhjertige Meddelelser fra det intime københavnske Selskabsliv med en gammel Erobrers forstaaende Glimt i Øjet. Men i den senere Tid havde ogsaa Bjerreby maattet tjene hans Politik, og Samtalerne ved Bordet havde skiftet Karakter.

Midt under Maaltidet blev Redaktør Samuelsen meldt. Enslev, der selv havde sendt Bud efter ham, rejste sig og bad de andre fortsætte.

Af den store Almenhed var Samuelsen hidtil bleven betragtet som Enslevs onde Aand, hvem det væsenlig skyldtes, at „Femte Juni“ mere og mere blev til Forargelse paa Grund af sin respektløse Tone overfor alle

borgerlige Idealer. Hans store Gorillaskikkelse havde bidraget til denne Forestilling, og Enslev havde fundet sin Regning ved at lade Vælgerfolket blive i Troen.

Denne foregivne Rolle som den store Førers dæmoniske Raadgiver havde tidligere smigret Samuelsen men var af en bestemt Aarsag nu bleven ham til Besvær. Efterhaanden som han havde faaet Færten af, at Enslevs Popularitet stod for Fald, og navnlig efter at han havde fundet saa ringe Forstaaelse hos ham for sine nye journalistiske Ideer, var det blevet ham magtpaaliggende at gøre Publikum opmærksom paa den skjulte Krigstilstand, der havde udviklet sig imellem dem. I de samme Numre af Bladet, hvor Enslev paa Forsiden lod sin Pen lyne over Tyrstrup og hans kirkelige Hjælpere, kunde der f. Eks. i et Begravelsesreferat være indsmuglet en stærk Anerkendelse af en eller anden Præsts „smukke og fordomsfrie" Tale; eller man kunde finde en rosende Anmeldelse af et religiøst Skrift eller et kirkeligt Foredrag.

Allerede et Par Gange tidligere havde han i den Anledning maattet møde her til Forklaring, og nu havde han bestemt sig til at lade en længe forberedt Bombe springe. Efter i Tavshed at have hørt paa, at Enslev overøste ham med Grovheder, rejste han sig op og sagde med uforandret Elskværdighed, at han efter disse Udtalelser maatte finde det rigtigst at opsige sin Stilling ved Bladet, da han ikke kunde handle mod sin indre Overbevisning.

Enslev havde nær let højt, da han hørte ham tale om sin Overbevisning. Det faldt ham ikke ind, at Opsigelsen

var alvorlig ment. Samuelsen havde tidligere gjort Forsøg paa at sætte sine Planer igennem hos ham ved at ymte om at „ville søge sig et taknemligere Virkefelt". Men nu saae han ham stikke sin uldhaarede Haand indenfor Frakken og fremdrage en Konvolut, som derpaa i al Ærbødighed blev lagt paa Skrivebordet.

Den Konvolut gjorde Enslev lidt hed om Ørene. Han vidste bedre end nogen anden, hvad denne Mands Forretningssnuhed havde betydet for ham, og hvor uundværlig han netop i Øjeblikket var ham.

Han lod sig dog ikke mærke med noget men svarede roligt:

„Er det Opsigelsen? ... Ja ja, Samuelsen! Hos mig har enhver sin frie Vilje. Hvornaar ønsker De at fratræde?"

„Som De maaske erindrer, er Opsigelsesfristen sat til tre Dage. Det er en Bestemmelse, De i sin Tid selv forlangte indført i vor Kontrakt for ikke at være bundet til mig et Øjeblik længere, „end det passede Dem", — som De udtrykkeligt sagde. Jeg anmoder da om Tilladelse til at forlade Bladet iovermorgen."

Enslev kunde endnu ikke faa sig til at tro paa, at det var Alvor. Samuelsen var lønnet med Procenter af Bladets Indtægter og havde i de senere Aar ikke haft under tredive Tusinde. En saadan Stilling fandt man dog ikke paa Gaden! ... Der maatte stikke noget under.

Med sit mest tillukkede Ansigt sagde han:

„Som De vil! ... Iovermorgen altsaa!"

Samuelsen gik. Men først da Forstuedøren smækkede i efter ham, opgav Enslev Troen paa, at det var en Atti-

tude. Han greb sin Stok og gik hastigt tilbage til Spisestuen, hvor Frk. Evaldsen og Anton Bjerreby sad ved Desserten.

„Nu skal De høre Nyt!“ sagde han, saasnart han var kommen indenfor Døren. „Samuelsen har sagt sin Plads op!“

Frk. Evaldsen vendte sig omkring og greb med begge Hænder om Stolens Ryg.

„Samuelsen!“

Bjerreby, der med lade Bevægelser haandterede en Nøddeknækker og havde Tallerkenen fuld af tomme Skaller, sagde paa sin skæmtende Maade:

„Saa tror jeg, at jeg kan give Dem en interessant Oplysning.“

„Hvad er det?“

„Jeg opsnappede igaar paa Børsen en Bemærkning, som jeg, ærlig talt, ikke tog mig videre af. Dertil forekom den mig altfor usandsynlig. Men den har aabenbart alligevel haft noget paa sig.“

„Hvad er det da? Saa sig det, for Pokker, og hold op med det Spektakel der!“

Bjerreby lagde Nøddeknækkeren og sagde:

„Samuelsen skal være Chefredaktør af Præsternes store nye Blad.“

Enslev slog Stokken i Gulvet foran sig og hældede sig frem.

„Samuelsen!“ brølte han halvt i Latter. „Er De gal, Mand!“

Men i det næste Øjeblik gik der som et Dødens graa-

nende Pust henover hans Ansigt. Og virkelig svimlede det et Nu for ham ved Forstaaelsen af, at den klogeste af alle kloge Rotter havde forladt hans Skib for at bjærge sig over i Fjendens.

Bjerreby gav sig til at fortælle om, hvad han iøvrigt havde hørt om Bladets Start, om Aktiekapitalens Størrelse og Medarbejderstaben.

„Det er aabenbart Meningen at maskere Foretagendet som Boulevardblad. Stensballe er en modig Mand, og det er sikkert ingen fejl Beregning af ham at have underkøbt Samuelsen. Det vil i hvert Fald vække Sensation."

Enslev vaagnede op af sin mørke Tankefuldhed.

„Ti nu stille! Og hør, hvad jeg vil sige! Jeg overtager fra imorgen selv Redaktionen. Det Bytte taber Bladet vist ikke ved! Redaktørskiftet skal endnu iaften meddeles Telegrambureauet, og imorgen Formiddag Kl. 11 skal Redaktionssekretæren og de faste Medarbejdere give Møde her. Zaun skal jeg have fat i straks. Hvor han saa er, maa han bringes tilveje inden en Time. Han maa skaffe mig en Mand, der forstaar sig paa koloreret Billedtryk. Og De, Bjerreby, maa ogsaa hjælpe mig med at faa fat i nogle habile Folk, der kan paatage sig at udmaje Bladet efter amerikansk Negersmag. Jeg vil slaa den lodne Skurk Kortene ud af Haanden!"

Frk. Evaldsen og Anton Bjerreby vekslede bekymrede Blikke over Bordet; men de vidste begge to kun altfor godt, at det var haabløst at prøve nogen Indsigelse. De havde netop siddet og talt om, at Enslev i disse Dage paa ængstende Maade mindede dem om en gammel syg

Ørn, der kæmper sig op mod et Uvejr med stedse vildere Vingeslag og ikke giver tabt, før Hjertet brister.

Frk. Evaldsen rejste sig straks for at gaa til Telefonen. Bjerreby lagde sig tilbage i Stolen og sagde:

„Selvfølgelig! Jeg er til Deres Disposition!"

II.

For fuldt besat Sal og overfyldte Tilhørerpladser aabnedes Folketingets sidste Møde før Jul. Det var paa Aarets korteste Dag, d. 21. December, Kl. 8 Aften. Oppe fra Galleri og Loger var alle Kikkerter rettede mod Enslevs hvide Hoved, der for første Gang efter lang Tids Forløb saaes i den Forsamling, som han i en Menneskealder havde behersket.

Han sad paa sin gamle Plads omtrent midt i Salen og bladede i nogle Papirer.

Forud for hans „Forslag til Beslutning" stod der paa Dagsordenen et Par Smaasager, der skulde gøres færdige, inden Tinget tog Ferie. Deres Behandling tilendebragtes under fuldkommen Ligegyldighed, mens Medlemmerne var i febrilsk Bevægelse overalt i Salen. Selv Rektor Bohse sad ikke paa sin Plads. Jørgen Højbo havde kaldt ham til en Konference i en af Vinduesfordybningerne.

Lærer Tanning gik rundt i Salen og hviskede Partimedlemmerne en Ordre i Øret.

Da han forlod Aleksandersen, der stod og talte med Johannes Gaardbo, laa der et Skuffelsens Mørke over

Højskoleforstanderens Træk. For at undgaa en vidtløftig Debat, der maaske kunde udsætte Sammenholdet for Fare, var det bleven bestemt, at kun Tyrstrup skulde besvare Enslevs Angreb. Nogen Ængstelse med Hensyn til Afstemningens Resultat nærede man ganske vist ikke længer i Partiet, og navnlig var Enslevs Nederlag bleven helt sikret, efter at Arbejdernes Repræsentanter paa indtrængende Forestilling af Johannes Gaardbo og andre demokratisk sindede Præster havde besluttet sig til at svare „Stemmer ikke". Men man vilde ikke være tilfreds med, at Enslevs Mistillidsvotum slet og ret nedstemtes. Man ønskede, det skulde ske paa en saa eftertrykkelig Maade, at han herefter var en politisk død Mand.

Frem og tilbage langsmed Væggen gik Gjærup som en Mørkets Hævnaand og gned urolig Fingerenderne mod hinanden bag paa Ryggen. Naar han engang imellem standsede og saae ud over Salen, faldt der fra Glødelamperne et Skær over hans Brilleglas, der gjorde dem hvide som blinde Øjne. Ingen havde været mere virksom end han for at faa dette Rigsdagsmøde tilrettelagt som en Slags offenlig Henrettelse. Hvad enten det galdt om at friste en af Enslevs Tilhængere til Frafald eller at true en vankelmodig Partifælle paa Mandatet, havde han vist den samme blodtørstige Iver. Det var ogsaa ham, der havde ført Samuelsen og Pastor Stensballe sammen til deres første, hemmelige Forhandlinger om den nye Redaktørpost.

Under al denne Uro i Salen sad Enslev i utilgængelig Ensomhed og bladede i sine Papirer. Ikke en eneste

Gang saae han op. Men nogle Medlemmer, der havde bevæget sig i hans Nærhed, forsikrede, at hans Hænder rystede.

Nu ringede Formandens Klokke, og alle skyndte sig til deres Pladser. Efter en Række Afstemninger, som var færdige paa to Minutter, oplæste Formanden det indbragte „Forslag til Beslutning" og gav derpaa Ordet til det ærede Medlem fra Københavns Amts tredje Valgkres. Det var Enslev.

Man saae ham rejse sig fra sin Plads, og det var i det samme, som om han var den eneste levende i hele Salen, saa lydløst stille blev der. Alles Øjne fulgte ham paa hans hurtige Gang hen til Talerstolen. Man hørte de dumpe Stød af Stokken mod Gulvtæppet, og i den dybe Stilhed føltes Lyden uhyggeligt gengangeragtig. Men nu stod han deroppe med tilbagekastet Hoved og lod sit Blik glide langsomt ud over Forsamlingen og derpaa op til Loger og Galleri — saadan som han havde haft for Skik, saa længe nogen kunde huske.

Det slog i disse Øjeblikke mange, hvor stærkt hans lille blyfarvede Ansigt med dets hvide Indramning af uldtæt Haar og Skæg i de sidste Aar var bleven mærket af den Draabe Taterblod, der for mere end et Aarhundrede siden havde forvildet sig ind i hans Slægt. Der var baade Vildskab og snu Beregning og mørk Mistænksomhed i dette Blik, hvormed han ligesom kastede et Garn ud over sine Tilhørere for at fange dem ind under sin Personligheds Magt.

Han var selv ganske klar over sin Stilling. Fra det

Øjeblik, han havde erfaret Arbejderpartiets Beslutning, forstod han, at Slaget var tabt denne Gang, hans Hær paa Flugt. Men trods alle Augurers Advarsler var han ikke tilsinds at opgive Kampen. Kom han end ikke selv til at opleve Sejren over den gamle Giftdrage, saa skulde dog Eftertiden med Taknemlighed knytte hans Navn til Folkets endelige Befrielse. Og denne forventningsfulde Stilhed i Salen, disse Hundreder af uroligt stirrende Øjenpar virkede paa ham med en uimodstaaelig Magt som Synet af den fyldte Cirkus paa en gammel Toreador.

Han havde dog ikke talt længe, før han følte, at han talte mod en Mur. Oppe fra Tilhørergalleriet lød et Par Gange et „Bravo", som fik Formanden til at røre Klokken; men fra Salens tætte Rækker slog en Kulde op imod ham, der tilsidst gjorde ham nervøs. Han saae Lærer Tanning hælde sig med et Smil over mod sin Nabo, Jørgen Højbo, og hviske ham noget i Øret; og Højskoleforstander Aleksandersen, der som sædvanlig stod opstillet ved en Pille med Armene over Brystet, tildrog sig en Gang Opmærksomheden ved en dristig Afbrydelse, som vakte dæmpet Tilslutning. Af Frygt for ikke at kunne beherske sin Lidenskab, dersom han slap den løs, lod Enslev, som om han ikke hørte Tilraabet. I temmelig rolig Tone fortsatte han sin Gennemgang af Ministeriets Administration med en Paavisning af, hvor svagt og eftergivende det havde været overfor Kirkens mere og mere anmassende Forsøg paa at ophøje sig til et Overværgeraad for Folket under Paaberaabelse af guddommelig Myndighed.

Han talte om de to store Onder, der havde hærget Men-

neskeheden fra Tidernes første Begyndelse, Tyranni og Overtro. Kampen mod disse to ødelæggende Magter udgjorde i Virkeligheden den hele Verdenshistorie. Hvor de virkede hver for sig, kunde de være frygtelige nok; men det var dog først, naar de optraadte samlede, at de blev den Ulykke, der lagde Verden øde for Menneskene. Men paa en saadan Forening af Despoti og frygtsom Overtro hvilede ethvert organiseret Trossamfund.

„Vi lever i en Tid," sagde han, „da Frihedens lænkede Dødsfjender overalt i Verden igen begynder at rejse Hovedet og med blodskudte Øjne bedømmer deres Chancer. Enhver, der ikke gaar med Vat i Ørene, maa kunne fornemme, hvordan der paany i Mørke og Skjulthed lægges onde Raad op mod Folket og dets Sønner. Hører vi ikke allerede en ny Tids Profeter mistænkeliggøre det frigjorte Menneskeliv i dets morgenfriske Kraft og Fylde? Hører vi ikke dens Digtere omdøbe Trældom og Overtro med skønt klingende Navne? — Og hvorledes har vor Regering nu vogtet paa denne Fare? Jo, ved for første Gang siden Demokratiets Sejr at lægge Skole, Videnskab og Kunst ind under en Kirketjeners Myndighed! Ved overalt i Landet — aabenlyst og skjult — at gøre vore Fjender større og større Indrømmelser!"

Han fortsatte sin Tale med et Tilbageblik over Danmarks Historie i de sidste hundrede Aar for at vise, hvorledes alle tidligere Forsøg fra Kirkens Side paa at tiltvinge sig Førerskabet i Landet, lige siden Grundtvigs kværulerende Vækkelse i Aarhundredets Begyndelse umiddelbart før Statsbankerotten, havde været Forbud

paa nationale Sammenbrud. Burde ikke dette vække til alvorlig Eftertanke?

„Der fortælles om mange gamle Borge, at der forud for en Ulykke altid aabenbarer sig en graaklædt Dame, en sort Ridder eller en anden Genganger fra en svunden Tid, der rejser sig af sin Grav for at varsle om den forestaaende Katastrofe. Vi hører jo ogsaa Søfolk tale om Klabautermanden, der viser sig i Rigningen eller ved Roret i Storm og Tykning, naar Skuden styrer sin Undergang imøde. Saadan synes ogsaa ethvert gammelt Land, naar man læser dets Historie, at have sin varslende Skygge. Jeg tilstaar, jeg har aldrig betragtet det som nogen Tilfældighed, at der stod en bispeklædt Mand ved Statens Ror i Ulykkesaaret 1864. Er det i hvert Fald ikke et Symbol? Og bør det ikke tjene os til Advarsel?"

Der havde under hele Slutningen af hans Tale lydt stærke Protester rundt om fra Salen. Da han gik ned, blev der Tavshed, og man saae, at han var bleg.

Lærer Tanning hældede sig atter over mod Jørgen Højbo og sagde:

„Det Snigløb havde han ingen Held med."

„Nej, det var mat!" svarede den gamle Bonde og udtalte hermed omtrent, hvad der var den almindelige Mening ikke alene i Salen men ogsaa paa Tilhørerpladserne. Enslev havde for første Gang skuffet sit københavnske Publikum.

Idet han vendte tilbage til sin Plads, kom han til at snuble over en Fold i Gulvtæppet; men da en Stenograf, som netop var traadt tilside for at lade ham passere,

ærbødigt greb ham om Armen, sendte han ham et rasende Blik i Stedet for at takke. Ingen vidste bedre end han selv, at han havde været uheldig med sin Tale. Under de forgæves Anstrengelser for at paavirke Salens fjendtlige Holdning havde han tabt Herredømmet over sine Tanker; og efterhaanden som han mærkede, at Inspirationen svigtede, var han bleven mere og mere nervøs.

Da han kom tilbage til sin Plads, flokkedes en halv Snes af hans Venner lidt forlegne omkring ham for at trykke hans Haand.

Imidlertid havde Formanden ringet og givet Konsejlspræsidenten Ordet.

Tyrstrup rejste sig fra Ministerbordet, og nu skete der noget uventet. I samme Øjeblik, han viste sig paa Talerstolen, stod Enslev op og forlod Salen. Der kunde ikke være nogen Tvivl om Hensigten. Det var en Demonstration, rettet mod den Mand, af hvem han ganske særlig følte sig forraadt.

Der blev stor Bevægelse, da det et Øjeblik efter forlød i Salen, at han var taget hjem. Konsejlspræsidenten havde under disse Forhold vanskeligt ved at fastholde Tingets Opmærksomhed, hvad Enslev netop ogsaa havde tilsigtet. Dog lød der stærkt Bifald, da han efter en længere Redegørelse for sin Politik sluttede med at sige, at det danske Folk under den lange Frihedskamp baade aandeligt og materielt havde levet over Evne og taget Forskud paa Nationens Kraft, hvorfor det for Tiden først og fremmest trængte til Ro og Selvbesindelse.

Formanden meddelte nu, at der var indkommen Be-

gæring om Debattens Afslutning, og lidt efter begyndte Stemmegivningen. Den blev paa det ministerielle Partis Forlangende foretaget ved Navneopraab.

Medlemmerne blev alle siddende paa deres Pladser, og under dyb Stilhed begyndte Opraabene. Skønt Udfaldet paa Forhaand var givet, stemtes Sindene uvilkaarligt højtideligt, omtrent som naar en Familje Nytaarsnat staar samlet foran Uret og følger Visernes Gang i Aarets sidste Minutter. Alle følte, at med disse Øjeblikke udrandt en gammel Tid. En Storm- og Sværdtid gik afmægtig i sin Grav.

„Nej — Nej — Nej — Ja."

Det var som at høre Evighedsurets Tik-Tak, før det faldt i Slag.

Da Formanden meddelte Resultatet, viste det sig, at Enslevs Nederlag var endnu mere afgørende end ventet. Kun tolv Medlemmer havde fulgt den Mand, der for faa Aar siden havde været Landets næsten enevældige Herre.

Oppe i det Hjørne af Galleriet, hvorfra der nogle Gange under Enslevs Tale blev raabt „Hør" og „Bravo", begyndte der Spektakler. „Ned med Præsterne! ... Leve Enslev!" lød det deroppefra sammen med en Fløjtes Skingren. Men da rejste Rektor Bohse sig og udbragte med Tordenrøst et Leve for Konge og Fædreland, der hurtigt kvalte Revolutionen paa Galleriet.

„Mødet er hævet!" forkyndte Formanden.

III.

I Løbet af Aftenen samledes i Enslevs store Modtagelsessal og de tilstødende Stuer et opskræmt Selskab af hans politiske Venner. Det var en meget uensartet Forsamling. Der var Rigsdagsmænd og Universitetsprofessorer, Etatsraader og Provinsredaktører, Folk af alle Rangklasser lige ned til tykke Møller, som gennem Anton Bjerreby havde opnaaet en Ansættelse ved „Femte Juni" nu da Samuelsen havde forladt Bladet og taget flere af dets kvikkeste Penne med sig. Henne i en Krog sad Zaun med et grædefærdigt Smil i sit fortrukne Ansigt, aldeles overvældet af, hvad der var sket.

Ogsaa Professor Bendix havde indfundet sig, væsenlig dog i sin Egenskab af Husets Læge. Den lille brunøjede Mand gik bekymret om. Paa Grund af den voldsomme Kraftanspændelse, hans Patient i den senere Tid havde budt sig selv trods alle Advarsler, ventede han i Grunden hver Dag Katastrofen.

I denne forskrækkede og raadløse Skare gik Enslev omkring med rank Holdning og gjorde Vold paa sit Ansigt for at skjule den Lede og Foragt, han altid følte for sine Venner. Tilsidst stod han under Lysekronen og holdt en kort Tale til „sine Kondolanter" — som han spydigt kaldte dem. Han takkede den lille Skare, der ikke havde svigtet ham ved Afstemningen, og sagde:

„Tolv er et helligt Tal. Saa mange havde ogsaa Kristus! Jeg vil tage det som et godt Varsel. — Men nu God-

nat, mine Herrer! Jeg har mit Blad at passe og maa ind til mit Skrivebord."

Paa Vejen til Arbejdsværelset vilde først Frøken Evaldsen og bagefter Bjerreby opholde ham. De blev begge barskt afviste. Derimod sendte han Bud efter Professor Bendix, der allerede var kommen ned ad Trapperne.

Enslev sad tilbagekastet i Skrivebordsstolen, da Lægen kom ind.

„De ser saa forskrækket paa mig, Professor Bendix! Sæt Dem ned! Jeg skal ikke opholde Dem længe. — Og lad mig gaa lige til Sagen! Som De maaske husker, er det nu tre Aar, siden vi havde vor indgaaende Samtale om min Sygdom. Jeg spurgte Dem, om De troede, at en Operation kunde hæve Ondet eller dog hjælpe varigt paa det. Da De fraraadede mig Forsøget paa Grund af min Alder og gjorde mig bekendt med det statistiske Materiale, opgav jeg Tanken og trak mig ud af det politiske Liv. Jeg er ikke bleven yngre siden dengang. Alligevel spørger jeg Dem, Professor Bendix: Vil De operere mig, naar jeg fritager Dem for ethvert Ansvar? Jeg kan ikke blive ved at arbejde med denne evige Trusel hængende over Hovedet paa mig. I de sidste fire Maaneder har jeg tilbragt 27 Dage i min Seng. Og den kommende Tid vil stille Krav til mig, der fordrer tolv Mands Styrke. Et halvt Aarhundredes politiske Arbejde er ødelagt og skal gøres om — og jeg har ingen til at hjælpe mig. Nu kender De mit Ønske. Jeg veed, at Chancen for et heldigt Udfald i ingen Henseende har forbedret sig siden sidst. Men De har jo Ord for at have en lykkelig Haand, Professor

Bendix. Og maaske gælder Statistiken kun for Klodrianer."

For at undgaa at sige ham Sandheden bad Professoren om Betænkningstid. Han vilde gerne raadføre sig med Professor Hagen, som nu saa længe havde tilset ham.

„Jeg giver Dem Frist til imorgen!" sagde Enslev. „Men ikke længer! Jeg taaler alt undtagen Opsættelse."

Uden at svare herpaa spurgte Professoren, om han ikke skulde skrive ham et Sovepulver op.

„Efter denne meget anstrengende Dag vilde det for alle Tilfældes Skyld være heldigt, om De fik hvilet godt ud."

„Det faar jeg tidsnok. En Mand i min Stilling, Professor Bendix, maa vænne sig til at undvære Søvn. Ellers strækker Livet ikke til. Den Dag, jeg gaar bort, er Folket uden Værge. Tro ikke paa Flosklen om en Folkevilje! Et Folk er altid sorgløst som et Barn. Bliver der ikke tumlet og leget med det, synker det tilbage til sin Natursøvn og vaagner op i Lænker."

I dette Øjeblik hørtes Hurraraab paa Pladsen udenfor. Løbesedler fra Bladene havde bragt Resultatet af Rigsdagsmødet omkring i Byen, og ved en fælles Indskydelse havde et Par hundrede Mennesker samlet sig nedenfor Enslevs Vinduer for at protestere mod Afstemningen ved at bringe ham en Hyldest.

„Leve Enslev! ... Ned med Tyrstrup! ... Hurra! Hurra! Hurra!"

Han lyttede. Denne Lyd, disse Hurraer — hans Livs Musik — forvandlede ham. Hans Øjne lyste, og han maatte bortsmile sin Bevægelse.

Anton Bjerreby stak i det samme Hovedet ind ad Døren.

„De bliver vistnok nødt til at vise Dem, Enslev! De Folk derude vil absolut se Dem.“

Han rejste sig straks.

Fra Modtagelsessalen, hvor der nu var tomt og slukket, gik en Dør ud til Altanen. Den store Loftskrone blev atter tændt, og Frk. Evaldsen kom løbende med hans Pels. Men opildnet, som han var af Hurraraabene, skød han hende til Side og vilde gaa ud paa Altanen, som han gik og stod. Bjerreby maatte stille sig i Vejen for ham og tvinge ham til at tage Pelsen paa.

Da Dørfløjene sloges op og Mængden derude fik Øje paa hans Skikkelse i det udstrømmende Lys, brød en Jubel løs under den stjerneklare Frosthimmel. Hele Pladsen foran Huset var nu sort af Mennesker. Fra alle de tilstødende Gader var Folk strømmet til. Der svingedes med Hatte og viftedes med Lommetørklæder. Men der hørtes ogsaa enkelte Fy-Raab, og et Sted midt i Folkemassen begyndte der et Slagsmaal.

„Enslev leve! ... Ned med Tyrstrup! ... Ned med de sorte Præster!“

Han løftede Haanden; og da man forstod, at han vilde tale, blev der i samme Nu saa stille, at hans Stemme kunde høres over hele Pladsen.

„Ja, ned med alt, hvad der vil skygge for Solen! Ned med de Mørkets Magter, der nu slimer sig sammen for at standse den frigjorte Menneskeheds Sejrsgang over Verden! Ned med den lyssky Drageyngel, der paany vralter

frem fra Krogene og under en bekymringsfuld Alvorsmaske skjuler sit Had og mætter sin Skadefryd! Den Niddingsdaad, der er udført i Aften, kalder paa alle dem, som endnu finder det værd at kæmpe og lide for Retten til at leve under Frimands Kaar. Lad os ikke misunde Dagens Helte deres Triumf! Den Mindesten, Historien engang vil rejse over denne Sejr, skal blive en Skamstøtte! Jeg stoler paa Ungdommen! Den vil ikke lade sig bedrage! Denne skønne Jord, der svæver frit i Stjernevrimlen, er v o r, og vi anerkender ingen fremmed Voldsherres Ret over vort Liv. Vi elsker vort stormombruste Land, vor fælles Lyst og Sorg og Ære, og vi vil værne det som Odelseje for de ufødte Slægter! ... Et Leve for Friheden! Et Leve for Danmark! Et Leve for Frihedens Danmark!"

IV.

En Solskinsdag i Begyndelsen af Januar kørte Jytte og hendes Kæreste til Raadhuset. Da de en halv Time efter kom ud derfra, var de gifte. I det smukke Vejr kørte de ud til Frederiksberg Have, hvor de spiste Frokost. Den næste Dag skulde de rejse til Italien og indtil videre bo i Gargnano, en lille By ved Gardasøen, som Jytte paa sin første Italiensrejse havde forelsket sig i og allerede dengang udset sig til Kærlighedsskjul i sine Hvedebrødsdage.

Iøvrigt havde de lejet Lejlighed i Grønningen, havde ogsaa købt Udstyr; men da de vilde være borte hele

Vinteren, havde de ikke indrettet sig med nogen Husholdning.

De havde begge to været lige utaalmodige efter at faa alting ordnet til Bryllup. For Jyttes Vedkommende skyldtes det især Forholdet til Moderen, der gjorde hende hver Dag i Hjemmet til en Pine. Men ogsaa den mere og mindre nærgaaende Forargelse eller Medynk, der vistes hende af de fleste af hendes Bekendte, havde gjort hende Tilværelsen i Byen uudholdelig. Og saa var der desuden det hele politiske Røre, som baade hun og Karsten var ganske udenfor, denne ufattelige Ophidselse, der havde forfulgt hende Livet igennem og allerede i Barneaarene faaet hende til at føle sig forladt.

Endnu en anden Grund havde hun til at længes bort, en Grund, hun ikke havde betroet nogen, heller ikke Karsten. Skønt hun med Bestemthed vidste, at Torben Dihmer var rejst, saae hun ham allevegne; og blev hun ogsaa hurtigt overbevist om sin Fejltagelse, sattes hun dog i daarligt Humør.

I Forholdet til Moderen var der forresten netop i den sidste Tid sket en Forandring. Juleaften havde Karsten været hos dem, og Moderen havde ved den Lejlighed for første Gang rigtig talt med ham. Da han var gaaet, gik hun en lille Tid op og ned ad Gulvet i Tavshed, havde derpaa lagt sine Hænder om Jyttes Hoved og kysset hende. Nu havde hun og Karsten til Gengæld føjet Moderen i hendes Ønske om at samle Husets nærmeste Venner til en Middag i Hjemmet. Det havde ellers været deres Mening at holde Bryllup uden alle Festligheder og

rejse bort straks efter Vielsen. Men et saadant Lønbryllup var Fru Berthas gammeldags Følelse imod.

Efter Frokosten spaserede de en Tur i Søndermarken, og i Mørkningen kørte de tilbage til Dronningens Tværgade, hvor Fru Bertha ventede dem til Eftermiddagste. Her skiltes de unge for sidste Gang med et stille Haandtryk.

Klokken syv kom Bryllupsgæsterne, og omtrent paa samme Tid standsede en Droske udenfor det Hus i Grønningen, hvor de nygiftes Lejlighed var. En høj Dame i kostbart Pelsværk steg ud. Fra Gaden kom man lige ind paa Trappegangen. Uden at blive set af nogen gik hun op i Huset. Da hun naaede tredje Sal, standsede hun foran en Dør uden Navneplade.

„Her maa det være," tænkte hun og ringede paa. I det samme hørte hun nogen komme listende ned ad Trappen fra Kvistlejlighederne ovenover. Hurtigt trak hun sit tætte Slør ned for Ansigtet og blev staaende. Det var en ældre, tarvelig klædt Kone, der maatte have staaet paa Lur deroppe.

„Vilde De tale med nogen?" spurgte hun oppe fra Trappeafsatsen.

„De skulde vel ikke vide, om det er her, Hr. From bor?"

„Jo det er! Men Hr. From er ikke hjemme. Han holder Bryllup idag."

„Men er der heller ingen Pige hjemme? Hvorfor bliver der ikke lukket op?"

Konen gik interesseret nogle Trin længere ned.

„Der er ingen Pige. Det er mig, der passer Lejligheden. Herskabet rejser imorgen til Udlandet. — Fruen kommer maaske med en Gave?“

„Ja. Kan jeg ikke komme ind?“

„Jo, det kan nok lade sig gøre,“ sagde Konen og tog en Nøgle frem af sin Lomme under Forklædet.

Af Værelserne var kun Dagligstuen og Sovekammeret helt i Orden. I Spisestuen var Væggene endnu tomme. Malerier og indrammede Skitser stod paa Gulvet i flere Rækker langs Panelet. Men Indtrykket af Dagligstuen med dens Væld af Blomster var festligt.

Den fremmede Dame saae sig flygtigt omkring og gik gennem hele Lejligheden uden at sige et Ord.

Konen fulgte uforstaaende.

„Undskyld, at jeg spør',“ sagde hun, da de var kommen tilbage til Forstuen. „Men glemte Fruen ikke at aflevere Gaven?“

Fru Merck — thi hende var det — tog en Perlemorsportemonnæ ud af en indvendig Lomme i sin Pelskaabe og gav Konen en Tokrone.

„Den er til Dem selv. Og saa behøver De jo ikke at fortælle, at der har været nogen.“

„Naa — saadan! Jeg siger Fruen saa mange Tak. Her har forresten været flere, som ogsaa er kommen bare for Nysgerrighed. Mest Folk her fra Huset naturligvis.“

„Hvornaar venter De Herskabet hjem?“

„Jeg skal være nede i Døren Klokken halv elleve præcis, sa' Herren, og bære Fruens Pakker op.“

Fru Merck, der nu havde faaet alle de Oplysninger,

der var nødvendige for hendes Hævn, sagde dermed Farvel.

— — —

Fem Minutter over halvelleve holdt de nygifte for Døren i en elegant Vogn. Bagefter fulgte en almindelig Droske med Jyttes Kufferter. Konen stod parat til at tage imod dem; og da alt var baaret op, blev de unge alene.

Jytte var i hvid Silkekjole og saae dejlig ud. Hendes Mand fulgte hende, hvor hun gik og stod, med et Udtryk som en guddommelig Besat. Da Jytte slog sig ned i en af de lave Lænestole i Dagligstuen, tog han Plads paa den ene Stolearm og bøjede sig over hende. Hun sad halvt bortvendt, med Albuen støttet paa en Pude. Afskeden med Moderen og det gamle Hjem havde bevæget hende stærkere, end hun havde været forberedt paa. Og Karsten blev hende pludselig saa fremmed her i disse fremmede Stuer med den tunge, bedøvende Blomsterduft.

„Er du ked af noget?“ spurgte han.

Hun rystede paa Hovedet, men forandrede ikke Stilling.

Han forstod, at han generede, og gik fra hende; men da hun mærkede hans Skuffelse, strakte hun Haanden ud efter ham.

„Hvorfor gaar du?“ spurgte hun.

Han kom straks tilbage og gled nu ned paa Ulveskindstæppet foran hendes Fødder.

„Maa jeg sidde her?“

„Ja.“

„Og lægge mit Hoved i dit Skød?“

Hun nikkede.

„Nu er jeg din Page, Dronning Jytte! Befal over mig! Naar du siger: „Gaa!“ — saa forsvinder jeg i Luften som en Sky. Og naar du siger: „Kom!“ — saa er jeg i samme Øjeblik hos dig som din ydmyge og forelskede Hofnar!“

Hun bøjede sig over ham og strøg ham over Haaret.

„Saa er du nu lykkelig?“

„Uendelig! Usigelig! ... Og du?“

Hun nikkede. —

En halv Time senere kom en Mand cyklende gennem den stille Gade og standsede ved Huset. Med en Lommelygte undersøgte han den lange Række Klokkeknapper ved Siden af Døren, og da han havde fundet den, der hørte til de nygiftes Lejlighed, trykkede han til.

Først da han havde ringet flere Gange, saaes der Lys i Stuerne deroppe.

Karsten From, indhyllet i sin kinesiske Silkeslobrok, aabnede et Vindu og bøjede sig ud.

„Hvad er der paafærde? Hvem er det?“

„Er det Hr. From?“

„Ja.“

„Her er et Ekspres-Telegram.“

Et Ekspres-Telegram! — tænkte han. Det maa jo være noget alvorligt. Hvilket Uheld! Men i Natdragt kunde han ikke gaa ned og lukke op. Han fandt saa paa at kaste Gadedørsnøglen ned til Manden, og efter at have været inde i Sovekammeret for at berolige Jytte stod han med Telegrammet i Haanden og fik i Hast Budet paa Døren.

Og saa var det ikke andet end et Lykønskningstelegram. „Hjertelig til Lykke fra mange Venner". Han krammede Papiret sammen i Raseri.

Men næppe et Kvarter efter kom igen en Mand cyklende gennem Gaden, standsede ved Huset og undersøgte Klokkeknapperne ved Døren. Han maatte ringe endnu flere Gange og slap tilsidst ikke Knappen. Endelig blev et Vindu paa tredje Sal revet op, og Karsten From brølte ud:

„Hvad er det? Hvem er det?"

„Er det Hr. From?"

„Ja."

„Et Ekspres-Telegram."

„Jeg bryder mig Fanden om Telegram!"

Vinduet blev smækket i.

I den følgende Time gentoges Alarmeringen med en halv Snes Minutters Mellemrum, og da der ikke blev lukket op, samledes der efterhaanden et lille Opløb udenfor Gadedøren. Husets andre Beboere vækkedes tilsidst af Spektaklet og kiggede ud for at se, hvad der var paafærde.

Ved Brudeparrets Afrejse den næste Formiddag fulgtes det tilvogns af mange lystige Smil fra Vinduer og Altaner. Karsten From var skamfuld og viste et forfjamsket Væsen. Jytte var tæt tilsløret. Mere end nogensinde længtes hun nu efter at komme bort, — langt bort baade fra sin Mands og sin egen Fortid.

V.

Første Juledag havde Enslev maattet gaa i Seng paa Grund af Feber. Opholdet paa den aabne Altan hin Aften, da han talte til Mængden, havde gjort ham stærkt forkølet, og Professor Bendix fik et gyldigt Paaskud til at udsætte den aftalte Operation. Men Nytaarsaften fandt han Enslev betænkelig afkræftet af Sengelejet og Feberen, og da der tillige viste sig Tegn til en Opblussen af Smerterne, bestemte han sig til at gribe ind og forhindre en altfor pinefuld Afslutning.

Den næste Dag blev Enslev i en Sygevogn kørt til hans Privatklinik for at opereres. Tilstanden blev saa vidt muligt hemmeligholdt. Efter Operationen udstedtes der en beroligende Erklæring. Men Dagen efter vidste alle, at det var Døden; og i de følgende Aftener blev der fra hele Byen valfartet til Vestre Boulevard, hvor Kliniken laa. Indtil ud paa Natten var Gaden sort af Mennesker, der stod tavse og saae op mod de Vinduer, bag hvilke den gamle Folkets Stridsmand udkæmpede sin sidste Kamp.

I sine klare Øjeblikke forstod Enslev selv, at det var forbi. Men for at befri ham for Smerterne lod Professoren ham som oftest ligge hen i en Morfinsøvn, hvorunder han til Gengæld pintes af hæslige Mareridt. Mens det for hans Omgivelser saae ud, som om han sov dybt og drømmeløst, jog der ham ustanselig en kaotisk Strøm af uhyggelige Billeder gennem Sjælen, Rækker af dybe

Kældere med al Slags modbydeligt Affald, endeløse Jernbanetog i rasende Fart, Dampskibe fulde af Mennesker med latterlige eller hæsligt forvrængede Træk.

Aftenen før han døde, var han i nogle Timer fuldt vaagen og kunde ogsaa tale lidt. Frk. Evaldsen var bestandig hos ham; men det var altid Bjerreby, han spurgte efter, naar der var noget, han vilde sige.

En Gang sagde han til ham: „De gjorde mig for nogen Tid siden det Spørgsmaal, om jeg var tilfreds med, hvad jeg havde faaet udrettet. Jeg vil dertil svare — og De skal lægge Mærke til mine Ord! — jeg overgiver uden Bekymring mit Livsværk til Historiens Dom. At det nye Folkestyre ikke forvandlede Landet til et Degnedømme, det vil Eftertiden engang regne mig til Ære."

Han laa en Tid stille med lukkede Øjne og gav sig derpaa til at tale om sine Forældre, der ligesom hele Barndomstiden i det gamle, jyske Smedehjem aabenbart stadig beskæftigede hans Tanker.

„De ejede den store Langmodighed med Livet. Den fik jeg ikke i Arv. Det var vel godt for noget. Kun ikke for mig selv."

Lidt efter føjede han til, som var det Svar paa et Spørgsmaal:

„For Mennesker af min Art findes der ingen Lykke. Vi er ligesom Spedalske fordømte til Isolation."

Bjerreby svarede, at han dog altid havde haft mange hengivne Venner og trofaste Tilhængere. Men da slog han Øjnene vidt op med noget af den gamle Vildskab i Blikket.

„Ja! Og for hver oprigtig Ven tredive falske! .... At jeg var en lille Smule klogere end Mængden, blev min Skæbne. Had og smaalig Misundelse har fulgt mig gennem Livet saa trofast som min egen Skygge .... forgiftede Tilværelsen for mig lige fra min Ungdom. Det er Sandheden om mit store Held!“

Ude i et Venteværelse ved Siden af Forstuen sad Zaun. Den trofaste lille Mand havde hele Tiden været den første, som mødte her om Morgenen for at høre, hvordan Natten var gaaet, og Gang efter Gang i Løbet af Dagen var han kommen tilbage for at tilbyde sin Tjeneste. Han havde stadig haabet paa at skulle blive kaldt ind til Enslev for at tage Afsked med den Mand, der i hans Øjne næsten var mere end et Menneske. Men Enslev havde ingen Fremmede villet se.

Han sad og ventede paa de sidste Efterretninger fra Sygeværelset, da en af Klinikens Karle kom ind og lagde de sidste Aftenblade paa Bordet. Trods hans dybe Nedtrykthed fløj der straks en stor Uro paa ham ved Synet af Aviserne, og han modstod ikke længe Fristelsen til at kigge i dem for at se, hvad nyt der kunde være om den store Brand i New York, om Musette-Processen i Paris, om Ministerkrisen i Portugal, Londoner-Firmaet Blackbourns Kæmpefallit, de tre indebrændte Børn i Frankfurt, Gravfundet ved Toulouse, Droskestrejken i Wien, den forsvundne engelske Rejsende i Jerusalem og de hundrede andre Begivenheder rundt om i Verden, som han med saa levende Interesse fulgte.

Men nu kom Professor Bendix ind ledsaget af sin As-

sistent. Professoren satte sig ned for at skrive Aftenbulletinen til Bladene.

„Stadig ingen Bedring?“ spurgte Zaun beklemt.

„Nej — der er ikke noget Haab.“

Ud paa Natten, mens Frk. Evaldsen og Bjerreby sammen med en Sygeplejerske vaagede hos Enslev, forandredes pludselig hans Ansigt under Søvnen. Den vagthavende Læge blev straks hentet. Ogsaa Professor Bendix blev hurtigt tilkaldt. Men inden han kom tilstede, var Dødskampen begyndt. Uden at vaagne til Bevidsthed laa Enslev hen i en Morfindøs, der i Løbet af et Par Timer umærkeligt gled over i den endelige Hvile.

Der brændte kun et svagt Blus ovenover Sengens Hovedgærde. Paa en Stol ved Fodenden sad Bjerreby med sørgmodigt sænket Hoved. Bagved ham stod Zaun, der var bleven siddende i Venteværelset hele Natten og nu havde faaet Lov til at komme ind. I sin jødiske Sky for det ubedækkede Hoved holdt han Hatten halvt op for sit forvaagede og forgrædte Ansigt.

Frk. Evaldsen sad med lukkede Øjne og holdt Hænderne i Skødet som et Gravbillede af Sorgen. Indtil det sidste havde hun haabet paa, at hendes Ven skulde føle Trang til at række hende Haanden i et ensomt Øjeblik og mindes deres Lykkes Tid. Men det var bestandig til Bjerreby, han talte, og det var til hans Omsorg, han overgav, hvad hans Hjerte endnu gerrigt hang ved, sit Ry, sit Navns Udødelighed. Han havde tidlig ofret deres Kærlighed paa sin Molochs Alter. Indtil Livets sidste Øjeblikke glemte han hende nu for sine Fjender. Men hun

havde forudset det! Han havde altid haft en svag Hukommelse for den Hengivenhed, han mødte i Livet, hvorimod enhver Modgang, enhver ringe Krænkelse gravede sig ned i hans Erindring med uudslettelig Stenskrift. Og dog havde hun maattet elske ham! Mod sin Vilje havde hun maattet tjene ham under alle Ydmygelser. Og hun vidste, at hun vilde blive ved at elske ham. Indtil sin sidste Time vilde hun knæle for hans Minde!

Hen paa Morgenstunden, da de første Vogne hørtes paa Gaden, erklærede Professor Bendix efter en Undersøgelse, at Døden var indtraadt. Kort efter gled ogsaa den Dødes Øjenlaag op.

— — —

Skønt Enslevs Død mange Steder i Landet følte som en Befrielse, mærkedes det i disse Dage, at han havde været en Konge for sit Folk. Selv Pastor Stensballes nye Blad vovede ikke at angribe hans Minde paa krænkende Maade. I en klog og behersket Artikel erkendtes det, at han havde ejet noget af den store Statsmands Evne til at arbejde med Menneskemassen som en inspireret Kunstner med sit Ler; men da det ikke var Guds Aand, der vejledede ham, men Trodsens og Ulydighedens Aand, havde han efterladt sit Land i Opløsning og Forfald og var tilsidst bleven svigtet af sit eget Parti.

„Saaledes døde da denne engang saa mægtige og forgudede Mand ensom og forladt. Hvad der nu vil samles om hans Navn, er kun Skygger.“

Paa Bisættelsesdagen var hele København paa Benene, og Tusinder af Mennesker fulgte hans Kiste, da den fra Hjemmet blev ført til det kongelige Ridehus, hvor en stor Sørgefest blev afholdt. Forrest i Processionen gik det samlede Ministerium, derefter Rigsdagens Medlemmer, hvorimellem Tilskuerne særlig lagde Mærke til Gjærup, der hele Tiden gik med sit Lommetørklæde for Munden for at skjule, at han græd. Alle de Gader, Ligtoget passerede, var udsmykkede paa Byens Bekostning. Med fuld Honnør stedte Landets Hovedstad den sidste Høvding fra en heroisk Tid til Hvile.

Men to Dage efter foranstaltede Missionen som Demonstration den første store, kirkelige Procession. Den drog syngende gennem Byen med Musikkorps, Bannere og kraftige Opraab og mindede mange af de forbavsede Københavnere om Fortidens Grundlovstog, da Enslev i Frihedskampens Dage drog med sine Skarer ud til Søndermarken. Nu var det Pastor Stensballes abbateklædte lille Skikkelse, der gik i Spidsen for Toget, og Johannes Gaardbos Korshær med dens frejdige unge Mænd og Kvinder, der sluttede det.

I taktfast March og med sejrssikre Stemmer sang de Hærens Slagsang:

I Himlen er mit Fædreland,
og Kristus er min Konge.

Paa et Hjørne stod A B D Carlsen og betragtede dem maabende gennem sine Næseklemmer. Saadan havde han i hin Tid selv marcheret afsted i Flok og Følge med

Kampmodets Ild i Kinderne, hvor nu Spiritussen blussede; og han mindedes et Ord af Mads Vestrup fra hint berømte Sommermøde i Strige Skov, hvor han havde været tilstede som „Femte Juni"s Referent:

„Bøf paa en anden Maade!"

OTTENDE BOG
FAVSINGHOLM

I.

Allerede i Midten af Marts, en Maaned tidligere end oprindelig bestemt, vendte Jytte og Karsten From hjem fra deres Bryllupsrejse. Grunden var den, at Enslevs politiske Venner havde indbudt til en Konkurrence om et Mindebillede af den afdøde Høvding; og Karsten havde bestemt sig til at deltage. Maleriet skulde have en monumental Karakter, skulde forherlige en Episode af Frihedskampens Historie med Enslev som Midtfigur. Det var Meningen at skaffe det en fremtrædende Plads i den nye Rigsdagsbygning, og foruden Æren var der tredive tusinde Kroner at kæmpe om.

Jytte vilde helst have fortsat Rejselivet lang Tid endnu. Hun følte sig saa lykkelig fortumlet under deres planløse Omflakken fra By til By. Indtrykkene jog hinanden tildøde, og Tankerne fik Lov at sove. Men hun havde tidligere saa ofte søgt at opmande Karsten til at samle sig om en alvorlig, kunstnerisk Opgave, at hun ikke godt kunde gøre Indvendinger. Selv var han desuden mærkelig opsat paa Sagen.

En af de første Bekendte, hun stødte paa efter Hjemkomsten, var en, hvem hun allermindst havde ventet at træffe i København. Det var Meta. En Eftermiddag mødtes de paa Sporvogns-Holdepladsen ikke mange Skridt fra hendes Gadedør.

Der var paa begge Sider nogen Forlegenhed over Gensynet. Den gav sig for Jyttes Vedkommende Udtryk i en lidt forsoren Munterhed. Meta ønskede hende til Lykke med Giftermaalet, og Jytte svarede:

„Tak, ja nu har ogsaa jeg gjort min Skyldighed!"

Imidlertid tænkte de begge paa deres sidste Møde om Sommeren paa Storeholt, hvor de skiltes som Uvenner, fordi Jytte ikke havde villet vise Venindens Svoger den Opmærksomhed at gifte sig med ham.

„Og nu er du kommen ind til København for at lufte dig lidt?" sagde Jytte.

„Jeg? Nej, vi bor her."

„Her i Byen! Hvad vil det sige? Hvordan er det gaaet til?"

„Vi flyttede hertil for halvanden Maaned siden."

Det kom saa modløst, og Jytte opdagede nu, at Veninden — den før saa friske og frimodigt smilende Matrone — var mærkelig forandret. Som hendes landlige Vinterdragt ikke godt taalte at ses i Foraarslyset, gjorde hun selv et afbleget og forkomment Indtryk.

„Hvad er der hændt?" spurgte Jytte, idet hun uvilkaarlig lagde sin Haand paa hendes Arm.

„Aa, det er en lang Historie! Den kan jeg ikke fortælle her."

I det samme kom Sporvognen tilsyne i Gadekrumningen. Men Jytte tog Veninden under Armen og førte hende tilside.

„Du maa sige mig, hvad der er i Vejen. Eller er du maaske endnu vred paa mig?“

„Nej, det er jeg ikke. Og det har jeg heller ingen Grund til. Men det er altfor omstændeligt at forklare.“

„Veed du hvad, nu gaar vi op til mig! Jeg bor her lige om Hjørnet. Du maa da ogsaa se, hvordan jeg har det, ikke sandt?“

„Det maa jeg have tilgode til en anden Gang, Jytte. De venter mig derhjemme. Jeg har styrtet hele Byen rundt efter en Vaskerkone.“

„Men det er bare lige om Hjørnet, hører du! Dersom det er min Mand, du er bange for, saa kan du være ganske rolig. Ham træffer du ikke. Han er i sit Atelier, og det har han inde i Byen. Du skal faa en skoldende hed Kop Te. Det kan man nok trænge til i det Hundevejr.“

Meta lod sig overtale. Hun var ulykkelig og følte Trang til at betro sig til nogen. Lidt efter stod de i Jyttes smukke Dagligstue, omgivet af den Overflod af Blomster, som hendes Mand stadig ødslede paa hende. Foran den grønne Fajanceovn stod et Par store Lænestole. Efter at Jytte havde tvunget Veninden til at lægge Overtøjet, tog de Plads her i Varmeskæret fra det aabne Ildsted.

Allerede paa Vejen derhen havde Meta lettet sit Hjerte og fortalt om den Forfølgelse, der havde tvunget hendes Mand bort fra Jerve.

„Povl havde tilsidst ingen betalende Patienter mere. Og Distriktslægegagen kunde vi ikke leve af, saa stor en Familje vi nu er. Beboerne gjorde ogsaa alt muligt for at faa ham afsat. Du begriber ikke, hvor onde Folk var. Der var ikke andet for os at gøre end at flytte væk. Det hele blev bestemt i Løbet af en Dag. Du kender nok min Mand. Naar han har sat sig noget i Hovedet, skal det gøres med det samme. Jeg fik knap en Uge til at ordne Huset og pakke ind."

„Men jeg forstaar ikke!" sagde Jytte. „Hvad gjorde din Svoger — Præsten? Han har jo saa stor Indflydelse paa Befolkningen derovre. Og nu er han ovenikøbet bleven Kresens Rigsdagsmand. Han maatte dog kunne udrette noget!"

Meta skottede lidt skamfuld til hende.

„Min Svoger og min Mand er bleven Uvenner."

„Naa!"

„Min Svoger er bleven saa forandret, siden Povl begyndte at offenliggøre sine Meninger. Han synes, det er en Frækhed af ham. De har jo ikke det samme Syn paa Religionen. Det mener da Povl er Grunden. Og jeg veed saamænd heller ikke, hvad det ellers skulde være. I den sidste Tid saaes vi slet ikke."

„Du maa give mig Lov til at triumfere lidt, Meta! Indrøm, at du var meget vred paa mig sidste Sommer, fordi jeg havde mine Tvivl om din Svogers Fordomsfrihed! Husker du vor lille Skærmydsel?"

„Jo. Og du kan tro, jeg har mange Gange tænkt paa dig. Det siger ogsaa min Mand, at du var alligevel den

klogeste af os allesammen. Det har naturligvis været en frygtelig Skuffelse for os, kan du nok forstaa, og naar jeg skal være ærlig, saa er jeg helst fri for at tale om min Svoger."

„Ja, lad os endelig lade ham hvile!" sagde Jytte. „Men sig mig — hvor bor I nu?"

„Vi har lejet ude paa Nørrebro. Povl mente ikke, det kunde nytte noget at prøve en anden Land-Praksis efter alle de Løgnehistorier, der har været skrevet om ham i Aviserne derovre. Saadan noget gaar straks gennem alle Provinsbladene. Det forrige Sted, vi var, maatte vi jo ogsaa flytte fra, fordi Folk syntes, at min Mand ikke gav dem Medicin nok."

Jytte nikkede adspredt. Hun sad foroverbøjet med Hænderne foldede omkring Knæet og var faldet i Tanker under Betragtning af Venindens Øjne. Det undrede hende, at hun ikke tidligere havde lagt Mærke til, hvor smukke de var, men altid kun havde haft Blik for hendes uheldige Mund. Det var den samme dybe, ædelstensblaa Farve, som ogsaa hendes Mands Øjne havde. Men alligevel lignede de slet ikke Karstens, fordi Udtrykket var et andet. Og det var nok saa meget Forskellen som Ligheden, der beskæftigede hendes Tanker.

„Hvor er det besynderligt med os to!" sagde hun tilsidst. „Kan du huske, da vi mødtes paa Storeholt? Jeg vidste ikke bedre, end at du stadig sad og kukkelurede paa den jyske Hede — og saa dukkede du pludselig op som Distriktslægekone i Jerve! Siden har jeg altid set dig for mig i al din husmoderlige Majestæt derovre i jeres

morsomme Hus — og saa sidder din Stakkel her midt i Hurlumhejen ligesom vi andre og styrter Byen rundt efter en Vaskerkone!"

„Det drømte jeg heller ikke selv om for bare tre Maaneder siden, kan du tro! Det gør mig næsten mest ondt for Børnene. Foreløbig er de jo henrykte for alt det nye, de ser. De sidder hele Dagen ved Vinduet og kigger efter Sporvognene. Min Mand vil det naturligvis heller ikke blive let for. Han har endnu kun haft en halv Snes Patienter. Og den Smule, han kan tjene ved at skrive i Tidsskrifter, forslaar jo ikke meget. Men det kommer vel."

„Og du selv, Meta? Hvordan gaar det dig? Det taler du slet ikke noget om."

„Aa, med mig er det en anden Sag! Jeg har mit Hus at passe. Jeg ønsker nu bare, at vi maa faa Lov til at blive her. Men dersom Povl ingen Praksis faar, bliver vi jo nødt til at rejse endnu længere bort. Saa maa vi udvandre."

„Kære — det tænker I da ikke paa?"

„Ja, hvad skal vi gøre? Povl har nogen Familje i Avstralien. Han mener, at det maaske kan hjælpe ham til at komme i Vej derovre. Vi har ogsaa hørt, at der skal være Mangel paa ordenlige Læger. Og en samvittighedsfuld og dygtig Læge, det er min Mand. Det er skammeligt at sige andet om ham!"

Jytte var paany et Øjeblik bleven borte i sine egne Tanker.

„Avstralien! Aa ja .... hvorfor i Grunden ikke? Ny-

Zealand, ikke sandt? Jeg har altid været lidt forelsket i det Navn. Jeg synes, det lyder saa forjættelsesfuldt. Og saa er det altsammen saa dejlig langt borte."

„Ja, Tak skal du ha'! Jeg bliver dog helst hjemme," begyndte Meta; men i det samme skræmtes hun op ved Lyden af et Ur, der slog. „Nej, nu m a a jeg hjem, Jytte!"

Hun fik dog ikke Lov til at gaa, før hun havde set Lejligheden. Jytte tog hende under Armen og førte hende rundt i Stuerne, helt ud i Køkken og Fadebur, hvor hun iøvrigt selv følte sig omtrent lige saa fremmed som Veninden.

Paa Tilbagevejen lagde Meta Armen om Jyttes Liv og sagde:

„Saa er du virkelig nu lykkelig?"

„Ja, det er jeg!"

„Din Mand forkæler dig vist ordenlig?"

„Hvorfor tror du det? — Men det gør han forresten, og det har jeg slet ikke noget imod. Vi passer i det hele udmærket til hinanden. Det undrer dig, ikke sandt? Jeg kan endnu se dit forskrækkede Ansigt, da du traf ham paa Storeholt. Men jeg kan betro dig, at jeg just heller ikke blev stormbegejstret for d i n Mand, da jeg saae ham første Gang. Saa det gaar lige o—p — op!"

Meta vidste ikke noget at svare herpaa og tav derfor. Det var hende ganske ubegribeligt, at Jytte kunde føle sig lykkelig med den Nar af en Mand, og Forsikringen lød nu heller ikke helt troværdig i hendes Øre. Men Jytte var en Gaade, som vistnok ingen nogensinde kom rigtig tilbunds i.

Jytte tænkte et Øjeblik paa at gøre Veninden et fortroligt Spørgsmaal om noget, som hun ikke havde kunnet faa sig til at tale med sin Mor om. Forleden Morgen, da hun stod op, havde hun pludselig følt sig utilpas, og da hun saae sig i Spejlet, havde hun været hvid som et Spøgelse. Dagen efter gentog Tilfældet sig, og hun havde siden gaaet i en næsten uudholdelig Spænding.

Da det kom til Stykket, kunde hun dog heller ikke overvinde sig til at betro sig til Meta, fordi hun endnu ingenting havde sagt til sin Mand. Karsten satte ikke Pris paa Børn. Af den Grund havde hun ikke villet sige noget, før hun var fuldkommen sikker i sin Sag.

„Det er sandt!“ udbrød Meta, da hun stod i Dagligstuen med Overtøjet paa. „Det maa jeg dog fortælle dig ... Kender du en Godsejer Ditmer eller Dihmer eller saadan noget?“

Jytte vendte sig hurtigt om imod hende med et spejdende Blik.

„Ja. Hvorfor spørger du om det?“

„Jo, nu skal du høre! Det var engang i Efteraaret hjemme i Jerve. Der kom en fremmed Herre kørende fra Odense og vilde tale med min Mand. Povl var lige gaaet over i Fattighuset for at se til en Patient, og jeg maatte saa sidde og underholde Hr. Dihmer eller Ditmer ... eller hvad det nu var.“

„Nu sidste Efteraar?“ spurgte Jytte spændt.

„Nej, vent lidt ... det maa have været i December. For jeg husker, det interesserede ham saa meget, at jeg

havde min Brunkagedejg staaende ved Kakkelovnen. Det Syn havde han ikke set, siden han var Barn, sagde han. Han var forresten saa hyggelig. Vi snakkede naturligvis om Egnen derovre, og han fortalte saa, at han i sin Tid var kommen en Del paa Storeholt. Han kendte hele din Familje, ogsaa din Mor og dig. Og saa vidt jeg forstod, havde han ogsaa været rundt og set sig om paa de gamle Steder. Det var en høj Mand med mørkeblondt Fuldskæg. Husker du ham saa?"

„Ja, men du afbrød dig selv. Hr. Dihmer vilde tale med din Mand, sagde du."

„Ja, jeg tænkte naturligvis, han søgte ham som Læge. Han saae da ogsaa saadan ud. Men saa vilde han bare hilse paa Povl, fordi han havde læst, hvad Povl har skrevet. Bagefter sad de og talte sammen i over to Timer, og jeg har ikke i mange Aar set min Mand saa oplivet. Men du kender ham altsaa. Hvad er han i Grunden for et Menneske?"

„Han er altsaa Godsejer, — har en Gaard et Sted i Jylland."

„Favsingholm — ja. Det fortalte han. Han var netop paa Vej derover. Men hvorfor har han fartet saadan omkring i alle Verdensdele? I et helt Aar havde han ikke været hjemme. Det er dog aparte for en saa syg Mand."

„Syg Mand? ... Hr. Dihmer har engang været syg; men nu skal han være kommet sig fuldstændig. Det var forresten min Fætter, Professor Hagen, der kurerede ham."

„Da saae han virkelig daarlig ud. Det syntes ogsaa

Povl. Og han havde noget saa alvorligt og stilfærdigt ved sig, som om han selv vidste, at han ikke kunde leve længe."

Pigen kom i dette Øjeblik ind med Teen, som endelig var bleven færdig. Men Meta bad indstændigt om at faa Lov til at gaa nu, og Jytte holdt ikke længer paa hende.

„Skal du ikke selv have Tøjet paa?" spurgte Meta. „Du var jo paa Vej ud."

„Aa nej, jeg bliver hjemme nu. Det blæser saa koldt. Og husk paa, jeg kommer lige fra Neapel!" —

Da Veninden var gaaet, stod Jytte længe henne i Karnappen og saae i Tanker over paa Grønningens Træer. Hun var kommen til at tænke paa en Bemærkning i et af de Breve, hendes Mor havde sendt hende under Rejsen. I en Efterskrift havde der staaet de mystiske Ord, at „det desværre synes at skulle tage en alvorlig Vending med Torben Dihmer". Da hun vidste, at hendes Giftermaal stadig var Moderen en Sorg, havde hun ikke kunnet faa sig til at bede om nærmere Oplysning. Men Forklaringen var altsaa den, at han igen var bleven syg. Asmus' Vidunderpiller havde i Længden ikke kunnet hjælpe den stakkels forfulgte Mand! ...

Da Karsten kom hjem, sad hun igen i en af de store Lænestole foran Ovnen. Det var begyndt at mørkne. Lidt kuldskær, som hun var og særligt blev det i Skumringen, havde hun taget et Sjal over Skuldrene, et blødt, søgræsgrønt Silkesjal, der var hendes Mands sidste Gave til hende.

Hun rakte Haanden ud imod ham, da han kom ind.

„Jeg har længtes efter dig!“ sagde hun.

Den galante Ægtemand bøjede sig ned over Haanden og kyssede den ærbødigt. Men forinden var hans Blik fløjet søgende omkring i Stuen, og han betragtede hende lidt mistænksom.

„Den Naadige har dog glemt sit Løfte. Jeg har med Længsel ventet det højtideligt anmeldte Besøg.“

„Jeg var ogsaa paa Vej, min Ven! Men jeg fik selv Besøg.“

„Jeg syntes jo nok —. Hvem var den lykkelige, om man tør være saa fri?“

„Ja, kan du gætte? En stor Overraskelse!“

„En Dame eller en Herre?“

„En Dame.“

„Smuk?“

„Ja, jeg finder hende smuk. Men jeg har forresten ikke altid gjort det. Du traf hende i Sommer paa Storeholt. Min gamle Skolekammerat Meta ... Fru Gaardbo ... Distriktslægens Kone derovre. Husker du hende saa?“

„Jo, nu du siger det. Men hvad mener du med at kalde hende smuk? Hun var jo en almindelig Landsbymadamme.“

„Saa har du ikke lagt Mærke til hendes Øjne. Dersom du engang faar Bestilling paa at male en Madonna, kan du bruge hende til Model. Hun har faaet fem Børn og har alligevel et Blik saa uskyldigt som en tolvaars Pige.“

„Det lyder unægtelig interessant. Fem ubesmittede

Undfangelser maa vel siges at være en Rekord. — Men for at tale om noget andet," sagde han og gik med sine lange, nervøse Skridt ud over Gulvet, „har du læst Aviserne idag?"

„Nej."

„Saa veed du ikke, at Karl May nu ogsaa har meldt sig til Konkurrencen. Det proklameres med Pauker og Basuner i alle Bladene. Hvormange har vi nu hørt om? Det kan vist ikke være mindre end otte-ni Stykker. Det bliver efterhaanden en livlig Galopbane."

„Men er Karl May Portrætmaler?"

„Han er alt, kære! Du husker maaske, at han ifjor optraadte som genial Billedhugger. Det var et almindeligt Stykke Pottemagerarbejde, som enhver ikke altfor fummelfingret Læredreng kunde gjort ham efter. Men hans Venner i Pressen — en Skraalhals som tykke Møller f. Eks. — hujede det op til en Verdensbegivenhed, og Folk gik som sædvanlig i Gyngen. — Jo, Karl May er klog!"

„Naa ja, lad ham nu være, Karsten! ... Sig mig, er du stadig tilfreds med dit Atelier?"

„Ja, — Lyset er godt. Imorgen bliver jeg færdig med Installeringen, og iovermorgen tager jeg fat."

„Saa kommer jeg derhen! Ganske bestemt! Jeg vil se dig gøre det første Penselstrøg."

„Den Naadige skal faa Lov til selv at gøre det. Med højstegen Haand skal du indvie Lærredet. Og saa vil vi for en Gangs Skyld være overtroiske og bede til Guderne, at det maa bringe Held."

„Sæt dig lidt herhen, min Ven! Du gaar saa urolig omkring," bad Jytte.

Mens Skumringen voksede, sad de med hinanden i Haanden og smaasnakkede ved Lyset af de glødende Kokes, der bredte et stærkere og stærkere Brandskær ud over Stuen.

Jytte sad lænet til Siden med halvlukkede Øjne og saae ned i Ilden.

„Sig mig, Karsten," sagde hun engang efter en længere Pavse, „tror du, at der i vore Dage er Mennesker, som dør af ulykkelig Kærlighed? Jeg mener ikke, om de i et Anfald af Fortvivlelse eller Jalusi tager Livet af sig. Det læser man jo om hver Dag. Men tror du, at der kan være Folk, der hentæres af Kærlighed som af en dødelig Sygdom?"

„Det vil jeg i hvert Fald have Lægeattest for. Hvor kommer du forresten paa den absurde Tanke?"

„Aa," sagde hun. „Det var en Historie, Meta fortalte ovre fra Fyen."

„Den Dames Besøg har aabenbart interesseret dig. Hvad talte I om?"

„Mest om hendes egne Affærer. Du kan tænke dig, hun bor nu her i Byen. Hendes Mand kunde ikke begaa sig derovre. Han er en underlig Snurretop, som kommer galt afsted allevegne og har saa forstyrrede Meninger om alting. Nu bor de ude paa Nørrebro. Paa selve Nørrebrogade. Tænk dig!"

„Ja, det er ikke misundelsesværdigt. Men hør nu, Jytte! For at tale om noget mindre begrædeligt, iaften

gaar „Stormsvalen“ og „Napoli“. Det er en god Aften. Jeg foreslaar, at vi gaar derhen.“

Jytte trykkede hans Haand.

„En anden Gang, Karsten! Jeg er lidt træt idag.“

„Men vi kan dog i det mindste gaa hen og se Balletten. Det kan da ikke være anstrengende.“

„Veed du hvad, jeg synes, du skulde gaa derhen alene. Du trænger til at lufte dig lidt, min Ven! Saa øver jeg mig imens paa min *Rondo,* saa jeg snart kan være bekendt at spille den for dig.“

„Aa Snak! Du veed godt, at jeg ikke vil gaa fra dig,“ sagde Karsten misfornøjet.

De havde været hjemme i flere Dage og ikke været hverken i Teatret eller til nogen Koncert, fordi Jytte ikke var til at drive ud. Selv havde han under hele Rejsen ganske specielt glædet sig til det Øjeblik, da han første Gang skulde vise sig med hende i Parkettet. For den Vajsenhusdreng, der stadig hang ham i Ærmet, var det endnu noget af en eventyrlig Drøm, at han var gift med Minister Abildgaards Datter.

Jytte rejste sig i det samme for at gaa ind og klæde sig om til Middag. Hun havde hørt Pigen komme ind i Spisestuen og begynde at dække Bordet.

Da hun saae hans utilfredse Mine, lagde hun Armen om hans Hals og klappede ham paa Kinden.

„Er jeg en umulig Kone for dig? ... Du maa ikke være altfor ked af det. Det skal nok blive bedre.“

Han formildedes straks, svag som han stadig var overfor hendes Kærtegn, dem hun heller ikke ødslede

med. Efter tre Maaneders Ægteskab var hun endnu lige sky i sit erotiske Forhold til ham. Bestandig maatte han paany erobre hendes Ømhed; og hans egen Forelskelse var herunder bleven til en vild Tilbedelse.

Han saae hende henrykt op i Øjnene.

„Du dejlige! ... Hvor jeg elsker dig!“ sagde han; og den affekterte Mand kunde sige den Slags Ting saa mærkelig naturligt, som fik han først med saadanne Ord sit rigtige Mæle.

Men Jytte undgik hans Blik, mens hun tavs og ligesom medlidende strøg ham over Haaret.

II.

Doktor Gaardbo havde bosat sig ude i det yderste af Nørrebrogade, „Københavns Endetarm“, som han kaldte Gaden paa Grund af dens buldrende Vognfærdsel ud til Byens Affaldspladser. Han havde lejet en lille fire Værelsers Lejlighed, der tilmed var i en ret elendig Forfatning, fordi han havde overtaget den uden Varsel.

Da Meta kom hjem, mærkede hun, at der var noget i Vejen med ham. Ved Aftensbordet var han tavs og rørte næsten ikke Maden. Hun forstod ikke, hvad der kunde være sket. Med Undtagelse af en Eftermiddagstime, da han var inde i Byen for at hente en Bog paa Biblioteket, havde han som sædvanlig siddet hjemme hele Dagen for at vente paa de Patienter, som ikke kom.

Efter Bordet gik han straks ind til sig selv, og hun hørte ham sætte sig tungt i sin Stol.

Lidt efter gik hun derind. Han sad da ved Skrivebordet med Hænderne omkring Hovedet.

„Er der gaaet dig noget imod, Povl?“

„Ja. Men træk Døren til! Det er ikke værd, at Børnene hører det.“

„Men hvad er det da?“

„Du veed, jeg var inde paa Biblioteket efter den Bog. Da jeg kom gaaende over Højbro, mødte jeg Johannes. Han bor jo der i Nærheden.“

„Naa — hvad sagde han?“

„Ingenting, du! Han gik forbi, som om jeg var Luft.“

„Og du er sikker paa, at han saae dig?“

„Det var umuligt andet. Vi kom gaaende paa det samme Fortov. Da han opdagede mig, saae jeg ogsaa, at han vilde skraa over Kørebanen; men der kom i det samme en Sporvogn over Broen. Saa gik han mig forbi med Øjnene i Brostenene.“

„Aa — fy dog!“

„Jeg vendte mig om og sagde: „Goddag, Johannes!“ — Jeg veed ikke, om han hørte det. Han gik i hvert Fald videre.“

„Hvor er dog saadan noget stygt!“ sagde Meta.

„Husk paa, han kalder det selv for Fromhed! Men nu veed vi altsaa, hvor vi har ham. Vi eksisterer ikke mere for ham. Og det er maaske bedst saadan for begge Parter.“

„Det tror jeg bestemt ogsaa. Siden du fortalte mig det

forfærdelige om Rosalie, har jeg næsten ikke kunnet taale at tænke paa Johannes. Jeg drømmer endnu om hende om Natten. Og nu maa du sende ham hendes Brev, Povl. Gør det endnu iaften! Hører du?"

„Jeg veed ikke rigtig —"

„Jeg siger dig, Povl, du kan ikke forsvare at beholde det Brev. Mest for Johannes' egen Skyld. Han skulde for længe siden have haft at vide, hvad han har paa sin Samvittighed."

„Men om det nu dræber ham?"

„Saa var det da endelig kun retfærdig Gengældelse. Den sødeste og gladeste unge Pige i Verden pinte han tildøde. Og nu gaar han sin eneste Bror forbi uden at ville kendes ved ham. Hvad kalder du det?"

„Johannes er et stakkels forgjort Menneske. Men lad os nu ikke tale mere om ham. Han er, som han er, og staar ikke til at redde."

Han tog sit Overtøj paa for at gaa hen og se til en Arbejdsmands syge Barn, der for Tiden var hans eneste Patient.

„Jeg gaar mig med det samme en Tur," sagde han. „Du skal altsaa ikke vente mig hjem for snart."

Metas bekymrede Øjne fulgte ham til Døren. Stakkels Povl! — tænkte hun. Hun vidste, at han her i København følte Savnet af Broderen endnu stærkere end i Jerve, fordi han her overalt blev mindet om deres Samliv i Studenterdagene, da de havde boet sammen paa Regensen og været saa uadskillelige, at Kammeraterne kaldte dem de siamesiske Tvillinger. —

Doktor Gaardbo havde ikke villet fortælle sin Kone, at han agtede sig ind til „Bethesda", hvor der nu i Fastetiden hver Aften blev afholdt store Opbyggelsesmøder under Pastor Stensballes myndige Ledelse. I en Avis havde han set, at hans Broder i Aften skulde være en af Talerne. Derfor vilde han derhen.

Skønt han kom i god Tid, var den store Sal allerede overfyldt. Han maatte søge op i et af Sidegallerierne, hvor han i sidste Øjeblik fik en Siddeplads paa den bageste af nogle trinformigt højnede Bænkerækker. Faa Minuter efter var ogsaa Gangen bagved ham stuvfuld af Mennesker.

Saasnart Johannes viste sig paa Talerstolen, mærkedes der nogen Uro i denne sammenpakkede Mængde, der ingenting kunde se. Der var navnlig et Par halvgamle Damer, der højst ulykkelige puffede sig frem og tilbage i Haab om at finde et Kighul ned til Taleren. Man maatte tilsidst tysse paa dem for at skaffe Ro.

Johannes Gaardbo var egenlig slet ikke nogen veltalende Mand. Sammenlignet med den Virtuositet, hvormed Pastor Stensballe og andre af Byens bekendte Vækkelsesprædikanter satte Trumf paa Evangeliet, var hans Tale lige ud ad den jævne Landevej. Naar han ikkedesmindre allerede var bleven en af de mest omtalte Præster i Hovedstaden, særlig blandt Kvinderne, skyldtes det hans smukke og mandige Ydre og den landlige Trohjertethed, der prægede hans Fremtræden.

Han havde valgt til Tekst det 13de Kapitel af Paulus' første Brev til de Korinthier, den berømte Kærligheds-

lovprisning: „Og havde jeg profetisk Gave og al Kundskab og al Tro men havde ikke Kærlighed, da var jeg intet. Og uddelte jeg alt mit Gods til de Fattige men havde ikke Kærlighed, da var jeg intet. Kærligheden affalder aldrig; den tror alt, fordrager alt, taaler alt. Saa bliver da Tro, Haab og Kærlighed disse tre; men størst blandt dem er Kærlighed."

Mens Forsamlingen under Stilhed lyttede andægtig til hans Ord, der i al deres Jævnhed greb ved Foredragets Inderlighed, sad hans Broder oppe paa Galleriet og bed sig i Skægget. Dersom det havde været muligt for ham at slippe bort, var han gaaet sin Vej for ikke at komme i Fristelse til at raabe ud over Salen: „Hør ham ikke! Han er en Hykler!"

Og dette var Johannes! En Skinhellig! ... Men nej! Det k u n d e ikke være muligt! Johannes vidste ikke selv, at han stod der i alle onde Magters Vold og velsignede! Han v a r en utilregnelig Besat, der ikke længer kendte Forskel paa Løgn og Sandhed og ikke vilde kende den af Frygt for at slukke den Helvedesbrand i Sjælen, han kaldte for sin Tro ...

Efter at Johannes havde talt, fik et Par andre Præster Ordet; men han hørte dem ikke, saae dem ikke engang. Hans Øjne var uafbrudt fæstet paa Broderen, som havde taget Plads paa forreste Stolerække mellem nogle Herrer og Damer, der alle modtog ham med hjertelige Haandtryk. Han saae ham smile broderligt til disse fremmede Mennesker, saae igen i hans Ansigt dette næsten forklarede Udtryk, der engang havde været hans egen Glæde.

„Varulv! ... Varulv, Johannes!“ tilraabte han ham i Tankerne.

Pastor Stensballe sluttede Mødet med et manende Opraab. Evangeliets Sejrsgang over Verden maatte ikke standse. Han bad derfor indtrængende om, at man ikke vilde glemme Menighedens forskellige Indsamlinger.

„Vi trænger til mange hundrede tusinde Kroner. Og vi maa ha' dem — om vi saa skal stjæle dem!“ raabte den iltre lille Mand muntert ud over Forsamlingen, der svarede med en forstaaende Latter.

Derefter sang man endnu en Salme; hvorpaa Salen langsomt tømtes under Orgelbrus og Raslen af Pengebøsser.

Doktor Gaardbo fulgte Strømmen ud. Da han stod paa det øverste af den høje Fortovstrappe og saae ud over den mægtige Vognpark, der fyldte Gaden til begge Sider, deri ogsaa mange fornemme Herskabskøretøjer med liberiklædte Tjenere og straalende Lygter, kom han til at tænke paa sin Farbroders Varselsraab om Riget, Magten og Æren, der ved et Forræderi vilde vende tilbage til Kirkens magtgriske Oldingehænder.

Midt i Trængslen paa Trappen opdagede han Grosserer Søholm, der besværligt stolprede ned ad Trinene ved sin Tjeners Arm. Den nævestærke Børsrøver havde fundet sin Overmand. Døden havde stemplet ham som en forfalden Veksel med et *sine mora*. Hans venstre Side var lammet, hele Manden et sammenbrudt Vrag, der gjorde et dobbelt ynkværdigt Indtryk ved Siden af den fede og smilende Tjener.

Bagved Grossereren fik han Øje paa en af hans Døtre, Frøken Cecilie, som i et pragtfuldt Foraarstoilette à la Sølvfasan stak besynderligt af mellem de mange kirkeklædte Kvinder og aabenbart ogsaa vakte en Del Forargelse iblandt dem. Hendes Nærværelse fik ham til at tænke paa, hvad han havde hørt allerede i Jerve, at Johannes var bleven en Slags Huskapellan i det Søholmske Millionærhjem.

I Stedet for at tage lige hjem gik han en Omvej rundt om Søerne. Han vilde ikke igen plage Meta med sit daarlige Humør.

Det var Maaneskin. En spættet Skyhimmel lyste sølvagtigt over Byen. Vandet i Søerne var nervøst uroligt efter Dagens Blæst. Det dunkede mod Stensætningen, og Lygternes Lys paa Broerne sænkede sig i det som sitrende Ildsøjler. Hvor han huskede dette Billede fra den Tid, da Johannes og han søgte herud om Aftenen, naar de havde siddet og læst sig opkogte i Hovedet ved Petroleumslampen! Med Stormskridt gik de alle tre Søer rundt, mens de nynnede en Sang. Det var helt eventyrligt at tænke tilbage paa nu!

Ganske som dengang mødte han flere ømme Kærestepar men desuden adskillige ensomme Vandrere som han selv. Og han tænkte paa, at de fleste af dem godt kunde se ud til ogsaa at gaa her og sørge over Tabet af en Broder eller en Ven, der var opslugt og hvirvlet bort af Lidenskabernes sorte Mudderstrøm. — Ak ja! Der rugede for Tiden en Forbandelse over Menneskeheden, der blomstrede hektisk som et Træ med en Sygdom i

Roden. Ikke de naturbestemte Lidelser men alle Slags selvgjorte Plager og selvforskyldte Sorger tærede paa dens Kraft og lagde Tilværelsen øde for saa mange.

Da han kom hjem, sov Børnene. Ogsaa Pigen var gaaet i Seng. Meta sad alene ved sin Symaskine.

Han fortalte, hvor han havde været henne, og gjorde ogsaa rede for sit Indtryk af Mødet. Om Johannes talte han dog kun lidt.

„Og her har ingen været?“ spurgte han.

„Nej. Hvordan havde Arbejdsmandens lille Pige det?“

„Lidt bedre.“

Han skottede til hende. Meta havde rykket Lampen til sig for bedre at kunne se til sit Arbejde. Lyset faldt skarpt paa hendes Ansigt, og med Bekymring saae han, hvor medtaget hun i de sidste Dage var bleven af den Uro og de Savn, som hun gerne vilde skjule for ham. Sikkert gik hendes Tanker ofte tilbage til deres skønne Hjem i Jerve, som hun havde elsket saa højt; men aldrig talte hun om sin Sorg. Uden Klage sad hun i disse fremmede, solforladte Stuer, mellem hæsligt ødelagte Vægge fulde af Sømhuller og Mærker efter de forrige Beboeres Skilderier, sad her med Udsigt til at have Sulten indenfor Døren i Løbet af et Par Maaneder.

Han satte sig ned og faldt i Tanker med Haanden under Kinden.

„Bethesda!“ sagde han, da Meta et Øjeblik standsede sin Maskine for at lægge et Læg. „Det var jo Navnet paa en Dam i Jerusalem. „Ved Faareporten“. Husker du Fortællingen? En Gang imellem kom en Engel ned

fra Skyen og rørte Vandet, saa det fik lægende Kraft. Ser man ikke den hele Scene livagtig for sig? En Vrimmel af Krøblinge og Syge, der sidder rundt om ved Bredden og venter paa Miraklets Time. Og allesammen styrter de til som en Flok Besatte, hver Gang en nysgerrig Fiskesnude kruser Vandskorpen. Det er et Billede af Menneskehedens Historie gennem alle Tider. Saadan har vi siddet i Aartusinder og spejdet efter en troldomsagtig Haandsrækning i Farer og Nød — snart fra Præsterne, snart fra Videnskaben eller Lovmageriet. Og trods alle Skuffelser bliver Folk ved at lade sig narre af den første den bedste Hundestejle, der stiger op fra Mudderet og agerer Mirakelmager."

Han rejste sig og gik hen og lagde Armen om Meta.

„Lille Mutter! Jeg skulde have maskeret mig som Troldmand, sagt *Hocuspocus* til Folk og trukket dem om ved Næsen. Saa var jeg ligesom Johannes bleven elsket af min Samtid og dyrket efter min Død som en Velgører. Og du, min Ven — ja, hvordan var det? — lovede jeg dig ikke engang det berømte Kongerige med Guld og grønne Skove? Det plejer vi Mandfolk at gøre. Og nu sidder din Stakkel her og syr dig Øjnene røde!"

Hun klappede hans Kind.

„Du har holdt meget mere, end du lovede. Hvordan det saa skal gaa os — jeg er glad for, at du er, som du er."

III.

Jytte kom fra sin Mands Atelier og var paa Vej til Dronningens Tværgade for at kigge indenfor hos sin Mor, hvem hun daglig gjorde et Besøg. Hun havde denne-gang et særligt Ærinde. Hun var om Formiddagen bleven ringet op i Telefonen af Lydia Bentsen, der i en Avis havde set, at hun og Karsten var kommen hjem. Nu vilde Lydia absolut have hende med paa en improviseret Udflugt sammen med et Par andre Veninder og nogle Herrebekendte. Det var Meningen at køre ud i Dyrehaven og spise Frokost paa Eremitagen, „saa kunde de jo altid blive enige om, hvad de bagefter skulde tage sig for." Skønt ogsaa Karsten blev indbudt, havde Jytte straks svaret Nej, hvorefter Lydias Tone var bleven lidt ubehagelig. Hun ironiserede over hendes Dydsirethed og spurgte, om det maaske var Historien med „den stakkels Dihmer", der havde forskrækket hende. Saa havde Jytte hurtigt ringet af.

Men nu vilde hun have ordenlig Rede paa, hvordan det forholdt sig med Dihmer. Noget maatte der jo være i Vejen, og Moderen var den eneste, hun vilde spørge.

I Bredgade mødte hun Generalkonsul Kolding med Frue. I højtideligt Tempo skred det frodige Ægtepar afsted med hinanden under Armen, Generalkonsulen som sædvanlig med sit maskinklippede Hoved ubedækket, Fru Nathalie i Sibylle-Stil med en bredskygget Hat, hvorfra et tæt, sort Slør hang ned over Ryg og Skuldre som en Mantille. Det var et helt Optog.

Jytte vilde gerne være sluppen ukendt forbi; men Generalkonsulens Kænguru-Smil lyste paa lang Afstand af Gensynsglæde. Hun blev tvunget til at standse og modtage Lykønskninger og besvare forskellige nysgerrige Spørgsmaal.

Fru Nathalie lagde tilsidst sin Haand ligesom velsignende paa hendes Arm og sagde:

„Jeg kan se paa Deres Øjne, lille Frue, at De endnu ikke hører til vore Venner. Har jeg ikke Ret?"

„Hvordan mener De, Fru Kolding?"

„Jeg savner den rette tindrende Livsglæde i Blikket."

„Aa — De tænker paa det Wellerske System."

„Nej, nej!" raabte Generalkonsulen med Angst i Stemmen og skævede ned til sin Kone. „Du gode Gud — har De ikke fulgt den store Strid? Vi har fuldstændig brudt med Wellerianerne. Min Kone har i vort Blad kastet Weller Hansken og erklæret den fordærvelige Lære Krig paa Kniven. Veed De virkelig ikke det?"

Jytte undskyldte sig med, at hun først for faa Dage siden var kommen hjem fra Udlandet, og denne Oplysning beroligede øjensynlig den profetiske Frue, fra hvis Kinder Sundhedens og Livsglædens Farver et Øjeblik var vegen for Dødens Bleghed.

Lidt efter nikkede Damen naadigt Farvel men uden at give Haanden.

Jytte traf Moderen hjemme. Hun satte sig ned men beholdt Overtøjet paa. Disse Besøg i det gamle Hjem blev i Almindelighed kun hastige Visitter. Skønt Moderens Ensomhed og den ængstende Forandring, der var fore-

gaaet med hendes Udseende, ofte fik Jytte til at anklage sig selv, kunde hun ikke mere falde til Ro i „den gamle Stue". Det virkede ogsaa nedslaaende paa hende at se Moderen sidde her Dag efter Dag paa den samme Sofaplads med dette uendelige Strikketøj mellem de hvileløse Hænder. Det var, som sad hun der og ventede resigneret paa Skæbnens næste Tordenslag.

Dertil kom endnu noget andet, der for Jyttes Vedkommende gjorde Samtalen til en forsigtig Famlen mellem Nælder. Allerede før Bryllupet havde Karsten paastaaet, at hendes Mor søgte til Opbyggelsesmøderne i Bethesda, hvor en af hans Bekendte skulde have genkendt hende, skønt hun havde haft et tæt Slør for Ansigtet. Dengang troede Jytte ikke paa det; men nu gjorde Moderen ikke selv nogen Hemmelighed af sin religiøse Bekymring. Paa hendes Natbord laa der gerne en eller anden gudelig Trøstebog, og i Stedet for „Femte Juni" holdt hun Præsternes nye Blad. Et Par Gange havde hun ogsaa paanødt Jytte religiøse Traktater og lignende Tryksager, som hun bad hende tage med sig hjem og læse i Enrum.

Jytte fortalte om sit Møde med Generalkonsulens og spurgte, hvad det var for en stor Strid, de havde talt om.

„Aa, jeg kan saamænd ikke sige dig det. Jeg har ikke læst det Vrøvl. Folk er jo bleven ganske hysteriske af al den Snak om Lys og frisk Luft og stegte Æbler om Morgenen og jeg veed ikke hvad. Forleden i en Sporvogn hørte jeg en gammel Skabekrukke forsikre, at Luf-

ten paa Harsdorffsvej ikke taalte Sammenligning med den paa Amalievej. Saasnart hun kom hen til Hjørnet, sagde hun, følte hun et knugende Pres for Brystet, som om hun skulde kvæles. Saadan noget er jo baade til at le og græde over."

„Men hvad drejer Striden sig om?"

„Jeg veed det ikke. Men der er jo virkelig ret fornuftige Folk, der anser Fru Nathalie for en Menneskehedens Velgører. Man skulde ikke tro det muligt; men det Systemvaas er ved at blive en Religion for mange Mennesker nu for Tiden. De har jo ingen anden."

For at slippe bort fra Sagen gav Jytte sig til at fortælle om sin Mand, der havde faaet sig indrettet i sit nye Atelier og var begyndt at arbejde.

„Det er saa morsomt at mærke, hvor optaget han er. Han giver sig ikke engang Tid til at komme hjem til Frokost. Han faar noget Mad bragt op fra en Restauration. Jeg ser ham ikke hele Dagen."

„Har du egenlig nogen Tro paa, at din Mand vil sejre i den Konkurrence?" spurgte Moderen.

„Aa ja. Hvem skulde egenlig ellers gøre det? Karl May maaske. Det skulde da være den eneste."

„Ja, Karl May er jo en meget anset Kunstner. Et Geni — siger Folk."

„Ja, men tegne kan han forresten ikke. Det maa jeg give Karsten Ret i. Og Portrætmaler er han da i hvert Fald ikke, og det er dog det, det kommer an paa her. Men derfor kan han jo godt blive foretrukket, og det vilde naturligvis gøre mig ondt for Karsten, dersom han

kom til at gøre det store Arbejde forgæves. Jeg tænker især paa Pengene. For Ambitionens Skyld er det saamænd ikke værd at anstrenge sig."

Hertil sagde Fru Bertha ikke noget, og Jytte, der hele Tiden havde siddet og tænkt paa, hvordan hun skulde forberede sit Spørgsmaal om Torben Dihmer, begyndte nu at fortælle om Meta og hendes Mand og om det Besøg, som Dihmer havde gjort dem i Jerve.

Det var første Gang siden hendes Forlovelse, at hans Navn blev nævnet imellem dem. Fru Bertha saae overrasket op fra sine Strikkepinde, og da Jytte mødte hendes spørgende Øjne, besluttede hun sig til at gaa angrebsvis tilværks for ikke at vække Mistanke.

„Hvad mente du egenlig med det, du engang skrev til mig om Dihmer, — at det havde taget en sørgelig Vending med ham? Er han bleven syg igen?"

„Saa veed du altsaa ingenting?"

Jytte følte, at hendes Hjerte standsede.

„Hvilket?"

„At Dihmer er bleven sindssyg."

„Sindssyg?"

„Ja, det er Asmus' Udtryk om ham. Jeg har min Viden fra ham."

Jyttes opjagede Tanker foer omkring efter et Støttepunkt.

„Jeg begriber det ikke. Det nævnte Meta ikke et Ord om. Hun sagde blot, at Dihmer havde set lidt daarlig ud."

„Naa, den Art Sygelighed mærkes jo ikke straks paa Folk."

„Hvordan ytrer den sig da?“

„Det er vistnok med fikse Ideer; men jeg spurgte ikke Asmus nærmere ud. Og ærlig talt, Jytte, saa synes jeg heller ikke, vi to skal gaa for dybt ind paa det Emne.“

„Hvorfor skrev du saa til mig, som du gjorde? Det maa du dog have haft en Hensigt med.“

„Det havde jeg ogsaa. Jeg syntes ikke, du skulde være helt uforberedt. Der tales jo en Del om Sagen, og jeg tror, hans Ulykke gaar mange til Hjertet.“

„Saa snakkes der maaske ogsaa om mig i den Forbindelse? Naar det kommer til Stykket, faar jeg vel Skylden?“

„Det har jeg ikke sagt.“

„Ja, for du veed jo ogsaa godt, Mor, at du selv fandt Dihmer underlig forandret. Og du husker vist ogsaa, at han trøstede sig fjorten Dage efter, at vi havde brudt med hinanden — eller hvad man nu skal kalde det.“

„Ja ja, det skal vi, som sagt, ikke tale mere om. Forhaabenlig er det kun noget forbigaaende. Det mener Asmus vist ogsaa. Hans Skæbne vilde ellers være altfor grusom.“ —

Da Jytte var kommen hjem, satte hun sig til sit Flygel for at øve sig. Men hun kunde ikke holde Tankerne ved Spillet, og lidt efter gik hun hen til Telefonen og ringede Asmus op.

Først spurgte hun til en af sine Bekendte, der for nogen Tid siden havde ligget paa hans Klinik; derpaa spøgte hun lidt med ham i Anledning af sit Møde med Generalkonsulens, som hun fortalte om.

„Er det sandt, at Fru Nathalie er i Færd med at indstifte en ny Religion?“ spurgte hun.

„Tja — hun reformerer i hvert Fald den Wellerske efter de bedste konfessionelle Mønstre. Jeg veed ikke, om hun udtrykkeligt har erklæret det, men man skal vist helst opfatte hendes kolde Fodbade som en ny Art Daab, der genføder til Lyksalighed.“

„Men hun skal jo have mange Tilhængere. Endogsaa blandt ret fornuftige Folk.“

„Er det de to Fættere Hildebrandt, du tænker paa — Etatsraaden og Professoren?“

„Hvad de?“

„Jo, de var begge to ivrige Wellerianere. Nu taaler de ikke mere at se hinanden, fordi Professoren har kaldt Fru Nathalie et forskruet Fruentimmer.“

„Ja, det er jo ganske som i andre Religioner,“ sagde Jytte. „Men sig mig, Asmus — hvordan er det med Dihmer? Jeg hører, at han igen er bleven syg og lever tilbagetrukkent paa sin Gaard ligesom før. Forholder det sig rigtigt?“

„Ja — han har faaet et Tilbagefald,“ svarede Lægen i forandret Tone. „Hvem har fortalt dig det?“

„Blandt andre har Mor talt om det.“

„Blandt andre ... ja saa! Dersom man fortæller, at det er min Kur, der er slaaet fejl, saa maa jeg protestere. Saadan forholder det sig ikke.“

„Er det da ikke hans gamle Sygdom?“

„Jo, det kan man godt sige. Torben har af en eller

anden Grund set sig gal paa Verden, og det influerer naturligvis paa hans Tilstand."

„Men du tror jo, at han kan komme sig? Mor sagde, at du mente, det kun var noget forbigaaende."

„Forhaabenlig. — Jeg skal forresten hilse dig fra ham."

„Hilse fra hvem?" spurgte Jytte, som ikke troede, hun havde forstaaet ham rigtigt.

„Inden Dihmer rejste herfra, bad han mig om ved Lejlighed at bringe dig og Tante hans Hilsen. Han talte om jer begge to med den største Venlighed."

Jytte vovede nu ikke at spørge om mere, og kort efter ringede hun af.

Resten af Eftermiddagen tilbragte hun henne i Sofahjørnet med en Pude under Nakken. I Tankerne gennemlevede hun sit sidste Møde med Dihmer — ikke selve den egenlige Ulykkesdag, da hun havde været saa nervøst fortumlet, at hun knap mere huskede, hvad der foregik — men Aftenen forinden: det første Gensyn og dets Overraskelser. Der var navnlig en bestemt Erindring, som i det forløbne Aar stadig havde forfulgt hende. Det var det Øjeblik efter Middagen paa Hotellet, da hun sad i den overfyldte *hall* sammen med sin Mor og Hr. v. Auen og var bleven lidt urolig, fordi Dihmer havde forladt dem. Da stod han pludselig i Døren til et af Læseværelserne med et Skær over sit Ansigt, som kom han inde fra en fremmed Verden ...

Hun rettede sig op, da hun hørte sin Mand stikke Nøglen i Forstuedøren.

Et Øjeblik efter sad Karsten hos hende i Sofaen og tog hendes Haand.

„Har du kendt Mage til Vejr! Vorherre ryster ordenlig sin Vinterdyne! — Men kære, har du ikke set, at det sner?“ sagde han, da Jytte vendte sig mod Vinduet. „Hvad har den naadige Frue været saa optaget af?“

„Aa, jeg har siddet og døset lidt.“

„Du er saa kold om Hænderne.“

„Ja, jeg er kommen til at fryse, tror jeg. Men vi skal snart faa Varme.“

Hun gik hen til Kakkelovnen, og saasnart hun vendte Ryggen til, fløj Karstens Øjne mistænksomt rundt i Stuen.

Ved Middagsbordet talte han om, at det nu var paa Tide, de kom deres Borgerpligter i Hu og gjorde et Par Middagsselskaber. Det kunde ellers se ud, som om de ganske vilde begrave sig i Hjemmelivets Hygge.

„Hvem har du saa tænkt at invitere?“ spurgte Jytte.

„Først og fremmest din Mor naturligvis.“

„Og hvem ellers?“

„Din Fætter — Professoren.“

„Og saa?“

„Lad mig se ... Bjerreby f. Eks.“

Jytte saae overrasket op. Hun vidste, at Karsten ikke kunde udstaa det Menneske, der vistnok engang var kommen ham paatværs i Hanedansen om en Kvinde. Men i det samme huskede hun paa, at Bjerreby var den egenlige Ophavsmand til Enslev-Billedet og sad i Dommerkomiteen.

„Hvem saa mere?“

„Har du ikke selv nogen at foreslaa?“ spurgte Karsten. „Helst et Par Mandfolk. Saa kan vi gøre det ene Selskab til en Herremiddag.“

„Jeg veed i Øjeblikket ikke nogen. Nævn du nu dine!“

„Naa ja ... Hvad siger du om tykke Møller?“

„Hvem er det?“

„Frants Møller — Forfatteren.“

„Men han er jo en komplet Sjofelist, har du sagt.“

„Naa — ja. Atten Karat holder han vistnok ikke. Men han er dog ganske præsentabel. Jeg tror, du vil have Fornøjelse af at lære ham at kende.“

„Sig det hellere lige ud, Karsten! Du mener, han kan være dig til Nytte. Er han ikke Journalist?“

„Jo. Og han er kommen ind i „Femte Juni“s Redaktion nu. Han er endogsaa bleven en af de førende Penne i Bladet. — Den Naadige smiler!“

„Jeg? Ikke det mindste.“

„Ja, det nytter skam heller ikke. Vil man være med i Dansen, maa man betale for Musikken. Se til Karl May! Han er ogsaa i den Henseende en Kunstner *up to date*. Han har sit Efterretningsvæsen i Orden. Han kan ikke rejse herfra til Roskilde, uden at den samlede københavnske Presse lader Trommerne røre. Og tror du, han har den Honnør gratis? Men det kommer igen — som Bonden sagde, da han fodrede sine Svin. Hans Billeder er berømte, før de er malede. Naar han allevegne udraabes til Geni, er det, fordi han betaler, hvad det koster.“

„Men er det saa værd at misunde ham den Fornøjelse?“

Karsten trak begge Skuldrene op til Ørene og fik et melankolsk Udtryk.

„Hold Trit — eller kreper! Det Løsen gælder ogsaa i Kunstens Verden, *ma chère!*"

„Ja, du har vist som altid Ret. Tidligere troede jeg rigtignok, at Kunstnerne var et Zigøjnerfolk, der levede i deres egen frie Verden og lod Vorherre om Dagen imorgen."

„Ja, den Illusion er vi nødt til at holde vedlige hos Publikum."

„Det har jeg ogsaa nu forstaaet. Men sig mig — er „Femte Juni" overhovedet et Blad, der læses mere? Er det ikke nu dette nye Blad — Præstebladet, som de siger?"

„Foreløbig har „Femte Juni" vistnok *Têten*. I hvert Fald her i København. Og naar det gælder Enslevs Minde, vil Opinionen i hans eget Blad naturligvis have særlig Betydning. Jeg synes altsaa, at vi skal invitere Frants Møller. Det vil smigre Bæstet, og naar du vil vise dig lidt elskværdig mod ham, kan du vikle hele Tyksakken om din Lillefinger."

Jytte havde taget det Standpunkt at føje sig efter sin Mand i alt, hvad der angik hans kunstneriske Fremtid. Han skulde ikke med Rette kunne bebrejde hende noget, dersom han i den Henseende led Skuffelser. Forøvrigt havde hun lagt Mærke til, at han siden deres Hjemkomst paa en lidt komisk Maade var begyndt at blive øm over sin borgerlige Anseelse. Det anede hende, at han gik om med en Rangsperson i Maven. Han havde en Dag aaben-

hjertig erklæret, at han fandt Behag i at mærke den forøgede Agtelse, hvormed han som Gehejmeraadinde Abildgaards Svigersøn blev hilst af Folk, og at Enslev-Billedet skulde blive ham det Springbrædt, der lige for Næsen af Karl May og hans Bande bragte ham ind i Akademiet.

Efter Bordet, da de kom tilbage til Dagligstuen, indtog Jytte paany sin Plads i Sofahjørnet. De havde efter Karstens Ønske indført den Skik at møde selskabsklædte til Middagen. De kunde saa uden Forberedelse gaa lige fra Bordet hen i et Teater eller til Koncert.

Da Pigen havde bragt Kaffen, slog Karsten sig ned paa Ulveskindstæppet ved Jyttes Fødder. Her var hans Yndlingsplads i denne Hyrdetime, da alle Lamperne var slukket med Undtagelse af en rødgul Ampel i Karnappens Blomsterhave. Hans Nakke sank til Hvile paa hendes Knæ, mens hans Haand kærtegnede den silkeklædte Læg. Men Jyttes Tanker var idag paa Favsingholm.

„I det Vejr kan det velsagtens ikke nytte at friste dig med Orkesterkoncerten. Men hvad siger du om at arrangere en lille musikalsk Underholdning herhjemme? Du spiller din Rondo, som du har lovet mig saa længe, og bagefter giver jeg i al Beskedenhed et Par Numre tilbedste."

„Den sidste Del af Programmet finder jeg udmærket. Men mig maa du have undskyldt, Karsten! Jeg har ikke haft Tid til at øve mig de sidste Dage. Men syng nu du!"

„Naar Dronningen befaler det!"

Haanden strøg ømt ned over hendes slanke Vrist;

men da han derpaa vilde løfte Kjolen for at kysse det kniplingsrandede Knæ, holdt hun ham tilbage.

„Jeg holder ikke af det, Karsten!“ sagde hun ret bestemt. „Vær nu artig og gaa ind og hent din Lut!“

Han rejste sig med et halvt forlegent, halvt irriteret Smil, gik ind i sin Stue og blev temmelig længe borte.

Da han kom tilbage med Instrumentet, kastede han sig i den ene af de to store Stole foran Ovnen og spurgte skødesløst, hvad han skulde synge.

„Vælg selv, min Ven! ... Blot ikke den om Tamburmajoren. Den er saa voldsom, og jeg har lidt Hovedpine.“

„Hvad tør man da byde Patienten? Ung Helga i den grønne Skov?“

„Naa, den er nu saa frygtelig melankolsk igen.“

„Ja, saa veed jeg virkelig ikke. Mine franske Kabaret-Viser har du jo paa Moralens Vegne nedlagt Forbud mod. Det er sandelig ikke let at træffe den Naadiges Smag.“

„Saa syng, hvad du selv vil! Jeg skal ikke gøre Ophævelser.“

Han stemte Strengene.

„Jeg kommer til at tænke paa ... jeg har jo en ny. En engelsk Folkevise. „Afskeden“ hedder den. Den er ganske vist ogsaa lidt traurig. Men Musikken er god.“

Efter et Forspil, der uden Overgang gled ind i Melodien, sang han med sin smukke Bas, som var mærkværdig stor og dyb i Forhold til hans Talestemme:

Margrete! Jeg har stolet paa dit Ord.
Jeg var saa tryg, saa lykkelig forblindet!
Nu vil jeg sejle fra min Fæstemø,
saa dejlig og saa svigefuld i Sindet.
Farvel, Margrete!

Jeg veed, at ingen Mand var tro som jeg.
Aa, jeg har elsket, elsket som en Daare!
Men du bedrog mig med dit Løgnesind,
dit falske Smil, din hykleriske Taare!
Farvel, Margrete!

Farvel! Og tænk imellem paa en Ven,
som fandt sin Fred i Dybets kolde Vande;
som vilde heller bort til Dødens Land
end leve uden dig paa Lysets Strande.
Farvel, Margrete!

Farvel! Farvel! Min Sorg, min Lyst, mit Liv!
Ræk mig din søde Mund til Kys, det sidste!
Se, jeg velsigner dig, min Kærlighed!
Jeg hviske vil, naar mine Øjne briste:
Levvel, Margrete!

Det dystre Efterspil, hvori der ligesom hørtes fjerne Gravklokker, endte med en brudt, vild Klang. Da Karsten saae op for at spørge Jytte, hvad hun syntes om Sangen, blev han forundret over hendes pludselige Blegghed. Hun sad med tilbagebøjet Nakke og havde lukket Øjnene.

„Kære — hvad er der i Vejen? Er du syg?“

I Stedet for at svare lagde Jytte Hovedet ned paa sin Arm. Karsten rejste sig langsomt. Et Øjeblik stod han tavs med Haanden paa Stoleryggen og betragtede hende. Saa nærmede han sig mistænksom.

„Fejler du noget? Eller hvad er der i Vejen? ... Saa svar dog!“

Han tog hende i Skuldren.

„Aa, Karsten ... jeg er frugtsommelig!“

Der fulgte en lang, forlegen Tavshed.

„Tror du virkelig? ... Det er vel en Indbildning?“

„Nej, nej, nej! ... Jeg veed det sikkert ... Det er fortvivlet!“

Skønt Karsten næsten havde foretrukket en hvilken som helst anden Tilstaaelse, forsøgte han sig med et Par opmuntrende Ord.

Men da rejste Jytte sig heftig.

„Det mener du jo ikke en Smule af!“ sagde hun og gik ind i Soveværelset.

Karsten fulgte hende ikke. Han stod der med Luthen i den ene Haand og strøg sig over Tindingens Haarbukler med den anden. Den Kalamitet, han havde imødeset med Angst og Bæven lige fra deres Bryllupsdag, var altsaa nu en Kendsgerning. Han havde hidtil virret beruset om i Ægteskabets Lyksaligheder som et Faar i en Boghvedemark. Og nu dette Tordenbudskab! At blive veritabel Familjefader! At faa sit Hjem forvandlet til en Ammestue med Barneskrig og Patteflasker og Lugt af Bleer!... At se Jytte, hans Dronning, vralte afsted med en Figur som en Rokoko-Kommode! ...

IV.

Doktor Gaardbo og Fru Meta sad en Aften oppe til langt ud over deres sædvanlige Sengetid og talte sammen om deres truede Fremtid. Doktoren havde stadig ingen Praksis, og der maatte nu træffes en Afgørelse.

Da de ud paa Natten endelig kom til Ro, var Beslutningen taget. De vilde forlade Landet og prøve Lykken i Avstralien. Ved at sælge deres Bohave mente de at kunne skaffe sig de nødvendige Rejsepenge; og forøvrigt ejede Doktoren i Fællesskab med sin Broder en Obligation, der var en Arv fra deres sparsommelige Far.

Den næste Morgen forbavsede han Meta ved at erklære, at han en af Dagene vilde tage ind til Johannes for at sige ham Farvel.

„Jeg kan paa den Maade ogsaa nemmest faa det ordnet med Salget af Obligationen," sagde han. „Det bliver ellers til saa meget Skriveri."

„Det maa du jo gøre, som du selv synes, Povl. Men det vil jeg sige dig, at m i g faar du ikke med derhen. Og skulde Johannes komme her paa Genbesøg, saa dyer jeg mig ikke for at sige ham lige op i Ansigtet, hvad han har paa sin Samvittighed."

„Saa vil jeg forhindre, at han kommer. Men det har vist forresten ingen Nød."

„Jeg begriber dig ikke, Povl! Det er ikke til at blive klog paa, hvordan du egenlig har det med Johannes. Først driver han sin Kæreste til Fortvivlelse, og nu jager

han sin eneste Bror ud af Landet — ja, du kan godt ryste paa Hovedet, men det er, som jeg siger! Siden den Dag, da du mødte ham paa Gaden og han ikke vilde kende dig, har du ikke haft Ro paa dig. Det har jeg godt mærket."

„Du veed, jeg betragter Johannes som en syg Mand. Jeg tror i Grunden, at han ofte selv lider under sine Tvangstanker. Jeg vil i al Fald ikke rejse uden at have sagt ham det sidste Farvel. Og nu taler vi ikke mere om ham. Nu tager jeg ind til Lloyds-Agenten og hører om Skibslejlighed."

Dagen efter søgte han Broderen, men traf ham ikke hjemme. Han skrev da et Brev, fortalte, at han havde bestemt sig til at udvandre, og opgav en Tid, da han igen vilde søge ham.

„Det falder naturligvis hverken Meta eller mig let at bryde op fra Hjemmets Jord," skrev han. „Men jeg kan altsaa ikke bruges her, og Martyriets Tornekrone klør min Pande ikke efter. Vore Medmenneskers Taabelighed skal ikke faa Lov til at forgifte vor Tilværelse. Og — oprigtig talt — ikke mindst for Børnenes Skyld er der noget lokkende for mig i at kunne begynde helt forfra i en ny Jordbund, hvor jeg for mit Vedkommende kan leve med Bevidstheden om i det mindste ikke længer at være til Ulejlighed for nogen af dem, der for enhver Pris vil og skal have Betydning." —

Pastor Gaardbo boede tilleje hos et Par ældre Damer paa en Tredjesal i et Hus ved Slotskanalen. Han havde her to sollyse Værelser med en Udsigt, som man ikke

fandt Mage til i hele Byen. Lige overfor sine Vinduer havde han Slotskirken med den grønne Kuppel, og tilhøjre saae han ned til det lille Sildetorv ved Assistenshuset og det stille, døde Kanalparti mellem Prinsens Palæ og Thorvaldsens Gravminde. Men tilvenstre havde han Slotspladsen med Rytterstatuen, og mellem Holmens Kirke og Børsen aabnede der sig et vidtstrakt Skue ud over Kanal-Indsejlingen med dens Skibsmaster og gamle Pakhusgavle. Allerbagest i dette livlige Havnebillede — højt op over Dybdens Taagedis — hævede sig luftigt som i en Drøm Vor Frelsers-Kirkens Spir med den gyldne Kugle, der paa klare Dage lyste paa Himlen som en Sol.

Det var dog slet ikke for Udsigtens Skyld, Johannes Gaardbo havde valgt sin Bolig her, men paa Grund af Stedets centrale Beliggenhed. Han var en optaget Mand. I Rigsdagen viste han sig dog kun, naar Debatten kunde tænkes at ville berøre Kirkens Anliggender, eller naar Valgkresens særlige Interesser krævede hans Nærværelse der. Det var Arbejdet i Menigheden, han ofrede alle sine Tanker; og skønt han havde Ord for at være bleven Modepræst for Bourgeoisiets Damer, var det nu som før Kirkens Samaritangerning, der først og fremmest optog ham. Det var i Byens allerfattigste Arbejderkvarterer, han helst missionerede. Der var ikke den Baghustrappe saa mørk og uhyggelig, ikke det Kammer saa elendigt, at han lod sig afskrække, naar det galdt at bringe Kirkens Trøst til et Menneske i Nød. Hans Dag var en evig Vandren. Om Aftenen talte han som Regel ved et eller andet Møde, men bagefter kunde han igen sidde ved en

Sygeseng og bede med en feberklam Haand mellem sine. Byens Natteranglere kendte ham godt, naar han ud paa Morgenstunden med sine hurtige Skridt kom gaaende gennem Byen fra en Nattevagt ved et fattigt Dødsleje. —

Johannes Gaardbo lukkede selv op for Broderen, da denne ringede. Han tog imod ham med et tavst Haandtryk, der ikke var uden Hjertelighed, hvorpaa de fulgtes ind i Stuen.

Begges Væsen var neddæmpet, præget af anstrengt Hensynsfuldhed. Da de var kommen tilsæde, spurgte Præsten venligt til Meta og Børnene, talte derpaa en Tid om det urolige Vejr, men berørte ikke med et Ord Broderens Rejseplaner. Da denne tilsidst selv nævnede dem, blev han straks tavs og slog Blikket ned.

Doktoren forstod godt Meningen. Naar Johannes — trods sin Undseelse — ikke gjorde mindste Forsøg paa at overtale ham til at blive, var det, fordi han i denne Landsforvisning saae Himlens retfærdige Straf.

Han indskrænkede sig herefter til at tale om Obligationen. Og da Præsten erklærede, at han ansaae det for rigtigst helt og holdent at overlade den Sags Ordning til en Sagfører, gik Samtalen istaa.

I disse Øjeblikke, mens Spektaklet af en forbikørende Arbejdsvogn gjorde Stilheden i Stuen endnu dybere, bestemte Doktoren sig til at gøre et sidste Forsøg paa at faa Broderen i Tale. Han vilde ikke rejse bort uden at have vovet det yderste Middel for at raabe den gamle Johannes op fra det Døde.

Da Vognen var kommen forbi, sagde han:

„Der er endnu en anden Ting, jeg maa tale lidt med dig om, inden jeg rejser. Naar du hører, hvad det drejer sig om, vil du vistnok bebrejde mig, at jeg har holdt Sandheden skjult for dig saa længe. Det var maaske ogsaa urigtigt af mig; men jeg kan forsikre dig, at Hensigten har været den bedste."

Præsten, der havde siddet og fingret nervøst ved en Bog, løftede ved disse Ord Hovedet og ventede paa Fortsættelsen uden at se over paa Broderen, der sad paa den anden Side af Bordet.

„Det gælder Rosalie," sagde Doktoren. „Det er om hende, jeg maa tale med dig."

Ved Lyden af sin afdøde Kærestes Navn drejede Præsten Ansigtet om med et Udtryk som En, der aner en Fare.

„Hvad vil du sige om Rosalie?"

„Jeg har noget at fortælle dig, Johannes, og du maa være forberedt paa, at det vil gøre dig meget bedrøvet. Du husker nok, at jeg paa Rosalies Dødsdag blev kaldt til Kolding, og at jeg sammen med gamle Distriktslæge Hansen foretog Ligsynet. Men du veed ikke, og du har ikke kunnet vide, at vores Erklæring om Ulykken ikke var helt korrekt. I hvert Fald var den ikke fuldstændig. Det vidste vi nu heller ikke selv, da vi udstedte den. Først bagefter — ja, Johannes, nu maa du være ganske rolig — først bagefter fik jeg Oplysninger ihænde, som desværre gjorde det utvivlsomt, at —"

Præsten havde langsomt rejst sig. Han var bleven ligbleg og støttede sig med Haanden til Bordet.

„Hvad er din Hensigt med alt det, du sidder der og fortæller? Mener du, at Rosalies Død ikke var et Ulykkestilfælde?“

En uhyggelig Tanke slog ned i Doktoren og gjorde ham stum: Han har vidst det!

„Hvorfor tier du!“ raabte Præsten som et Menneske i den yderste Nød.

„Det er, som du siger, Johannes! Det var ingen ufrivillig Død.“

„Og hvorpaa grunder du den skammelige Formodning?“

„Jeg fandt et Brev i Rosalies Kjolelomme. I den Kjole, der hang i Badehuset sammen med hendes andre Klæder. Da Brevet ingen Udskrift havde, brød jeg det; men jeg havde ikke læst mange Linjer, før det blev mig klart, at det var hendes Afskedshilsen til dig. I sin nedtrykte og forvirrede Sindsstemning havde hun glemt at sætte dit Navn paa Konvolutten. Fra det Øjeblik, jeg forstod det, læste jeg naturligvis ikke mere, og heller ingen andre har gjort det. Men de Par Linjer, jeg altsaa af Vanvare kom til at se, fortalte mig Sandheden. Naar jeg har fortiet den for dig, forstaar du vel mine Grunde. Jeg vidste jo, hvor inderligt du og Rosalie holdt af hinanden trods alle Modsætninger. Hun har handlet i en pludselig Sindsvildelse, i hvert Fald i en ulyksalig Overilelse. Hun havde om Morgenen faaet et Brev fra dig, ikke sandt? Du havde heri bebrejdet hende, at hun i længere Tid ikke havde været til Alters. Det har velsagtens været den ydre Foranledning. Hvad forøvrigt hendes Brev angaar, saa lig-

ger det forseglet hjemme hos mig, og der er absolut ingen andre end Meta og mig, der veed om dets Eksistens. Meta har jeg endda først fornylig gjort til min Medvider, fordi jeg egenlig havde tænkt, at jeg for din Skyld vilde tage Hemmeligheden med mig i Graven. Nu skal jeg sende dig Brevet, saasnart jeg kommer hjem."

Præsten var sunket ned paa Stolen og havde skjult Ansigtet i sine Hænder. Og pludselig brød han sammen med en Hulken, en Stønnen af Sorg og Smerte saa dump og vild som et dødssaaret Dyrs.

Skønt Doktoren nu ikke var i Tvivl om, at Broderen havde anet Sandheden om sin Kærestes Død og med sin forfærdende Evne til at gaa Virkeligheden under Øjne havde skjult sin Mistanke for sig selv, grebes han af den dybeste Medlidenhed. Denne ubeherskede Graad gik ham til Hjertet, saa han selv fik Taarer i Øjnene.

Han gik tilsidst over til ham og lagde Haanden paa hans Skulder. Men ved denne Berøring sprang Præsten op og raabte:

„Gaa fra mig! Det er dig ... dig, der er Skyld i min stakkels lille Piges Ulykke! Ja, nu skal du høre Sandheden! Rosalie voksede lykkeligt op i en god, kristelig Familje; men du forvirrede hendes Sind med din gudløse og frække Tale og drev hende ud i Fortvivlelsen! Hendes Død kommer over dig! Gud vil i Naade forbarme sig over hende for hendes Ungdoms Skyld. Det Haab vil jeg aldrig slippe! Men dig vil den Almægtige straffe frygteligt, Povl!"

Doktoren bevarede sin Ro.

„Nu spinder du dig jo ind i en ny Indbildning, Johannes! Du veed jo meget godt, at Rosalie var og blev det samme kærlige lille Menneske, hun altid havde været, i religiøs Henseende en ubekymret, som uden mange Tanker holdt fast ved sin Børnelærdom. Det var dig selv, der blev en anden. Saadan forholder det sig. Men læs nu hendes egen Forklaring! Og gid den maa lære dig for Fremtiden at fare varsommere med dem, der holder af dig! Med det Ønske vil jeg sige dig Farvel, Johannes! Vi skal nu ikke mere se hinanden, og det er kun godt. Du hader mig, og jeg har kun Medlidenhed tilovers for dig. Vi er bleven ramt af vor Slægts onde Skæbne. Den Ulykke har vi med vor bedste Vilje ikke kunnet afværge. Sandsynligvis straffes vi for en Brøde, der er begaaet i vor Familjes dunkle Fortid. Tænk lidt over det! Der har for mig været noget i den Tanke, der virkede forsonende."

V.

En Bondevogn med et Par vinterlodne Heste og en Doktorstol bagi drejede fra Hovedlandevejen ned mod Favsingholm. I Stolen sad Doktor Mikkelsen fra Randers nedsunken i en Pels, saa man ikke saae stort andet af ham end Brillerne. Han havde været ude og sy Hovedet sammen paa en tilskadekommen Arbejdsmand i Favsing Udmark, og nu vilde han med det samme kigge indenfor paa Herregaarden.

Rigtignok var det ikke mange Dage, siden han havde

været der, og den syge Godsejer ytrede sjælden nogen stor Henrykkelse over at se ham. Men han kunde denne Gang gøre sig Haab om en venligere Modtagelse, fordi han bragte en Meddelelse, der vistnok vilde glæde ham.

I Forstuen blev han modtaget af Sygeplejersken, som fortalte, at Godsejeren var taget over i Staldene.

„Saa vil jeg vente paa ham," sagde han og lod sig føre ind i Torben Dihmers eget Værelse, der foruden Spisestuen og et Par Sovekamre stadig var det eneste beboelige Rum i det store, forfaldne Hus.

Mens den styltebenede Mand stillede sig op med Ryggen til den varme Kakkelovn og udfoldede et nystrøget Lommetørklæde for at pudse sine Briller, stod Sygeplejersken, en ung mørkladen Pige med smukke Træk, beskedent afventende paa den anden Side af det store Midterbord og holdt Haanden paa en Stoleryg.

„Hvordan synes De saa, det gaar, Frøken Hecht? Der har ikke siden været noget alvorligere Anfald af Aandenød? Ingen Hjertekramper?"

„Nej, jeg synes, at der snarest har været nogen Fremgang de sidste Dage. Igaar kørte Godsejeren ud sammen med Skovfogden for at udvise Træer. Han var borte næsten i tre Timer. Men saa var han ogsaa meget træt, da han kom hjem."

„Ja ja. Det er dog altid et Resultat. Det er de Kamfer-Indaandinger, jeg ordinerede forleden. De veed maaske, Frøken Hecht, at Godsejeren tidligere er bleven behandlet af Professor Hagen. Det blev en Skuffelse. Han anvendte et af disse udenlandske Præparater, som man nu

hører saa meget om. Straks saae det ud, som om det skulde udrette det vidunderlige, men Virkningen holdt sig ikke. Saadan gaar det jo i Almindelighed med den Slags."

Den unge Sygeplejerske saae ned paa Spidsen af sin Sko, hvormed hun forlegen tegnede Figurer paa Gulvtæppet. Hun kunde ikke faa sig til at røbe, at hendes Patient havde nægtet at tage de Kamferdampe, endsige, at han havde kaldt Doktoren for et gammelt Vrøvl.

„Hvordan er det med Godsejerens Humør? Er han meget umedgørlig? Har han mange urimelige Indfald?"

„Nej — jeg synes tværtimod, at Godsejeren er mærkelig taalmodig. Han beklager sig aldrig. Jeg hørte ham igaar sige til Arkitekt Schmidt, at han ikke siden sin Ungdom havde følt sig saa sorgløs som nu."

„Det er Kamfer-Indaandingerne. Lad ham endelig faa dem regelmæssigt! Hvordan staar det til med Appetiten?"

„Det er lidt forskelligt. I de sidste Dage har den forresten været rigtig god."

„Sig mig, Frøken Hecht, Godsejeren overholder vel strengt mit Forbud mod Kaffe og al Spirituosa?"

„Godsejeren drikker undertiden lidt Vin. Det vil han ikke undvære, siger han."

„Hm! Ja, han er en genstridig Patient. Man mærker paa ham, at han er af gammel Studehandlerslægt. — Naa, men han er altsaa ikke særlig vanskelig at omgaaes?"

„Nej."

„De har overhovedet ikke haft Grund til Misfornøjelse med Opholdet?“

„Nej — slet ikke.“

„Saa har De været heldig, Frøken Hecht! Hvor længe er det nu, De har været her? Snart fire Uger, ikke sandt? Ja, saa har De sandelig været heldig! De veed maaske, at den forrige Plejerske ikke kunde holde det ud her mere end otte Dage. Godsejeren havde i den Tid ikke talt et Ord til hende. Han kunde ikke taale hendes Ansigt — fortalte han mig bagefter. En anden var her kun i fire Dage. Af samme Grund — antager jeg.“

Som for at skjule den Rødme, der pludselig farvede hendes eget kønne lille Ansigt, bøjede Frøken Hecht Hovedet og begyndte igen at følge Linjerne i Gulvtæppets Mønster med Spidsen af sin Sko.

I det samme hørtes en Vogn køre op for Hovedtrappen.

„Undskyld — det er Godsejeren,“ sagde hun og skyndte sig ud.

Mens Doktoren ventede, gik han smaanynnende omkring i den store, skumle Stue med det falmede Tapet og det røgsværtede Loft. Nysgerrig undersøgte han, hvad der laa fremme paa Bordene, deriblandt en gammel Foliant i Svinelædersbind med Titlen „Den Troldkyndige i Cordova“. Det var den samme Bog, som Asmus Hagen ved sit Besøg for halvandet Aar siden havde set og til sin Forbavselse fundet fuld af Noter fra Torbens Haand.

Ogsaa Doktor Mikkelsen studsede.

„Hvad er dette her? Ih, Gud forbarme sig! Er han nu

bleven Mager og Stjernetyder? ... Ja, han er forstyrret i Hovedet!"

Ogsaa nogle halvt oprullede Arbejdstegninger besnuste han ivrig; men nu hørte han Godsejerens Stemme udenfor.

Da Torben Dihmer viste sig i Døren, ilede han til for at tilbyde ham en Haandsrækning paa Grund af den høje Tærskel.

„Tak — behøves ikke!" sagde Torben og gik langsomt men ret sikkert og uden Støtte af nogen Stok hen til en Stol ved Bordet.

Sygeplejersken fulgte bagefter med en Regnskabsbog, som hun lagde hen paa Skrivebordshylden.

„Værsgo' og tag Plads, Doktor Mikkelsen! Har De igen haft Ærende paa disse Kanter? For det er forhaabenlig ikke for min Skyld, De har ulejliget Dem den lange Vej herud."

„Jo — ogsaa for Deres Skyld," svarede Doktoren og gjorde derefter et Ophold for at vente med Fortsættelsen, indtil Frøken Hecht var gaaet ud af Stuen. „Jeg bringer en Nyhed, som vistnok vil glæde Dem."

„En Nyhed! Og ovenikøbet en glædelig! Hvad kan det være?"

„De bad mig en Gang skaffe Dem Underretning om Deres tidligere Plejerske, den gamle Søster Barbara. Jeg troede hende i Grunden forsvunden fra Jordens Overflade; men nu forleden Nat traf jeg hende minsandten ved en Sygeseng inde i Herredet."

„Saa lever hun endnu, den Gamle!"

„Ja. Med sine 80 Aar har hun altsaa igen givet sig til at være Vaagekone."

„Det anede mig. Saadan er hun! Hun maa leve for andre eller lægge sig til at dø! Fortalte De hende, at jeg var kommen hjem?"

„Ja. Hun bad mig hilse."

„Og hvordan havde hun det?"

„Tilsyneladende var hun ganske uforandret. Dersom det virkelig er Deres Hensigt at engagere det gamle Menneske igen ved paakommende Lejlighed, saa er hun vistnok til Tjeneste."

Torben Dihmer vendte sine halvt tilgroede Øjne om imod ham.

„De har talt med Frøken Hecht. Vil hun maaske rejse?"

„Nej, det forstod jeg ikke paa hende. Men De beklagede Dem i sin Tid over hendes Ungdom, og det var jo ogsaa en slem Misforstaaelse af Bureauet at sende hende herover, da jeg udtrykkeligt efter Deres Ønske skrev om en ældre Plejerske, der kunde finde sig i et tilbagetrukkent og ensformigt Liv."

Torben tog Blikket til sig og lod sin Haand glide gennem Skægget.

„Jeg skal tænke over det," sagde han og talte saa ikke mere om Sagen.

Da Doktoren var kørt, gik han ind til sin Frokost, som han altid spiste alene. Til Middagsmaaltidet Klokken seks holdt han derimod af at have Selskab. Foruden Syge-

plejersken var da Inspektøren, Forvalteren og Mejeribestyreren tilstede. Desuden Arkitekt Schmidt, naar han kom herud fra Randers for at konferere med ham om Ejendommens Istandsættelse. Om Aftenen sad Frøken Hecht gerne inde i hans Stue og læste højt for ham, da hans Syn var svækket, saa han ikke godt taalte at arbejde ved kunstigt Lys. Undertiden spillede de et Parti *Besigue,* eller hun hjalp ham med at ordne Gaardens Arkiv.

Den unge, 23-aarige Brunette, der var kommen i hans Hus ved en Fejltagelse, havde efterhaanden gjort sig mere uundværlig her, end han rigtig var glad ved. Hun var det fordringsløseste lille Menneske, han havde kendt, og han havde med Bekymring tænkt paa, hvordan det skulde gaa ham, naar hun engang rejste.

Men nu var altsaa gamle Barbara fundet!

Efter Frokosten gik han ned i Parken, hvor han i denne Tid regelmæssigt tilbragte et Par Middagstimer i et Telt, der var rejst paa et lunt og solbeskinnet Sted og indeholdt et helt lille Værelse med Bord og Kurvestole.

Foran laa en stor Græsplæne. Gennem en bred Udhugning paa den anden Side var der Udsigt over Engene til de skovbevoksede Højder bag den modsatte Bred af Fjorden. Afstanden var godt en halv Snes Kilometer; men man kunde tydeligt se Støvringgaards røde Mure foran Skoven og i klart Vejr tælle Vinduerne.

I hans Barndom havde denne umaadelige Engflade været et ubeboet Land, et steppeagtigt Øde. Nu var der

kommen baade Huse og Beplantninger derude, og ret ud for Gennemhugningen stod et af Højspændingsværkets pudsige smaa trappegavlede Murstenstaarne, der saae ud som Aflæggere af Egnens Kirker. Til Gengæld var Fortidens rige Fugleverden næsten forsvunden, disse store Flokke af Maager og Terner, som dengang sværmede over Favsingholm, saa han troede, de havde hjemme der paa samme Maade som Duerne og Hønsene. Med en Latter som unge Piger, der slipper fri fra Institutet, dalede de ned paa Pløjemarkerne udenfor Gaarden, eller de drog bort den modsatte Vej ud til Ynglepladserne i Fjordmundingen. Nu kom der blot engang imellem en ensom Maage sejlende højt til Vejrs i stum Flugt — som flyede den slagen bort fra Elskovskampene derude.

Mens Torben hvilte sig i en af Teltets Stole, spaserede Frøken Hecht omkring i Nærheden for at være ved Haanden, dersom han skulde behøve hende. Naar han da opdagede hende ude paa Græsplænen, hvor hun gik og søgte efter Foraarets første Blomster, fulgte han hende med Øjnene og nød vemodig Synet af hendes sunde Ungdom. I sin sorte Sygeplejedragt, med Hovedet ombundet af et hvidt Slør, der med brede Ender hang ned paa Ryggen, mindede hun om en ung, klosterlig Novice.

Den unge Pige havde af og til røbet lidt om sine Forhold. Hun var født i en Provinsby og havde vistnok haft en trang Barndom. Det var sagtens derfor, hun var saa taknemlig for enhver Venlighed, der vistes hende. Men der var ogsaa noget i hendes Væsen, der tydede

paa, at hendes Hjerte bar paa et friskt Saar, der i Øjeblikket fik hende til at føle sig ensom i Verden.

Dagen efter, at Doktor Mikkelsen havde været der, fulgtes de som sædvanlig ned ad den høje Havetrappe, hvor Torben gerne maatte støttes lidt.

„Kan De gætte, hvem jeg venter Besøg af idag?“ spurgte han.

„Venter Godsejeren Fremmede?“

„Ja. Men De kan ikke gætte, hvem det er.“

„Nej, naar det ikke er Arkitekt Schmidt.“

„Nej, ham er det ikke.“

„Det er maaske Præsten?“

„Nej, han kommer vist ikke mere.“

„Ja, saa veed jeg ikke. For andre har her jo ikke været.“

„Det er Bjørn Hamre.“

„Digteren?“

„Fabulisten og Rabulisten — ja. De veed, han holder for Tiden Foredrag her paa Egnen. De læste selv forleden for mig om hans Møde derovre i Mellerup.“

„Saa kender Godsejeren ham?“

„Ja lidt. Og nu kan De altsaa faa den berømte Oprører at se, Frøken Hecht. Han er forresten slet ikke den Menneskeæder, han af mange bliver gjort til. Han fortærer kun sig selv. Som de fleste af den Slags Folk.“

Om Anledningen til Besøget sagde han ikke noget. Han kendte Bjørn Hamre fra de unge Dage i „Aprilforeningen“, og Digteren havde nu sendt ham et fortørnet Brev i Anledning af hans Forhold til Egnens Landarbejder-

Forbund. Trods Brevets Tone havde han besvaret det med en Indbydelse til en personlig Sammenkomst.

Da han var kommen tilsæde i sit Telt og havde faaet et Tæppe svøbt om sig, vilde Frøken Hecht som sædvanlig fjerne sig for ikke at være til Ulejlighed. Men Torben bad hende blive. Og han beholdt i den Anledning hendes Haand lidt længere, end det just var nødvendigt for at faa hende til at forstaa, at hun skulde sætte sig.

„Der er noget, jeg vil tale med Dem om. De skal sige mig, hvor længe De mener, at De endnu kan holde det ud her paa Favsingholm?"

Han saae, at Spørgsmaalet forskrækkede hende.

„Indtil Godsejeren ikke har Brug for mig mere."

„Ja vist! Saadan lyder Deres Instruks. Det veed jeg nok. Men den bryder vi os ikke om. Jeg vil ikke have, at De bliver her en eneste Dag længere, end De selv har Lyst til. Ser De, Frøken Hecht, jeg har ogsaa været ung engang. Efter Almanaken er det endda ikke saa forfærdelig længe siden. Jeg kan derfor sige mig selv, at De i Længden maa føle det trivielt her mellem lutter gamle Mennesker som Inspektør Hansen, Arkitekt Schmidt og Forvalteren. For ikke at tale om mig selv. Falder Tiden Dem ikke forskrækkelig lang?"

Hun rystede paa Hovedet.

„Ja ja. Jeg tager nu det Løfte af Dem, Frøken Hecht, at De vil sige mig det lige ud, saasnart De bliver ked af at være her. Vil De højtideligt give mig Deres Haand paa det?"

Han rakte sin Haand frem over Bordet, som stod imellem dem, og hun lagde tavs og forlegen sin Haand i hans, idet hun af Ærbødighed løftede sig lidt fra Stolen.

I det samme hørte de nogen komme. Lynsnar som en Væsel smuttede Frk. Hechts Haand tilbage til hendes Skød, mens Torben ærgerlig vendte sig mod den, der kom.

Det var Husjomfruen, der meldte Bjørn Hamre.

„Den Herre siger, at han er ventet."

„Det forholder sig rigtigt. Bed ham være saa god at ulejlige sig herud!"

Lidt efter hørtes Skridt. En firskaaren Mand, der paa Bondemaner holdt Stokken langt ud fra sig, nærmede sig sindigt over Gruset.

Torben var staaet op for at gaa sin Gæst imøde.

Det var adskillige Aar, siden de to omtrent jævnaldrende Mænd havde set hinanden. Bjørn Hamre standsede, som slaaet for Brystet, ved Synet af Torbens hærgede Skikkelse. Han var selv en smuk Mand med friske Farver, lidt lille af Vækst, men støt og frodig. Under den brede Hatteskygge sad et Par kønne og trofaste Øjne, der lyste af barnlig Selvglæde.

Efter at Frøken Hecht var bleven forestillet og havde trukket sig tilbage, gik Herrerne ind i Teltet.

„Værsgo' og tag Plads! De undskylder nok, at jeg gør mig det bekvemt. Jeg er for Tiden lidt Patient."

„Jeg har hørt om det. Det er forhaabenlig ikke noget alvorligt?"

„Aa nej. Jeg har blot maattet forandre mine Livs-

vaner. Stort andet betyder vore Sygdomme jo overhovedet ikke. Men det var ikke om mig, vi skulde tale, Hr. Hamre! De har i Deres Brev krævet mig til Regnskab for mit Forhold til Landarbejder-Forbundet her. De bebrejder mig, at jeg netop samme Dag, som det store Agitationsmøde blev holdt inde i Favsing, arrangerede lidt gammeldags Fastelavns-Lystighed for Folkene her paa Gaarden."

„Ja, det forbavsede mig meget at høre. Det havde jeg ikke ventet af en tidligere Meningsfælle. For det kunde jo kun opfattes som en Demonstration."

„Det var det ogsaa. Og jeg vil helst med det samme sige Dem, at jeg har i Sinde at gentage Demonstrationen ved første Anledning, f. Eks. til Skt. Hans, dersom det er rigtigt, at der forberedes et nyt Møde paa Sandhøjen den Dag. Saa vidt jeg veed, blev det nævnt i Aviserne, at De selv skulde være en af Talerne. Jeg indbyder den Dag til en Midsommerfest herude paa Engene, og jeg kan forsikre Dem, at der ogsaa ved den Lejlighed skal blive sørget baade for god Fortæring og rigelig Dansemusik."

Bjørn Hamre, der havde lagt Hatten fra sig paa Bordet og purret op i sit store Digterhaar, fik igen som et Slag for Brystet. Han saae paa Torben med oprigtig Bedrøvelse.

„Vil De sige mig, Godsejer Dihmer — hvad er egenlig Grunden til, at De saadan helt har forladt os? Jeg tror, det vil vække bitre Følelser i vide Krese. Jeg kan erklære for mit eget Vedkommende, at jeg aldrig skal glemme

den Aften i Aprilforeningen, da jeg første Gang hørte Dem tale. Det var saa skønt at tænke paa, at en Mand som De — en af Landets største Godsbesiddere — nu ogsaa var bleven Talsmand for de smaa og forurettede i Samfundet. Det gav saa rige Løfter for Fremtiden. Og da jeg saa forgangen Aar læste i Bladene om det mønsterværdige Alderdomsasyl, som De havde bekostet her paa Favsingholm — aa, jeg syntes, at der med eet blev saa højt til Himlen her i Landet. Det var som at høre den første Lærke trilre over de vinterbundne Marker."

Der var noget i hans Tones tilforladelige Hjertelighed, der trods det høje Register gjorde Indtryk paa Torben og fik ham til at svare med en Bekendelse.

„Er det nogensinde hændet Dem, Hr. Hamre, at De har maattet bryde op fra en Fest i Utide og er vendt tilbage igen ud paa Natten? De veed i saa Fald, hvor besynderlig fremmed man føler sig imellem de samme Mennesker, man faa Timer i Forvejen havde det saa kammeratlig med. Man kommer ude fra Nattestilheden og forstaar ikke straks, om det er En selv eller de andre, der har forandret sig i Mellemtiden. Man ser kun Attituden og Sminken og synes, at man er Vidne til en uhyggelig Maskefest. Se, det Tilfælde har været mit, og jeg har taget det Parti at forføje mig bort i al Stilfærdighed. Noget andet Svar paa Deres Spørgsmaal kan jeg ikke give, og det tilfredsstiller Dem rimeligvis ikke."

Bjørn Hamre havde igen sat sin Hat paa Hovedet. Stokken stod plantet mellem hans Ben, og begge hans vejrbrunede Hænder hvilede paa dem.

„Det er Deres egne Samfundskrese, De her har haft for Øje, Godsejer Dihmer. Og selvfølgelig — Tilstandene i dem maa opvække Lede og Afsky hos ethvert rettænkende Menneske. Det er vist og sandt. Men De udtalte engang — og det Ord har jeg ikke glemt — at nu havde Rigdommen i Aartusinder behersket Verden og fordærvet den. Nu var det fra den fattige Mand, Frelsen skulde komme."

„Det Ord staar jeg ved endnu."

„Saa maa De undskylde. Saa begriber jeg endnu mindre Deres Optræden."

„Nej, det gør De velsagtens ikke. De kan jo ikke tilgive Rigdommen, at den er rig, mens jeg bekender mig til den gamle Lære: Jo flere Penge, des flere Plager."

„Ja, det Sprikvort kender jeg ogsaa. Det er de overfyldte Mavers Suk. Men det var ikke i den Mening, De i sin Tid brugte de Ord, jeg nævnede."

„Aa nej, jeg tilstaar gerne, at jeg har delt min Tids Overtro. Jeg har smilet ad de gamle Guldmagere i deres Heksekøkkener men taget vore egne Eldoradodrømme alvorlig. — Men det var heller ikke det, vi skulde tale om. Veed De af, Hr. Hamre, at Deres Venner her paa Egnen har truet med at ville brænde Favsingholm ned over Hovedet paa mig? Jeg er ikke netop bange for, at de i bogstavelig Forstand skal gøre Alvor af Truslen; men derfor kan de alligevel gøre mig det hedt nok. Jeg har f. Eks. til Hensigt i den kommende Sommer at begynde nogle større Ombygningsarbejder her paa Gaarden; men jeg hører, at man vil forsøge at boycotte mig,

saa jeg ingen Haandværkere skal kunne faa. Og nu er det, jeg vil spørge Dem, Hr. Hamre, om De ikke kunde bringe Deres Venner til at forstaa, at jeg er et Menneske, som kun ønsker at leve i Fred, og at jeg udenfor Favsingholms Grænser ikke skal lægge deres Bestræbelser et Halmstraa i Vejen."

„Det gør mig ondt, Godsejer Dihmer; men med det Standpunkt, De har indtaget — og altsaa ogsaa i Fremtiden agter at indtage — kan det falde vanskeligt nok at overbevise mig selv om Deres fredelige Sindelag, endsige andre. I den Kamp mellem fattig og rig, som bliver Aarhundredets Kamp — det endelige Verdensopgør før den store Folkefred — i den har Ingen Lov til at holde sig udenfor. Den, der ikke er med os, er imod os. Det Løsen maa vi handle efter."

„Men hvem er rig, og hvem er fattig?" sagde Torben efter en Pavse. „Alle Livets virkelige Goder faar vi gratis. Hvad har vi da at misunde hinanden? Solen skinner paa os allesammen, og Døden gaar jo heller ikke den fattige Mands Dør forbi. Og hvad Værd har alt det øvrige? De har ikke følt Tidens Gud rigtig paa Tænderne, Hr. Hamre! For saa vilde De sikkert ikke have Mod til at drive Deres Venner ind i det Rovdyrgab. Da jeg for nogle Maaneder siden vendte tilbage fra en lang Rejse, gik det op for mig, at den lille danske Husmand med sin hjelmede Ko og sine fire Høns er Jordens lykkeligste Menneske."

„Ja, fra Rigdommens Vinduer tager Fattigdommen sig altid saa idyllisk ud."

„Aa ja! Vi idealiserer jo gerne den Lykke, vi har mistet.“

Bjørn Hamre opgav at svare. Det var gaaet op for ham, at Rygterne om Torben Dihmers aandelige Tilstand ikke var grebet ud af Luften. Sygdommen var gaaet den stakkels Mand til Hjernen og havde formørket hans Sind.

Men nu begyndte Torben selv at tale om sit mislykkede Alderdomsasyl, som han med saa store Bekostninger havde gjort til en Mønsteranstalt med Badekamre og Vandklosetter og et biblioteksmæssigt udstyret Læseværelse. Der gik endnu nogle af de gamle Mennesker omkring paa Gaarden med misfornøjede Miner; men Størsteparten var rømmet derfra som fra en Straffeanstalt.

„Jeg var forøvrig bleven advaret af en Mand, der siden har opnaaet en vis Navnkundighed. Det er Mads Vestrup. Han var i sin Tid Præst herinde i Favsing. Jeg veed ikke, hvad der nu er bleven af ham. Men i „Femte Juni“ læste jeg engang i Vinter et Par af de Taler, han vakte saa stor Opstandelse med i København. Den mærkelige Mand hører jo en svunden Tid til og taler et middelalderligt Sprog; men — det forstaar jeg nu — den inderste Mening af hans Ord har evigvarende Gyldighed. De vil selv komme til at gøre den samme Erfaring, Hr. Hamre, dersom De engang faar Deres Idealstat realiseret, at det er Jordhulen og en Kaalhave, der er Menneskenes tabte Paradis. — De har velsagtens læst, hvad Anton Bjerreby nylig meddelte om sine sidste Samtaler

med Enslev paa Dødslejet. Det skærer En i Hjertet at tænke paa, at den Mand skulde sige Livet Farvel med saa bitre og hadefulde Ord. Kan hans Livstragedie ikke afskrække Dem? Enslev var jo ogsaa en Slags Moses, der vilde føre Folket ud af Trældommen ved at opvække en Ulveappetit paa Livet. Maaske har vi aldrig haft en guddommeligere Vilje her i Landet end hans, da han endnu var ung og begejstret. Nu ser vi Befrielsesværket resultere i en Skare ulykkelige, der har forslugt sig paa Tilværelsen og ækles baade ved sig selv og andre. Verden over møder vi Mennesker, der er opfyldte af Lede ved Eksistensen og dog ikke kan faa nok af den; som hader og forbander Livet og samtidig klæber ved det med alle deres Ønsker og Forhaabninger."

Bjørn Hamre fandt det stadig ørkesløst at optage en Diskussion med den syge Mand, og Torben, som nu forstod Grunden til hans Tavshed, blev derpaa selv stille. Skønt han efterhaanden havde vænnet sig til at blive betragtet som forrykt af sine Omgivelser, blev han nedslaaet, hver Gang han paany mødte denne fuldkomne Mangel paa Forstaaelse hos Folk, med hvem han tidligere havde kunnet dele Tanker. Og han havde altid sat Bjørn Hamre højt som en benaadet Digter, en Friluftssanger, skaaret ud af Folkets Side, frisk og stærk og frodig som Naturen i hans østjyske Hjemland.

Samtalen døde lidt efter lidt hen. Torbens Blik fulgte nogen Tid Frøken Hecht, der som sædvanlig gik ude paa Græsplænen og søgte efter Blomster, og det slog ham, at hendes Væsen var forandret. Tilsyneladende gik hun

i sine egne, ubekymrede Tanker; men der var noget i den Maade, hvorpaa hun af og til førte Haanden prøvende henover sit Livbælte eller rask slog Slørets Ender hen bag Ryggen, der sladrede af Skole og røbede Optagethed af Bjørn Hamres Nærværelse.

„Saa fik De nu den store Digter at se," sagde han til hende, da de kort efter Gæstens Bortgang fulgtes ind. „Han er en smuk Mand, ikke sandt?"

„Jo, det er han vist."

Det lød ligegyldigt; men Torben var bleven mistænksom og fandt, at Tonen ikke var ganske ægte.

Om Aftenen, da hun gik ham tilhaande inde i hans Stue med Ordningen af Arkivet, førte han med Vilje atter Talen hen paa Digteren, og af de Spørgsmaal, hun gjorde ham, mente han at forstaa, at hun endnu var stærkt optaget af Besøget. Da hun senere læste højt for ham af Aviserne, syntes han ogsaa, at hun hyppigere end ellers snublede over Ordene, fordi hun var bleven borte i sine egne Tanker.

Han sagde til sig selv, at Fortryllelsen var hævet. Hendes Længsler havde kigget over Klostermuren. En skøn Dag vilde de storme ud over den, tilbage til Verden, og føre hende bort herfra. Det var jo kun, hvad han havde ventet og ogsaa selv ønsket for ikke at føres ud i et nyt Kærlighedseventyr, der vilde være lige nedværdigende for begge Parter. Men han var bleven vant til at have det lille stilfærdige Væsen om sig Dag og Nat og vidste, at han vilde føle sig endnu mere ensom og oldingegam-

mel, naar han ikke længer havde Synet af hendes unge Sundhed at forynge sig ved.

Den næste Dag opholdt han sig mest i sin egen Stue uden at ville se nogen, og ved Middagsbordet, hvor Inspektøren, Forvalteren og Mejeribestyreren som sædvanlig var tilstede, blev der næsten ikke talt. De tre Mænd, som forlængst var fortrolige med disse pludselige Nedfald i Torbens Stemning, lod som ingenting. Frøken Hecht derimod var meget ulykkelig og forstod ikke, hvad der foregik.

Efter Bordet kaldte han hende ind til sig og bad hende venligt om at tage Plads. Han sagde, at han igen havde tænkt paa, hvad han havde talt om den foregaaende Dag, at Livet her paa Favsingholm i Længden maatte være altfor trist og ensformigt for hende. Maaske følte hun det endnu ikke selv; men i Virkeligheden trængte hun sikkert til Forandring.

„De skal hellere rejse, Frøken Hecht! De har i enhver Henseende gjort Deres Pligt og mere end den. Men jeg har ikke Lov til at misbruge Deres Taalmodighed. Har jeg ikke fortalt Dem om en gammel Vaagekone, som for et Aarstid siden forsvandt fra Asylet derovre? Hende har jeg netop nu fundet igen, saa jeg kommer ikke i Forlegenhed. Saadant et gammelt Inventar passer bedre til Forholdene her."

Den unge Pige havde et Par Gange set over paa ham med et opjaget Blik. Det bestemte ham til at gøre Pinen kort for dem begge.

„Gaa De nu ind og pak Deres Kuffert, saa skal jeg

sørge for, at Kalesjen holder for Døren imorgen Formiddag! Men De maa køre herfra senest halvni for at naa Hurtigtoget."

Ude i Gangen løb Frøken Hecht paa Husjomfruen, der ved Synet af hendes Ansigt forfærdet udbrød: „Men Gud, De er da ikke syg?" Den unge Pige svarede, at hun havde Tandpine, og skyndte sig ind i sit Værelse med Lommetørklædet for Munden.

Den næste Dag, i Middagstiden, sad Torben atter ude i sit Telt. Over hans Knæ laa en udfoldet Avis, som han havde taget med sig til Adspredelse men kun af og til kastede et Blik i. Han sad for det meste tilbagelænet og stirrede ud for sig med sine halvt tillukkede Øjne. Frøken Hecht, der var rejst til den fastsatte Tid, havde ved Afskeden et Øjeblik grædt ved hans Bryst. Han havde følt det lille Væsens undselige Mund mod sin og mærket hendes vaade Øjenvipper strejfe hans Kind. Men det var jo ingen Ulykke for en ung Pige at have kysset en gammel Methusalem. Naar hun om kortere eller længere Tid spaserede med en Kæreste under Armen, vilde hun smile ved Erindringen om sin Forvirring. Men han kunde ikke tilgive sig selv, at han paany havde ladet sig lokke ind i det Net af titusinde smaabitte Løgne, der kaldtes Kvindens Uskyld, allermindst, at han igen var begyndt at tage Asmus' Vidunderpiller for at kunne genvinde sin Manddomskraft. Forstandigere var han ikke bleven!

Luften bølgede af Sollys. Et Sted i hans Nærhed sad en Musvit i en Trætop og skreg sin Foraarsglæde ud med en ufortrøden Ensformighed som en Haandværker, der

fløjter ved sit Arbejde. Langt ude paa Engene gled en tremastet Skonnert langsomt afsted for fulde Sejl. Det var som en Luftspejling — et Ørkensyn. Paa Grund af Afstanden kunde det smalle Strømløb ikke ses. Det tog sig derfor ud, som om Skibet med sine mange solfyldte Sejl svævede hen over selve Engfladen.

Hans Øjne lukkede sig. Halvt i Drøm, halvt vaagen førtes han af sine Tanker til Ægypten, til Indien, Jerusalem og andre fjerne Steder, som han havde besøgt paa sin Rejse. Tilsidst befandt han sig paa en svimlende høj Stentrappe, der mellem sydlandske Havemure gik i Zigzag op ad en Bjergskraaning. Trinene var høje, og Jytte, der fulgte bagefter ham, maatte ofte hjælpes med en Haandsrækning. Foran gik Fru Bertha. Som Følge af Trappens Slyngninger blev hun undertiden usynlig for dem, og just som de ventede paa et saadant Øjeblik, vaagnede han op med et Ryk og maatte snappe efter Vejret paa Grund af sit Hjertes vilde Banken.

Han saae sig om. Over Græsplænen flimrede Lyset. Musvitten gyngede endnu deroppe i Trætoppen og satte Solskinnet i Musik. Han havde kun været borte et Par Minutter.

„Ja, her er godt at være!“ tænkte han og aandede dybt ud.

Da hans Blik igen faldt ned i Avisen, saae han en Notits med Overskriften „Doktor Gaardbo“. Han blev opmærksom. Efter at have læst den slog han harmfuld Haanden i Stolens Armstykke.

„Forhenværende Distriktslæge i Jerve paa Fyn, den

fra sin Lægevirksomhed uheldigt bekendte Doktor Gaardbo, har i det ansete oversøiske Agentur P. C. Christensen bestilt Billet til sig og sin Familje til Avstralien. Det maa saaledes formodes, at Hr. Gaardbo har besluttet at vende sit utaknemlige Fædreland Ryggen, og at det er hin fjerne Verdensdel, der for Fremtiden skal lyksaliggøres med hans mærkværdige Helbredelsesmetoder."

Hans Besøg i Jerve for fire Maaneder siden havde ofte syntes ham det eneste gode Minde, han havde bragt hjem fra sin vidtløftige Jordomsejling. Det lille fynske Lægehjem med det lykkelige Familjeliv stod for hans Erindring som en Oase af blomstrende Virkelighed midt i en ørkengraa, kaotisk Spøgelseverden. Og nu skulde ogsaa denne lille sprudlende Livskilde plumres!

Der hørtes Trin udenfor paa Gruset. Det var den Arkitekt Schmidt fra Randers, der skulde forestaa den paatænkte Istandsættelse af Favsingholm.

Torben tog venligt imod ham men var længe bundet af sine egne Tanker. I Stedet for at se paa Arkitektens medbragte Tegninger talte han bittert om det moderne Inkvisitionstribunal, der kaldtes den offenlige Mening, og om Pressen, der havde genindført Gabestokken, Brændemærkningen og den øvrige middelalderlige Tortur.

„Skadefryd er jo en særlig menneskelig Lyst, som vi ikke deler med nogen anden Jordens Skabning, og den er vel nok den hæsligste af alle Lidenskaber. Man kan virkelig ofte have berettiget Grund til at sørge over, at man blev født som Menneske og ikke kom til Verden

som Hyæne eller Tiger eller et andet forholdsvis godsindet Dyr. Hvad mener De derom, Arkitekt Schmidt?"

Men Arkitekten stirrede krænket ned paa sine upaaagtede Tegninger og sagde bittersødt:

„De maa tillade mig at være Dem Svaret skyldig!"

VI.

Jytte sad med Overtøjet paa ved Siden af sin Mors Seng og fortalte om et lille Herreselskab, som hendes Mand havde haft den foregaaende Aften i Anledning af en tilrejsende norsk Journalist og Kunstkritiker, der var kommen herned for at se paa Foraarsudstillingerne. Foruden Hædersgæsten havde der været to danske Herrer, hvis Navne Jytte af Skamfuldhed fortav. Den ene var nemlig tykke Møller, som Karsten havde knyttet til sig med noget, han kaldte Venskabs-Prioriteter; den anden var en yngre københavnsk Kunsthandler, der aabenbart ogsaa havde en Part i Møller og derfor ikke gerne slap ham afsyne.

Af Hensyn til den udenlandske Gæst havde Jytte paa Karstens Anmodning gjort sig megen Umage med Anretningen. Der var bleven dækket med en Overflødighed af kolde Retter, med Salater og Geleer og andre Lækkerier. For at oplive Moderen, der var stærkt nedtrykt efter flere Dages Sengeleje, forsikrede hun, at Aftenen havde været meget vellykket.

Sandheden var dog den, at det hele havde været en grim Oplevelse, som hun helst ikke tænkte paa. Først

havde Gæsterne ladet vente paa sig i over en Time, og da de endelig kom og blev sat tilbords, viste det sig, at de lige havde rejst sig fra en solid Middag. I otte Dage havde de turet rundt i Byen og til Ære for den norske Gæst afsøgt dens bedste Spisesteder med det tydelige Resultat, at de i Øjeblikket ikke taalte Lugten af Mad. Da den varme Ret blev baaret ind — en Aspargesbudding med rørt Smør — blev navnlig tykke Møller saa hvid i Ansigtet, at hun alvorlig frygtede for, han skulde faa ondt.

Forøvrigt havde de gjort sig hæderlige Bestræbelser for at bevare Anstanden, i hvert Fald, indtil den hede Vin og senere Whiskyflaskerne kom paa Bordet. Da hun kort efter Midnat trak sig tilbage, sad Møller med en Hinde over Øjnene som en Frø, mens Nordmanden var begyndt at blive lidt ubehageligt nærgaaende overfor hende.

Nu til Morgen havde Karsten gjort hende en Undskyldning for sine Gæsters Opførsel. Da hun spurgte ham, om det virkelig var nødvendigt, at de aabnede deres Hus for dens Slags Mennesker, havde han som sædvanlig svaret med et beklagende Skuldertræk.

„Men nu maa jeg gaa, Mor!“ sagde Jytte og gik hen til Spejlet for at knytte sit Slør. „Jeg vil kigge lidt ud til Meta. Du veed jo nok, de skal rejse. Det gør mig saa forfærdelig ondt for hende!“

At hun ogsaa havde et andet Ærinde hos sin Veninde, nævnte hun ikke noget om; men hun havde bestemt sig til nu at gøre Alvor af at betro Meta sin Tilstand for at faa Raad og Oplysninger af hende.

„Det gør naturligvis ogsaa mig ondt," sagde Fru Bertha, da Jytte igen kom hen til Sengen. „Men er du sikker paa, at din Veninde ikke har lidt Skyld i, at det er gaaet hendes Mand saa galt, som det er? Hun skulde have hjulpet sin Svoger med at bringe det forstyrrede Menneske til Fornuft. Men dersom jeg har forstaaet dig rigtig, har hun snarere gydt Olje i Ilden."

„Det er, fordi hun paastaar, at det er Svogeren, der allermest satte ondt for hendes Mand hos Befolkningen derovre."

„Kan din Veninde virkelig tro paa den Slags Snak, saa viser det bedst, hvor forblindet hun er bleven."

„Ja ja, lille Mor, du har nu engang kastet din Kærlighed paa Pastor Gaardbo, og det har du jo Lov til. Men jeg kender ham jo ogsaa en lille Smule, og jeg forsikrer dig, at skulde jeg vælge mellem ham og den anden — saa valgte jeg Doktoren med alle hans Forrykt-heder."

I det samme blev der banket paa Døren. Pigen kom ind og meldte:

„Professoren!"

„For min Skyld behøver du ikke at gaa," sagde Asmus Hagen til Jytte, der havde sagt Goddag og Farvel til ham paa samme Tid. „Jeg kommer *för tillfället* kun paa Visit."

„Jeg skal nu gaa alligevel. Jeg stod netop paa Springet ... Farvel, lille Mor!"

„Farvel, mit Barn! Og hils Fru Gaardbo fra mig! Sig hende, at jeg tænker paa hende og hendes Børneflok

med den største Deltagelse og ønsker dem alt godt paa den lange Rejse."

Ved at høre Navnet havde den lille Professor lyttet.

„Fru Gaardbo?" sagde han. „Dersom det er i Anledning af den paatænkte Udvandring, at den Dame skal kondoleres, saa kan I spare jer Ulejligheden. Rejsen bliver vist ikke til noget — i det mindste ikke foreløbig."

„Hvorfor?" spurgte begge Damerne.

„Doktor Gaardbo har faaet Tilbud om en Anbringelse herhjemme. Det er saamænd ingen anden end vor fælles Ven Dihmer, der agter at engagere ham derovre paa sin Gaard."

„Dihmer!" udbrød Fru Bertha, mens Jytte, der allerede havde haft Haanden paa Dørgrebet, uvilkaarligt igen nærmede sig et Skridt.

„Det er formodenlig en Slags Godslæge-Stilling, han skal overtage," fortsatte Asmus Hagen. „Jeg har min Viden fra en Doktor Mikkelsen i Randers, som jeg tidligere har korresponderet med i Anledning af Dihmer. Han har indtil Dato været hans Huslæge, saa det er desværre udelukket, at der kan foreligge nogen Misforstaaelse."

„Hvorfor siger du desværre?" spurgte Jytte.

„Jo, for jeg havde unægtelig helst set, at Hr. Gaardbo ogsaa i bogstavelig Forstand var bleven min Antipode. Men især beklager jeg Sagen for Dihmers Skyld. Han har her forbundet sig med en gal Mand, som i Øjeblikket kun kan have den alleruheldigste Indflydelse paa ham."

„Og jeg glæder mig over Sagen for Metas Skyld!" sagde Jytte og knejste udfordrende. „Det er forresten pud-

sigt, saa tilbøjelige alle Mennesker er til at betragte hinanden som gale ... skrupgale ... lige til Daarekisten!"

„Det er efter min Erfaring ogsaa den Betragtning, der passer i de fleste Tilfælde."

„Ikke desmindre vil jeg nu tage ud og ønske Meta til Lykke," sagde Jytte. „Ogsaa fra dig, Mor! ... Farvel begge to!"

Da hun var gaaet, satte Asmus sig ned ved Tantens Seng, og der blev stille en lille Tid.

„Om et godt halvt Aar kan vi nok ønske dig til Lykke med Bedstemorværdigheden, Tante Bertha!"

„Mener du det?"

„Har Jytte ikke talt om det?"

„Nej, men jeg har jo selv gjort mig Formodninger. Hun har været stærkt nervøst opreven i de sidste Dage."

„Der er vist ingen Tvivl. Men det skal du kun være glad for. Det vil sikkert være godt for Jytte at faa et Barn."

„Det er ogsaa mit Haab," sagde Fru Bertha med sin bekymrede Stemme og faldt atter hen i sine egne Tanker.

Da Jytte kom ned paa Gaden, mærkede hun godt, at den Glæde, hun straks havde følt paa sin Venindes Vegne, ikke var uden Brod; men med Vilje undgik hun at gøre sig nærmere Rede for Smertens Aarsag. Derimod gav hun efter for en pludselig Lyst til at overraske Karsten i hans Atelier, inden hun tog ud paa Nørrebro.

Hun traf ham optaget af sit Konkurrencebillede, der gjorde gode Fremskridt. Han havde valgt at fremstille den historiske Rigsdagsscene, hvor Enslev med en Tale

styrtede det sidste Højreministerium. Allerede i Slutningen af Maj skulde Skitserne indsendes, saa han havde ingen Tid at spilde.

Jytte klappede ham paa Kinden og roste ham. Hun vidste ikke, om det var, fordi hun nu saae paa ham selv med andre Øjne, at hun ogsaa bedømte hans Kunst anderledes end før; men hun syntes, det var lykkedes ham at komme bort fra sine tidligere tomme Virkemidler.

Hun fortalte, at hun kom fra Dronningens Tværgade og havde truffet Asmus Hagen der. Den Nyhed, Fætteren havde bragt, fortav hun dog af Sky for at nævne Dihmers Navn.

Besøget varede i det hele kun fem Minutter, og da hun gik bort og Karsten spurgte, om hun nu tog hjem, svarede hun Ja.

Hun traf Meta ene hjemme sammen med Børnene. Hendes Mand var for et Par Dage siden taget til Favsingholm for at se paa Forholdene. Ved Synet af Venindens lykkestraalende Ansigt var Jytte ikke langt fra at fortryde, at hun var taget derud.

„Jeg veed allerede det hele!“ faldt hun hende straks i Talen. „Min Fætter har sladret af Skole. Han kender Lægen derovre. Men lad mig nu høre — hvad er egenlig Meningen?“

„Ja, du kan tro, vi gjorde store Øjne begge to!“ sagde Meta, da de havde lukket sig inde i hendes Mands Værelse for at faa Ro for Børnene, der surrede omkring i de smaa Stuer som sværmesyge Bier i en Kube. „I Begyndelsen vidste vi saamænd ikke rigtig, hvad vi skulde

tænke om Tilbudet. Det lød jo lidt underligt. Men imorges havde jeg Brev fra Povl. Han skriver, at Sagen er i Orden, og han er henrykt for alting derovre. Vi kommer til at bo i et Hus, der før har været Godsforvalterbolig. Det bruges nu til et Alderdomsasyl; men det skal helt forandres. Du skal høre, hvad han skriver."

Hun hentede Brevet frem fra sin Kjolelomme.

„Straks i Aftes havde jeg den afgørende Samtale med Dihmer, og vi blev hurtigt enige. Han sagde, det var hans Tanke at gøre Favsingholm til en Slags Noæh Ark, der skulde bære en lille Skare Mennesker frelst gennem Syndfloden, og hertil ønsker han altsaa min Bistand. Jeg falder med andre Ord netop ned i den Virksomhed, jeg altid selv har drømt om men nær havde tabt Troen paa, da Johannes svigtede. Nu faar jeg her uventet en anden Medarbejder, der tilmed er en af Landets rigeste Mænd."

„Men jeg forstaar ikke," sagde Jytte, „her i Byen fortælles det, at Godsejer Dihmer i Øjeblikket har en Skade paa Forstanden."

„Det betyder vist ikke noget. Povl siger altid, at naar man ikke pudser Næsen præcis paa samme Maade som andre, bliver man straks mistænkt for at have en Skrue løs."

„Du sagde dog selv, at han gjorde et lidt underligt Indtryk, da han besøgte jer i Jerve."

„Ja, han er jo syg. Det er Hjertet, skriver Povl. Han skal forresten være bleven meget livligere og har saa mange Ting for. Men hans Udseende har nok forandret sig ikke saa lidt."

„Han kommer sig saamænd nok, skal du se!“ sagde Jytte. „Det har vist ingen Nød.“

„Det maa vi jo haabe paa! Her skal du se et Par Billeder af Gaarden.“

Meta trak nogle Fotografier ud af Konvolutten. Det var omtrent de samme, som Torben havde vist Jytte og hendes Mor hin gyldne Morgen i Italien. Der var Herregaardens Hovedfaçade set gennem den klosteragtigt hvælvede Indkørsel, et Parti af Parken, et Billede af et Skovbryn og den vide Udsigt over Fjorden, som Torben havde lovsunget med en Varme, der misstemte hende.

„Ja, det ser jo altsammen meget lovende ud. Hvornaar skal I flytte derover?“

„Det veed jeg ikke bestemt. Men til Sommer bliver det da nok. Saa skal du komme over og besøge os. Du ser ud, som om du til den Tid kan have godt af at komme lidt paa Græs og samle Kræfter til en stor Begivenhed. Tager jeg vel fejl i det?“

Jytte blev bleg og svarede ikke paa Spørgsmaalet. Hun gav sig hurtigt til at tale om andre Ting, og lidt efter tog hun bort.

Under den lange Kørsel ind til Byen med Sporvognen sad hun mest med lukkede Øjne. Hun følte en Lede ved sig selv, saa det sortnede for hende. Det var saa latterlig vanvittigt at maatte tilstaa, at hun var skinsyg paa Meta! Naar hun tænkte paa, at Veninden for Fremtiden skulde kalde Favsingholm for sit Hjem, at Dihmer skulde blive hendes daglige Omgangsfælle, maaske hendes gode Ven, der spaserede med hendes Børn ved Haanden, var hun

nær ved at ønske, det var bleven til Alvor med den Avstraliensrejse, og at Veninden og hele Familjen allerede var paa Vej derover. Et saadant Hvepsebol var hendes Hjerte!

Da hun stod af Sporvognen paa Kongens Nytorv og skraaede over Torvet for at naa hen til Holdepladsen for Østerbrovognene, kom et Arbejdskøretøj i jævn Fart nede fra Nyhavn og krydsede hendes Vej. I det samme flammede der en ond Lyst op i hende til at kaste sig ned foran de store Heste og lade sig trampe ihjel under deres tunge Hove. Det hele var kun et Nu, — et vildt og blodigt Glimt. Men i dette korte Øjeblik havde hun følt Dødens Gys som en befriende Svimmelhed.

Paa Vejen ud gennem Bredgade saae hun til sin Overraskelse, at der var tændt Lys i et Par Butikker. Tiden var løben fra hende, og det ængstede hende lidt at tænke paa, at Karsten kunde være kommen hjem. Hun frygtede hans Skinsyge, som allerede paa Bryllupsrejsen havde opskræmt hende ret alvorligt et Par Gange. Og dog var han ingenlunde selv bleven nogen Helgen.

Til Beroligelse for sin Samvittighed gav hun sig til at tænke paa en Aften i Teatret i Milano, da en Dame traadte ind i Sidelogen, en høj, dybt nedringet og bararmet Messalina i sort Fløjlsrobe. Karsten blev pludselig saa underlig lang i Ryggen, og hun saae, at der gik et Kuldegisp igennem ham. Hun havde ikke glemt det. Og Mindet om dette Øjeblik trøstede hende ofte for hendes egen Svaghed.

Da hun kom hjem, saae hun hans Frakke og Stok i Entreen, og da hun traadte ind i Stuen, stod han ude

paa Gulvet med Hænderne i Siden og mødte hende med Tavshed.

Hun sendte ham et Nik i Forbigaaende. Han fulgte hende med Øjnene og spurgte, da hun satte sig i Sofaen:

„Hvor kommer du fra? ... Du ser saa mærkværdig ophedet ud.“

„Naar du taler til mig i den Tone, Karsten, faar du ikke Svar. Det veed du!“

Hun havde rejst sig og gik hen imod Sovekammerdøren. Men da styrtede han sig over hende og greb hende om begge Haandled.

„Hvor har du været henne? Du sagde jo, du tog hjem.“

„Dersom du ikke øjeblikkelig slipper mig, raaber jeg paa Pigen!“

Lynene fra hendes Øjne bragte ham til at besinde sig. Han slap hende, og da hun var gaaet ind i Sovekammeret, skridtede han en Tid omkring i Stuen med skamfuld Mine som en straffet Skoledreng.

Pludselig standsede han og spidsede Øre. Inde fra Sovekammeret hørte han Hulken.

Han blev frygtelig ulykkelig. Det var første Gang, han hørte Jytte græde. — Han aabnede sagte Døren og gik paa Taaspidserne hen til Sengen, hvor Jytte laa med Ansigtet trykket ned i Hovedpuden. Synet gjorde ham ganske fortvivlet. Han sank ned paa Knæ ved Siden af hende.

„Tag det dog ikke saa alvorligt, Jytte! Jeg ber dig virkelig saa mange Gange om Forladelse! Du veed jo, at det aldrig kunde falde mig ind for Alvor at mistænke

dig. Naar jeg bliver saa fjollet, er det blot, fordi jeg holder saa vanvittig meget af dig."

Han havde prøvende taget hendes ene Haand. Da hun lod ham beholde den, trykkede han den henrykt til sin Mund. Med Kærtegn og indsmigrende Ord søgte han at gøre sin Uret god igen og faa hende til at smile. Han vidste ikke, at hun i ensom Fortvivlelse græd over sig selv og sit forspildte Liv.

VII.

Ved et af de høje Palæ-Vinduer i sin Stue sad Grosserer Søholm sørgmodig sammensunken i en Rullestol, graa i Ansigtet, ubarberet og med æggegule Levninger af sit Morgenmaaltid i Mundvigene. Under de tunge Øjenlaag, hvoraf det ene næsten var lukket til, bevægede Pupillerne sig uroligt frem og tilbage som Dyr i Bur. Hundefrygten i hans Sind gjorde dem mørke og unaturligt store trods det Styrtebad af Sol, der strømmede ned over ham.

Den foregaaende Aften, da Tjener Rasmussen læste Avisen højt for ham, havde han faaet en alvorlig Rystelse ved at høre, at den nylig afdøde P. Christian Jørgensen, en ubetydelig Hørkræmmer paa Vestergade, havde testamenteret hundrede tusinde Kroner — over Halvdelen af sin Formue — til Missionen.

Han havde ganske vist selv et Par Gange i Vinterens Løb betænkt Kirken med Gaver. Men ved denne Meddelelse vaklede hans Tillid til, at hans Regnskab med

Vorherre balancerede, og efter en bekymringsfuld Nat havde han nu telefoneret efter Pastor Gaardbo.

Tjener Rasmussen, der under hans Sygdom var bleven ophøjet til en Slags Privatsekretær, stod henne ved Skrivebordet og fordelte den ekspederede Morgenpost til de forskellige Rum i Hylderne ovenover. Den syge Grosserer kom ikke mere paa sit Kontor; men gennem Telefonen styrede han endnu Forretningen, og fra hans lamme Tunge udgik stadig Ordrer, der fløj ud over Verden og slog ned som Rovfugle paa deres Bytte.

„Var det Pastor Gaardbo selv, De talte med, Rasmussen?"

„Nej, Præsten var gaaet ud. Det var en af Damerne, der var i Telefonen."

„Saa kommer han maaske slet ikke i Formiddag?"

„Jo, hun ventede ham hvert Øjeblik, sagde hun."

Grosserer Søholm sank tilbage til sine opskræmte Tanker, og der blev igen en længere Tavshed.

Et Øjeblik efter ringede det.

„Der har vi Hans Velærværdighed," sagde Tjener-Sekretæren med spydig Overlegenhed.

„Opholder Frøken Cecilie sig i Salonen?" spurgte Hr. Søholm.

„Ja."

„Er min Datter paaklædt?"

„Det tror jeg nok. Jeg skal maaske vise Præsten derind?"

„Ja, gør kun det! Sig ham, at jeg skal straks være disponibel!"

Men i det samme gled Døren til Forhallen ind i Væggen, og Johannes Gaardbo traadte ind.

Det havde været Hr. Søholms Hensigt at skænke Kirkefondet yderligere tyve tusind Kroner; men Præstens blotte Tilsynekomst beroligede ham, saa han straks bestemte sig til at reducere Summen med Halvdelen. Og da han havde bedt Præsten tage Plads, fandt han, at ogsaa fem tusinde Kroner var en rund Sum, som han kunde føle sig betrygget ved.

Han nævnte nu Sagen for Johannes Gaardbo og bad ham bringe Meddelelsen videre til Kirkefondets Bestyrelse.

„Med de forrige fem tusinde og de første ti bliver det altsaa i det hele et Bidrag paa tyve tusinde Kroner," sagde han som for at sikre sig mod en fejlagtig Postering i Himlens store Hovedbog.

Johannes Gaardbo takkede uden Begejstring. Han havde allerhelst tilbagevist Pengene som en uværdig Gave; men han vidste, at han paa dette Punkt var i Uoverensstemmelse med Missionens Ledelse, særlig med Pastor Stensballe.

Grosserer Søholm, der nu følte sig fuldkommen trøstet, gav sig sig til at fortælle om sin forestaaende Rejse til et Badested i Sydfrankrig, hvorfra han ventede at komme ganske helbredet tilbage. Hans Døtre Cecilie og Constance skulde ledsage ham, hvorimod Jægermesteriden var optaget af sine mange offenlige Hverv, navnlig af Forberedelserne til den store Vifteudstilling, der skulde aabnes i Maj. Hele Rejsen skulde foretages i Sa-

lonvogn. I Berlin vilde Constances Forlovede, Hr. v. Biebermarck, slutte sig til dem, og efter Hjemkomsten var det Meningen at fejre det unge Pars Bryllup paa Storeholt, som skulde være hans Brudegave til Datteren.

„Har De Lyst til at gøre Følgeskab paa Rejsen, saa er der gratis Plads i Vognen — værsgo'! Frankrig skal jo være et Land med forskellige Seværdigheder."

Johannes Gaardbo hørte knap paa ham. Disse stadig lige frugtesløse Besøg blev ham mere og mere en Pine, og at baade Hr. Søholm og Familjen saa tydeligt ventede en Dag at se ham afsløre sig som Frier til Frk. Cecilie, gjorde ham ikke Opholdet i det pralende Millionærhjem mindre trykkende. Enhver Tanke om Giftermaal var for ham selv bleven Helligbrøde. Nu mere end nogensinde var Rosalie hans Evighedsbrud. Med den Vished, han havde faaet om hendes frygtelige Forvildelse, var Troskaben mod hendes Minde bleven ham en Kærlighedspligt, som han for hendes Sjæls Frelses Skyld ikke turde svigte. Hele hans Liv skulde fra nu af vies Bønnen om deres Genforening i Herlighedsriget.

Da han rejste sig, spurgte Hr. Søholm, om han ikke skulde ind og hilse paa hans Damer. Men han undskyldte sig og sagde Farvel.

Med Sporvognen kørte han ind til Byen og stod af ved Kultorvet, hvor Missionens nye Blad havde sine Kontorer. Som Korshærens Leder udstedte han herfra regelmæssigt sine „Dagsbefalinger".

I et stort Hus, der af Københavnervittigheden var døbt Sakristiet, havde Bladet — „Hverdagen" hed det — ind-

rettet sig efter amerikansk Mønster med markskrigerske Billedreklamer i alle Vinduerne som et Menageri. Det Vryl af underordnede Medarbejdere, der fyldte op i Redaktionslokalerne, havde heller ingenlunde noget evangelisk Præg. Det var det sædvanlige forsorne Broderskab af Literaturens Alfonser og havarerede Talenter, der fra en Storstads Overflade flyder sammen i Avisernes Reporterstuer som Spildevandet i en Kloakbrønd. Men iøvrigt forsynedes det store Blads Spalter mest af skrivelystne Præster og Præstefruer rundt om i Landet og af nogle unge Digtere af den nye serafiske Skole med Erkeenglen Harald Bohse i Spidsen.

Pastor Stensballe viste sig aldrig i Sakristiet men styrede Bladet ved lønlige Dekreter fra sit Kontor i Bispegaarden og overlod det til Redaktionssekretæren, en teologisk Kandidat, at føre Tilsyn med det daglige Stof. Det var Samuelsen, der repræsenterede „Hverdagen" overfor Offenligheden, og i Virkeligheden var det ogsaa denne smarte Mand, for hvem intet var helligt uden Abonnementsprotokollen, der prægede Bladet og skaffede det Udbredelse. Som en Dyretæmmer terroriserede han den store Medarbejderskare med sin Elskværdighed, uden at den selv mærkede det. Baade Stensballe og de andre Præster tumlede han efter sin Vilje og lod dem springe gennem Tøndebaand til Publikums Forlystelse.

I et Rum, der vendte ud mod en mørk Gaardsplads, sad en enlig Mand ved et Bord, som flød med Aviser. Det var Mads Vestrup. Han havde faaet den Bestilling at

gennemlæse den daglig indstrømmende Provinspresse og udklippe alle Meddelelser, der vedrørte Menighedslivet. Fra Klokken ti om Formiddagen til fire om Eftermiddagen sad han lænket her som en Straffefange i sin Celle — „Samson i Trædemøllen" kaldtes han af Karl May, der havde ladet sig engagere som Bladets Tegner.

De selvstændige Artikler, han nu og da skrev til Bladets kirkelige Tillæg, blev efter Ordre regelmæssigt undertrykte, i hvilken Anledning det er Par Gange var kommen til heftige Sammenstød mellem ham og Samuelsen; men Redaktøren havde hurtigt tæmmet den naivt opfarende Mand med sit Smil. Mads Vestrups tiltagende Svaghed, hans Angst for igen at miste det sikre Udkomme gjorde ham værgeløs. Han var en nedbrudt Kraft.

Det Værelse, der var bleven ham overladt, tjente til Gennemgang fra Redaktionskontorerne til Bladets Sætteri. Hver Gang nogen kom ind, løftede han det svære, nu helt graanede Hoved og stirrede paa Vedkommende med et stort, fjernt og tungsindigt Blik.

Johannes Gaardbo undgik altid saa vidt muligt at komme gennem Stuen, naar han opholdt sig der. Han følte sig ilde tilmode ved Synet af denne banlyste Præst og hans Fornedrelse. Han havde ogsaa engang talt til Pastor Stensballe om Forholdet og anmodet ham om i det mindste at lade Mads Vestrup komme tilorde i Bladet; men Stensballe havde erklæret, at Menigheden ikke maatte forarges, og at man foreløbig heller ikke kunde gøre Mads Vestrup selv nogen større Tjeneste end saa

vidt muligt at bringe ham og hans Brøde i Forglemmelse.

Johannes Gaardbo bøjede sig for sin ældre Embedsbroders Dømmekraft. Han indsaae godt Disciplinens og Kirketugtens Nødvendighed for at sikre Sejren. Men hver Gang han nødtvungent gik gennem Mads Vestrups mørke Stue og mødte hans store, fjerne Blik, var der noget i hans Samvittighed, der krympede sig. Og uvilkaarlig hilste han den saa haardt tugtede Mand med Ærbødighed.

VIII.

Mads Vestrup boede med sin Familje ude paa Amager lige ved Grænsen af det aabne Land. Han havde her lejet en tre Værelsers Tag-Etage i en nybygget Villa. Villaens Ejer, der boede i Stuen, kaldte sig Ingeniør. Han havde arbejdet sig op nedefra som Rørlægger og Betonstøber og var nu paa sine ældre Dage bleven en velstaaende Mand, der ejede to af Sundbyernes store Lejekaserner for Fattigfolk, gik med Guld-Næseklemmer og var ikke saa lidt stolt af sit Livs Resultater. Han talte altid begejstret om Amerika, hvor han i sin Ungdom havde slidt sine Hænder flade, og hvorfra han var kommen tilbage med Greb paa at klare for sig som et Brækjern. Amerika var for ham Mønsterlandet, hvor en Mand lærte at staa paa egne Ben og at værdsætte sine Medmennesker praktisk efter det Antal Hestekræfter, de var i Stand til at præstere.

Der var to Børn, en Søn og en Datter, af hvilke Sønnen, der var Forretningsmand, havde arvet Faderens sociale Ærgerrighed. Det var et indesluttet, arbejdsivrigt, korrekt paaklædt ungt Menneske med et stikkende aarvaagent Blik, der mindede om Væddeløberens mistænksomme Skelen før Starten.

Mads Vestrup undgik saa vidt muligt baade Fader og Søn. Han var bleven mere og mere menneskesky og kunde næsten ikke faa sig til at løfte Øjnene fra Jorden, naar han mødte nogen, fordi han oprørtes ved Synet af deres Selvglæde. Paa Gaderne vakte hans aparte Ydre stadig en Del Opmærksomhed blandt Folk; men der var ikke mange, der længer vidste, hvem han var. Siden „Femte Juni" ikke mere omtalte ham og bragte Billeder af ham, og da hans eget Blad heller aldrig nævnede ham, var han hurtigt blevet glemt for de mange andre Navne, som Samuelsen, tykke Møller og Døgnets øvrige Historieskrivere satte i Omløb.

Helt forladt af sin tidligere Tilhørerkres var han dog ikke. I en forhenværende Rullekælder paa Kristianshavn holdt han et Par Gange om Ugen Opbyggelsesmøder for den trofaste lille Skare af Smaahaandværkerfamiljer og unge Bondestudenter, der var hans Menighed. Men ogsaa i hans Taler mærkedes nu den brudte Kraft og den rygende Tande. Ensomhed, Savn og Anger havde udslidt ham. Han følte sig altid syg. Trods sin Glæde over Genforeningen med Stine og Børnene blev han stadig svagere.

Søndag Eftermiddag gik han dog regelmæssigt en Tur med hele Familjen, og nu, da Foraaret var kom-

met, tog de Madkurv med og drog ud i Landet, til Kongelunden eller Dragør. Det var Ugens lykkeligste Timer for dem alle. Ogsaa Stine var med, skønt hun var bleven saa hofteskæv, at hun maatte støtte sig til en Stok og under Gangen slingrede med Overkroppen som et Skib i Søgang. Et Sted midt paa Marken eller paa en Grøftekant blev Mellemmaderne pakket ud, og bagefter fik Børnene Lov til at løbe om og lege.

Men rigtig frimodig blev Mads Vestrup heller ikke ude i Naturen mere. Hvor varmt Solen end skinnede paa ham, og hvor prægtigt Lærkerne sang over hans Hoved, han kom aldrig bort fra Tankerne om Synden i Verden og den evige Fortabelse. Han havde elsket at sidde saadan ganske stille og lytte, naar Naturen talte, fordi han i saadanne Øjeblikke følte sig som lukket ind i Evigheden. Nu hørte han kun Skovguden og hans bukkefodede Følge trampe gennem Stilheden og friste Menneskene med deres hedenske Latter. Nu lukkede han helst Øret for Fuglesangen og Bladsuset for at lytte til Salmetonen i sit eget Indre. Selv i disse sine bedste Timer, omgivet af Kone og Børn, kunde han gribes af bitterlig Længsel efter den endelige Udfrielse af Støvet og Ønsket om at kunne føre alle sine kære med sig bort fra Synd og Sorg og al denne Verdens onde Lyst.

En Dag paa Hjemvejen fra Aviskontoret, da han havde taget Plads i Sporvognen ved Holmens Bro, saae han paa Bænken foran sig en nydelig ung Pige, der nikkede venligt til ham. Det var hans Husværts Datter, Frøken Grete Randbøl.

Ved Siden af hende sad en høj ung Mand, som han ogsaa mente at kende fra Trappen derhjemme. Han gjorde et sært Indtryk, som han sad der med Armene paa Knæene og hang med Hovedet. Da den unge Pige en Gang stødte til ham med Albuen, gryntede han som en Beruset.

Ved Stoppestedet, hvor de alle tre skulde af, blev han forestillet som hendes Forlovede, og Mads Vestrup saae nu, at det var en ualmindelig smuk ung Mand med et Par gode og stærke Øjne, der slet ikke passede til hans søvnige Væsen.

„Studerer De?“ spurgte han ham, idet de fulgtes henad Vejen.

„Ja—h!“ svarede han.

Det lød som et fortvivlet Æselsskrig. Mads Vestrup blev næsten forskrækket.

„Min Kæreste er Jurist,“ skyndte Frøken Grete sig at sige. „Han skal op til første Del imorgen.“

„Naa saadan!“

Ved Havelaagen udenfor Villaen sagde Mads Vestrup Farvel, og lidt efter gik ogsaa Frk. Grete ind, mens hendes Kæreste tog tilbage til Byen for at læse. Den unge Mand — Kjeld Borgen hed han — var ikke velset i Villa „Alexandra“. Ingeniør Randbøl og hans Kone, for hvem ellers alt skulde lykkes saa vidunderligt, var fortvivlede over denne Svigersøn, der ganske vist var af god Familje, men som i Stedet for at passe sine Studeringer bortødslede Tiden med at spille paa Fløjte, holde Kaniner og den Slags Narrestreger. Han var et Vildskud af den ud-

bredte jyske Slægt, som Enslev havde kastet Glans over. Nu havde de besluttet, at Forlovelsen skulde hæves, dersom han ogsaa denne Gang faldt igennem til Eksamen.

Med et af sine jammerfulde Æselsskrig kastede Kjeld Borgen sig en halv Time efter ned i Stolen ved sit Arbejdsbord, hvor et opslaaet Kollegiehefte laa i skraa Stilling med en Bog til Støtte som en Gravsten. Bagved stod den hele alvorsfulde Række af Danmarks Riges Love og Forordninger i tredive Bind.

Han skulde læse hele Natten. Men før han begyndte, trak han Bordskuffen ud og tog sin Fløjte frem, og snart sad han henne i det aabne Vindu med Ryggen stemmet mod den ene Karm og Fødderne mod den anden. Han boede højt tilvejrs paa en femte Sal og havde hele Byen liggende foran sig i rødlig Eftermiddagsdis. Med Mund og Hjerte spillede han en af sine Yndlingsmelodier. Det var den sørgmodige: „Elskte, hvorfor dugger dine Øjne?“

Han havde i den sidste Tid ofte siddet her og haft Lyst til at styrte sig ned paa Gaden for at faa Ende paa den hele Jammer og spare Ligbærerne for Trapperne. Havde dog bare hans Forældre sat ham til et Haandværk, da han var femten Aar! Saa havde han nu været sin egen Mand og kunnet gifte sig med Grete. Men som Politimesterens Søn vilde han have vanæret hele Familjen, dersom han ikke var bleven Student. Grete havde det præcis paa samme Maade som han. Hun ønskede bare at komme hjemmefra, hvor Faderen hver Dag holdt sit Foredrag om Amerika og Moderen altid skændte. De havde engang for Alvor talt om at flygte fra hele Molevitten til

Sydamerika eller et andet fremmed Land, hvor han kunde ernære sig som *Cowboy*. Grete var et dygtigt lille Menneske, der overalt i Verden vilde kunne skabe et Hjem. Hun var huslig som en Spurv, altid ved Haanden og i godt Humør.

Han stoppede op i Spillet. Det havde ringet paa Telefonen ude i Gangen. Det var Grete.

„Er det dig, Kjeld? ... Aa, her er sket en stor Ulykke!"

„Hvad er det?" sagde han forskrækket.

„Pastor Vestrup er død."

Han var lige ved at sige: „Naa, ikke andet!" — men tog sig i det og spurgte, hvordan det dog var gaaet til. De havde jo talt med ham for ikke en Time siden.

„Det er sket lige nu. Det hele varede ikke to Minutter. Mor sad ved Vinduet og saae, at han gik ud for at spasere. Men i Laagen vendte han om, og Mor syntes nok, at han svinglede saa underligt. Et Øjeblik efter kom den lille Lise styrtende herned og spurgte, om vi ikke havde nogen Hoffmannsdraaber, for hendes Far var pludselig bleven saa syg. Jeg løb selv op med Flasken, men da var han allerede død. Han sad i en Stol med Hovedet nede paa Brystet som en Fugl."

„Tænk! Det var dog trist!"

„Ja, det gør mig saa gruelig ondt for Familjen. De er helt utrøstelige. Gud maa vide, hvordan det nu skal gaa dem! Du veed nok, at han var afsat fra sit Embede for noget slemt. Det er ikke til at forstaa. For han var i Grunden saa rar. Og de sang Salmer baade Morgen og Aften. Men en underlig Mand var han jo."

„Hvordan har du det selv?“ spurgte nu Kjeld. „Har du ellers oplevet noget?“

„Nej. Har du?“

„Nej. — Havde din Mor set mig?“

„Ja, men det var alligevel godt, at du ikke gik med ind. Mor er som en kogende Gryde idag. Jeg tror, at hun og Far har noget for med os. Hendes Øjne er efter mig allevegne. Er du begyndt at læse, Kjeld?“

„Jeg skal netop lige til det. Men det nytter vist ikke noget. Jeg er i Hovedet, ligesom jeg havde kørt paa Karussel i fjorten Dage.“

„Put det ned i Vandfadet! Det klarer Tankerne.“

„Ja, det Raad har din Bror ogsaa givet mig. Men der skal mere til —.“

„Hys! Nu kom Far hjem!“ —

Dagen efter omtalte de fleste af Byens Blade Dødsfaldet i ligegyldige Notitser. Heller ikke „Hverdagen“ ofrede Mads Vestrups Eftermæle mere end det allernødtørftigste. „Femte Juni“ bragte Meddelelsen under Overskriften „Domsbasunen død“, som om det drejede sig om en af Gadens komiske Originaler. Mange af dem, der for knap et halvt Aar siden lod sig klemme fordærvet paa „Elysiums“ smalle Trappe for at faa ham at høre, maatte nu huske sig om, før det gik op for dem, hvem han var.

Desuden havde Bladene samme Dag lange Artikler i Anledning af et andet Dødsfald, der ganske anderledes interesserede Byen og var et godt Nyhedsstof. Det var Grosserer Søholm, der paa sine Millioners seks tunge Nuller kørtes i Triumf ind i Folkets Pantheon. „Hverdagen“

kunde tilmed meddele, at han paa sit Dødsleje havde tilkaldt Pastor Stensballe og skænket Kirkefondet hundrede tusinde Kroner.

Fra et afsides beliggende Kirkegaardskapel blev Mads Vestrup nogle Dage efter begravet i al Stilfærdighed. For sidste Gang samledes hans lille Menighed, ialt et halvt hundrede Mennesker, der sørgmodigt bevægede tog Plads omkring hans fattigt pyntede Kiste. Talen blev holdt af en yngre Præst, der mente at vise den afdøde Kaldsbroders Minde Skaansomhed ved at fatte sig i størst mulig Korthed.

I Baggrunden af Kapellet, kun kendt af faa, sad Johannes Gaardbo. Ogsaa han var stærkt bevæget. Han var ikke kommen for at tale og bar derfor ikke Ornat. Han havde udtrykkeligt ikke villet indfinde sig her som Repræsentant for den Kirke, der havde miskendt Mads Vestrup og forskudt ham. Han havde i disse Dage paany gennemlæst alt, hvad den Afdøde i sin Tid havde skrevet i „Femte Juni", og han sad her med en Følelse af Skam over den Uret, som Kirken igen havde begaaet mod en af sine bedste Sønner. Naar han alligevel havde bestemt sig til ikke at tage Ordet her, var det for Menighedsfredens Skyld. Enhver anerkendende Udtalelse kunde let blive opfattet som Demonstration.

Paa den lange Vej fra Kapellet til Graven skiftedes gamle og unge Mænd blandt Mads Vestrups Venner til at bære Kisten, og der var noget rørende højtideligt i den varsomme Maade, hvorpaa de satte den ned paa Skamlerne, naar de for Afløsningens Skyld maatte standse. Det

mærkedes, at det var noget for dem kært og helligt, de her bar til Graven.

Nærmest bag Kisten gik Fru Stine omgivet af sine Børn, og allersidst i Følget saaes en grædende Kvinde i brandrødt Liv og Kvækerkyse. Det var Susse Frederiksen. Den gamle Synderinde, der efter en fornyet Omtumlen mellem Tribunen og Hospitalet nu var havnet i Frelsens Hær, havde under alt dette aldrig glemt den Mand, som i hendes Fornedrelses Dage ene af alle havde mødt hende med Kærlighed. Da Salmesangen omkring Graven begyndte, var det ogsaa hendes klare Stemme, der hørtes over alle andres. Hun stod i sin Soldateruniform paa Grushøjen bagved Graven og ledsagede Sangen med Greb i en Guitar. Det var Mads Vestrups Yndlingssalme, man sang, — den, han selv engang havde lært hende:

Nu det lysner i mit Sind,
Solen har jeg lukket ind.
Livets Kilde har jeg fundet,
Døden har jeg overvundet.

Et Par Dage efter fandt Grosserer Søholms Begravelse Sted fra Frue Kirke, hvor alt, hvad Forretningsverdenen ejede af Standspersoner, mødte op med Repræsentanter fra Børsen i Spidsen. Det var en af de store Sørgefester for blændede Vinduer, med Lys i Kronerne, florumvundne Kandelabre, Draperier paa Væggene og to Sørgemarskaller i *dress* foran Kisten. Operaens populære Heltetenor var engageret til at synge et Farvel, og et stort

Damekor havde indstuderet et Koncertnummer: „Eja! Eja! Kristus er opstanden!"

Mellem nogle ornatklædte Præster, der sad bag Kistens Blomsterhøj, var ogsaa Johannes Gaardbo. Det var første Gang, han fungerede ved en saadan teatermæssig iscenesat Kirkefest, og han følte sig meget ilde tilmode. Da Pastor Stensballe som første Taler traadte frem ved Kisten og priste den Afdøde som et lysende Forbillede for den unge Slægt, mægtig i sin Handlekraft og ydmyg i sin Kristelighed, forargede det ham, og han blev greben af en Uro, saa han ikke kunde sidde stille. Han maatte tænke paa Mads Vestrup, der i sit lidenskabelige Sprog havde kaldt den officielle Kirke for Forgaarden til Helvede, hvor der endnu ofredes til de hedenske Afguder. Gemte den Tale ikke et bittert Sandhedskorn under Overdrivelsen? Var ikke dette virkelig en Dyrkelse af Mammon i Herrens eget Hus, i selve Landets Hovedkirke?

„Eja! Eja!" jublede Kvindekoret oppe paa Pulpituret, da Stensballe havde endt sin Tale. Det lød i hans Øre som et Raab af vindrukne Bakkantinder, og hans Hjerte blødte.

Da Koret sluttede, var det hans Tur at tale. Og nu skete der noget, som han bagefter ikke selv kunde forklare sig. I Stedet for at holde den Trøstetale til de Efterladte, som han havde forberedt sig paa, gav han sig til at minde om, hvorledes Kristus ved Synet af det vanhelligede Tempel blev greben af heftig Sorg og omstødte Vekselerernes Borde og Duekræmmernes Stole. Han havde faaet Øje paa Heltetenoren, der nu indtog Dame-

korets Plads, hvor han havde stillet sig til Skue i Kjole og hvidt og med synlig Utaalmodighed ventede paa at kunne lade sin Røst høre. Han havde desuden set, hvorledes snart den ene, snart den anden nede i Kirken kiggede op til Pulpituret for at faa at vide, hvad det næste Nummer paa Programmet var, og han grebes af en Harme, der tog Magten fra ham. Den Følelse af Skyld, han havde baaret paa siden Mads Vestrups ensomme Død, jog ham Skamrødmen op i Kinderne og lagde ham Ord paa Læben, der vakte Uro rundt om i Kirken, ikke mindst blandt Præsterne. Han talte om Kristi usynlige Tilstedeværelse og sluttede dristigt med at spørge, om der ikke var Grund til at frygte for, at Herrens Dom over Nutidens Menighedsliv vilde lyde med Ordene fra det vanhelligede Tempel:

„Er der ikke skrevet, at mit Hus skal være et Bedehus, men I have gjort det til en Røverkule."

Da han efter at have fremsagt en Bøn vendte tilbage til sin Plads mellem Pastor Stensballe og en anden københavnsk Præst, trak den sidste uvilkaarlig sin Kjole lidt til sig, og Stensballe saae ret ud i Luften med stramme Miner.

Men nu viste Ligbærerne sig. Oppe paa Pulpituret skød Sangeren Brystet frem, og et Øjeblik efter lød det med smeltende Røst ud gennem Kirkerummet:

„Faaar ... aar ... vel! Faaar ... aar ... vel!"

IX.

En sommerlys Nat i de første Dage af Juni sejlede Doktor Gaardbo og hans Familje over Kattegat paa Vej til Favsingholm. Da Skibet ved Solopgang naaede Indløbet til Fjorden, var Doktoren selv og de to ældste Børn allerede paa Dækket. De stod i Agterstavnen og saae tilbage over den rolige Havflade, hvor Skibets brede, skarpt afgrænsede Kølvandsstribe bugtede sig som en uendelig Landevej. Paa et Sandrev laa et Par Sælhunde og tog Solbad i det første Morgenskær.

Udfor et Færgested i Fjordmundingen stoppede Skibet op og satte en Passager i Land. Og nu dampede det ind i Fjorden med tre Fiskerbaade paa Slæb. Ogsaa nogle store Søfugle fulgte Skibet et Stykke paa Vej ind i Landet.

Da de nærmede sig Favsingholm, blev Meta kaldt op fra Kahytten, hvor hun sammen med Pigen havde maattet tage Vare paa de tre mindste Børn. Bag de store Enge løftede Landet sig med stejle Brinker, og her kom nu Favsingholms røde Mure tilsyne ved Foden af en skovklædt Bakkeknude. Doktoren pegede og forklarede, og Metas Indtryk var det allerbedste. Hvor saae her godt og fredeligt ud! Povl havde for en Gangs Skyld virkelig ikke overdrevet. Disse blomstermylrende Enge med løsgaaende Kvæg og spankulerende Storke — det var som en lykkelig hengemt Krog af Verden, der havde faaet Lov til at ligge urørt siden Tidernes Morgen.

„Naa — hvad siger du saa?“ spurgte Doktoren.

„Jo, Povl! Jeg staar netop og tænker paa, at vi vist alligevel er kommen over til en ny Verden.“

„Ja, og saa er dog alting saa dejlig hjemligt!“ sagde han.

Han tænkte paa Indsejlingen til Kolding Fjord og paa Studentertidens Hjemfarter sammen med Johannes paa en billig Dæksplads. Denne lyse Nat paa Havet og Synet af de grønne Enge fik ham paany til i Tankerne at sende et Raab efter den Broder, som var ladet tilbage i Skyggernes Rige.

Nu dukkede Randers op forude under sine høje Banker. Sejlløbet indsnevredes mer og mer. Skibets Bov skød under Farten næsten hele Vandmassen foran sig i en blank Bølge, der væltede ind over Bredderne og strømmede tilbage under Agterstavnen som et skummende Vandfald.

Da Skibet lagde til ved Bolværket, holdt en Charabanc fra Favsingholm paa Bryggen tilligemed en Materialvogn til Bagagen. Halvanden Time senere kørte de ind paa Herregaarden.

Torben Dihmer stod selv oppe paa Trappen og ønskede dem velkommen.

Skønt Meta var bleven forberedt paa den Forandring, der var foregaaet med hans Ydre siden Efteraaret, blev hun straks lidt forskrækket. Ogsaa Børnene var betuttede. Hun maatte give dem et Puf i Ryggen for at faa dem frem til Hilsen. Men Torben lod sig ikke længer paavirke af den Forlegenhed, som kom over Folk, der saae ham

første Gang i hans nuværende Forfatning. Han klappede Børnene paa Kinderne og smilte.

Lidt efter samledes de alle om det festligt dækkede Frokostbord, hvortil ogsaa Inspektøren og Forvalteren havde faaet Indbydelse. Torben var i sit allerbedste Humør og fortalte blandt andet om de store Ombygninger, der forestod, og som sandsynligvis vilde strække sig over et Par Aar. Da det særlig var Hovedbygningen, der trængte til Istandsættelse, var det hans Hensigt for den Tid at indrette sig et Hi oppe i Skoven, hvor der netop stod en gammel Skovfogedbolig ledig.

Efter Bordet viste han sine Gæster lidt om i Parken; men da han nu var bleven træt, overlod han til Inspektøren at ledsage dem over til deres nye Hjem.

Den tidligere Godsforvalterbolig var en lang, lav Længe, hvis ene Ende husede de sidste Rester af det forulykkede Alderdomsasyl. Til Stedet hørte en stor Frugthave, der i Øjeblikket var et eneste Blomstertelt. En Stente førte direkte ind i Skoven — eller „Skovene", som man endnu sagde paa Egnen, fordi der oprindelig havde været tre, som i Tidens Løb var sammenvoksede. Den vestligste og højeste af disse Skovbølger, der adskiltes af Kløfter med springende Bække, kaldtes Storskoven, og heroppe i Brynet laa det lille, rødkalkede Skovfogedsted, som Torben havde udset sig til midlertidig Bolig.

I de følgende Dage var Meta og hendes Mand optaget af at indrette deres Hjem og saae ikke noget til Dihmer. Doktoren maatte ogsaa en Dag ind til Randers for at gøre Indkøb af Forbindsstoffer og lignende Ting, og her

blev han i Apotekerens Kontor forestillet for en ældre Herre, som kom tilstede under Besøget, hvad aabenbart ikke skete helt tilfældigt. Det var Doktor Mikkelsen.

Da de to Kolleger bagefter fulgtes et Stykke henad Gaden, udtalte Hr. Mikkelsen sig med Overlegenhed om sin tidligere Patient paa Favsingholm.

„Det er forhaabenlig ikke undgaaet Deres Opmærksomhed, at Godsejer Dihmer er utilregnelig," sagde han og fortalte om Aarsagen til hans pludselige Tilbagefald, saadan som han selv for ganske nylig havde erfaret den gennem en Telefonsamtale med Asmus Hagen. „Manden vil være et Vrag. Hans hele sørgelige Tilstand er selvforskyldt. Han hører i Virkeligheden hjemme paa en Sindssygeanstalt."

Trods den aabenbare Ondskabsfuldhed gjorde de faglige Oplysninger, han meddelte, et ret overbevisende Indtryk paa Povl Gaardbo, der under sit Besøg her i Marts en enkelt Gang selv havde haft en lidt usikker Fornemmelse overfor Dihmer. Det var en Dag, da denne havde forelagt ham nogle meget besynderlige Optegnelser, hvormed han vilde godtgøre Tilstedeværelsen af en telepatisk Forbindelse mellem visse Bevægelser i Verdensrummet og hans egen Organismes Funktioner. Med Omhyggelighed var disse ført tilbogs paa rudet Papir, hvor der tillige var indtegnet grafiske Fremstillinger af Planeternes Bevægelser i Himmelrummet, af Maanens og Solpletternes Af- og Tiltagen, af Forandringerne i Barometerstand, Vindstyrke, Luftens Fugtighedsgrad o. s. v.

Saa forundret han end var bleven, havde han dog ikke

set andet i Dihmers mærkelige Optagethed af Sagen end et uskyldigt Hang til at beskæftige sig med Snurrepiberier. Nu faldt der pludselig et grelt Lys over hans forskellige Særheder, og jo mere han paa Hjemvejen tænkte over dem, desto alvorligere forekom de ham at være.

I nedslaaet Stemning vendte han tilbage til Favsingholm.

Meta stod paa en Trappestige og hængte Gardiner op. Han fortalte hende, hvad han havde hørt, og Meddelelsen virkede paa hende som en Jordrystelse. Hun maatte sætte sig ned paa Stigen.

„Saa har Jytte igen haft Ret! Kan du huske, hun sagde, at man i København ansaae ham for sindssyg? Hvad skal vi dog gøre?"

„Jeg maa naturligvis have Rede paa Forholdet. Jeg vil gaa over til ham endnu iaften."

— — —

Torben havde tilbragt det meste af Eftermiddagen i sin Stue. Han sad nu i Mørkningen i en af de dybe Vinduesnicher og saae Vesthimlen flamme bag Parkens Træer. Han var lidt trist i Sindet, som han gerne blev det, naar Dagen svandt og den lange Nat ventede ham med Søvnløshed eller onde Drømme. Men han holdt af at sidde her om Aftenen og følge Solens Nedgang og Farvernes langsomme Henfalmen. Fortrolig som han var med den Tanke, at hans eget Liv inden næste Morgen kunde være udblæst som et Lys, der staar i Træk, havde han vænnet sig til at leve, som om hver Dag var hans sidste. Derfor blev alle Øjeblikke saa fulde af Betydning.

Da gamle Barbara viste sig og meldte Doktoren, bad

han hende vise ham ind. Samtidig gav han Ordre til, at der skulde hentes en Flaske af hans egen Vin op fra Kælderen.

„Godaften, Doktor!“ hilste han oplivet og bød sin Gæst Plads i den anden af de to Armstole, der stod i Vinduesnichen. Barbara bragte et lille Bord, som hun stillede imellem dem, og lidt efter viste den matroneagtige Husholderske sig med en Bakke, hvorpaa der stod en langhalset Flaske og to mørkegrønne Rømere.

Povl Gaardbo saae med Forundring paa disse Forberedelser til et Drikkelag; men han forholdt sig afventende og spurgte til Dihmers Befindende.

„Jeg hørte, at De ikke havde været i Staldene idag. De har da ikke været daarlig?“

„Nej, jeg har haft en Del at pusle med inden Døre. Jeg havde imorges Brev fra Arkitekt Schmidt. Han staar parat med sine Haandværkere og forlanger Arbejdet begyndt i næste Uge. Jeg er nærved nu at fortryde den hele Historie, for jeg faar jo næppe nogen rigtig hjemlig Fornemmelse mere her i Huset. Efter en saadan Oprydning i et gammelt Hjem bliver Minderne fredløse i adskillige Aar. Naa — man skal jo ogsaa passe paa, at man ikke gør sit Hjem til en Kirkegaard.“

Han havde, mens han talte, skænket i Glassene. Haanden rystede lidt, og han maatte bøje sig frem over Bordet for at kunne se.

„De vil nok drikke et Glas let Vin.“

„Tak, — men kan De taale den Slags?“

„Jeg synes ikke, jeg har Raad til at give Afkald paa den

lille Nydelse. Naar Kagen er spist, trøster man sig med Krummerne. — Men smag nu paa Vinen!"

Han drak selv langsomt Halvdelen af sit Glas, mens Povl Gaardbo ligegyldig skyllede nogle Slurke i sig.

„Hvad synes De om den?"

„Jo, Smagen er god."

„Nu skal De høre Vinens Historie. De kender sikkert af Navn den gamle Universitetsby Freiburg am Breisgau. Den ligger i Baden, ved Foden af Schwarzwald, og er efter min Mening en af de smukkeste Byer Nord for Alperne. I dens Omegn vokser Sydtysklands bedste Drue. Jeg laa der ved Universitetet i mine Kandidatdage og studerede Nationaløkonomi. Det var en ganske lystig Tid. Jeg fik et Par gode Venner mellem Studiefællerne, og en Dag paa en Udflugt i Bjergene købte vi i Forening Aarets Høst paa en Vinmark. Det blev morsomt nok en ganske profitabel Forretning, og denne Flaske er altsaa af min egen Avl!"

Han løftede sit Glas op mod Lyset. Skæret fra Aftenrøden udenfor brød sig i dets bugede Sider og farvede den gyldne Vin, saa Pokalen syntes fyldt med Blod som den hellige Gral.

„Længes De ikke efter at komme ud og rejse igen?" spurgte Povl Gaardbo.

„Nej, hvorfor dog det? Kan jeg have det bedre, end jeg har det her? Hvad skal man i det hele taget rejse for? Enten føler man sig tilfreds, hvor man er, eller ingen Steder i hele Verden. Siden jeg selv er kommen hjem, finder jeg det saa latterligt at styrte Jorden rundt efter

Oplevelser, og jeg forstaar nu, hvorfor disse Globetrotters er Verdens kedsommeligste Mennesker. Jeg kan endnu om Natten vaagne af Skræk, fordi jeg har drømt, at jeg igen er bleven lukket ind i en Jernbanekupe, hvor fire fremmede Mennesker stirrer op fra deres Avis som vilde Dyr fra et Kødben. Og endnu værre er det, naar saadanne Avislæsere bagefter giver sig i Snak med En for at udkramme deres dumme Alvidenhed."

Vinen havde gjort ham snaksom, og han fortsatte:

„Jeg skal forresten fortælle Dem, hvordan jeg kurerer mig selv for Flyvegriller. Naar Gaarden her bliver mig for meget af et Fængsel, bærer jeg mig ad, som min Bedstefar efter Sigende gjorde, naar Verden blev ham for vrang. Jeg bliver liggende i min Seng og trækker Tæppet op over Ørene — „gaar i Grav", siger man om Ræven. Efter et Par Dages Forløb staar jeg op — og se, alting er blevet nyt, som der staar i Skriften. Jeg genser min Stue med en Bevægelse, som om jeg vendte tilbage fra en ny Verdensomsejling."

Han havde taget om Flasken og fyldte paany i begge Glassene.

„Men gaar detteher ogsaa an?" spurgte Povl Gaardbo.

„Hvilket?"

„Jeg er rigtignok endnu ikke traadt i Funktion som Deres Læge; men jeg maa dog sige, at det vist ikke kan være sundt for Dem at drikke Vin."

„Jeg veed det nok; men for at tale rent ud, Doktor Gaardbo, saa lad mig sige Dem, at jeg løber ingen stor Risiko ved at sætte mig ud over Hensynet til Sundheden!

Der er ikke levnet mig saa meget, at jeg finder det Umagen værd at gøre Stads af den."

„Jeg tror, De tager fejl."

„Det kan være. Men lad mig da tilstaa, at der efter min Opfattelse er noget tragikomisk ved de store Anstrengelser, Mennesker i Almindelighed gør sig for at bevare Sundheden, da Livet dog bringer de fleste af os mere Sorg end Glæde! Som Læge maa De naturligvis se anderledes paa Sagen; men jeg siger Dem paa Forhaand, det nytter ikke, at De skænder paa mig."

„Jeg forstaar Dem vist ikke rigtig. Dersom De kunde blive rask, vilde De dog vel ikke nægte at tage de nødvendige Forholdsregler?"

Torben, der igen havde ført Glasset til Munden, forstod med eet af hans Tone, at han paa en eller anden Maade maatte have skaffet sig Oplysninger fra Asmus Hagen, og han satte forstemt Glasset tilbage uden at drikke.

„Jeg vil bede Dem om ikke at gøre Dem Bekymringer for mit Helbred, Doktor Gaardbo. Jeg ønsker det sagt en Gang for alle, jeg har mit eget Velbefindende og misunder ingen deres Sundhed. Der er ikke den mindste Grund til at beklage mig. Jeg føler mig lykkeligere end nogensinde i mit tidligere Liv, og hvad Fremtiden angaar, saa er jeg tilfreds, naar den ikke vil bringe anden Forandring end den uundgaaelige. Som jeg lever her, kan jeg trods min Sygdom blive en gammel Mand. Men jeg kan ogsaa dø om en Time. Det veed jeg altsammen og har indrettet mig med begge Eventualiteter for Øje."

Da Povl Gaardbo ikke svarede, tav ogsaa Torben en

lille Tid, mens han igen saae ud i Parkens Skumring.

„Kunde man i det hele vænne Menneskene af med at gøre sig Forhaabninger, Doktor Gaardbo, saa var vistnok den værste Forbandelse taget fra dem. Paa det Punkt troede jeg mig forøvrigt i Overensstemmelse med Deres egne Anskuelser. Skulde jeg sætte en Indskrift over Porten til Favsingholm, naar det engang staar færdigt i sin nye Skikkelse og er blevet det Tilflugtssted, jeg har tænkt mig, saa skulde det være de miskendte Ord: Her lukkes Haabet ude. For det er dog først, naar man faar den besværlige Gæst sat paa Døren, at der bliver Fred og Lykke i et Hus."

Gamle Barbara kom ind for at tænde Lampen. I Stuen var der nu ganske mørkt. Lidt efter rejste Povl Gaardbo sig. Han gik hjem i en underlig opreven Sindsstemning. Han havde en Følelse af at have talt med Verdens ensomste Menneske.

„Naa?" spurgte Meta, der med Uro havde ventet paa hans Tilbagekomst. „Maa vi rejse?"

„Nej! Doktor Mikkelsen havde alligevel ikke Ret. Jeg forstaar det nu. Dihmer har forliget sig med sin Ulykke og venter kun paa Døden."

„Saa behøver vi ikke at rejse, Povl?"

„Nej nej! Tværtimod. Vi maa forsøge, om vi kan være ham til lidt Oplivelse i hans store Ensomhed. Saadan mener han det vist ogsaa selv."

X.

Efter den første Sommervarme flyttede Københavns velhavende Borgerskab paa Landet. Byen udfoldede sig i Solen som en blomstrende Slyngplante, skød Ranker ud langsmed alle Jernbanelinjer og satte Knop ved hver Station. Som Elverpiger i flagrende Spindelvævsflor svævede Strøgets unge Damer paa Cykler gennem Skoven, fulgt af deres Kavalerer, eller de fortsatte Vintersæsonens Flirt paa Badestranden i Svømmedragt og Voksdugshætte. Ortodokse Soldyrkere og Havtilbedere lejrede sig paa Sandet i paradisisk Nøgenhed under moralsk Beskyttelse af et eller andet „System", og paa en Landtunge ved Issefjorden havde de sidste Dages Hellige, de saakaldte „Kravlere", slaaet sig ned. De var Tilhængere af en nylig opstaaet Sundheds-Profet, der saae Aarsagen til al Livets Sorg og Elende i Menneskets oprejste Gang. For at vinde Paradiset tilbage maatte man igen bevæge sig paa fire, i hvert Fald nogle Timer om Dagen. De indre Organer fik i denne Stilling deres naturlige Leje, Blodomløbet frigjordes, og Resultatet var et ukendt Velvære. Da det ganske særlig var overfede, af deres Kroppe besværede Personer, som droges til den nye Lære, var det blevet en Folkeforlystelse at valfarte til Stedet paa de Tider af Dagen, da Menigheden i sine brune Sækkedragter kravlede rundt i Terrænet som en Flok Kæmpetudser.

Ogsaa Karsten og Jytte flyttede paa Landet i Midten af Juni.

Udfaldet af Kappestriden om Enslev-Billedet var kort forinden bleven bekendtgjort og havde givet Anledning til et mægtigt Postyr i Pressen. Det var som sædvanlig Karl May, der havde sat Ild paa. Han havde haft det Indfald at fremstille den store politiske Fører som en fjortenaars Landsbyknøs, der i fattig Konfirmationsdragt, med Klædebylt og Stok, er paa Vandring fra Hjemmet ud mod den Verden, hvis Erobrer han skulde blive. Figuren var anbragt i siddende Stilling paa en Grøftekant ved en ensom Hedevej, og med brutal Virkning var den vanføre Fod stukket ud i Billedets Forgrund. Men Udtrykket i den svagelige Drengs blege Ansigt, Blikkets brændende Uro, der var som en Genspejling af Stormhimlen over det øde Landskab, var genialt grebet og forsonede med det meget frække og uredelige i Udførelsen.

Paa Grund af Karl Mays Virksomhed ved „Hverdagen" havde Censurkomiteen imidlertid paa Forhaand ladet ham ude af Betragtning. I Komiteens afsluttende Møde stod Valget mellem Karsten Froms Folketings-Interiør med dets virtuosmæssigt behandlede Rum og mange flot hensatte Portrætter og saa en ældre, anset Kunstners dygtige, men konventionelt opfattede Billede af Enslev som Ministerpræsident. Udfaldet af Afstemningen blev et absolut Flertal for Karstens Billede, som man i Rigdagskrese havde interesseret sig stærkt for paa Grund af det Idealitetens Skær, han havde forstaaet at lægge over de portræterede Herrers Træk. Selv Gjærup

havde faaet et engleligt Blik bag Brillerne. I „Femte Juni“ havde desuden tykke Møller gjort sin Pligt og bearbejdet Stemningen til Gunst for Billedet. Han, Karl Mays tidligere Ven og Beundrer, havde daglig med Impotensens Søvnighed fimset smaa Giftigheder ud over ham og ved en enkelt Lejlighed med virkningsfuldt Arrigskab taget Hævn, fordi Karl May i Foraaret, da Jørgen Berg kom paa Nerveklinik, havde ranet Fru Maja lige for Næsen af ham.

Jytte fik i disse Dage sin Menneskekundskab forøget paa en Maade, der vakte al hendes Tristhed. Straks, da Bladene havde bragt Meddelelsen om Udfaldet, strømmede der Lykønskninger og Blomster ind til dem endogsaa fra Mennesker, om hvem hun vidste, at de i Smug havde modarbejdet Karsten. Alle Landets Blade bragte hans Portræt med udførlig Levnedsbeskrivelse. Folk af hendes Bekendtskab, der siden hendes Giftermaal knap havde villet hilse paa hende, skraaede over Gaden for at overøse hende med Komplimenter, og dette Kor af Gratulanter, denne servile Beundring for Heldet gjorde hende skamfuld.

Men næsten allermest forbavsedes hun over Karsten selv. Skønt ingen bedre end han vidste Besked om, hvordan Sejren var vunden, steg al denne Virak ham til Hovedet. Endogsaa tykke Møllers betalte Lovprisninger kunde han nyde, som om de var en Højesteretskendelse. Hun maatte i disse Dage ofte tænke paa sin gamle Ven Professor Ole Knudsen. Hans sarkastiske Ord om det journalistiske Æselsregimente, Verden sukkede under,

og som tyranniserede Befolkningen værre end Fortidens Despoter, fik her en ny Bekræftelse.

Men nu udholdt hun heller ikke længer Synet af Mennesker. Allerhelst var hun flygtet til en eller anden fjern Afkrog for der at vente paa den store Begivenhed, der forestod. Men paa Grund af Karstens Arbejde og tillige af Hensyn til hendes Mor, der stadig skrantede, maatte de blive i Nærheden af København.

En god Del af sin Pirrelighed tilskrev hun forøvrigt sin Tilstand. Men hvad var det ogsaa for en afsindig Verdensorden, der gjorde Kvinderne saa værgeløse overfor Indtryk netop paa et Tidspunkt, da deres Sind burde være beskyttet mod Stemningernes Stormkast og hvile uforstyrreligt i stille Forventning? Kunde man undre sig over, at Menneskene fødtes med allehaande Ulykkesspirer i sig, naar Svangerskabet prisgav Mødrene til sygelige Følelser og abnorme Lyster, der fyldte Sjælen med Kvalme?

De havde lejet Stuehuset i et lille Bondested, der laa paa aaben Mark Nord for Furesøen, ikke længere fra Stationen, end at de let kunde komme til Byen. Der var kun tre smaa Stuer; men der hørte en god Have til Huset med en høj Hæk ud mod Landevejen.

Regelmæssigt hver anden Eftermiddag tog hun til Byen for at se til sin Mor, som trods sin Svaghed ikke vilde paa Landet denne Sommer, fordi hun ikke mere kunde komme til Storeholt. Bagefter gik hun gerne hen til sin Mand i Atelieret, hvorfra de saa fulgtes hjem.

Allerede i længere Tid havde hun med Uro og Spæn-

ding ventet paa sit Barns første Livstegn, og nu en Formiddag, da hun sad i Haven, studsede hun ved en ejendommelig lille blød Fornemmelse i den venstre Side. Fra det Øjeblik, det gik op for hende, at det var Fostret, der rørte sig i sin Evighedssøvn, blev hendes Forhold til det et andet. Hvad der hidtil mere havde sat hendes Tanker end hendes Følelser i Bevægelse, blev først nu i al sin Ufattelighed til rigtig Virkelighed for hende. Hun havde et Barn! Dybt i hendes Skød sov et uskyldigt lille Væsen, som nu vaagnede til Liv og allerede kaldte paa hendes Ømhed.

En Dag overraskedes hun ved et Brev fra hendes Fætter, Jægermesteren, der paa sin Broders Bekostning var interneret i et Pensionat paa Landet. Hans Ægteskab var opløst, han selv erklæret umyndig; men nu meddelte han hende paa tre skønskrevne Sider, at han omsider havde fundet Lykken, idet han havde forlovet sig med den yngste af de to Søstre, der ejede Pensionatet.

„Mariane Wamberg er 34 Aar og befinder sig med andre Ord i den for Kvinder allerskønneste Alder. Hun er saavel i ydre som i indre Henseende en Engel. Ved Flid og Sparsommelighed har hun og hendes Søster arbejdet sig op helt nedefra, rent ud sagt fra den tjenende Stand, og jeg kan med god Samvittighed sige, at „Sofielyst“ er det mest velrekommanderede Pensionat i denne Del af Landet. Selv arbejder jeg i Haven og forresten med alt, hvad der falder for. Dersom du og din Mand engang kommer paa disse Kanter, maa I endelig se indenfor. I vil træffe to Turtelduer, der har lært af Livet

og forstaaet, at en god Fordøjelse, Nævearbejde og Kærlighed — det er det eneste, der kan gøre Mennesker lykkelige. Alt andet er Forfængelighed og Tossestreger."

Da Karsten havde læst Brevet, brast han i Latter og foreslog, at de personlig skulde bringe de Nyforlovede deres Lykønskning. Skønt Jytte ikke holdt af hans Munterhed, gik hun ind paa Forslaget. Hun var virkelig bleven lidt nysgerrig, og en Dag, da Vejret var godt, tog de afsted.

De kørte med Banen til Holbæk og derfra videre ud i Landet i en gammeldags Hyrevogn med Hesteforspand. De kom gennem flere Landsbyer, og Synet af de mange rødkindede Børn gjorde Jytte tavs. Uvilkaarlig tog hun Karstens Haand.

Hun havde om Morgenen haft et langt Brev fra Meta, som paa sin grundige Maade berettede om sit nye Hjem, sin Mand og sine Børn. Skønt der ogsaa stod en Del deri om Dihmer, havde hun læst det ret flygtigt, og bagefter havde hun gemt det. Det var ikke længer Fortiden, der beskæftigede hende. Det var de kommende Dage, der nu optog alle hendes Tanker. Det var Fremtiden, der ogsaa i disse Øjeblikke bølgede for hendes indre Syn som et sommerligt Landskab i uroligt skiftende Belysning.

Efter en god Times Kørsel drejede de bort fra Hovedlandevejen. Kusken pegede med Pisken paa en villaagtig Bygning noget borte og forklarede, at det var Pensionatet „Sofielyst".

En Mand med opsmøgede Skjorteærmer og en Lap paa Buksebagen stod udenfor Indkørslen og savede Brænde.

Ved Lyden af Vognen vendte han sig om. Det var Jægermesteren. Da han genkendte dem, slap han Saven med et Brøl af Glæde.

„Næh! Er det Jer, Børnlille!" raabte han med sin ukonfirmerede Stemme. „Det var virkelig pænt af Jer! Kom dog ned! Kom dog ned! Nu skal jeg kalde paa Mariane. Gud, hvor ser du godt ud, Jytte! Kom i mine svedige Arme, Kusine!"

Uden at vise mindste Forlegenhed hverken paa Grund af sin Paaklædning, sit ubarberede Ansigt eller sin hele reducerede Tilværelse hjalp han dem ned af Vognen og førte dem ind.

Inde i sin Stue, der laa bag ved Køkkengangen, gjorde han udtrykkeligt opmærksom paa, at alle Møblerne var hans egne. Der var foruden Sengen et lille Vaskebord, et Klædeskab, et Par Stole og et Klapbord. Det var alt, hvad han havde tilbage af Storeholts Herligheder.

„Kom nu her og se min Udsigt!" sagde han efter at have taget en Frakke paa, der dækkede over den lappede Buksebag. „Er her ikke herligt? Det Syn nedover Bakken til Skoven — jeg solgte det ikke for en Million. Naar jeg sidder her ved Vinduet om Eftermiddagen og ryger en Pibe, føler jeg mig fuldkommen tilfreds. Jeg beklager mig absolut ikke. Naturligvis var det ikke morsomt for en Mand med min Fortid at blive erklæret for uhelbredelig Idiot. I har vel set det? Det har staaet i alle Bladene. Med fuldt Navn og Titel og det hele. Men hvad skulde jeg gøre? Jeg h a v d e jo lavet Skandale. Der forelaa jo desuden en Lægeerklæring. Og som det hedder hos de

Gamle: Mod Videnskaben kæmper selv Guderne forgæves! — Men hvor bliver Mariane af!"

Han gik hen til Døren og raabte ud:

„Misse dog! Hvor bliver du af? Vi tørster efter at skue dit Aasyn!"

Saasnart han vendte Ryggen til, havde Karsten og Jytte tilkastet hinanden et Blik. Men da Karsten skar en komisk Grimace, rynkede Jytte Brynene.

En lille brunlokket Dame med kønne og livlige Øjne viste sig i Døren. Hun blev en Tid staaende derhenne, mens hun med smilende Forlegenhed strøg sig nedover Forklædet. Endelig dristede hun sig til at gaa ind. Jægermesteren forestillede, og med et morsomt lille Buk modtog hun Jyttes og Karstens Lykønskninger.

Efter et Par Minutters Ophold, hvorunder hun havde indbudt de Fremmede til en Kop Kaffe i Haven sammen med Pensionærerne, trak hun sig tilbage med et nyt lille Buk.

„Naa?" udbrød Jægermesteren. „Hvad siger I saa? Er hun ikke sød? Vilhelmine er det naturligvis ikke; men jeg har skam ingen Grund til at fortryde Byttet. Vi er allerede som en lille Familje og arbejder udmærket sammen. Min Svigerinde tager sig mest af den indre Husførelse, og Mariane har Køkkenet under sig. For Øjeblikket har vi fjorten Pensionærer, og de roser allesammen hendes Mad og siger, at man ingen Steder faar saa vel tillavet Kost i Forhold til Prisen. — Men Vilhelmine er det naturligvis ikke."

Han aabnede Døren for at ledsage sine Gæster ud i

Haven; men pludselig lukkede han den igen og sagde med sænket Stemme:

„I har vel nok set, at det alligevel blev Vilhelmine, der kom til at præsidere ved Vifteudstillingens Aabning, og at det ogsaa var hende, der tog mod Dronningen? Men jeg tænkte det nok! Hvad den Dame vil, det sætter hun igennem enten paa den ene eller den anden Maade. Og I kan tro, hun har taget sig storartet ud! Det stod der ogsaa i Bladene. Et kanelbrunt Crépon-Kostyme fra Wundt & Svendsen. Og nu er min forhenværende Svigerfar død og har testamenteret Missionen hundrede Tusinde. Jeg siger velbekomme!“

Ude i Haven sad Pensionærerne allerede bænkede om Kaffebordet. For Bordenden præsiderede en forhenværende Provinskøbmand, der ligesom Jægermesteren — og af lignende Aarsager som han — hørte til de faste Pensionærer. De øvrige var fortrinsvis yngre Mennesker, der tilbragte deres Ferie her. Karstens Kunstnernavn, som netop var fløjet Landet over, havde vakt Spænding. Ogsaa Jytte interesserede, efter at man havde faaet at vide, at hun var en Datter af Minister Abildgaard.

Den ældre Frøken Wamberg modtog Gæsterne med megen Anstand og foretog Præsentationen. Hun var en svulmende Dame, der mindede om sin Søster paa samme Maade som et Hvidkaalshoved om en Rose.

I Begyndelsen var der højtidelig Tavshed, nysgerrig Udspejden og provinsiel Forlegenhed — indtil en bredrygget københavnsk Kommunelærerinde, der var vant til

at være Underholdningens humoristiske Midtpunkt, tog Cigaren af Munden og sagde:

„Aa, Hr. Johansen! Vær saa skeløjet og la' Sukkeret rykke denne Vej!"

Det var en Træffer. Højtideligheden eksploderede, og Latteren skyllede henover Bordet.

Som i de fleste Sommerpensionater havde Feriestemningen hos de unge givet sig Udslag i forskellige lystige Paafund. Saaledes havde man fundet paa at bytte Navne, og for at forhøje Morskaben havde man givet Damerne Herrernes Navne og omvendt. Den „Hr. Johansen", som Kommunelærerinden havde tiltalt, var i Virkeligheden en ung, sølvblond Dame, ikke det mindste skeløjet, men tværtimod af sjælden Skønhed.

Pludselig lød der et Raab fra den nederste Bordende, hvor særlig de yngste havde Plads. Alle sprang op og gav sig til at puste ud i Luften af alle Kræfter.

„Et Frierbrev! ... Et Frierbrev!"

Et Blomsterdun var kommen sejlende gennem Luften ind over Bordet, og dette Skæbnens Sendebud galdt det om at holde sig fra Livet, dersom man ikke vilde mistænkes for at være hemmelig forelsket. Hele Selskabet sammensvor sig tydeligt mod „Hr. Johansen". Særlig var alle Herrerne ivrige for at blæse Dunet over paa hende. Hun værgede sig tappert og blev kokliko i Hovedet af Forlegenhed og Anstrengelse. Tilsidst flygtede hun ud over Græsplænen med hele Sværmen efter sig.

Den fallerede Provinskøbmand og Jægermesteren, der sad med sin Mariane om Livet, opmuntrede Forfølgerne

med lystige Tilraab. Ogsaa Karsten var en interesseret Tilskuer. Han havde straks lagt Mærke til den smukke unge Dame og blev mistænkelig lang i Ryggen nu, mens han med Øjnene fulgte hendes slanke Skikkelse i Slagtummelen.

„Lad os komme afsted, Karsten!" hviskede Jytte, der i Forvejen havde følt sig forstemt af den støjende Munterhed. „Jeg befinder mig ikke vel."

Et Kvarterstid efter var de paa Hjemvejen.

Ligesom paa Udturen sad Jytte mest i sine egne Tanker, mens Karsten nervøst røg den ene Cigaret efter den anden. Forinden Bortkørslen fra „Sofielyst", da Jytte et Øjeblik blev ført bort af Søstrene Wamberg, der absolut vilde vise hende rundt i Hus og Have, havde han haft Lejlighed til at veksle nogle Ord med den unge „Hr. Johansen", hvis virkelige Navn var Frøken Sølling. Han havde faaet at vide, at hun boede i København og var Gymnastiklærerinde i et af de store Pigeinstituter.

„Din Fætter behøver vi da ikke være bekymret for," sagde han, da de havde kørt et Stykke Vej. „Han er sikkert kommen paa sin rette Hylde. Det var jo virkelig en Idiot-Idyl."

„Ja, der er endnu lykkelige Naturer til," sagde Jytte, der igen tænkte paa Meta og hendes Børn. Hun saae Veninden sidde derovre i sin Have sammen med Dihmer, som aabenbart ogsaa nu var falden til Ro og følte sig tilfreds. Meta havde skrevet om en stor Midsommerfest, hvortil han havde indbudt alle Godsets Beboere, og hvor der var bleven danset lystigt paa Engene lige til den sol-

lyse Morgen. Hun forstod det ikke. Men det var godt, at hun for Fremtiden kunde tænke paa ham uden Samvittighedsnag.

XI.

Da Jytte nogle Dage efter kom ind til sin Mor, fandt hun hende igen i Sengen. Moderen saae daarlig ud og viste en underlig Ligegyldighed for alt, hvad Jytte fandt paa at fortælle for at oplive hende. Derimod gav hun sig pludselig og uden Anledning til at tale om hendes Far og Brødre.

„Hvor tror du, de nu færdes?“ spurgte hun.

Inde i Kabinettet, hvor Moderen ikke kunde høre hende, ringede Jytte Asmus Hagen op.

Asmus vidste godt, at hans Tante havde Kræft og at Tilstanden var haabløs; men som de fleste Læger betragtede han sine Patienter og deres Paarørende som umyndige Børn, der maatte holdes hen med Snak, naar de gjorde alvorlige Spørgsmaal. Da Jytte sagde til ham, at det virkelig var nødvendigt at gøre noget ordenligt for at faa Moderen rask, forsikrede han, at der ikke var nogen Grund til Ængstelse.

Men Jytte var bleven opskræmt, og den næste Dag tog hun til Byen allerede om Formiddagen for at høre, hvordan Natten var gaaet.

Til hendes Forundring modtog Pigen hende med den Besked, at hun ikke kunde gaa ind i Sovekammeret, da Præsten var derinde.

„Præsten?“

„Ja, han kommer her i denne Tid hver Formiddag, og Fruen har sagt, at hun ikke vil forstyrres, saa længe Præsten er her.“

„Ja ja, saa kommer jeg igen om lidt. Jeg har ogsaa et Par Ærinder at besørge,“ sagde Jytte og vilde gaa, da pludselig en ond Anelse slog ned i hende.

„Hvad er det for en Præst?“ spurgte hun. „Veed De, hvad han hedder?“

„Ja, det er Pastor Gaardbo.“

„Hvor længe plejer han at være her?“

„Det er saa forskelligt.“

„Er det længe, siden han kom?“

„En halv Timestid.“

„Saa vil jeg alligevel hellere vente,“ sagde hun og gik ind.

Af den Mand vilde hun ikke lade sig fordrive! Maaske havde han ovenikøbet hørt hende; og han skulde dog ikke gerne tro, at hun undgik ham af nogen Art Frygt.

Hun satte sig ind i Dagligstuen og tog en Avis. Døren til Moderens Soveværelse var lukket; men hun kunde tydeligt høre ham tale derinde.

Engang i Foraaret, kort efter sin Hjemkomst fra Brylupsrejsen, havde hun igen truffet ham i Bredgade-Sporvognen; og ligesom sidst havde han siddet og stirret mørkt paa hende fra den anden Ende af Vognen uden at hilse. Det var hende nu en Tilfredsstillelse at tænke paa, at Situationen denne Gang vilde tvinge ham til i det mindste at være høflig.

Efter en kort Ventetid gik Døren til Sovekammeret op, og Johannes Gaardbo traadte ud derfra.

Hun saae, at der fløj en let Rødme op i hans Kinder, da han opdagede hende. Men iøvrigt syntes han ikke overrasket. Han havde aabenbart været forberedt paa, at de engang vilde mødes her.

Han standsede og hilste. Nærmede sig et Par Skridt og sagde:

„Jeg synes, Deres Mor har det bedre idag. Med Guds Hjælp vil hun nok snart komme paa Fode igen."

Jytte svarede blot med en Hovedbøjning, hvorefter han atter bukkede og gik bort.

Jytte sad tilbage med en usikker Fornemmelse paa Grund af hans forandrede Væsen. Der havde været noget forlegent i hans Holdning. Det havde desuden set ud, som om han ventede, at hun skulde bede ham tage Plads. Hvad pønsede han paa? Trods hans Mine troede hun ikke paa hans Tilgivelse. Den Mand kunde vistnok ikke glemme.

Da hun kom ind i Sovekammeret, laa Moderen med Haanden under Hagen, som om hun sov. Først da Jytte næsten var naaet hen til Sengen, slog hun Øjnene op.

„Et det dig?" sagde hun svagt og saae paa hende som fra det Fjerne.

Jytte satte sig paa Sengekanten; men der var en Verden mellem deres Tanker, og Samtalen gik hurtigt istaa. —

For at undgaa nye Sammentræf med Pastor Gaardbo gentog Jytte ikke sit Formiddagsbesøg; og da Moderens

Tilstand i den følgende Tid syntes at bedre sig, mens hun selv paa forskellig Maade begyndte at føle sig stærkt besværet, indskrænkede hun overhovedet sine Rejser til Byen.

En Dag fik hun til sin Overraskelse Besøg af tykke Møller. Den astmatiske Mand kom kørende direkte fra Byen i Automobil og var meget skuffet over ikke at træffe Karsten. Han forklarede, at han flere Gange i Dagens Løb havde søgt ham forgæves i Atelieret, hvorfor han havde tænkt sig, at Karsten maaske var bleven hjemme paa Grund af Varmen. Da det drejede sig om en meget vigtig Sag, bad han om at faa at vide, hvor han kunde finde ham. Jytte kunde ikke faa sig til at tilstaa, at hun ikke vidste det, og kom med Udflugter. Ikke med et Ord havde Karsten talt om, at han ikke som sædvanlig var i Atelieret. Men han havde vidst, at hun ikke kom til Byen den Dag. Det havde hun udtrykkelig sagt om Morgenen.

Da de om Aftenen sad ved Middagsbordet, spurgte hun, hvordan det var gaaet ham med Varmen. Om han havde kunnet arbejde i den Hede?

„Storartet! Jeg har været flittig som en Skrædder!"

Jytte følte som et Slangebid i Hjertet og blev stille. Saa fortalte hun om Møllers Besøg, og skønt Karsten smilte paa den naturligste Maade, forekom det hende ganske bestemt, at han blev nervøs.

„Fire Gange var Bæstet hos mig," sagde han. „Jeg kender jo hans Ringning. Men jeg vilde ikke lukke ham ind."

„Hvorfor ikke?"

„Du veed jo godt, hvad han kommer for. Og nu synes jeg, ved Gud, jeg har hældt nok i den Whiskytønde."

Jytte lod sig et Øjeblik berolige af den Forklaring. Men endnu efter Bordet, da de satte sig ud i Haven, dirrede hendes Hjerte, og da Karsten tydeligt anstrengte sig for at være morsom og faa hende i godt Humør, spurgte hun igen sig selv: „Bedrager han mig?"

Hun havde altid fundet de Skinsyge-Dramaer, som Ægtefolk opførte for Alverdens Øjne, lige nedværdigende for begge Parter, og hun havde lovet sig selv, at hendes Fætters Tragikomedie skulde tjene hende til Advarsel. For ikke saa længe siden havde desuden hendes tidligere Veninde Jenny Brammer med harmglødende Kinder betroet hende, at hun ved Hjælp af en falsk Skrivebordsnøgle havde faaet Beviser for sin Mands Utroskab. I sit Had til ham havde hun givet deres intimeste Samliv til Pris med en Raahed, saa Jytte maatte bede hende om at tie. Men to Dage efter fik hun et straalende lykkeligt Brev fra hende med den Forklaring, at det hele havde været en Misforstaaelse.

Den næste Morgen, da Karsten tog til Byen, stod Jytte ikke desmindre skjult bag Sovekammergardinet og fulgte ham med vagtsomme Øjne ud gennem Haven. Og det forekom hende, at hans Gang var hurtigere end ellers, og at han havde denne vejrende Holdning, som hun kun altfor godt kendte.

Hele Formiddagen gik hun forpint omkring, og efter Frokosten bestemte hun sig til at tage til Byen tidligere end ellers og overraske ham i Atelieret.

Da hun stod i Stuen med Tøjet paa, hørte hun et Automobil standse udenfor paa Vejen. Hun tænkte straks, at det igen var Møller, men da hun nu saae Asmus Hagen komme op gennem Havegangen, jog der en Angst igennem hende.

Hun skyndte sig ud.

„Der er da ikke noget i Vejen med Mor?"

„Nu skal du ikke lade dig forskrække," sagde Asmus. „Jeg har været kaldt til en Patient her i Nærheden, og jeg syntes saa, jeg med det samme vilde kigge herind og lade dig vide, at din Mor nu til Morgen har haft et Anfald af ret slemme Underlivssmerter. Jeg har givet hende et Par Streger Morfin, saa hun skal helst være lidt i Ro; men du kan godt tage med ind og se til hende. Blot du ikke bliver for længe."

Paa Vejen ind til Byen lod han hende efterhaanden forstaa, at Tilstanden var alvorlig. At Sygdommen var Kræft, sagde han dog ikke. Og heller ikke Jytte nævnede Ordet af Frygt for at faa en begyndende Anelse bekræftet.

Hun fandt Moderen stærkt svækket efter Nattens Lidelser. Armene laa afmægtigt henstrakt paa Tæppet, og kun med Vanskelighed løftede hun Øjenlaagene. Hvad der dog allermest gjorde Indtryk paa Jytte, var det angstfuldt spejdende Blik, hvormed Moderen søgte at gennemtrænge Asmus' og hendes egen Forstillelse, og det Udtryk af Træthed og Lede, hvormed hun vendte Ansigtet bort, da Asmus muntert forsikrede, at hun snart vilde komme paa Benene igen.

En ældre Sygeplejerske, som Fætteren havde skaffet tilveje, opholdt sig i Soveværelset. Hun fulgte ham ud, da han gik, og Moder og Datter blev en Tid alene.

Jytte havde sat sig paa Sengekanten og taget Moderens Haand.

„Hvad tror du, jeg fejler?“ spurgte Fru Bertha, saasnart de andre var gaaet.

„Du har vel forkølet dig, lille Mor!“

„Har Asmus ikke sagt noget?“

„Ikke til mig.“

„Aa nej! Jeg skal vel bedrages til det sidste!“

Øjenlaagene sank i, og hun vendte sig atter bort. Jytte vilde gerne trøste hende men vidste ikke, hvad hun skulde sige. Og nu slog Uret inde i Dagligstuen og mindede hende om Karsten. Hun fik Uro paa sig. Klokken var fem. Dersom hun skulde kunne gøre sig Haab om at træffe ham, inden han gik til Stationen, kunde hun ikke blive her længer. Hun overvejede, om hun skulde ringe ham op herfra. Men paa den Maade fik hun kun at vide, om han var i Atelieret, ikke, om han havde Besøg.

Da Sygeplejersken kom tilbage, bestemte hun sig til at gaa. Asmus havde jo ogsaa advaret hende mod at trætte Moderen.

Fru Bertha saae op og spurgte forundret:

„Skal du allerede hjem?“

„Nej, — men nu skal du have Ro, lille Mor! Jeg tager hen til Karsten og kommer saa igen om et Par Timer.“

Hun traf sin Mand ivrig beskæftiget foran sit mægtige Lærred og blev modtaget med en Frimodighed, der gjor-

de hende skamfuld. Og som hun nu fortalte om sin Mor og om de ængstende Tanker, hun gjorde sig om Karakteren af hendes Sygdom, kom Afslappelsen efter det sidste Døgns Sindsbevægelser over hende som en Afmagt. Hun faldt i en nervøs Graad og maatte lægge sig paa hans Løjbænk. Karsten blev forskrækket. Han kom med Kølnervand for at bade hendes Tindinger, og hans forfjamskede Omhu rørte hende, saa hun i Tankerne gjorde ham inderlig Afbigt for sin hæslige Mistanke.

Det varede nu ikke mange Dage, før Jytte paa Forandringerne i Moderens Ansigt kunde se, at det bar mod Døden. Da hun spurgte Fætteren, bekræftede han det ogsaa, idet han forklarede, at en Operation ikke kunde forsøges paa Grund af Svulstens Sæde. Til Gengæld trøstede han hende med, at Moderen næppe vilde komme til at lide længe.

Det slog nu ikke til. Langsomt, i Løbet af mange Uger, opløstes Fru Bertha, og Døden sparede hende ikke for sine Tommeskruer.

Jytte opholdt sig i al denne Tid mest i Byen, og det kunde ikke undgaaes, at hun og Pastor Gaardbo af og til mødtes i Moderens Stuer. De hilste dog kun paa hinanden i Forbigaaende. Jytte forlod altid Sygeværelset, naar hun hørte ham ringe. Men der var ogsaa Timer, da hun ventede ham med Utaalmodighed og var taknemlig for den Trøst, han bragte Moderen. Under dennes sværeste Lidelser var hans Nærværelse tilsidst det eneste, der kunde give hende lidt Ro. Men hvor var han ogsaa mærkelig forandret! I denne stille Mand med det indadvendte

Væsen havde hun ofte vanskeligt ved at genkende hin stoltserende Landsbyapostel, hun havde truffet paa Storeholt, og hvis Blik endnu for nylig havde lyst hende imøde med saa ond en Trang til at ydmyge. Hvad kunde der være sket?

Hver Dag henimod Aften kom Karsten og hentede hende hjem. Ubehageligt paavirket af Medicinlugten og Klagelydene inde fra Sovekammeret listede han forlegen omkring i sit ferskenfarvede Sommerdress og var utaalmodig efter at komme afsted.

Efterhaanden som Ødelæggelsesværket rundt om i Moderens Legeme skred frem og Morfinen tabte sin Magt over Smerterne, levede Jytte i en Feber, der kastede hende fra det ene Sindsoprør ind i det andet, saa hun undertiden frygtede for at miste Forstanden. Hun havde aldrig før set et Menneske dø. Hendes Far var bleven slaaet til Jorden som af et Lyn midt under sit Arbejde, og Broderen Ebbe havde hun mødt paa Gaden faa Timer, før han tog sig afdage. Det havde hidtil ogsaa mere været Livets end Dødens Jammer, der sysselsatte hende. Men hvad hun i disse Dage oplevede, rejste et stumt Skrig i hende, et Rædsels- og Hævnskrig mod de dunkle Magter, der lod hendes Mor lide saa skændigt, før hun slap ud af en Tilværelse, der i Forvejen havde lønnet hende ilde nok for hendes Opofrelser. Hun følte sine egne Livskilder fryse til ved at se det bedste og kærligste af alle Mennesker Dag for Dag ligge henstrakt paa Dødens Pinebænk, sønderslides Led for Led, martres langsomt som til Forlystelse for en vanvittig og bloddrukken Gud.

Trods det smukke Vejr var hun og Karsten nu flyttet tilbage til Byen for at være Moderen nærmere. Med det voksende Aftenmørke holdt hun det ikke længer ud for Uhygge derude paa Landet, hvor de tilmed ingen Telefon havde. Dertil kom, at hun igen havde faaet Mistro til Karsten, fordi hun en Dag fandt et sølvblond Kvindehaar paa en af hans Jakker. Skønt hun i denne Tid uvilkaarlig værgede sig mod alle Indtryk, som kunde bringe hendes Sind yderligere ud af Ligevægt, ringede hun ham regelmæssigt op et Par Gange om Dagen for at faa at vide, om han var i Atelieret. Hun havde ikke kunnet faa sig til at holde Politiforhør. Hun vilde ikke udsætte sig for at komme til at røbe sin Skinsyge. Men hun maatte stadig tænke paa nogle Ord, som hendes Mor i sin Tid ofte havde gentaget for hende, at i Forholdet til Kvinder var de fleste Mænd Lejlighedstyve. Og Karsten da, som engang havde været en *professional?* Bestandig saae hun for sig den smukke Frk. Sølling, som de havde truffet paa Sofielyst, og hvis Haar netop havde haft den samme lyse Farve.

Karsten var for sit Vedkommende meget tilfreds med den tidlige Indflytning til Trods for, at han ogsaa herinde i Byen var i Forlegenhed med, hvor han skulde gøre af sig selv om Aftenen. I Teatrene kunde han under de forhaandenværende Forhold ikke vise sig uden at vække Anstød, og endnu mere vilde Besøg i Tivoli eller Cirkus krænke den gode Tone, som det var bleven ham magtpaaliggende at overholde.

Men al denne Selvforsagelse tog unægtelig paa Humø-

ret. Naar han efter Dagens Arbejde kom hjem fra Atelieret og fandt Jytte siddende mørk og utilgængelig i Sofahjørnet, blev han selv melankolsk. Efter Bordet satte han sig ind i sin egen Stue, røg Cigaretter eller bladede i en Bog, mens han gabede, saa Stolen rystede.

„Gaar du?“ spurgte Jytte altid, naar han gik ind til sig selv.

Men blev han inde hos hende, havde de ingenting at sige hinanden. Det var bare Ensomheden, hun frygtede, naar han forlod hende. Hun var i Virkeligheden helst fri for at se ham, fordi han gik saa urolig om i Stuen som en maanesyg Kat og samtidig altfor tydeligt gjorde sig Umage for at vise en sømmelig bedrøvet Mine.

Fru Berthas Tilstand var nu saadan, at Afslutningen kunde ventes inden mange Dage. Der var traadt Vandsot til, og for at skaffe Hjertet og Lungerne Plads til at funktionere maatte hun en Dag tappes. Tre fyldte Spande blev baaret ud fra Sovekammeret, før Aandedrættet lettedes.

Da Karsten den Dag i Mørkningen kom hjem, fandt han Jytte paa den sædvanlige Sofaplads. Hendes Udseende ængstede ham. Der var noget uhyggelig forstenet over hende. Han satte sig stille ved Siden af hende og lod sin Haand stryge varsomt ned over hendes Arm.

„Kan den lille Frue aldrig mere smile lidt?“ spurgte han.

Ligesom vaagnende lagde hun overvældet Hovedet ned paa hans Skulder og lukkede Øjnene.

„Jeg synes, det er saa sørgeligt altsammen," sagde hun.

Karsten begyndte at trøste hende efter fattig Evne. Da løftede hun pludselig Hovedet og stirrede paa ham med vildt opspærrede Øjne.

„Hvor har du været henne?" spurgte hun.

„Hvordan mener du?"

„Hvad er det for en Parfyme, du lugter af? Det er ikke din egen."

Han lo.

„Naa — nej — det er rimeligt nok! Jeg kommer nemlig fra Frisøren. Men hvorfor ser du saadan paa mig? Hvad mærkeligt er der i det?"

Jytte rejste sig og gik ud i Stuen.

„Jeg tænkte paa noget andet," sagde hun.

„Hvad er der i Vejen med dig, Jytte? Du er overnervøs. Du faar vist heller ikke tilstrækkelig Søvn. Du skulde virkelig gøre Alvor af at tale med din Fætter og faa ham til at skrive dig et stærkere Pulver op."

Hun vendte sig om imod ham og sagde med en Trusel i Blikket:

„Det tror jeg ogsaa selv!"

Hun gik ind i Sovekammeret, og da hun var bleven alene, rakte hun Hænderne i Vejret.

„Aa — havde jeg blot Mod til at dø!"

Karsten blev siddende inde i Sofaen. Hans Mine var modfalden. Han gjorde sig alvorlige Selvbebrejdelser for sit Forhold overfor Frk. Sølling. Til Tider havde han næsten ønsket, at hans Efterstræbelse af den smukke Dame

ikke skulde lykkes for ham. Men paa den anden Side havde han ogsaa til sin Retfærdiggørelse spurgt sig selv, om en Mand med en saa vanskelig og humørsyg Kone, der tilmed var i den sjette Maaned, ikke tilsidst maatte drives til Fortvivlelse.

Samme Aften modtog Jytte igen et langt Brev fra Meta, som paa en eller anden Maade havde faaet Underretning om Moderens Sygdom.

„Det er et forfærdeligt Slag for dig, kæreste Jytte," skrev hun. „Og at det skal træffe dig netop nu, da din Mor kunde have været saa meget for dig! Det gør mig saa inderlig ondt for dig, og du er ikke ude af mine Tanker. Men saa tænker jeg ogsaa paa, at Tanken om det Barn, du venter, nok vil være dig til stor Trøst i denne tunge Tid, og jeg er ogsaa sikker paa, at du midt i din Sorg selv føler det som en stor Lykke, at du skal være Mor. Aa, Jytte, naar jeg tænker paa, at du skal have et Barn, kan jeg næsten blive misundelig paa dig. I en Kvindes Liv er dog ingen Tid dejligere end den, da hun gaar og venter sit første Barn. Jeg ser dig sidde og sømme de smaabitte Skjorter og Navlebindene og den hele Lilleput-Garderobe, som vi jo altsammen syr paa med endnu vidunderligere Hjertebeklemmelse end paa Brudeudstyret Aaret i Forvejen. Da jeg gik med Hedvig, var jeg bare altfor utaalmodig efter at faa Ungen i mine Arme. Kan du huske, at vi i gamle Dage saa tidt talte om, hvornaar Børn er sødest? Du holdt paa Etaars-Alderen, naar de kan begynde at stolpre rundt og ogsaa snakke lidt. Jeg syntes dengang, at de var sødest i Pludrealderen; men nu, siden jeg selv

har faaet Børn, tror jeg næsten, jeg holder allermest af dem, naar de er ganske bitte smaa og hjælpeløse og slet ikke er kønne men ligger ved Brystet med hele Vorten i Munden saa forslugne som en Hundehvalp. Hedvigs Fødsel var slem nok, veed du; men jeg vilde gerne udstaa, hvad jeg dengang led, ti Gange til, dersom jeg kunde opleve det Øjeblik igen, da jeg første Gang lagde hende til Brystet."

Det gik Jytte med dette Brev, som det plejede at gaa hende med Venindens Skrivelser. Denne Ammestuesnak oprørte hende, saa hun havde ondt ved at læse Brevet tilende. Forstod Meta da ikke, at *det* netop var det forfærdeligste af alt det forfærdelige, der var sket i denne Tid, at hun havde givet Liv til et stakkels Væsen, i hvem den hele Jammer skulde fortsættes! Den Frimodighed, hvormed Meta selv tog det Ansvar paa sig at sætte det ene Barn i Verden efter det andet, misundte hun hende ikke.

Om Dihmer fortalte Veninden ogsaa denne Gang med en Vidtløftighed, som hun alene tilgav, fordi den viste, at Meta stadig intet anede om hans og hendes tidligere Forhold. Dihmer havde ingenting røbet. Det vilde heller ikke have lignet ham, og hun bebrejdede sig nu, at hun nogensinde havde været urolig for, at han skulde betro en Tredjemand, hvad der havde været en saa tragisk Oplevelse for dem begge.

I de første Dage af September var Moderen bleven saa svag, at hun daarligt kunde tale. Det havde været nødvendigt endnu engang at tappe hende. Vandet pres-

sede Hjertet ud af Leje og føjede en pinefuld Aandenød til de øvrige Lidelser. Hun fik herefter mere Ro, men Legemets sidste Modstandskraft var brudt. Johannes Gaardbo havde forinden berettet hende. Hun laa nu mest stille hen med lukkede Øjne og havde ikke længer Kræfter til at klage sig.

Jytte tog om Eftermiddagen hjem for at udhvile sig nogle Timer. Hun havde siddet hele Dagen ved Moderens Seng og vilde ogsaa vaage der om Natten sammen med Sygeplejersken. Da Karsten ved sædvanlig Tid kom hjem fra Atelieret, sad hun i en af de store Stole foran Kakkelovnen, hvor der var tændt op, fordi hun frøs.

„Du sidder i Mørke?“ sagde han.

„Ja, men du kan godt tænde.“

„Ikke for min Skyld,“ svarede Karsten, der havde sine Grunde til at foretrække den dunkle Belysning. „Her er netop saa hyggeligt. — Hvordan staar det til i Dronningens Tværgade? Blev din Mor saa tappet?“

„Ja.“

Netop som de skulde sætte sig tilbords, blev Karsten kaldt til Telefonen. Hans ensformige „Ja“ og „Nej“ gav ingen Oplysning om, hvem han talte med, og Jytte vilde ikke spørge. Men Karsten var kendelig nervøs under Maaltidet, og bagefter, da de sad ved Kaffen i Dagligstuen, kom han pludselig i Tanker om, at han skulde have et Møde med Bjerreby i Anledning af sit Billede og maatte gaa straks.

Det var Jytte altfor paafaldende. Saasnart hun havde hørt ham lukke Entredøren, stod hun i al Hast op, slog

sin Kaabe om sig og bandt et Teaterslør omkring Hovedet. Hun vilde ikke længer føres bag Lyset!

Nogle Øjeblikke efter stod hun spejdende nede i Gadedøren og opdagede et Glimt af Karsten netop som han passerede under Gadelygten paa Hjørnet af Store Kongensgade. Hun fulgte efter ham men gik i en stor Bue udenom Lygten for ikke at blive set. Nu saae hun ham staa ovre ved Stoppestedet og vente paa en Sporvogn. Til Bjerreby, som boede tæt derved paa Toldbodvejen, skulde han altsaa ikke. — — Han gik op i den første Sporvogn, der kom; og da der straks efter kom en anden, fulgte Jytte ham i Hælene. Nu vilde hun vide Besked!

I Dronningens Tværgade kørte hun under sin Mors Vinduer uden at tænke paa det. Hun var alene optaget af at holde Øje med Vognen forude og med de Passagerer, der steg ud, naar den holdt. Paa Kongens Nytorv, hvortil Vognene naaede omtrent paa samme Tid, stod Karsten ud og gik over mod Droske-Holdepladsen. Kort efter sad han i et Automobil paa Vej ind gennem Byen skarpt forfulgt af en anden Droske, hvori Jytte sad skjult, og hvis Styrer hun ved Løftet om en god Drikkeskilling havde gjort til sin Medhjælper.

I Vimmelskaftet var der et mindre Opløb i Anledning af en Hund, der var bleven kørt over. Jyttes Vogn maatte standse et Øjeblik, og da den igen kunde fortsætte Kørslen, havde Styreren tabt den anden afsyne. Men for ikke at gaa glip af Drikkepengene valgte han paa maa og faa et af de mange forbifarende Køretøjer

som Genstand for sin Forfølgelse, og Turen gik videre over Raadhuspladsen, gennem Vesterbrogade og ind i Frederiksberg Alle. Først helt ude i den mørke Del af Alleen stoppede den forreste Vogn, og samtidig standsede han i Følge Ordre i nogen Afstand derfra. Jytte steg hurtigt ud. Hun var bleg og rystede over hele Kroppen. Men da hun i Stedet for Karsten saae en hel Familje mylre ud af Vognen derhenne, Mand og Kone og tre-fire Børn, vendte hun sig opbragt mod Styreren, der imidlertid frækt forsikrede, at det var den samme Vogn, hun havde givet ham Anvisning paa at følge.

Jytte blev nu som besat af Vildskab og vilde ikke give tabt. For at komme paa Spor efter den Frøken Sølling, som hun mistænkte, havde hun for nogen Tid siden set efter i Vejviseren og her fundet flere Lærerinder af det Navn. En af dem boede paa Gammel Kongevej. Hun huskede endnu Nummeret og bestemte sig til at køre derhen.

Hun fandt paa tredje Sal en Dør, der var overfyldt med Visitkort, deriblandt ogsaa et med Navnet Herdis Sølling. Hun forstod, at det maatte være et Pensionat, og ringede ikke paa. Dersom Karsten havde Stævnemøde med en Dame, kunde det i hvert Fald ikke være her. Men maaske var denne heller ikke den rigtige. Et Sted i Vendersgade boede en anden Frk. Sølling. Hun var ikke sikker paa at vide Husnummeret; men hun kunde jo paa Vejen derhen standse udenfor et Konditori og faa fat i Vejviseren.

Da hun igen sad i Vognen, kom hun dog til Besindelse

og indsaae det haabløse i sin Forfølgelse. Styreren fik Kontraordre og kørte hende til Dronningens Tværgade.

Idet hun her — udmattet og fortumlet — kom ind i Forstuen, ilede begge Pigerne til og modtog hende med fortvivlede Udraab.

„Aa, Frue! ... Vi har ringet og ringet!"

„Hvad er der sket? Hvordan har Mor det?" spurgte hun med en frygtelig Anelse og skyndte sig til Sovekammeret uden at vente paa Svaret.

I Døren mødte hun Sygeplejersken, og i samme Nu vidste hun, at Moderen var død.

Derinde ved Sengen stod Asmus, der var naaet hertil i sidste Øjeblik. Da han hørte Kusinens Stemme ude i Gangen, havde han rejst sig for at trykke den Dødes Øjne til.

Endnu med Kaaben paa kastede Jytte sig over Moderens Lig. Det laa med Ansigtet vendt mod Døren, som om hun indtil det sidste havde stirret derhen i Haabet om at se sin Datter endnu en Gang.

„Aa, Mor! — Mor! — Mor!"

XII.

Efter at Torben Dihmer var flyttet op i sit Skovhus, betragtede han i endnu højere Grad end før den Verden, der laa udenfor Favsingholms Markskel, som en fremmed Klode, han engang i en uhyggelig Drøm havde gæstet. For saa vidt muligt at lukke selve Mindet om den ude læste han ikke mere Aviser. Han vilde have Lov til

at leve Resten af sit Liv uden at ulejliges af disse daglige Krav paa Deltagelse for tusinde Ting, der var bleven ham saa inderlig ligegyldige.

Men Verden lod ham ikke i Fred. Hans lystige Midsommerfest havde sat nyt Liv i Agitationen imod ham blandt Egnens Landarbejdere og desuden forarget Kirkefolket. Et Par af Randersbladene havde rent ud betegnet ham som en samfundsfarlig Person, der hørte hjemme i en Daareanstalt. Han fik paany tilsendt anonyme Truselsbreve, der lod ham vide, at Favsingholm vilde blive svedet af, og den nye Præst i Favsing havde fra Prækestolen raset mod Sommerfesten og kaldt den et hedensk Orgie, som Himlen vilde straffe.

Han lod dem snakke. Han var træt af Alverdens Skraalhalse, var i Særdeleshed led ved det Skin af Alvor, de fleste af dem smykkede sig med.

Deroppe i Skoven havde han indrettet sig tre smaa Stuer, som kun var udstyret med det nødtørftigste. I sin voksende Ringeagt for de Goder, som man ude i Spøgelseverdenen sloges om med saa blodig en Griskhed og ikke undte hinanden, havde han mere og mere forenklet sine Livsvaner og fundet en barsk Tilfredsstillelse i at kunne undvære.

Daglig kørte han i en lille Enspændervogn ned til Favsingholm for at tilse Arbejdet, og i Almindelighed kiggede han med det samme indenfor hos Doktor Gaardbos. Baade Doktoren og Meta var kommen til at holde meget af ham, og han paa sin Side var glad baade for dem og for deres Børn. Han kunde ofte sidde en hel

Time alene ude i Haven og more sig med at se paa, at Børnene legede. Hans Forhold til Povl Gaardbo havde udviklet sig til et tillidsfuldt Venskab, og hændte det ham end undertiden, at han kom til at smile af den naive Doktor og hans Levelære, saa var det dog ogsaa hans Overbevisning, at der vilde oprinde en lykkeligere Tid for Verden end den, han selv havde oplevet, en Tid, da Menneskene med et Gys vilde vende sig fra den kunstig steriliserede Tilværelse, det dagklare Helvede, hvori de nu tumlede blændede om, og igen uden Modsigelse tage det onde med det gode af Livets evige Væld og suge Næring af Mørket saavel som af Lyset.

For sit personlige Vedkommende ventede han sig ikke mere af Fremtiden, end hvad ogsaa Øjeblikket undte ham. Han havde frigjort sig for alle Ønsker og Forhaabninger, der strakte sig ud over Dagen. Han glædede sig over Blomsterne i sin Have, hvor han ogsaa havde fire Bistader og en frugtbar Pindsvinefamilje til Adspredelse. Rundt om ham susede Skoven, og forøvrigt var han optaget af sine astrologiske Undersøgelser, disse Vindueskig ud mod Uendeligheden, som han ikke omtalte til nogen, heller ikke til Povl Gaardbo, der aabenlyst havde trukket paa Skulderen af dem.

Fra Huset førte en Sti ind til den ene af de to dybe Kløfter, der tidligere delte Skoven, og i hvis Bund en livlig lille Bæk sprang afsted fra Sten til Sten mellem Ørnebregner og Brombærbuske. Heroppe stod en Bænk, som han i denne Tid ofte søgte ud til for at sidde i Læ for Efteraarsblæsten. Stien drejede herfra nedefter, idet den

fulgte langsmed Randen af Kløften. Hvor denne aabnede sig ud mod Engene og Fjorden, førtes Stien over Bækken ved en Spange, hvorefter den forsvandt i Skoven paa den anden Side.

Morgen og Aften gik en Husmand over Spangen undervejs til og fra sit Arbejde paa Favsingholm. Ellers kom der aldrig et Menneske. Torben kunde sidde her Time efter Time uden at høre andet end Bækkens barnlige Pludren og Skovens Oldemorstale om de svundne Tider. I de første Sommerdage havde her lydt et Fuglekor, et Elskovskvidder, der overdøvede alt. Nu løb Solsorterne lydløst om i den røde Løvbund, og af og til svang en Fluesnapper sig tavs henover Kløften.

En Dag skar der pludselig en besynderlig Tone gennem Skovsuset. Han kunde ikke forklare sig, hvad det var. Det lød som en Skalmeje.

Omsider opdagede han helt nede paa den anden Side af Spangen, i Skovkanten ud mod Engen, et hvilende Menneskepar, en Mand og en Kvinde, to unge Folk paa Sommervandring, saa vidt han kunde skønne. Hun laa med Hovedet i hans Skød, og han sad med en Fløjte for Munden og spillede en vemodigt hentonende Melodi.

Synet greb ham som et Drømmebillede. Han var kommen ind i Eventyrskoven og havde overrasket en Faun og en Nymfe.

Der gik en lille Tid. Saa rejste de sig dernede. Han saae dem kaste Ransler over Skuldren. Og nu kom de over Spangen, paa Vej op imod ham.

I sin Skyhed for fremmede Mennesker vilde han staa

op og gaa. Men de havde nu faaet Øje paa ham, og da han saae det, blev han siddende.

Det var en sværlemmet ung Mand med et læderbrunt Ansigt. Den unge Kvinde, der holdt ham under Armen, saae lidt bleg og medtaget ud.

„Undskyld — fører Stien her til Favsingholm?“ spurgte Manden og standsede.

„Ikke direkte. De kommer først til et Hus derhenne i Udkanten af Skoven. Der skal De gaa norden om Haven, saa støder De paa en Kørevej. Den gaar ned til Favsingholm.“

„Tak!“

De vilde gaa videre. Men trods det halvt forfærdede, halvt medlidende Blik, hvormed den unge Kvinde havde betragtet Torben, standsede han dem med et Spørgsmaal.

„Skal De besøge nogen paa Favsingholm?“

„Ja. De er maaske kendt der?“

„Aa ja.“

„Saa kan De maaske sige os, om Doktor Gaardbo er hjemme for Tiden.“

„Det er han. Er det ham, De skal besøge?“

De to unge kiggede paa hinanden, som om de undsaae sig ved at svare.

„Ja.“

Torben vilde ikke vise sig nysgerrig og spurgte ikke om mere.

Men om Aftenen, da Povl Gaardbo kom op i Skovhuset, fortalte denne selv om Besøget.

„Han er af min Familje; men jeg har aldrig set den Lømmel før ... endmindre hans Kæreste. Jeg veed ikke, hvad jeg skal gøre med dem. Saa vidt jeg kan faa ud af dem, er den unge Pige løbet fra sit Hjem for at rejse med ham til Sydafrika og leve i Urskoven. De manglede bare Pengene. Saa læste de i et Blad noget om Favsingholm, og nu kommer han og ber om at faa Arbejde her som Haandlanger eller Grøftegraver, for at de kan gifte sig."

„Hvad hedder den unge Mand?"

„Kjeld Borgen. Hans Mor var min Kusine. Han er juridisk Student og er tre Gange dumpet til Eksamen."

„Men hvorfor er De vred paa ham? Det lyder jo altsammen saa lovende. De har faaet Deres første Discipel. At det tilmed er en af Deres egen Slægt, der frivilligt vender tilbage til Mulden, vilde jeg i Deres Sted tage for et lykkeligt Varsel."

„Maa han da faa Lov til at blive her? Vil De laane ham Hus og Jord?"

„Ja vist! Forresten kender jeg allerede de unge Mennesker. Jeg traf dem i Eftermiddags, da de kom gennem Skoven. Den unge Pige er jo nydelig og har et Par trofaste Øjne. Det sidste er en god Medgift. Og Deres Slægtning spiller smukt paa Fløjte. Den Færdighed er efter mit Begreb mere værd end en juridisk Eksamen. Lad ham dog endelig blive her! Vi trænger til en saadan Spillemand nu, vi gaar mod Vinteren. Vil De hilse Deres unge Vagabonder fra mig. Sig dem, at jeg ønsker dem begge velkommen til Favsingholm!" —

Der skulde nu ikke gaa mange Dage, før Kjeld Borgen fik Lejlighed til at aabenbare sig som Ætling af den gamle Smed i Enslev, Helten fra Frederiksstad. Mejeribestyreren paa Favsingholm kom en Aften sent hjem fra Randers og mærkede Brandlugt, da han kørte ind i Gaarden. Ved en Undersøgelse viste det sig, at der piblede Røg ud af en Luge i Kostaldens vestre Gavl. Han slog Alarm og fik Folkene purret ud; men faa Minutter efter stod den klare Lue op gennem Straataget.

For at redde Kreaturerne maatte Bygningen prisgives. Tre hundrede Køer og Kvier blev slaaet løse. Før de sidste kom ud, sprang Flammerne henad Tagryggen som glødende Katte.

En Mand i Favsing By opdagede Brandskæret over Skoven, da han vilde lukke sin Port. Lidt efter klemtede Kirkeklokken. Folk stod op af deres Senge og kom ud paa Gaden. Men da man var bleven klar over, at det var paa Favsingholm, det brændte, forhastede ingen sig med at faa spændt for Slufferne. Byens Sprøjte kom dog tilsidst afsted, og efterhaanden fulgte ogsaa en Del Vandvogne. Men paa det Tidspunkt var den hele Længe et bragende og knitrende Baal. Ogsaa Svinehuset var der gaaet Ild i, og da Vinden bar over mod den høje, straatækte Lade paa den anden Side af Gaardspladsen, var Avlsgaarden i sin Helhed truet.

Foreløbig var Mejeriet mest udsat. Det laa paatværs af Pladsen og var kun skilt fra den brændende Stald ved et Gænge. Sprang Ilden over her, stod Laden ikke til at redde, og trods Afstanden vilde da heller ikke Hoved-

bygningen være helt udenfor Fare paa Grund af de mange Stilladser, som for Tiden omgav den.

Alt blev derfor sat ind paa at redde Mejeriet. I den søndre Ende, som vendte mod Branden, var der slaaet Sejl over Spaantaget, og oppe paa Tagryggen sad en Mand med en Sprøjteslange og holdt stadig Sejlene vaade. Der var efterhaanden kommen Sprøjter ogsaa fra andre af de omliggende Byer, en Mængde Nysgerrige var strømmet til, desuden et Par Politimænd, Brandfogeder og andre af den Slags Folk, hvis Skæbne det er at sprede Forvirring. Tilsidst var der samlet et Par hundrede Mennesker omkring Brandstedet. Men trods alt, hvad der stod paa Spil, viste Folk ingen Iver for at tage Del i Slukningsarbejdet; og da der opstod en Kompetencestrid mellem Brandfogederne og Sprøjteførerne, standsede Pumperne en Tid helt.

At Povl Gaardbo i den Anledning overtog Ledelsen og brugte Mund, gjorde sit til, at saa mange beholdt Hænderne i Lommerne. Befolkningens Uvilje havde i den sidste Tid særlig vendt sig imod ham, baade fordi han var en Fremmed, og fordi hans aabne Karakter og bestemte Optræden følte som en ny Udæskning. „Haltefanden“, som han kaldtes rundt om paa Egnen, betragtedes som Dihmers onde Aand, der misbrugte sit Herredømme over den syge Mand til at genindføre en trældomsagtig Levevis paa Favsingholm, hvor Arbejdsdagen nu begyndte Klokken fire, hvor man i Stedet for Kaffe og Te fik Grød om Morgenen og Mælkebrød om Aftenen ligesom Lænkehunde, hvor der blev nægtet En Medicin,

naar man var syg, og hvor baade Koner og Piger maatte føde deres Børn uden at faa Masken paa. Nu havde et skørhovedet Individ gjort sig til Folkedommens Fuldbyrder og sat Ild paa. En af Mejerieleverne havde fundet ham paa Stakkepladsen, hvor han havde skjult sig for at iagttage Virkningen.

Den Mand, som red oppe paa Mejeriets Tag i en Regn af Gnister, var Kjeld Borgen. For at dække sig mod den frygtelige Hede havde han bundet et Klæde for Underansigtet. Til Tider forsvandt han helt i Røg, som Vinden førte hen over ham. Men han holdt Stand; og denne Uforfærdethed gjorde et vist Indtryk paa Mængden, der et Par Gange uvilkaarligt brød ud i høje Raab, naar en Gnist havde fænget i hans Klæder. Nede ved Foden af den Stige, han var krøben op af, stod Grethe med Haanden paa Brystet og kvalte sine Angstskrig, for at ikke Lyden af hendes Stemme skulde tage Modet fra ham.

Paa den modsatte Side af den brændende Bygning førtes der samtidig en anden Kamp, som ogsaa havde samlet mange ørkesløse Tilskuere. Dengang Kvæget blev slaaet løs i Stalden, foregik Udrykningen i god Orden, fordi Vanen sad Dyrene i Kroppen fra Sommeren. Man drev dem ned paa Engen, hvor de en Tid gik roligt omkring og snuste til Græsset. Men fra det Øjeblik, da Stalden stod i Lue, blev de ustyrlige. Med Flammeskæret i Øjnene grebes de af Galskab, besattes af Viljen til at dø. Brølende løb de omkring med rejste Haler for at komme

tilbage til Gaarden og styrte sig ind i Ilden. Skønt de blev gennet tilbage med Kæppeslag og Hujen, saasnart de nærmede sig, brød flere igennem Afspærringen og forsvandt i Flammehavet.

Henne paa den frie Del af Gaardspladsen — ubemærket af Tilskuersværmen foran Mejeribygningen — stod en enlig Skikkelse i en lang Kappe. Han stod med Haanden i Siden, støttet til sin Stok som en Fremmed. Det var Torben. Den store Plads og alle dens Omgivelser helt op til Hovedbygningens Skorstenspiber og Parkens Trætoppe var næsten solklart oplyst af Skæret fra det vældige Baal. Det var alligevel mindre Angsten for at se sin Fædrenegaard blive lagt i Aske end Mængdens sløvt ondsindede Holdning, der fik ham til at rette sig op med en feberagtig Opblussen af Viljeskraften. I en vis Forstand stod han virkelig her som en Fremmed og betragtede denne selvglade og skadelystne Hob paa tusinde Miles Afstand. Der var noget i dette vilde Flammebaal, som virkede befriende paa hans Sind. Han følte sig løftet paa mægtige Vinger, og Ildhavet lyste for hans indre Syn som en lykkelig Bebudelse af den store Verdensbrand, han havde ventet paa, — den Syndflod af Ild, hvori en fordærvet Menneskeslægt skulde nedhvirvles og forgaa!

Der lød et Brag, som naar et Træ fældes. Et af de glødende Tagspær nærmest Mejeribygningen var ved Hjælp af Brandstager bragt til at styrte ned i Grunden. Snart fulgte et Par andre efter. Nu fik man ogsaa Gavlen

væltet ned over Ilden, og Gnistregnen, der truede Mejeriets Tag, hørte op.

Endnu et Par Timer varede Branden; men takket være Kjeld Borgens Standhaftighed var en Katastrofe bleven afværget. Spær efter Spær sank flammende ned. Tilsidst stod kun Staldens nøgne Mure igen som en Vold omkring det glødende Indre.

Lidt efter lidt vendte Mørket tilbage. Men hele Natten hørtes Brølet af det hjemløse Kvæg, der foer omkring ude paa Engene.

XIII.

Jytte havde i flere Dage ikke været udenfor en Dør. Synet af de mange glade Mennesker, der vendte tilbage fra Sommeren paa Landet, øre af Sol og Havluft, virkede skræmmende paa hende. Hun forstod ikke, hvor nogen kunde lade sig narre af dette falske Skønhedsskær over en Jord saa fuld af Grave.

Natten var dog hendes værste Tid. Paa Grund af sin Søvnløshed havde hun allerede for længere Tid siden selv foreslaaet Karsten, at han skulde sove inde i sin egen Stue. Nu, da hun mere og mere følte sig overbevist om hans Utroskab, saae hun ham overhovedet kun til Middagsmaaltidet og fortsatte udelukkende Samlivet med ham af Hensyn til det Barn, hun ventede. Og saa var det dog mindre hans Letfærdighed, hun følte sig nedværdiget af, end hans Karakters Ynkelighed, den Falskhed

og det usle Hykleri, hvormed han søgte at skjule sit Bedrag. Og med det Menneske havde hun et Barn! . . . Hvordan var det gaaet til? Aa, hun vidste det endelig nok! Glimtvis var Forstaaelsen gaaet op for hende i den senere Tid. Det var gaaet hende som Barnet, der foer vild i Skoven og af lutter Angst styrtede sig dybere og dybere ind i Vildmørket. — — Men hun havde jo forudset det altsammen! Fra den første Gang, hun stirrede ind i sin Sjæls uvejsomme Tjørnekrat og med panisk Skræk flygtede for Mørket og de røde Rovdyrøjne derinde, havde hun kendt sin Skæbne.

Det ringede paa Entredøren, og uvilkaarlig rejste hun sig lidt sky, fordi hun havde genkendt Pastor Gaardbos Ringning. Besøget forundrede hende ikke. Hun havde ventet det. Efter Moderens Ønske havde han talt ved hendes Kiste, og da han udtrykkelig frabad sig Betaling, havde hun gennem sin Sagfører sendt ham en større Pengesum til Anvendelse efter hans eget Skøn i Menighedens Samaritangerning.

Pigen kom ind med hans Kort.

„Den Herre spørger, om han ikke kan faa Lov til at tale med Fruen et Øjeblik?“

„Har De ikke sagt, at jeg ikke tager imod?“

„Jo.“

Uvilkaarlig førte Jytte Haanden op til Nakkehaaret. Skønt det var højt op paa Dagen, var hun endnu i Morgendragt og havde netop taget Bad. Først bestemte hun sig til at afvise ham. Men bevæget af Mindet om hans

store Hjælpsomhed overfor Moderen, overtalt desuden af sin Ensomhedsfølelse bad hun tilsidst Pigen om at føre ham ind.

Saasnart Johannes Gaardbo havde taget Plads, fortrød hun dog sin Eftergivenhed, fordi det hele Møde var saa haabløst. Hvad kunde de have at sige hinanden? Hun hørte ham takke for den store Gave; men da hun ikke svarede andet, end at hun havde handlet paa sin Mors Vegne, blev der straks en længere Pavse.

Hun saae ham hele Tiden for sig, saadan som han havde staaet bag Moderens Kiste i den rædselsfulde Troldmandskjole og denne store Pibekrave, hvorfra Hovedet ragede op som et afhugget Johanneshoved paa et Fad. Af hans Tale huskede hun kun lidt, fordi hun nu mindre end nogensinde forstod ham. De talte ikke samme Sprog. Den Verdensaand, han kaldte Alkærlighedens Gud, der havde taget Menneskenes Skyld paa sig, var for hende en Mørkets Dæmon, hvis oprørende Synder Mennesket af Enfoldighed og Frygt gjorde til sine.

I sin Uro for, at han skulde begynde at missionere, førte hun Samtalen ind paa ligegyldige Ting og lod ham knap komme til Orde. Ikke en Gang Moderen fik han Lov til at tale om. Hun taalte ikke at høre andre nævne hendes Navn.

Hun anede ikke, at han mest var kommen her, fordi han selv følte sig ensom og trængte til at finde Forstaaelse. Paa Grund af sin Optræden ved Grosserer Søholms Begravelse var han for Tiden en mistænkt Mand, hvem Missionens Banlysning truede. Pastor Stensballe taalte

intet Brud paa Disciplinen, tilgav ingen Krænkelse af den forretningsmæssige Organisation, hvortil Kirken under hans Ledelse mere og mere var bleven forvandlet. Det var kommen til et Par alvorlige Sammenstød, hvor Stensballe med sit heftige Sind tilsidst havde forløbet sig overfor ham paa en saadan Maade, at et fortsat Samarbejde var umuliggjort.

Johannes Gaardbo havde blandt andet haft i Sinde at spørge Jytte, om hun for nylig havde hørt fra hans Svigerinde paa Favsingholm. Men dels kunde han daarligt overvinde sig til at nævne Navnet og tilstaa, at han ikke længer selv stod i nogen Forbindelse med sin Broder eller hans Familje, dels mærkede han snart, at Jytte endnu var altfor opreven og nervøs til at være i Stand til at føre en virkelig Samtale.

Efter et ganske kort Ophold sagde han derfor Farvel.

For dog at faa Anledning til at gentage Besøget nævnede han ved Afskeden, at det vel nok kunde interessere hende at vide, hvortil hendes Moders smukke Gave blev anvendt. Han vilde derfor tillade sig at se herop igen, naar Afgørelsen var truffet.

Jytte svarede hverken Ja eller Nej; men da han var gaaet, angrede hun, at hun havde manglet Mod til at afvise ham. Hvad skulde det nytte til, at han kom? De lærte dog aldrig at tale med hinanden. Han var desuden ikke uden Skyld i hendes Ulykke, og det vilde hun aldrig kunne tilgive ham. Havde han den Sommer paa Storeholt vist sig mere menneskelig i sine Følelser for hende, havde maaske meget været anderledes nu. Vist-

nok vilde hun ikke være bleven lykkeligere; men hun havde ikke ved sin Daarskab lagt sin Mor i Graven. —

Dagen efter fik hun Besøg af sin Fætter Asmus. Den lille Professor havde for nogen Tid siden mødt hende paa Gaden og var bleven foruroliget af hendes Udseende. Det glædede ham derfor nu at træffe hende beskæftiget med sit Barneudstyr, og det saa meget mere, som han ikke var helt sikker paa, hvordan hun vilde modtage den Efterretning, han kom med.

Efter at han forgæves havde søgt at interessere hende for Byens Nyt, gjorde han hende det samme Spørgsmaal, som Johannes Gaardbo den foregaaende Dag havde haft paa Læberne:

„Har du nylig hørt fra din Veninde paa Favsingholm?"

„Ja, det er ikke saa længe siden. Hun skrev til mig i Anledning af Mors Død."

„Og alt stod godt til derovre?"

„Det tror jeg nok."

„Du har maaske set, at der har været en større Ildløs paa Favsingholm?"

„Ildløs? ... Nej!"

„Det stod i Bladene igaar. Hele Kostalden er brændt og et Svinehus. Man mener, at Ilden er paasat. Din Venindes Mand — Naturdoktoren — har nok heller ikke derovre været heldig med sin Optræden. Han og Dihmer skal paa forskellig Maade have udæsket Befolkningen."

„Saa hører jeg nok igen fra Meta en af Dagene," sagde Jytte. „For nu har hun da noget at fortælle om."

Efter et Ophold fortsatte Asmus:

„Du husker maaske, at jeg ogsaa har en Korrespondent derovre — Dihmers tidligere Huslæge. Ham har jeg telefoneret med baade igaar og idag. Det anede mig nemlig, at den Ildebrandshistorie vilde faa alvorligere Følger for Dihmer end et Par nedbrændte Længer. Og min Formodning har desværre bekræftet sig."

„Hvordan bekræftet sig?" sagde Jytte — hun sad med en Sytraad mellem Hænderne og snoede den nervøst med Fingrene.

„Hans Tilstand er aabenbart betænkelig. Choket har været hans nedbrudte Konstitution for stærkt. De Meddelelser, min Randersdoktor idag har indhentet fra Favsingholm, lyder ret mistrøstende. Dihmer skal allerede have haft flere Afmagtsanfald. Man maa vistnok være forberedt paa, at det bliver Døden denne Gang. Men jeg har min Samvittighed fri. Han var advaret."

Ved Ordet Døden var der gaaet en Skælven gennem Jytte. Asmus havde set det, og han sagde derfor:

„Rimeligvis vil man komme til at høre Folk udlægge og kommentere Begivenheden paa deres sædvanlige overfladiske Maade. Forklaringen er naturligvis den, at der altid har været et sygt Punkt i Dihmers Hjerne, en Rugeplet for den Forrykthed, som i de sidste Aar har udviklet sig hos ham."

Sytraaden løb stadig rundt mellem Jyttes Fingre.

„Tænker du ikke paa at tage derover?" spurgte hun uden at have hørt, hvad han sagde. „Det skulde du gøre, Asmus!"

„Nej," sagde Professoren og rystede paa Hovedet.

„Hvorfor ikke? Du har dog før hjulpet ham. Du skulde rejse endnu idag."

„Det vilde næppe nytte noget. Og jeg tvivler desuden stærkt om, at jeg vilde være velkommen. Det er jo bleven en Slags religiøs Ide hos ham, at man skal opnaa Saligheden ved at knytte sig til sin Skæbne med Inderlighed — „som en Brud til sin Brudgom". Det Udtryk husker jeg, han brugte ved vor sidste Samtale. Og det maa desværre indrømmes ham, at han har gjort Alvor af Sagen og bekræftet Troen med sine Gerninger."

Jytte var igen bleven fraværende. Da Fætteren lidt efter rejste sig, fulgte hun ham mekanisk ud.

I Forstuen tænkte hun et Øjeblik paa at bede ham om at ringe hende op, dersom han yderligere skulde høre noget fra Favsingholm. Men før hun kunde faa sig til at sige det, var han ude af Døren.

Bagefter stod hun længe i Karnappens Blomsterhave, hvor hun ofte i denne Tid havde staaet med sine mørke Tanker og stirret over paa Grønningens høstlige Træer. Da hun hørte Karsten stikke Nøglen i Forstuedøren, jog det igennem hende, og for at undgaa ham gik hun ind i sit Soveværelse.

Ved Middagsbordet blev der næsten ikke talt, og straks efter Kaffen gik Karsten bort under et af sine sædvanlige Paaskud. Skønt Jytte følte sig overbevist om, at han gik til sin Elskerinde, søgte hun ikke at holde ham tilbage. Hun var netop glad ved at blive ham kvit.

Uden at tænde andet Lys end Amplen i Karnappen sad

hun længe i en af de store Lænestole foran den aabne Ovndør og krøb sammen i et Sjal. Efter Moderens Død havde hun halvvejs ventet at høre fra Dihmer, som jo i hvert Fald gennem Meta maatte være bleven underrettet om Dødsfaldet. Hun havde tænkt sig, at han maaske vilde benytte Lejligheden til at sende hende et Par Linjer. Men eftersom Dagene gik, uden at der kom Brev, forstod hun, at den Hilsen, han engang havde sendt hende gennem Asmus, var en Afskedshilsen. Naar ikke Minderne fra „den gamle Stue" i disse Dage kunde faa ham til at skrive et forsonende Ord, saa havde han glemt hende, fordi han vilde glemme hende. Og den Drøm, hun undertiden havde drømt, at de engang skulde mødes og faa talt rigtig ud med hinanden, var et latterligt Hjernespind.

Hun gik hen til sit Skrivebord og tændte Lys. Fra en laaset Skuffe tog hun et Par af Metas tidligere Breve frem. Hun havde i sin Tid gemt dem der, fordi hun ikke vilde have, at Karsten skulde læse dem, og heller ikke brød sig om selv at blive mindet om dem. Det var de første Breve, Veninden havde skrevet til hende fra Favsingholm, og hvori hun fortalte saa meget om Dihmer. I et af dem stod der:

„Vor Godsejer er unægtelig en lidt underlig Patron, som man alligevel ikke kan lade være med at holde af. Det er en fiks Ide hos ham, at han ikke vil gøre noget for at blive rask. Han siger, at der er sunde Folk nok i Verden. Min Mand mener, at det stammer fra hans Sygdom; men jeg tror nu, at han har haft en eller anden

stor Sorg, som han ikke kan komme over. En Dag sad vi her i Haven, og Povl fortalte om et Par Forpagterfolk her i Nærheden, der i en Uge mistede begge deres Børn af Difteritis. Dihmer sad og tegnede i Gruset med sin Stok og sagde længe ingenting. Jeg spurgte ham saa, om han ikke syntes, det var frygteligt, og han svarede da ogsaa Jo. Men lidt efter, da han sagde Farvel og holdt mig i Haanden, saae han mig underligt ind i Øjnene og sagde, at man skulde gøre sig gode Venner med Sorgen; den var uundgaaelig og desuden Menneskets eneste virkelige Ven og trofaste Rejsekammerat gennem Livet."

Jytte huskede det Indtryk, disse Ord havde gjort paa hende, første Gang hun læste dem. Hun havde siden ofte maattet tænke paa dem, og navnlig i den allersidste Tid, da Selvmordstankerne daglig forfulgte hende, havde hun søgt Tilflugt i denne Paamindelse om at møde Sorgen med Genkærlighed. Fra det fjerne havde Dihmer uden selv at ane det rakt hende en Vennehaand i Undergangens Time og holdt hende oppe.

Efter atter at have lukket Brevene inde gik hun i Seng. Men hun kunde ikke sove. Og i Mørket vaagnede den gamle Tvivl og spøgede i hendes Sind som selve hendes Livs onde Dæmon. Havde hun alligevel elsket Dihmer? Havde hendes Mor haft Ret? Havde hun besnakket sig selv til at mistvivle om sin Kærlighed, fordi den var kysk og stille?

I Løbet af Natten fik Trangen til at gense ham mere og mere Magten over hendes Sind. I alle sine Breve havde Meta gentaget sin Indbydelse til at gøre hende et Besøg

paa Favsingholm, og saa umuligt det i Øjeblikket var, havde Tanken dog ofte beskæftiget hende i hendes Ensomhed. Hun kunde ikke tro, at Dihmer skulde have mistet al Godhed for hende. Meta havde jo ogsaa skrevet, at han ofte spurgte til hende og bestandig vilde vide, om hun havde faaet Brev fra hende.

Et Automobil standsede nedenfor paa Gaden, og lidt efter hørte hun Karsten lukke sig ind i Forstuen. Det skete næsten lydløst. Kun fordi Døren fra Dagligstuen ud til Gangen tilfældigt stod aaben, kunde hun høre ham. Hun drejede op for Lyset og saae, at Klokken næsten var fire.

Det var ikke første Gang, hun om Natten havde hørt ham hænge sin Frakke op paa Bøjlen med tyveagtig Forsigtighed og liste ind til sig selv. Resigneret havde hun hidtil lukket sine Øren i for ikke at tvinge ham til den Tilstaaelse, som hun for Barnets Skyld havde villet undgaa. Men nu stod hun besluttet op og tog sin Slobrok paa. Nu vilde hun have Klarhed.

Et Øjeblik efter stod hun i Døren til hans Stue, som hun i den sidste Maaned ikke havde betraadt.

Hans Bestyrtelse over at se hende, og endnu mere hans slappe Udseende, det uordnede Haar og det løst bundne Slips gjorde alle Spørgsmaal overflødige. Hun havde faaet det Bevis, hun ønskede.

Karsten forsøgte et Smil.

„Kære, ... er du oppe!“

„Hvor kommer du fra?“ spurgte hun.

„Det veed du jo! Jeg har været sammen med Møller.“

„Du lyver!“

„Kæreste Jytte ... nu er du jo igen hysterisk! Kom dog ind!“ sagde han og nærmede sig med udbredte Arme.

„Rør mig ikke! Du kommer fra din Elskerinde. Du skal ikke prøve paa at nægte det. — Rør mig ikke, siger jeg! Eller jeg ringer hele Huset op!“

„Nu skal du være fornuftig, Jytte! Luk dog i det mindste Døren og kom ind!“

„Jeg vil ikke høre noget ... ikke vide noget! Imorgen, naar du har faaet sovet ud, skal du faa min Mening skriftlig.“

Hele den sidste Del af Natten gik Jytte frem og tilbage i sit Soveværelse for laasede Døre. Da hun endelig lagde sig hen paa Sengen, var hun saa udmattet, at det sortnede for hende. Hun var nu fast bestemt paa at ville skilles. Endnu samme Dag vilde hun flytte tilbage til det gamle Hjem i Dronningens Tværgade, hvor alt stod urørt siden Moderens Død.

Klokken ti om Formiddagen, da hun sad foran Spejlet og redte sig, bankede Karsten frygtsomt paa. Hun lukkede ikke op. Svarede ham heller ikke.

Lidt efter tog han bort.

Saasnart hun havde hørt Entredøren smække i efter ham, gik hun ind til Telefonen og ringede Asmus Hagen op for at spørge, om han havde faaet nye Efterretninger fra Favsingholm. Hun traf ham til sin Sorg ikke hjemme. Heller ikke paa hans Klinik kunde hun faa ham i Tale. Det sidste Sted blev der svaret, at han var optaget af Operationer.

Et Par Timer efter gentog hun Opringningen, men begge Steder med det samme Resultat. Det faldt hende da ind at sætte sig i Forbindelse med den Læge i Randers, som Asmus havde talt om. Ved at se efter i Telefonbogen kom hun paa Navnet.

I den halve Time, hun maatte vente for at faa Forbindelsen, gik hun igen op og ned ad Gulvet uden at kunne finde Ro, og jo længere Tiden trak ud, desto stærkere beherskedes hun af Ønsket om trods sin stakkels Tilstand at rejse over til Favsingholm med det samme. Hun syntes, at hun maatte gøre det. Skulde Dihmer dø, vilde hun aldrig faa Fred i sit Sind, dersom hun ikke fik sagt ham Farvel. De maatte ikke skilles uforsonede! ... Men hun vilde ikke tro paa, at han skulde dø! Og kunde hun blot komme til at tale med ham, og havde han ikke helt fordømt hende, vilde hun trygle ham om at tage mod Fornuft og vende tilbage til Livet.

Telefonen ringede.

„Er det Randers? ... Ja! ... Er det Doktor Mikkelsen?“

En fjern, kvindelig Stemme svarede: „Doktoren er kørt ud ... Er det København, jeg taler med?“

„Ja.“

„Saa er det velsagtens fra Professor Hagen?“

Jytte svarede Ja.

„Naa! Saa har jeg en Besked at bringe fra Doktoren. Jeg skulde sige, at Godsejer Dihmer døde iaftes Klokken ni.“

Da Jytte havde lagt Hørerøret ned, stod hun en Tid stum og hørte stadig den fremmede Stemme inde fra

Fjernheden og Mørket. „Godsejer Dihmer døde iaftes Klokken ni.“

Saa vaklede hun ind i Soveværelset og satte sig paa Sengekanten med Hænderne for Ansigtet.

„Hvad har jeg gjort!“ hulkede hun.

Men snart efter blev hun stille, løftede Hovedet og priste sin døde Ven lykkelig. Nu havde han stridt Livets onde Strid tilende. Han var udløst af denne frygtelige Verden, hvor alt var Bedrag undtagen Skuffelsen, alt Blændværk undtagen Savnet og Sorgen. Hun saae ham for sig, stivnet i Døden, hvid og kold og stille, som hendes Mor havde været det. Hun saae den skønne, brede Pande, de lukkede Øjne og Munden, som hun en eneste Gang havde kysset.

Det Øjeblik vilde hun mindes som et Evighedsglimt i sit Livs lange Tusmørke. Men det var kun godt, at det blev dette ene lynsnare Kærlighedsmøde. Nu var han bleven skaanet for alt det onde, som Menneskene gjorde hinanden, naar de troede at elske. Og selv kunde hun tænke paa deres Kærlighed uden Anger, kunde bære Sorg for ham i sit Hjerte uden at blues.

Atter viste han sig for hende, saadan som hun havde set ham hin Aften paa det italienske Hotel, da han midt under Varieteforestillingen kom frem i Døren og stirrede paa hende med et stort, forundret Blik. Allerede dengang en forklaret Skikkelse. Allerede dengang saa langt paa Vej til en lykkeligere Verden, at hun ikke havde haft Mod til at holde ham tilbage. Havde han dog blot forstaaet det!

Selv skulde hun maaske endnu i mange Aar henslæbe en Skyggetilværelse som Mor for et stakkels Væsen, der vilde komme til Verden som et Minde om hendes Fornedrelse. Af Angst for at dø vilde hun blive ved at klamre sig til Livets Rædsler, og alle vilde med Forundring spørge hende, hvorfor hun ikke var glad.

XIV.

Samme Dag henimod Aften gik en lille Skare Mænd og Kvinder fra Favsingholm op til Skovhuset for at lægge Torben Dihmer i Kisten. I det lille Sovekammer, der vendte ud mod de frie Marker i Vest, stod Sengen langsmed den indre Væg, saa han under Sygelejet havde kunnet følge Skyernes Gang paa Himlen og Aftensolens Dalen.

En Dag havde han sagt til Povl Gaardbo: „Saa længe Vinden staar i Vest, dør jeg ikke. Fra den Kant er der altid bragt mig Livsfornyelse. Det er Sydosten, der skal slukke Lyset for mig. Det har jeg følt i mange Aar."

Dagen før sin Død havde han taget Afsked med de ældste af Gaardens Folk og takket dem for deres Troskab mod Favsingholm. Povl Gaardbo havde han forinden meddelt sine sidste Bestemmelser, deriblandt, at hans Journaler — „mine rudolphinske Tavler", som han halvvejs spøgende kaldte dem — skulde opbevares i Gaardens brandfri Hvælving i Forventning om, at der mellem Favsingholms fremtidige Beboere skulde findes en Kepler, hvem de kunde blive til Nytte.

Ogsaa Meta havde han sagt Farvel til; men han var allerede dengang saa svag, at han daarligt kunde tale.

I Dødsøjeblikket havde kun Barbara været hos ham. Saadan havde han selv ønsket det. Den gamle Kvinde, hos hvem der intet var bleven tilbage af Livets Uro og Støj, var tilsidst den eneste, han vilde have om sig. Stilfærdig som en Aand sad hun ved hans Seng, da han efter en kort Dødskamp sov hen.

Den Gamle havde nu ogsaa klædt ham. Han laa med Hovedet bøjet som en, der har været meget træt. Povl Gaardbo holdt en kort Tale, inden Liget blev lagt ned i Kisten. Meta lagde en Blomst paa dets Bryst, og Laaget blev skruet til.

Straks efter kørtes Kisten ned til Favsingholm, hvor Gaardens øvrige Beboere ventede for at følge den til Favsing Kirkegaard. Ad Kørevejen drog Ligtoget gennem Skoven. Det var en mørk Aften med Ruskregn fra Sydost. Foran red fire Karle med brændende Fakler. Kun et sort Klæde dækkede Kisten.

To Dage senere lukkedes der for Nedgangen til Familjegravstedets underjordiske Hvælving, som derpaa igen blev kastet til.

I de samme Dage modtog Meta et Par besynderlige Breve fra Jytte, der samtidig med at meddele hende sin Separation udbad sig nøjagtig Underretning om Dihmers sidste Tid, hans Død og Begravelse. Om sig selv skrev hun, at hun var flyttet tilbage til sit gamle Hjem, hvor hun fra nu af udelukkende vilde leve for sit Barn „og prøve paa at komme til at holde af det".

„Jeg vil forsøge at følge Dihmers Raad til dig og gøre mig Sorgen til Ven og Fortrolig. Maaske vil det lykkes mig. Foreløbig er jeg glad for Stilheden her i „den gamle Stue", som Dihmer altid kaldte den. Jeg modtager ingen og lever helst i Minderne om alt det, som ikke er mere."

Meta tænkte sit ved disse Breve. Hun begyndte at stave og lægge sammen og blev tilsidst bange for sine egne Tanker. I begge Brevene havde Veninden skrevet, at om alt gik vel for hende, vilde hun til Foraaret komme over og besøge hende paa Favsingholm; og Meta lovede sig selv, at hun til den Tid lige ud vilde spørge hende, om der ikke engang havde bestaaet et fortroligere Venskabsforhold mellem hende og Dihmer, end de begge havde villet være ved.

Hun fik dog aldrig Lejlighed til at gøre Jytte det Spørgsmaal. Et Par Maaneder efter blev hun ved et Telegram kaldt over til hendes Dødsleje. Jytte havde født en Søn, og alt mentes vel overstaaet, da en ondartet Nyrebetændelse i Løbet af faa Dage nedbrød hende. Med sine sidste Kræfter bad hun Veninden om at tage hendes Barn til sig og opdrage det sammen med sine egne, „for at der kan blive et rigtigt Menneske ud af det". Da Meta havde lovet det, faldt der lidt Ro over hende; men hun vilde hele Tiden holde hendes Haand.

„Ja, nu dør jeg, Meta!" hviskede hun en Gang. „Og saa har jeg dog aldrig levet!"

Den sidste Nat fantaserede hun og nævnte da flere Gange Dihmer. Men især talte hun om sin „søde lille

Mor", der havde holdt tusinde Gange mere af hende, end hun fortjente. Det var omtrent hendes sidste Ord.

XV.

En tidlig Sommermorgen halvandet Aar efter stod Københavnerdamperen Randersfjorden ind efter en rolig Fart over Kattegat. Der sad endnu kun en enlig Mand paa Promenadedækket, en Mand, der saae ind over Landet med et sørgmodigt, drømmefjernt Blik. Det var Johannes Gaardbo.

Han var paa Vej til et kirkeligt Møde i Aarhus, og naar han havde valgt at gøre Rejsen med Randersdamperen, var det tildels for at undgaa de andre københavnske Deltagere i Mødet, særligt Pastor Stensballe. Men desuden havde han hørt, at man paa Sejladsen ind i Fjorden kom saa tæt forbi Favsingholm, at man kunde se Gaarden.

Det gik ham nu, som det var gaaet Broderen, da denne første Gang sejlede her. Han kom til at tænke paa Kolding Fjord og paa Hjemrejserne i den lykkelige Studentertid. Og Minderne overvældede ham. Han sad der med en søvntung Følelse af at have været borte fra sig selv i mange Aar. Det var Barndommens Kyst, der viste sig for ham i en Drøm. Det var Gaardbo Strand, han sejlede forbi. Og den By, der dukkede frem forude i Morgentaagen, var ikke Randers men hin anden lille Købstad, hvor engang Rosalie stod smilende paa Bryggen og viftede til ham med sit Slør.

Noget Kærlighedsmøde var det ikke, han rejste til nu. Sammenkomsten i Aarhus var bragt i Stand, fordi Landet atter stod foran en Valgkamp, og det var Stensballes Hensigt at styrte Tyrstrup og anbringe Højskoleforstander Aleksandersen paa det ministerielle Højsæde. Men netop som Enslevs Profeti om Riget, Magten og Æren syntes sin Opfyldelse nær, var de gamle Tvistigheder indenfor Kirkefolket blusset op med ny Styrke overalt i Landet. Under Skin af Uenighed om konfessionelle Spørgsmaal laa man allerede i Haarene paa hinanden om Byttet.

For Johannes Gaardbo, der havde haabet paa at skulle se alle Jordens Folkeslag broderligt forenede under Korsmærket, havde de sidste Aar været en bitter Skuffelse. Disse Stridigheder havde som et Spejl vist ham et skræmmende Billede af hans eget Liv, og især havde Bekendtskabet med Stensballe aabnet hans Øjne for det uhyggelige i al Magtstrid om Menneskers Sjæle. Han havde nu besluttet sig til at opgive sit Rigsdagsmandat. Men desuden tænkte han for Alvor paa at nedlægge sit Embede og som Vandreprædikant gaa i sin Vækkers Fodspor. Han vilde nu lade det komme an paa Udfaldet af det forestaaende Møde, hvor han agtede at gøre op med Stensballe og de øvrige „Afladskræmmere og Naadeforhandlere", som Mads Vestrup havde kaldt dem. —

Det blev en stille, solfyldt Dag, en af disse saa farvefrodige Dage umiddelbart før Høst, da det er, som om Naturen hviler for at fryde sig over sit fuldbragte Værk. Paa Favsingholm kørte man Enghøet ind. Doktorfamiljen,

der nu var eneraadende paa Gaarden, boede stadig i den gamle Godsforvalterbolig, hvor Meta endnu en Gang havde oplevet at lægge et nyfødt Barn til Brystet. Omtrent samtidig var ogsaa Grete bleven Mor. Hun og hendes skulderbrede Mand var efter Dihmers Ønske flyttet op i Skovhuset, og man saae ikke meget til dem nede paa Gaarden. Kjeld var ingen selskabelig Natur. Han levede med sin Grete som en Nybygger, drev et lille Jordbrug og hentede forøvrigt sin Føde i Skoven, da Dihmer til Belønning for hans Daad i Brandnatten havde skænket ham Jagtretten heroppe paa Livstid. „Den store Pan" kaldte Povl Gaardbo ham, fordi man undertiden kunde høre ham spille paa sin Fløjte deroppe.

Hovedbygningen med Undtagelse af Riddersalen var efter Torbens testamentariske Bestemmelser forbeholdt Videnskabsmænd, der vilde „genoptage Studiet af den sympatisk-organiske Harmoni mellem det enkelte Menneske og Verdensaltet". Nogen saadan Stjernetyder havde foreløbig ikke meldt sig.

Riddersalen, der var genopført i sin tidligere Skønhed, tjente til Gildessal for alle Godsets Beboere. Her samledes man om Søndagen til et Fællesmaaltid. Her holdtes Brylupper og andre Festligheder.

I disse varme Sommeruger tilbragte Fru Meta næsten hele Dagen i en aaben Løvhal i Havens ene Ende, hvor hun kunde holde Øje med de store Børn, der tumlede sig ude paa Engen. De mindste havde hun omkring sig, og naar Grete kom paa Besøg og havde sin lille Dreng med, var der et Skraal som i en Fuglerede.

En Dag under Middagshvilen sad ogsaa Doktoren derude og læste sin Avis. Meta havde Jyttes Barn paa Skødet, en køn lille Dreng med tunge brune Øjne.

En af Pigerne kom derud og sagde, at der var kommen en Mand, der gerne vilde tale med Doktoren.

„Hvem er det?"

„Jeg kender ham ikke. Han er ikke her fra Egnen. Han er vist gaaet hertil fra Randers."

Men nu kom Hedvig styrtende ud. Hun havde været inde i Køkkenet for at drikke noget Vand. Barnet var hvidt i Ansigtet af Optagethed og raabte paa lang Afstand:

„Far! ... Mor! ... Farbror Johannes er kommen!"

„Hvad er det for noget Narreri! Hvor kommer du paa de Tanker," sagde Faderen og tog hende haardt i Armen.

„Av, Far! Jeg husker da nok Farbror Johannes!"

Povl og Meta stirrede længe paa hinanden, og da Hedvig saae, hvor bevægede de var, blev hun forskrækket og klyngede sig til Moderen.

„Skulde jeg ikke have sagt det?"

Henne i den anden Ende af Haven sad Johannes Gaardbo sammensunken paa en Bænk i Skyggen under et Træ. Han kom her som en slagen Mand. Hans Ansigt var blegt, Øjnene lyssky. Da han saae Broderen komme ilende, rejste han sig langsomt og gik ham nogle Skridt imøde.

„Ja, det er mig, Povl!"

Doktoren saae uvis paa ham.

„Du er da ikke syg, Johannes?"

„Kun lidt træt. Og lidt ensom. Du har jo en Slags Asyl her. Vil du unde mig Plads en lille Tid? Jeg trænger til at komme lidt til Ro med mig selv.“

„Aa, Johannes! Saa er du virkelig kommen tilbage fra de Dødes Rige!“

Oppe fra Skovhytten hørtes i Stilheden Kjeld Borgens Skalmejetoner.

KJØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIET